

THE DĪNKARD,

THE ORIGINAL PAHLAVI TEXT OF THE SECOND PART OF
BOOK IX., WITH ITS TRANSLITERATION IN ROMAN
CHARACTERS, TRANSLATIONS INTO ENGLISH
AND GUJARATI WITH ANNOTATIONS, AND
A GLOSSARY OF SELECT WORDS.

BY

DARAB DASTUR PESHOTAN SANJANA, B.A., J.P.,
PRINCIPAL, SIR JAMSHEDJI JIJIBHOY ZARATHUSHTI MADRESSA,
BOMBAY.

VOLUME XVIII.

BOOK IX.,

CONTENTS OF THE GĀTHIC NASKS, PART II.

PUBLISHED UNDER THE PATRONAGE OF THE TRUSTEES
OF THE
SIR JAMSHEDJI JIJIBHOY TRANSLATION FUND.

Bombay :
BRITISH INDIA PRESS.

IN THE YEAR 1295 OF YAZDAJARD, AND 1926 OF CHRIST.
(*All rights reserved.*)

Printed by B. Miller, Superintendent, British India Press, Mazagon, Bombay ;
and Published in India by Dastur Darab Peshotan Sanjana, B A , J.P.,
123, Cumballa Hill, Bombay.

FOREWORD.

SHAMS-UL-ULLEMA DARAB DASTUR PESHOTAN SANJANA, A.B.,

PARSI HEAD PRIEST,

• BOMBAY

Honored Dastur and esteemed Friend :

It was a pleasure to see you again on my fourth visit to India, the first having been just twenty-five years ago. On each of the other occasions, in 1911 and 1915, we had opportunities likewise for interchanges of thoughts on scholarly subjects. It was my privilege in 1911 to write a Prefatory Note to your volume of the Dinkard which appeared in that year as Vol. XII., and now you repeat the invitation to add a Foreword to the newest volume (Vol. XVIII). This I do with best wishes and expressions of sincere regard.

On my travels, time was found to run rapidly over the advance proofsheets which you kindly gave me in Bombay. There is so much that is interesting in their contents that only a careful study could do justice to the work. You have done well to continue the laudable practice of giving full footnotes so as to aid the specialist in his researches concerning any particular passage. I observe that you supplied an omission in the late Doctor West's translation of a section between Chapters XXXII-XXXIII, and XXXV-XXXVI. It is a good idea also that you are carrying forward your separate collection of glossarial annotations, as begun by your Father of revered memory. In recent years the discovery in Central Asia of the Fragments of the long-lost Manichaean Texts, written in Tufan Pahlavi and made available by Professor

F. W. K. Müller of Berlin, has helped to throw much light on Book Pāhlavi lexicography, and *vice versa*, so that the studies go mutually hand in hand and will develop more and more.

How pleasant it is to think that you now have in near view the finishing of your long and devoted task by completing the next and last volume, number XIX, of the Dīnkard. It will be an accomplishment worthy of high praise. God grant you good health and strength for that crowning labor.

LAHORE, }
*April*⁷, 1926. }

Your friend ever as of old,
A. V. WILLIAMS JACKSON,
of Columbia University
in the City of New York.

CONTENTS.

	PAGES.
FOREWORD, BY PROF. A. V. WILLIAMS-JACKSON	I-II
EDITOR'S INTRODUCTION	VII-XVII
THE PAHLAVI TEXT OF THE DINKARD, BOOK IX, (Chaps. XXXII.	
-LI). with transliteration in Roman characters	1-90
ENGLISH TRANSLATION OF THE DĪNKARD.	
BOOK IX (Chaps. XXXII —LI)	
CHAPTER XXXII. Varsht-Mânsar Nask, fargard X; Yathâ- Āish, renovation of the world, position of Zarathushtra and others at the renovation, (§§1-5), <i>Yazishna</i> ritual, worship of the sacred beings, kindling a fire, (§§ 8-11) Ahuramazda showing a body of fire in the spiritual exis- tence, not to torment a fire (§§ 14-17) ..	1-4
XXXIII. Varsht-Mânsar Nask, fargard XI., Yâ-siyash- nân: reward for good acts, gift of fire, its care, and prayers, (§§ 1-5); righteousness, good thoughts, words and deeds, struggling with the demons, progress of Aramaiti and Ahuramazda's opposition to demonism ..	5-7
XXXIV. Varsht-Mânsar Nask, fargard XII., Yasna: Manifestations of good thoughts, words and deeds; not to practise ill-perpetrated deeds, desire for life, (§§ 1-8), fire and its functions at the renovation, lights as manifestations of righteousness, devotion of Zarathushtra, his prayer for disciples, Ahuramazda's reply ..	8-11
XXXV. Varsht-Mânsar Nask, fargard XIII., Ushta- vanti: reward of virtue, characteristics of a righteous man, reward of meritorious ones, (§§ 1-4); Zarathushtra seeing the Amesha- spentas, his excellence; his having declared the Religion, his miracles, different persons to whom the Religion was demonstrated, (§§ 5-14); loving Ahuramazda's being ..	12-15

	PAGES.
CHAPTER XXXVI. Varsht-Mânsar Nask, fargard XIV., Tat-thwâperesâ : praise of the Religion, Ahuramazda having created all things, creation of the creatures through Vohuman, conflict between good and evil spirits, (§§ 1-8); progress of the Religion, its propagation, Ahuramazda's love for Religion, (§§ 9-14); punishment of the wicked in hell, rule of demons	15-18
XXXVII. Varsht-Mânsar Nask, fargard XV, Ad-fravakhshyâ : excellences of the admonitions of Religion, (§§ 1-9), gift of power to creatures, praise of Zarathushtra	18-21
XXXVIII. Varsht-Mânsar Nask, fargard XVI., Kâmenemôî-zâm search for glory, in different lands, wish of the Evil spirit, (§§ 1-3, opulence and its want, gratification of Ameshaspentas, advent of the strong ones, praise of the renovators, decision as to kinsmen, (§§ 4-12); characteristics of Mânî, praise of the wicked (§§ 13-15), last milleniums, Kaïs and Karaps destroy existence of mankind, praise of the family of Frayânas, and of Vishtâspa (§§ 17-22); attracting Spitâmâns to the Religion, four marvels of Ahuramazda, rewards of the disciples of Zarathushtra, of the liberal and the righteous	21-26
XXXIX Varsht-Mânsar Nask, fargard XVII, Spentâmanyû . production of creatures, tongue of the spiritual lord, production of cattle, Ameshaspentas injure the wicked, trial by ordeal	27-28
XL Varsht-Mânsar Nask, fargard XVIII, Yézâ : symptoms of the future existence, praise of Religion at the renovation, triumph of the sacred beings in final ages, salvation of mankind from hell through praise of Religion when Zarathushtra, Aûshêdar, Aûshedarmâh and Saôshâns arrive, (§§ 1-8); learning Religion from a priest, mankind attaining the sagacity of an angel, (§§ 9-15), food and maintenance of priests, care of cattle, period of the renovation, self-sacrifice	28-32

	PAGES
CHAPTER XLI. Varsht-Mânsar Nask, fargard XIX., Ad-mâ-yavâ: protection of the distressed, belief in the existence of the Creator, wicked and just judges, eloquence of Zarathushtra, punishment of the wicked in hell ..	32-34
XLII. Varsht-Mânsar Nask, fargard XX, Kad-môiravak, provision for the soul, begging of wealth, cattle for a warrior, a zoti's walking three steps, nature of the Archangels, affinity of Zarathushtra with good works, reverence to the good spirits, (§§ 1-11); time for good works	34-36
XLIII. Varsht-Mânsar Nask, fargard XXI, Vohûkhshathrem: desire for a good ruler, gifts from the sacred beings, their mercy and leadership, begging of intelligence, humility towards a high-priest, recitation of the <i>mânthras</i> , (§§ 1-9); deception by the wicked, preparation for the renovation, invocation of Vohûman and Ashavahishta for help, Akht the heretic, abode of Kaïs and Karaps, sovereignty of Vishtâspa, praise of Frashaôshtra, Jâmâspa and Maïdogmâh, (§§10-19); perfection of Zarathushtra's mind	36-39
XLIV. Varsht-Mânsar Nask, fargard XXII, Vahishtôishti; perfection of good Religion, family of the Spitâmas, praise of Pourûchistâ and of Hûtôs (§§ 1-5), characteristics of those who prepare the end of time, and of those who undo it, craving for the fiend, dissipation of glory	39-42
XLV. Varsht-Mansar Nask, fargard XXIII, Airyaman; the Airyaman prayer, its recitation, burial of the Evil Spirit, resurrection of the dead	42
XLVI. Baga Nask, fargard I., Ahunavair: its production, its divisions, its connection with and distribution into <i>mânthra</i> , it is the best prayer, its efficacy as a prayer, its creation, reward for good works, dominion created by Ahuramazda, helping the poor, the three standards	43-46
XLVII. Baga Nask, fargard II., Ashem: bestowing wealth, reward of meritorious works ..	47

	PAGES.
CHAPTER XLVIII. Baga Nask, fargard III., Yénghé-hâtâm : worship of Ahuramazda, praise of males and females, atonement for crimes, modes of worship	48-49
XLIX. Baga Nask, fargard IV, Yânîm-manô ; praise of Zarathushtra, his legal authority, source and result of things, maintenance of cattle, (§§ 1-7) ; benefit to the worthy, reverence towards the pious, gratification of the sacred beings, teaching the Religion, (§§ 8-13) ; disclosure of knowledge, teaching righteous- ness, seeing the throne of Ahuramazda, entertaining Him, gratifying rulers, accumu- lating good acts, doing beneficial deeds for the archangels, and praising them, (§§ 14-21) ; making Religion progressive, zeal for merito- rious deeds, a helper of honest desires, doing works of public utility, (§§ 22-27) : teaching spiritualism, past, present and future material existences	49-55
L Baga Nask, fargard V., Khshmaibyâ ; com- plaint of Geûsh-aûrvan, care of cattle, their production and increase, keeping cattle for honest purpose, superintending cattle, storing fodder, (§§ 1-6) , removing vices from the body, he is powerful who possesses wealth for high-priests, standing by one's function, using one's mouth for an honest purpose, develop- ing knowledge, teaching the good, giving to those who praise sacred beings, teaching those who cause prosperity, giving service unto king of kings	53-60
LI Baga Nask, fargard VI, Ad-tâ-vakhshyâ : upholder of the respect of a priest, a man of honest habits, ceremonial of Vohuman, (§§ 1-4) , propagation of good works, teaching mankind discrimination, fulfilling the need of the needy, giving leadership, selection of ways, strength for discrimination, eternity of Ahuramazda, keeping back a person from the reverence of demons, practising liberality (§§ 5-13) , desire for virtuous things, happi- ness through devotion, benedictions for a righteous judge	60-64

INTRODUCTION.

The last volume of the present series brought up the publication of the Dînkard to the end of the thirty-first Chapter of Book IX. The present volume places before the public the Pahlavi text, transliteration, and translation into English and Gujarati of the Chapters XXXII.—LI. of Book IX. The only old MS. available for the editing of Book IX. is DM., and the editor has availed himself of its true copies of BK., IX. found in the mss. DP., and DE. in his library, which have been carefully followed while preparing the text contained in this volume.

The edition of the Dînkard, Book IX. has now been placed before the public for the first time in this form, and an attempt has been made, as in the previous volumes, to render the translations as readable as possible for the student as well as the layman, without in any way depriving it of its literal sense so very necessary for its close study. No pains have been spared to give the most correct text so far as possible, and to enhance the utility of the work by the addition of copious notes illuminating the obscurity of the language, explaining philological and historical references, and indicating, where possible, the allusions to the existing Avesta texts.

The Books VIII. and IX. are particularly interesting and important parts of the voluminous Pahlavi work, the Dînkard. The author attempts at giving the contents of the original twenty-one Avesta Nasks relating to the Zarathushtrian Religion including its moral, social, and penal codes. It appears that at the time when these books of the contents were written almost the whole of the sacred Avesta literature and its Pahlavi Version, with the only exception of the Vashtag Nask, had been in existence. The writer seems to have relied entirely on the Pahlavi version, for where he could not obtain the

Pahlavi version, as in the case of the Nâdar Nask, he has not ventured to give the contents of the particular Nask from the original Avesta accessible to him. As regards the rest of the Nasks, it is manifest that he gives their contents after having thoroughly studied the Pahlavi version, for when we compare his analysis of the *Vendidad* with the Pahlavi rendering of the original Avesta text now extant, we cannot help commending him for his accuracy and fidelity to the original Pahlavi.

Ancient Zarathushtrian Avesta Scriptures have suffered much through the ravages of time but it is our good fortune that through the Dînkard, Books VIII. and IX., we can get some idea of their scope and contents. From the Avesta Nasks existing at the present day it is possible to suggest the probable extent in pages of the Avesta Nasks, or of the entire Avesta literature as it had existed in the period when it was authoritatively rendered into Pahlavi in the Sâsânian dynasty. The size of each of them may be given in pages approximately as follows :—

				AV. PAGES	
Gâthic Nask	..	.	1 Suta-kara (Sûdgar)	..	29
„ „	2 Varshta-mathra	..	51
„ „	3 Bagha	..	60
Hadha-mathric	.	.	4 Dâmâ-dâta	..	54
„	..	.	5 Nâdar	..	41
„	..	.	6 Pâchaka	..	56
„	..	.	7 Ratudâta-haftag	..	65
„	..	.	8 Barish	..	23
„	.	.	9 Kashkîsrûb	..	34
„	.	.	10 Vishtâspa-sâsta	..	13
Gâthic	.	.	11 Vashtag	..	54
Dâtîc	.	.	12 Chitra-dâta	..	14
Gâthic	13 Spenta	..	61
Dâtîc	.	.	14 Baghân-Yasnya	..	135
„	.	..	15 Nikâtûm (or Nikigtûm)	..	375
„	16 Dûbâ-srû-jîti	..	172
„	17 Hûspârama	..	276
„	18 Sagâtûm	..	325

						AV. PAGES.
Dâtio	19	Jvid-Shaêda-Dâta: 141
Gâthio	20	Hadhaôkhata: 53
„	21	Staôta-Yasnya: 72

Hence the total number of pages of the twenty-one Nasks is approximately 2,104 of which only 423 pages survive now in the editions of the existing Avesta texts by Westergaard and Geldner.

Looking at the task which lay before him, that of summarizing the whole of the twenty-one Nasks of the Avesta, the Author discreetly formulates a definite plan for himself, in his Pahlavi Introduction to Book VIII. (§§ 22, 23). First he purposes to give a succinct account of what was stated in each of the twenty-one Nasks, and then a detailed description “of what is accessible in its different *hâs* and *fargards*” (§ 22). This plan, somehow, the author does not observe throughout the whole treatise. It is strictly adhered to in the first five chapters of Book VIII., and tolerably well, till we reach the end of Chapter XIV. From the next chapter he seems to have given up his idea of giving a compressed survey, and begins to give a detailed account of each section of the Nask. This continues till his remarks about the eighteenth Nask come to an end. The author then reverts to his former plans, and Nasks 19-21 are again summarized concisely.

The Book IX. contains the detailed description of the three Nasks in accordance with the scheme formulated by the author in his Pahlavi Introduction to Book VIII. It is our misfortune that only the first three Nasks are so described in details by the author. The summary of the different *fargards* or chapters of the Sûdgar Nask is given in Chapters II.-XXIII., of the Varsht-Mânsar Nask in Chapters XXIV.-XLVI., and of the Baga Nask in Chapters XLVII.-LXVIII. We are unable to know whether the folios containing detailed description of the other Gâthio and Hadha-Mâthric Nasks are

missing from the MSS. now extant, or the author abandoned his scheme as Spencer did in his *Faerie Queene*.

The three Gâthîc Nasks summarised in Book IX., as it appears from their contents, were devoted to explanatory commentaries on the various *hâs* or chapters of the Gâthâs contained in the Staôta-yasht Nask, the first of the Gâthîc Nasks. This fact further draws our attention to the division of the Avesta scriptures into twenty-one Nasks to correspond to the twenty-one words contained in the Ahunavairya formula which was taken as the quintessence of all knowledge.

The Sûdgar Nask, the first Nask treated in Book IX., was devoted to elucidating important points from the Avesta text of the various *hâs* of the Gâthâs with suggestive remarks and allusions to the history and legend prevailing in ancient Iran. In the Varsht-Mânsar Nask, next dealt with by the author of the Dînkard, Book IX., the Avesta text of the Gâthâs is more closely adhered to and each fargard is devoted to explaining the ideas underlining a line in the Gâthîc text. The chief object of this Nask was to bring home to us the great truths embodied in the Gâthîc hymns in their application to facts.

The text in the present Volume continues the remaining fargards of the Varsht-Mânsar Nask. Chapter XXXII., while dealing with the renovation, incidentally mentions the titles of the various priests officiating at the *yazishna* ceremonial (§ 6). We are also assured of the final defeat of evil in all its forms (§ 7). The chapter ends with some interesting sentences extolling fire.

Fire is again the theme for the first five sentences of the next chapter (Chapter XXXIII). Some of the ideas mentioned here we find elaborated in the Yasna, Hâ LXII., and subsequently incorporated in the formula of the *Âtash Nîyâyish*.

The next fargard of the Nask, summarized in Chapter XXXIV., emphasises the benefits arising through good thoughts,

good words and good deeds. Zarathushtra wants disciples for propagating the good Religion, and they are vouchsafed unto him.

Chapter XXXV. extols virtue and liberality, and then proceeds to mention some of the details about the day of the conference between Zarathushtra and Ahuramazda. The good Religion was demonstrated by Ahuramazda to Yima, Fraêdun, Kai-Arshan, and Keresâspa; but it was left for Zarathushtra, assisted in his work by Vishtâspa, to propagate it.

Ahuramazda having created all things in this universe, could not have been better put than in the poetic phraseology used by the Pahlavi writer in Chapter XXXVII. (§§ 1-7). We incidentally get here some knowledge of the progress made by the ancient Iranians in astronomy, and in the study of the heavenly bodies. The legend that the world was created without any vice at first, and that subsequently vice prevailed to destroy the world of righteousness, is again mentioned here, and the good Religion is to be propagated as a panacea for the final annihilation of evil.

The next Chapter is almost wholly devoted to the seven excellences of the admonitions of Religion.

Chapter XXXVIII. begins with words of advice to Zarathushtra as to what he should do when in difficulties, as if in answer to the well-known Avesta words put at the beginning of Yasna Hâ XLVI., "Where shall I turn? wither shall I go?" The functions of Mithra and Rashnû at the renovation are set forth (§§ 9-10). The characteristics of heretics are next mentioned. The family of the Frayânas, whose names appear in the Yashts, is praised. Kai-Vishtâspa's assistance to Zarathushtra, in his task of getting converts for his Religion, was very great (§ 22).

The influence which the high-priest exercised in ancient Iranian society is again brought out in Chapter XXXIX. He

is there described as the "tongue of the spiritual lord." He is always to speak the truth. Chapter XL. is chiefly devoted to giving details about the future existence (*tanû-i-pasîn*). The different stages of attaining to this ideal state through the advent of Zarathushtra, and his three future sons, Aûshêdar, Aûshêdar-mâh and Saôshhâns must have taken up a large part of this fargard of the Nask (§§ 4-8). Again we are told that through wisdom, ability and religion a man can attain "by degrees the sagacity of an angel" (§ 12).

The nineteenth fargard of this Nask, summarised in Chapter XLI., further deals with the renovation, and emphasises the necessity of belief in the existence of the Creator. Just judges are again extolled here, and the zeal and ardour of Zarathushtra, Frashaôshtra and Jâmâspa praised. Chapter XLII. contains a description of the archangels, and their functions in the creation and life of creatures. Haôma is also mentioned together with Ashi-Vanghuhî as giving help to the righteous in the best existence. Reverence towards the good spirits is enjoined as a duty.

Chapter XLIII. summarises the contents of a fairly long fargard dealing with ideas contained in the Yasna, Hâ LI. Trial by ordeal will be resorted to at the time of the renovation (§ 11). Akht, the heretic, was opposed to Zarathushtra (§ 14). The concluding portion of the fargard is devoted to the praise of the various contemporaries of Zarathushtra, such as Kaî Vishtâspa, Frashaôshtra, Jâmâspa, and Maidhyôî-mâônha (§§ 16-19).

Similarly in Chapter XLIV. we find the family of Zarathushtra further glorified, and Pourûchistâ, the daughter of Zarathushtra, and Hûtôs, wife of King Vishtâspa, praised. Some of the characteristics of those who are to cause the renovation of the world are then given. The *Aîryaman* prayer is the subject of the last fargard of the Varsht-mânsar Nask (Chapter XLV).

The Baga Nask, the third Nask and the fourth in the Gâthîc division, begins with Chapter XLVI. Unlike the first two Nasks, this Nask contains analytical commentaries upon the Gâthâs devoting a separate fargard for each Hâ. For every principle propounded in the different chapters some reason is given in elaborate phraseology, which is so common to the writers of the Dînkard. Only the first three fargards of this Nask have, however, survived in our extant Yəsna, Hâs XIX.-XXI., containing the commentaries on the three oft-repeated formulæ, the Ahunavair, the Ashem, and the Yenghê-hâtâm (Chapters XLVI.-XLVIII).

Chapter XLIX. deals with the first Hâ of the Gâthâs, Yasna, Hâ XXVIII. The source and result of everything are to be attributed to Ahuramazda (§ 4). Then follow a long list of moral duties and rules of conduct to be observed by good people, in every case giving the reason for the same. It is a matter of great surprise that the authors of the original Avesta Nask should have been able to give such a remarkable chain of reasonings and arguments to convince their readers, as they did in this and following fargards of this Nask. Civic duties are given as much attention. A man is to help his family, district and country. One should repair roads, build bridges over rivers, conduct the waters of a river, or aqueduct or brook, and populate desolate places; and in general do other things owing to which long-lasting comfort and advantage of mankind in the world occur (§ 26). To be able to lay down these duties in their religious and moral codes, what high state of civilization must have been attained by the ancient Iranians during whose times these books were composed?

The fifth fargard of the Nask, Chapter L., contains the complaint of the Getîsh-aîryân, and then proceeds to enjoin the care of cattle. Chapter LI., the last in this volume, lays down the need for giving reverence to the good spirits and thereby becoming good and virtuous.

The history of the early copies of the Pahlavi text of the Dînkard may be settled from the first and second colophons found in DM. and DE. The first colophon states that the surviving Books III.-IX. of the Dînkard now extant, were found and discovered in Asuristân, near Bagdâd, whereof the earliest copy was made by Mâh-vindât, son of Narîmân, son of Behrâm, son of Mehrvân, on the Dîn rûz of the month of Tîr, in the year 369 after the 20th year of Yazdakard, son of Shahryâr (about July 1020 A.D.). Consequently, it was made after about 170 years of the first compilation of the work by Ataro-frobag, son of Farrukh-zâd, who had a religious controversy with Abâlîsh in the presence of Khalifah-al-Mâmûn, who reigned from A.D. 813-833 (see also Shikand-gumânîg-Vijâr, Chaps. IV., IX., X). It is manifest from this colophon by Mâh-Vindât that he had not copied his text from the original manuscript of the Dînkard of Atarôpât, son of Hîmîd, but from a copy supposed to be the earliest surviving in his time, in which the first two books were already missing. The second colophon appended to the earliest copy now surviving, mentions as its writer Shaharyâr, son of Ardashîr, son of Rustam, son of Erach, son of Kôbâd, son of Iran-shah, who completed his copy on the day of Ahuramazda of the month of Spendarmad, in the year 865 after the 20th year of Yazdakard (about 1516 A.D.). The original of that copy by Shaharyâr had been transcribed by Marzbân, son of Spendâd, son of Marzban, son of Mehrvân, son of Spendâd, son of Mehrvân, son of Marzbân, son of Dahishn-aiyyâr, son of Rôz-vêh, son of Shah-mard. "The date of Marzbân's copy," says Dr. West, "may be approximately fixed by observing that his father's first cousin wrote a copy of Ardâ-Virâf and Gôsht-Fryân, mentioned in K. 20, in the year 690 of Yazdakard, while his great-great-grand-uncle wrote a similar copy mentioned in MH6., in the Parsee year 618. If this Parsi year be reckoned from the era of the 20th year of Yazdakard, as seems probable, these dates give 52 years for three generations ; and Marzbân,

living one generation later than the writer of A. Y. 690, may perhaps have written this copy of the Dînkard about A.Y. 707 (A. D. 1338); so that there was probably another copyist intermediate between him and Mâh-vindât-i Naremhân, of whom no record has been preserved The third colophon was written by Mâh-vindâd, son of Vâhrâm, son of Êrdîshîr of Tûrkâbâd, who completed his copy, from that of Shatrô-ayâr, on the day Âvân of the month Khûrdâd in the Parsi year 1009 after the 20th year of Yazdakard (21st December 1659 N. S.). This copy which constitutes the manuscript B (called DM. in this volume) was afterwards approved by Vâhrâm, son of Mâh-vindât, son of Rûstâm, son of Anôshak-rûbân, son of Rûstâm of Tûrkâbâd, who blesses the writer of the second colophon, on the day of Tîshtar, of the month of Vohûman, in the year 1038 of Yazdakard (18th August 1669 N. S.). It was also finally seen and approved by Rûstâm, son of Gûshtâsp, son of Êrdîshîr, who likewise blesses the writer of the second colophon ”

For the use of the student of this volume I quote here some of Dr. West's general remarks on Books VIII., and IX. of the Dînkard, contained in his Introduction, pp. XXXVIII.-XLIII :—

“In dealing with this account of the Nasks it is always necessary to remember that the compiler of the Dînkard relies entirely upon their Pahlavi versions, as he states distinctly in Dînkard VII., Chapter I, 3; he occasionally mentions the Avesta texts, as in Chapters VI., 1, XII., 1, and it is abundantly evident to the practised translator, that Avesta phrases often underlie the Pahlavi passages which seem to be quoted at length from the original Nasks, especially in Dk. IX.; but, for some of the details mentioned, there may be no older authority than a Pahlavi commentary, and this should ever be borne in mind by the sceptical critic in search of anachronisms.”

“Regarding the authorship of the summary account of the Nasks, contained in the Dînkard, Books VIII., IX., it may be reasonably assumed, in default of any positive information, that the compiler was Ataropât, son of Hîmid, the last editor of the Dînkard. And as nothing is said about any previous treatise being consulted, it may be safely supposed that he had access to the Avesta texts and Pahlavi versions of all the Nasks

he describes, fully three centuries after the Mahomadan conquest of Persia. The only Nask he could not obtain was the Vashtag, and the Pahlavi version of the Nâdar was also missing The survival of so much of the sacred Zoroastrian literature, during three centuries of Mahomadan era, indicates that the final loss of nearly all this literature was not so directly attributable to the Arabs as the Parsis suppose. So long as a considerable number of the Persians adhered to their ancient religion, they were able to preserve its literature almost intact, even for centuries; but when through conversion and extermination, the Mazda-worshippers had become a mere remnant, and then fell under the more barbarous rule of the Tartars, they rapidly lost all their old literature that was not in daily religious use. And the loss may have been as much due to their neglecting the necessary copying of manuscripts, as to any destructiveness on the part of their conquerors; because the durability of a manuscript written on paper seldom exceeds five or six centuries”

I again express my great indebtedness to the indefatigable labours of my predecessor in the field, the great English scholar, the late Dr. Edward William West, for his translation of the Dînkard, Book IX. in the Sacred Books of the East, Vol. XXXVI. His clear English rendering of easy passages has been literally followed herein by me in many places, as I found myself unable to render them in better English than his. His attempt, however helpful, has still all the draw-backs of a first translation of a difficult Pahlavi work like the Dînkard. Besides, Pahlavi scholarship has progressed considerably since the days of Dr. West. So I have at places differed considerably from his eminent authority, though not without some hesitation at times, and have tried to breathe so far as possible into my translation the spirit of Zarathushtrianism to which the twenty-one Nasks were intended to give expression. At the same time there are other places where I have thought it

appropriate to adopt the learned savant's English rendering almost without any alteration. It may be at the same time mentioned here that Dr. West has omitted to give the translation of the Pahlavi text from Chapter XXXII., § 7, to Chapter XXXIII., § 8, and again from Chapter XXXV., § 8, to Chapter XXXVI., § 6, contained in this volume, not through any inability in rendering the Pahlavi, but having no text thereof available to him, the folios containing the same being missing from the MSS. he had access to. I have been more fortunate in laying my hands on the said missing text in DP. and thus giving to my readers the translation of the said text for the first time.

Concluding I beg to give my most grateful thanks to the esteemed Trustees of the Sir Jamshedji Jijibhai Translation Fund for their kind patronage to this volume. To my esteemed friend and erudite scholar Professor A. V. Williams Jackson, Professor of Indo-Iranian Languages, Columbia University, I beg to tender my most sincere thanks for the Foreword which he has been so good enough to write for this volume.

GALE RETREAT,
123, CUMBALA HILL,
Bombay, 14th May 1926.

D. D. P. S.

- (7) ԳՆԻՍԻՍԻՍԻՍ ԻՍԻ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ (7)
 (8) ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ (8)
 ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ
 ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ
 (9) ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ (9)
 ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ
 ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ
 (10) ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ (10)
 ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ
 ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ
 ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ
 (11) ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ ԵՄ ԴԵՐՈՎ (11)

(7) *Denâ-ich, aêgh Ganrâg-Maînûg afdûm-ich aôsh pavan Vohûman yehevûnêd.* (8) *Mas mizdîh î ôlâ mûn pavan vichîdâr dahishnih râdih yazadân yazêd, baên nikîz î yazadân yehevûnêd pavan bûndag dûstîh, ham-kârîh pavan agavîn, ôl kh'eshkârîh î â-yûkhtârîh amesûspendân.*

(9) *Denâ-ich, aêgh: "Lak ôlâ-shân havând farzand min ôlâ-shân dâd frâj yemellûnd ham-dâdistânîh, mûn akarj avertûm hamîh frâj gûft; aêgh ham-dadistânîh-î zak î stavartar yehevûnêd."* (10) *Afash gûft Aûharmazda aêgh: "Li havâ-am khûdâî î dânâg, î sûd-kh'âstâr, î frêh-dâtâr î gêhân; afam pavan zak denâ gûbishn, Yê sevishtô mînishn pavan nirang yashtâr yehevûn-âe; nêvag haêm lak âmûzîm; lak ajat yehamtûnîm ôl aîyyârîh; afat yehabûnîm kadâr-ghâî padîh pâdakhshâyîh î latamâ tamâ."*

(11) *Denâ-ich, aêgh: "Amat âtâsh afrûjîh denâ gûbishn*

וּמִי־לֵבָבִי וְיִשְׁכַּח־נִי וְיִשְׁכַּח־נִי וְיִשְׁכַּח־נִי
וְיִשְׁכַּח־נִי וְיִשְׁכַּח־נִי וְיִשְׁכַּח־נִי

(16) וְיִשְׁכַּח־נִי וְיִשְׁכַּח־נִי וְיִשְׁכַּח־נִי
וְיִשְׁכַּח־נִי וְיִשְׁכַּח־נִי וְיִשְׁכַּח־נִי
וְיִשְׁכַּח־נִי וְיִשְׁכַּח־נִי וְיִשְׁכַּח־נִי
וְיִשְׁכַּח־נִי וְיִשְׁכַּח־נִי וְיִשְׁכַּח־נִי
וְיִשְׁכַּח־נִי וְיִשְׁכַּח־נִי וְיִשְׁכַּח־נִי
וְיִשְׁכַּח־נִי וְיִשְׁכַּח־נִי וְיִשְׁכַּח־נִי
וְיִשְׁכַּח־נִי וְיִשְׁכַּח־נִי וְיִשְׁכַּח־נִי
(18) וְיִשְׁכַּח־נִי וְיִשְׁכַּח־נִי וְיִשְׁכַּח־נִי

CHAPTER XXXIII., VARSHT-MÂNSAR NASK.

(1) וְיִשְׁכַּח־נִי וְיִשְׁכַּח־נִי וְיִשְׁכַּח־נִי

âtâsh î afzûnîg pavan hamîh lâlâ vakhsh-âe, pavan zak avâgîh
frâj sajîtûnam baên ast-âðmandân gêhân.”

(16) Va gûft Aûharmazda, aêgh: “Mînitunt aêdûn Zaratûshstra, mûn-at a-mînid yehevûnt; aêgh-at lâ âvâyîdan mînid; mâ mîn-âe hanâ Zaratûshstra garaftâr kardan lâ shâyad, mûn khadîun-âe suzân pavan zak î çhashm vînîshn. (17) “Va ana-âhûgînîd, Zaratûshstra! hanâ âtâsh, va âhûgînîd lak havâ-âe baên gaêtâân, lâ lak havâ-âe ham-hakhagîh-kardâr pêsh main ânvan frashagard kardârih; va tamâ zak î li zâhag berâ ana-âhûgînêd baên gaêtâân stî, râd-jûyesh ôl ôlâ; aêgh-ash, mendavam yehabûnt, âyazêsh râminêsh ôlâ, Zaratûshstra!

(18) Âzâdîh pâhlûm haît yasharâyîh.

xxxiii. (1) 11-ûm fargard Yâ-sîyashnân, madam kardan î pavan

1. DP. 11000—2. DP. 11000—3. DP. 11000 corrupt Pahlavi transliteration of the Av. -mânsar-nask

hamâg kâr va dâdistân myâzd-î î nâm-chaštig, amat nevag
va avar â-yazî-haît baên zak 5 gâs. (2) Va denâ-ich, aêgh
Âûharmazda gêhân pavan dânâgîh pavan šhapîrîh parvarêd,
va pavan râstîh vakhshînêd.

(3) Va madam yehabûntan î Aûharmazda âtâsh òl aiy-yârîh î mardûm, paêdâgîh î madam mardûmân tanû aiy-yârîh râmîshn î min âtâsh; pavan-îch rûbân aiy-yârînîdan î mainûg î âtâsh òl mûn âtâsh aiy-yârînêd; va padîrag rûbân hamîmârîh yekavimûnâd î mûn âtâsh bêshêd; va madam dânâg guftâr yehabûntan î Aûharmazda, zak î âtâsh minênd. (4) Va denâ-îch, aêgh: “Amat âtâsh madam vabîdûnâ pavan zak î nafshâ nêvagîh, Zaratûshtra! nyôshishn yehabûnêsh, Spîtâ-mân! madam pavan zak î nafshâ tanû, vad-ash vâng barâ yetûbûnêd, amat-ash gûbishn î andarjînîd havâ-t zâk va berâ î Aûharmazda; adîn denâ gûbishn frâj yemellûn zak î pirûjgar, Zaratûshtra! Ad tói âtarêm Ahurâ! gâsânig

וְאֵלֶּיךָ יָבוֹא (5) וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ
וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ
וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ
וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ

(6) וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ
וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ
וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ
וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ
וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ

(8) וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ
וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ
וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ
וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ וְיִסְמְךָ

vad vêchest roêšdâ.” (5) “Yehabûnêd ôl lak âtâsh âvâdîh mûn min ôlâ zâgaih, Spitâmân! aêgh, gaêtâîhâ khâstâg khûdâyîh î yazadân, zak î yazadân âhang ôl nêvag kûnishn mardûm, va yazadân zak gabrâ aêdûn dûst qhîgûn abû ôl zâhag berâ.”

(6) “Madam vîn libbemâ-îhâ stâyîdan î yasharâyîh; jvid-âgîh î min shaêdân avîg-gûmânîh î madam vîn; aêgh dâdâr tûbânîgtar va padakhshayîtar min hamâg shaêdâ va mardûm”. (7) Va paêdâgîh î min kabed gaêtâ vînishnîg mendavam madam yehevûnêd vad tanû-î-pasîn; aêgh mûn bavîhûnêd aêgh-âsh âfrîgânîh î baên mardûmân avîrtar yehevûnêd, stâyishn yazîshn î yazadân vêsh kardan.

(8) Denâ-ich, aêgh râdîh î ôl yazadan pavan frârûn kûnishnîh yehevûnêd, pavan frârûn kûnishnîh, pavan frârûn minîshnîh, shâyad madan. (9) Va denâ-ich, aêgh: “Sajîtûnêd zak î li Vohûman, nigêrêd ahû î ast-âômand

𐭠𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮
 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮
 (10) 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮
 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮
 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮
 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮

(11) 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮
 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮
 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮

mīnīšn; min vēh-gūbishnīh va kūnīšn zak ī ōl li madam
 lakhvār nivêgînêd, vad avô 3 bâr baên ham-yôm, mûn-ich
 lak râd, Spîtâman! mûn-ich ōl lak a-râd."

(10) Va kûshîdan ī shaêdân ōl kh^vâftan ī hamâg nêvagîh
 min mardûmân, lâ-dâd ayâftan zak-shân tûbân ōl zak
 nêvagîh ī mardûm pavan tanû-î-pasîn yehevûnêd; aêgh min
 kolâ anâgîh ī shaêdâ ōl anshûtâ andâzênd anâgîh-î zak garân-
 tar, amat-shân min râs ī yazadân nihârênd, va dravandênd;
 afashân sâkhtar pavan yasharmôgân avârîg dahīšn stâidâr-
 ân ī yasharâyîh, pavan yasharâyîh stâidârih, amat-ich¹ avîr
 kabed stâyênd.

(11) Madam sajîtûntan ī Ârmað va Târôgmað hamâi baên
 dâm; vîshâdan ī Ârmað aushûtâ yasharâyîh; va Târôgmað, ōl
 drûjīšn nyôgshîdan ī zak ī sarîtar Târôgmað; va dûrîh ī yasharâ-
 yîh min zak ī sarîtar chīgûn gaôspend sezdg min mardûm.

1. DP. 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮.

(12) וְכִי יִשְׁמַע הַשָּׁמַיִם אֶת הַקּוֹל וְיִשְׁמַע הָאָדָם אֶת הַקּוֹל
וְיִשְׁמַע הַמַּלְאָכִים אֶת הַקּוֹל וְיִשְׁמַע הַבְּרִיָּוֹת אֶת הַקּוֹל
וְיִשְׁמַע הַמַּיִם אֶת הַקּוֹל וְיִשְׁמַע הָאֵשׁ אֶת הַקּוֹל
וְיִשְׁמַע הָאֶרֶץ אֶת הַקּוֹל וְיִשְׁמַע הַשָּׁמַיִם אֶת הַקּוֹל
וְיִשְׁמַע הָאָדָם אֶת הַקּוֹל וְיִשְׁמַע הַמַּלְאָכִים אֶת הַקּוֹל
וְיִשְׁמַע הַבְּרִיָּוֹת אֶת הַקּוֹל וְיִשְׁמַע הַמַּיִם אֶת הַקּוֹל
וְיִשְׁמַע הָאֵשׁ אֶת הַקּוֹל וְיִשְׁמַע הָאֶרֶץ אֶת הַקּוֹל

(13) וְכִי יִשְׁמַע הַשָּׁמַיִם אֶת הַקּוֹל וְיִשְׁמַע הָאָדָם אֶת הַקּוֹל
וְיִשְׁמַע הַמַּלְאָכִים אֶת הַקּוֹל וְיִשְׁמַע הַבְּרִיָּוֹת אֶת הַקּוֹל
וְיִשְׁמַע הַמַּיִם אֶת הַקּוֹל וְיִשְׁמַע הָאֵשׁ אֶת הַקּוֹל
וְיִשְׁמַע הָאֶרֶץ אֶת הַקּוֹל וְיִשְׁמַע הַשָּׁמַיִם אֶת הַקּוֹל
וְיִשְׁמַע הָאָדָם אֶת הַקּוֹל וְיִשְׁמַע הַמַּלְאָכִים אֶת הַקּוֹל
וְיִשְׁמַע הַבְּרִיָּוֹת אֶת הַקּוֹל וְיִשְׁמַע הַמַּיִם אֶת הַקּוֹל
וְיִשְׁמַע הָאֵשׁ אֶת הַקּוֹל וְיִשְׁמַע הָאֶרֶץ אֶת הַקּוֹל

(15) וְכִי יִשְׁמַע הַשָּׁמַיִם אֶת הַקּוֹל וְיִשְׁמַע הָאָדָם אֶת הַקּוֹל
וְיִשְׁמַע הַמַּלְאָכִים אֶת הַקּוֹל וְיִשְׁמַע הַבְּרִיָּוֹת אֶת הַקּוֹל
וְיִשְׁמַע הַמַּיִם אֶת הַקּוֹל וְיִשְׁמַע הָאֵשׁ אֶת הַקּוֹל
וְיִשְׁמַע הָאֶרֶץ אֶת הַקּוֹל וְיִשְׁמַע הַשָּׁמַיִם אֶת הַקּוֹל
וְיִשְׁמַע הָאָדָם אֶת הַקּוֹל וְיִשְׁמַע הַמַּלְאָכִים אֶת הַקּוֹל
וְיִשְׁמַע הַבְּרִיָּוֹת אֶת הַקּוֹל וְיִשְׁמַע הַמַּיִם אֶת הַקּוֹל
וְיִשְׁמַע הָאֵשׁ אֶת הַקּוֹל וְיִשְׁמַע הָאֶרֶץ אֶת הַקּוֹל

(12) *Va denâ-ich, aêgh pavan Bûndag-Mînishnîh makhîtunîhaît Ganrâg-Maînûg, pavan zak î starishn-âðmand kûshishn, ehîgûn aôj-âðmand zak î nihâdgun-dahishn zanêd; avêzag Zaratûshstra yehabûnt î Aûharmazda, Hvardad Amûrdad zôr î padûgîhâ ôl farj-dahishn va nîvârishn î dâmân.*

(13) *Madam jvid-shaêdâîh î Aûharmazda, va andâzishn î mardûm kûnishn ôl mas-dâdistânîh haît, vêsh sûdîh î kâdê dahishn, î shapîr; va baên var-âðmandîh-î yazishn î yazadân kardân.* (14) *Madam aêgh mardûm ôl daêna î shapîr shapîr kâmagîh Bûndag-Mînishn maînûg yehamtûnînêd; afashân maînûgîg aûrvâkhma min yôshdâsrînîdan î nafshâ daêna pavan frârûn kâm kûnishn yehevûnêd.*

(15) *Madammizd kâmagîh î kadâr-ehâî, va kabed sûd î min mizd î kâmagîh mardûm; khvêshi-hastan î mizd pavan kâr î*

yasharâyih kâmagtar, va âshkârag bêshidâr i saritarân ; chand tûbânig yasharâyih minidâr nasinidâr va ôlâ i gand i dravand Ganrâg-Mainûg ;” va vichîn i Zaratûshtra madam rûj i ham-pûrsih. (8) Va denâ-ich, aêgh : “ -Am zak i rōshan rûj havâ-t Aûharmazda armêsh, va vakht, i hû-awar, mûn li lâ min khûshâg, va lâ min sarmâg, va lâ min sût, va lâ min tishn, va lâ min rûj a-dâdih.” (9) “Haôma li havâ-t, lakhmâ, mûldê, bûrag pavan dûm-dê basaryâ, shîr, va a-rang mayâ, amat ham-pûrsim ôl ôlâ i Spenâg i âgâs, i barâ vichidâr i Aûharmazda.” (10) “Mê aêdûn zak i lekûm havâ-am frâj gûftâr, va amat-am veshtamûnt yekavimûnêd hama-daêna i lekûm shapîr, tûbân gûftan.” (11) Va denâ-ich, aêgh madan ôl ôlâ kadâr-ich âninag-i zyash zast ajash, madan zak i Haôma aîrvâkhmanih nimâyishn va sirih ; ajash mad khratû i harvispa-âgâs.

(12) Va madam afdîh î Vishtâspa va Zaratûshtra. (13) Va

[illegible][illegible]

mûn akarj pâhlûm mizd pavan zimîg vabîdûnd, aêgh mizd-î
denâ shapîr î ôlâ-shân yehabûnd vâran.

(4) “Li dām yehabūnt, Zarātūšštra! pavan Vohūman baēn gēhān, amat-am ōlā-shān frāj yehabūnt ī pūr, ī pūr-sarēdag; 30 satōg-zim zak ī li dām yehevūnt azarmān va amarg, Zarātūšštra! baēn zak 30 satōg-zim lā yehevūnt sūd va tīšn, va lā khvad ī tanū, va lā zayan-āvandīh va lā zarmān yehevūnt, va lā margīh, va lā zak ī sard vād, va lā zak ī garm.” (5) “Amarg zak ī li gēhān yehevūnt. hamāg rōshan zak ī yasharūbān stī; adīn āhūgīnīšn madam mad ōl gēhān ī ast-āōmand ī yasharāyīh.” (6) “Ākhar min yehabūntān ī khvad va zayan-āvandīh, afam ākhar yehabūnt yōm va lelyā, afam ākhar yehabūnt aōsh rēpīsp.” (7) “Li khūdāyīh būndag-mīnīšnīh ār’zūg avō ham-tvāshīd, avō sūd-āōmandtar vindīnīšn yehabūnt berā rāī ōl abītar, zak vindīnīšn ī

הַמַּדְיָאסְנָן אֵלֶּה עֲשֵׂה לְךָ מִן הַמַּדְיָאסְנָן וְהַמַּדְיָאסְנָן
 הַמַּדְיָאסְנָן מִן הַמַּדְיָאסְנָן וְהַמַּדְיָאסְנָן מִן הַמַּדְיָאסְנָן
 הַמַּדְיָאסְנָן מִן הַמַּדְיָאסְנָן וְהַמַּדְיָאסְנָן מִן הַמַּדְיָאסְנָן
 הַמַּדְיָאסְנָן מִן הַמַּדְיָאסְנָן וְהַמַּדְיָאסְנָן מִן הַמַּדְיָאסְנָן

(12) הַמַּדְיָאסְנָן מִן הַמַּדְיָאסְנָן וְהַמַּדְיָאסְנָן מִן הַמַּדְיָאסְנָן
 וְהַמַּדְיָאסְנָן מִן הַמַּדְיָאסְנָן וְהַמַּדְיָאסְנָן מִן הַמַּדְיָאסְנָן
 (13) הַמַּדְיָאסְנָן מִן הַמַּדְיָאסְנָן וְהַמַּדְיָאסְנָן מִן הַמַּדְיָאסְנָן
 הַמַּדְיָאסְנָן מִן הַמַּדְיָאסְנָן וְהַמַּדְיָאסְנָן מִן הַמַּדְיָאסְנָן
 הַמַּדְיָאסְנָן מִן הַמַּדְיָאסְנָן וְהַמַּדְיָאסְנָן מִן הַמַּדְיָאסְנָן
 הַמַּדְיָאסְנָן מִן הַמַּדְיָאסְנָן וְהַמַּדְיָאסְנָן מִן הַמַּדְיָאסְנָן
 הַמַּדְיָאסְנָן מִן הַמַּדְיָאסְנָן וְהַמַּדְיָאסְנָן מִן הַמַּדְיָאסְנָן
 הַמַּדְיָאסְנָן מִן הַמַּדְיָאסְנָן וְהַמַּדְיָאסְנָן מִן הַמַּדְיָאסְנָן

Mazdayasnân barâ patkârênd, madam ân 7 kêshwar zimîg frâj denâ yemallûnêsh avô ôlâ i frâjtûm min mânân, va vîsân, va zandân, va matâ-ân; frâj denâ i li dûsh-dîn nafrînam, Mazdayasnîh i Zaratûhshtra, jvîd-shaêdâ, i Âûharmazda dâdistân!

(12) Gûft-ash Âûharmazda, aêgh: "Frâjam hanâ i lak jûshîd, i daêna i Mazdayasnîh i Zaratûhshtra, i jvîd-shaêdâ, i Âûharmazda dâdistân." (13) "Hat-am hanâ îlak lâ frâj jûshîd havâ-ê, Mâzdayasnîh i Zaratûhshtra, i jvîd-shaêdâ, i Âûharmazda dâdistân, pavan vinâsishn yehevûnt havâ-ê, aêgh vinâsîd havâ-ê frinâmishn i daêna i Mazdayasnân, aêgh daêna rûbâg lâ yehevûnt havâ-ê, lâ aîsh âkhar min Sûd-âömandân." (14) "Min zak barâ, Zaratûhshtra! rûbâg yehevûnêd daêna i Mazdayasnân, adîn-ich vad avô frashagard kardârîh, adîn-ich vad ahvân hamâî zindagîh, adîn-ich vad rîstagân lâlâ-hanjîshnîh, adîn-ich vad avô maînûgân barâ viehârîshnîh.

1. Generally written 𐬨𐬀𐬎𐬭𐬀—2 DP. adds 𐬀—3. DP. 𐬨𐬀𐬎𐬭𐬀

מִן־הַשָּׁמַיִם¹ כִּי בְּדָמָא וְלֹא־יִשְׁתַּחֲוֶה בְּדָמָא וְלֹא־יִשְׁתַּחֲוֶה
מִן־הַשָּׁמַיִם

(10) מִן־הַשָּׁמַיִם לֹא־יִשְׁתַּחֲוֶה בְּדָמָא וְלֹא־יִשְׁתַּחֲוֶה
מִן־הַשָּׁמַיִם

(11) וְכִי־יִשְׁתַּחֲוֶה בְּדָמָא וְלֹא־יִשְׁתַּחֲוֶה בְּדָמָא וְלֹא־יִשְׁתַּחֲוֶה
וְכִי־יִשְׁתַּחֲוֶה בְּדָמָא וְלֹא־יִשְׁתַּחֲוֶה בְּדָמָא וְלֹא־יִשְׁתַּחֲוֶה
וְכִי־יִשְׁתַּחֲוֶה בְּדָמָא וְלֹא־יִשְׁתַּחֲוֶה בְּדָמָא וְלֹא־יִשְׁתַּחֲוֶה
כִּי בְּדָמָא וְלֹא־יִשְׁתַּחֲוֶה בְּדָמָא וְלֹא־יִשְׁתַּחֲוֶה

(12) מִן־הַשָּׁמַיִם לֹא־יִשְׁתַּחֲוֶה בְּדָמָא וְלֹא־יִשְׁתַּחֲוֶה
מִן־הַשָּׁמַיִם לֹא־יִשְׁתַּחֲוֶה בְּדָמָא וְלֹא־יִשְׁתַּחֲוֶה בְּדָמָא וְלֹא־יִשְׁתַּחֲוֶה
מִן־הַשָּׁמַיִם לֹא־יִשְׁתַּחֲוֶה בְּדָמָא וְלֹא־יִשְׁתַּחֲוֶה בְּדָמָא וְלֹא־יִשְׁתַּחֲוֶה
לֹא־יִשְׁתַּחֲוֶה בְּדָמָא וְלֹא־יִשְׁתַּחֲוֶה בְּדָמָא וְלֹא־יִשְׁתַּחֲוֶה

(13) מִן־הַשָּׁמַיִם לֹא־יִשְׁתַּחֲוֶה בְּדָמָא וְלֹא־יִשְׁתַּחֲוֶה בְּדָמָא וְלֹא־יִשְׁתַּחֲוֶה

hû-aôbâmihâ, zak î gêhân vaêrâstâr, î sarîtar vishûftâr î Sûd-âômand.

(10) *Denâ-ich, aêgh: "Pavan bûndag-mînishnîh denâ î li â-yazishn hamîshag gareftâr yehevûnîh, Spîtâmân!"*

(11) *Va madam yehabûntan î Âûharmazda ôl dâmân zôr, zak î zôr nivârûn, va tarminîdan î Ganrâg-Mainûg afash afzârân; Âûharmazda va dahishnân zak tar-mînîh lakhvâr avô Ganrâg-Mainûg va shaêdân kâdâ, mûn zak î shaêdân-dâd, vaôhtan.*

(12). *Madam stâyishnîh i Zaratûshtra denâ-ich, aêgh: "Lak havâih sûd-âômand, va lak havâih dastôbar va pad, va pavan lak haît zak î avzûnîg daêna; lak akh va ham-hakhag i harvispa havând sûd-âômandân, va dûst lak aêdûn haît Vohûman."*

(13). *Pâhlûm âzâdîh yasbarâyîh (haît).*

[illegible]

(17) אַ וועטלעכע - נאָר עטלעכע אַמל וואָס - עטלעכע אַמל

(18) $\#$ ודגש , ענין , ו שלשה ואלו הם

astînîd yehevûnêd, zak î benafshâ-rêsh shaêdâ, aêgh rûbâg kard yehevûnêd pavan margîh î zak î yasharûbîh î gêhân mûn stâyêd.” (15) “Zak î yasharâyîh yazîshn lâ aêdûn zak, Zaratûshtra ! stâyêd, ratû-îh î gêhân ân aêgh yemellûnêd, aêgh : ‘Pavan ratû-îh va dastôbarîh li shapîr, shapîr shâyîm, va lâ aêdûn zak, Zaratûshtra ! mûtrîshn barâ janbînêd ôl mardûmân ; zak ôl ôlâ-shân yemellûnêd, hamâi zahîshnîh ajash yehevûnêd ; va ôlâ-shân mûn harâ janbînêd mûtrîshn zak ôlâ-shân âkhar mînênd, zak î shaêdân yazîshn pâhlûm yehamtûnêd.’” (16) Pavan padîrag yehamtûnîshnîh î Srôsha-harâe, khûdâi ôl ôlâ tanû pavan bêsh, zak khûdâi mûn denâ pavan hû-zîvîshnîh pânağîh, lâ pavan dûsh-zîvîshnîh, va pavan kadâr-çhâi zimân bêshîdâr î dravandân.

(17) Madam nafshâih i daêna hâkhtârân, kirfag i hâkhtagân.

(18) Madam nîshân î *afdûm* a**öbâm** î Zaratûshtra-ân, mûn

[illegible][illegible][illegible]

pavan Vohûman minênd, Zaratûhsht^{ra}! ôlâ-shân râminîdârih
pavan gûbîshn zâyêsh min lanâ, mûn Amesûspend havâim,
aêgh barâ bavîhûn.”

(21) Denâ-îch, aêgh: “Hanâ î lak râdîh haît mûn Amesûspend havâim, mûn ôl lak râdîh vabîdûnayên, ash ôl lanâ kard yehevûnêd.” (22) Madam stâyishn î Vishtâspa denâ-îch, aêgh: “Shnâyînîd lak baên ahvân pavan râd-dahishnih Kai-Vishtâspa, mûnash ôl lak pavan tangîh frâj rasishnih haît pavan zak î Vohûman khûdâyîh, frâdînîd ôlâ Vishtâspa gêhân î ast-âômand î yasharâyîh; ôlâ minêsh, khûp ham-hakhag, dûst avêzag, Zaratûshtra! mûn Kai-Vishtâspa; aêdûn zak Kai-Vishtâspa î kârîg, î amat stâyêd daêna ham-demân hanj vardêd, aêgh-shân barâ ôl daêna hêtyûnêd.”

(23) Madam hâkhtan î Spitâmân ыл даена, денâ-ич, аеғһ :
 “Aêdûn yemellûnêsh avô Spitâmân, ‘Yasharâyih stâyid pavan

[illegible]

CHAPTER XXXIX., VARSHT-MÂNSAR NASK.

(1) සහස්‍රක වැඩිවීම සහ සහස්‍රක අඩුවීම
(2) සහස්‍රක අඩුවීම සහ සහස්‍රක වැඩිවීම
සහස්‍රක වැඩිවීම සහ සහස්‍රක අඩුවීම

va**bidûn**ayên.” (27) Va denâ-ich, aêgh: “Denâ î li daêna pavan **khratû**, pavan-ich mînishn, barâ vichînêsh.” (28) Denâ-ich, aêgh, zak mûn pavan yasbarâyîh âvâyad-vandîh min kardan, ash pavan kirfag kard dahishn shapîr yehevûnêd. (29) Va denâ-ich, aêgh mûn kirfag bavîhûnêd, kirfag min a-vinâsîh bavîhûnêd, a-vinâsîh â-yâvêd; mûn ðl yazadân râd, ash min yazadân râdîh a-nasînishn. (30) Denâ-ich, aêgh: “Denâ zak mizd î âgâs havâ-ôm, mûn yehevûnt havând, va mûn-ich yehevûnd, mûn-ich haker-ich yehevûnd.”

(31) Pâhlûm âzâdîh haît yasharâyîh.

xxxix. (1) 17-ûm fargard, Spendmad, madam aêgh Aûharmazda dâm pavan dânâgîh yehabûnt, pavan râstîh yakhsenunêd. (2) Denâ-ich, aêgh kolâ aîsh mendavam pâhlûm minîshn pavan dastôbar î ahû hûzvân, pavan dastôbar î

[illegible]

(7) Madam yehabûntan î ôl aîyyârîh mardûm gaôspend, ôl aîyyârîh gaôspend râmishn vâstar-ich. (8) Va denâ-ich, aêgh

[illegible][illegible]

(10) Madam pâhrîj i min nihân-âšmandîh i fradîptâr niyâzângar
yashar-môg. (11) Denâ-ich, aêgh: “Al-ich lak pavan nigûn
hared-îh pavan âmûjishn i fradîpênd; aêgh-at aêdûn barâ
fradîpênd ðl hared i nigûn neflûn-ae i haît dûsh-ahû.”

(12) Madam yeham-tûnêd î mardûm pavan khratû, hûnar, daêna, pâyangihâ ôl yêzata¹ dânoğih¹. (13) Va denâ-ich, aêgh: “Pavan zak râs, amat⁴ min baên dâmân, denâ-ich yehabûnt î vidarg anshûtâ baên ađbash sharîtunt; aêgh Ganrâg-Mainûg a-mânâg avispârînâg stardgar Akôman râi, amat mardûm ôl apâ-râsih zak î sarîtar daêna shiglinênd.” (14) Denâ-ich, aêgh pavan zak î farzânagih khûdâyih afdûm kolâ aish ôl zak râs rasênd. (15) Va denâ-ich, aêgh mûn frâj apâ-bîmih kirfag ayôv vinâs vabîdûnayên, pavan hanâ yakhsenunishn aêgh-ash mînishnîg kard aêgh mardûm âkhar min zâyishn pâhlûm mendavam î yôshdâsrîh î min vinâs.

1-1. Better *shāyandagīh*.—2. DP. adds ,—3. DP. ¹ *re*—4. *Amat*
for *mān*

(28) $\frac{1}{x^2} = x^{-2}$ $\frac{d}{dx} x^{-2} = -2x^{-3} = -\frac{2}{x^3}$
 (29) $\frac{d}{dx} x^{-3} = -3x^{-4} = -\frac{3}{x^4}$

CHAPTER XLI., VARSHT-MÂNSAR NASK.

[illegible]

(27) Va denâ-icn, aêgh pavan zak akh akhtâ pavan ham-kâmagih lâlâ vabîdûnâñd, aêgh pavan ham-dâdistân i kh^vêtûgdas vabîdûnâñd; va pêsh nêmag i rûj lâlâ zerkhûnd raôshan pavan mîyân i rôê, bûland, navêndag, arûs, va rôshan, frâj paêdlâg, 3 naêzag bâlâi, mûn dêrangih i 3 nâi, pavan lâlâih lâlâ vakhsênd; va âkhar min naêmag i yôm râmagih âmûkhtênd; drûj barâ debrûnâñd i khaye-bîd pêsh.

(28) Madam ayīviyāsâḡanēnd aēgh khēshkârih vaḃīdūnāñd,
va aēdūn harviṣpa nēvag havānd pavan khadītuntan.

(29) Pâhlûm haît âvâdîh yasharâyîh.

XLI. (1) 19-ûm fargard, *Ad-mâg-yûv*, madam pânagîh i pânag òl pânagîh niyâzân i frashagard. (2) Madam hêmnunîndan lâ-shâyaidan i òlâ-shân mûn òl bûn chim i hêmnunishn

lâ *mad* yekavîmûnd, pêsh min dânişnîg aûstîgânînîdan zya-shân
madam haîtîh î dâdâr, î haît bûn chîm î hêmnunîshn.

(3) Madam garân vimârih i daêna min ôlâ i dravand dâtôbar, mûn pavan dâtôbarih gâs rêzidan a-dâdistân, sarîtar-kâmag, khratû dûshman; afash min râstih rêsh, va min râstân besh, afash Ganâg-Mainûg padash mâhmân; daêna sûdih va rabâ mizdih i râst dâtôbarân, kâmag madam-barishnih i ôl^{*}sardârih pavan frârûnih. (4) Va madam jvîdâgih i min dûstih idravand, dûsh-khratû i a-far'zânag, va a-kh^vêshkâr; mûn aeshma va arêshga padash avar-pîch. (5) Va madam hû-pâdakhshâyih i pâhrikhtârân i nafshâ chavarâ min avârûnih, va dûsh-pâd-dahishnih i lakhvâr-âhûgân i min avârûnih. (6) Va denâ-ich, aêgh dravandân benafshâ ôl nafshâ dravandênd, va dûsh-hûig-inênd; pavan-ich zakamat-shân garâmig va min yasharâyih jûshagtar; va khûdâyih-ich i gashûg srâyishn.

(7) 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840.

[illegible]

(7) Va madam stâyishn î Zaratûhshtra denâ-ich, aêgh: "Lak shûrînih va çharpîh òl stihân nimûd yekavîmûnêd, lak zak daêna-sardârîh pavan Vohûman, lak havâih pavan yasharâyîh khûp shnâsag." (8) Madam stâyishn î Frashôshtra garemoğîh î pavan kirfag sardârîh pavan frârûnih, va âmûyishn nyôgshishnîh va râst-gûbishnîh, va pavan fshegîh gêhân var'zîdârîh, sûtîd tâshîdârîh, va lâ yehabûntan î sardârîh òl safîtarân. (9) Madam stâyishn î Jâmâspa kârîgîh-ich dastôbarîh. (10) Madam pânagîh î dahishmân î shapîr min Vohûman; va zak-ich î yasharûbân rûbân Spendarmad-ich.

(11) Madam pādfrās i dravand, mūnash pavan khūdā-yih a-dādihā mendavam yensegūnā. (12) Madam-ich garān pādfrās i dravand i dūsh-mīnīshn, i dūsh-gūbīshn, i dūsh-kūnīshn, i dūsh-dīn, i dūsh-khūdāi baēn dūsh-ahū. (13) Madam padvāchīshn i amesūspendān ōl

כלל אשורא וואו פאד עטא אונטערן מונטשטאן א פאדאש
(14) אשורא אונטערן מונטשטאן א פאדאש

CHAPTER XLII., VARSHT-MĀNSAR NASK.

(1) אה פאדאש וואו פאדאש אונטערן מונטשטאן א פאדאש
אשורא וואו פאדאש אונטערן מונטשטאן א פאדאש
אשורא וואו פאדאש אונטערן מונטשטאן א פאדאש
אשורא וואו פאדאש אונטערן מונטשטאן א פאדאש
אשורא וואו פאדאש אונטערן מונטשטאן א פאדאש
(2) אה פאדאש וואו פאדאש אונטערן מונטשטאן א פאדאש
אשורא וואו פאדאש אונטערן מונטשטאן א פאדאש
אשורא וואו פאדאש אונטערן מונטשטאן א פאדאש
אשורא וואו פאדאש אונטערן מונטשטאן א פאדאש
אשורא וואו פאדאש אונטערן מונטשטאן א פאדאש
(3) אה פאדאש וואו פאדאש אונטערן מונטשטאן א פאדאש
אשורא וואו פאדאש אונטערן מונטשטאן א פאדאש
אשורא וואו פאדאש אונטערן מונטשטאן א פאדאש
אשורא וואו פאדאש אונטערן מונטשטאן א פאדאש
אשורא וואו פאדאש אונטערן מונטשטאן א פאדאש

Zaratûhshttra pavan mizd i ash bavîhûnast, khûrsandînîdan
î padash.

(14) Haît yasharâyîh âzâdîh pâhlûm.

XLII., (1) 20-ûm fargard, *Kad-môî-ravag*, madam bavî-
hûnastan î kadârêh-î ôl rûbân tûshag, va pavan gûbishn î Shat-
ravir ôl Zaratûhshttra, aêgh: "Aêdûn mîn-âe, Spîtâmân! aêgh
Aûharmazda lak aîyyârînêd." (2) Dena-ich, aêgh dâmân î
Aûharmazda pavan Hvardad zîvênd, pavan Amerdad amargî-
hênd, va pavan Spendarmad Aûharmazda bûndag-mînishnîh,
afash pavan Shatraver pavan khûdaî yakhsenund.

(3) Madam bavîhûnastan î khvâsttag min frârûnîh; va denâ-
ich, aêgh mûn min frârûnîh bavîhûnêd zak î min stakhmagîh î
sarîtarân, ayôv hân paîtîyârâg râi aôbash lâ ayâvêd, adîn-ash
pavan mainûg göharîg zak mizd yehabûnd, mas shapîr min zak

1. DP. *heshtan*, Pers. *heshtan*, "to leave".

מגדלואוֹ (4) וְ כַּסְּ מַעֲבָדָהּ עַל־מַעַבְדָּהּ וְ אֶל־עַל־מַעֲבָדָהּ כִּי
 עַל־מַעֲבָדָהּ מַעֲבָדָהּ וְ כַּסְּ מַעֲבָדָהּ וְ כַּסְּ מַעֲבָדָהּ וְ כַּסְּ מַעֲבָדָהּ
 כִּי מַעֲבָדָהּ וְ כַּסְּ מַעֲבָדָהּ וְ כַּסְּ מַעֲבָדָהּ וְ כַּסְּ מַעֲבָדָהּ

(5) כַּסְּ מַעֲבָדָהּ וְ כַּסְּ מַעֲבָדָהּ וְ כַּסְּ מַעֲבָדָהּ וְ כַּסְּ מַעֲבָדָהּ
 לְמַעֲבָדָהּ מַעֲבָדָהּ כִּי מַעֲבָדָהּ וְ כַּסְּ מַעֲבָדָהּ וְ כַּסְּ מַעֲבָדָהּ
 מַעֲבָדָהּ כִּי מַעֲבָדָהּ וְ כַּסְּ מַעֲבָדָהּ וְ כַּסְּ מַעֲבָדָהּ וְ כַּסְּ מַעֲבָדָהּ
 מַעֲבָדָהּ (6) כַּסְּ מַעֲבָדָהּ וְ כַּסְּ מַעֲבָדָהּ וְ כַּסְּ מַעֲבָדָהּ וְ כַּסְּ מַעֲבָדָהּ
 כִּי מַעֲבָדָהּ מַעֲבָדָהּ כִּי מַעֲבָדָהּ וְ כַּסְּ מַעֲבָדָהּ וְ כַּסְּ מַעֲבָדָהּ
 לְמַעֲבָדָהּ וְ כַּסְּ מַעֲבָדָהּ וְ כַּסְּ מַעֲבָדָהּ וְ כַּסְּ מַעֲבָדָהּ

(7) כַּסְּ מַעֲבָדָהּ וְ כַּסְּ מַעֲבָדָהּ וְ כַּסְּ מַעֲבָדָהּ וְ כַּסְּ מַעֲבָדָהּ
 עַל־מַעֲבָדָהּ מַעֲבָדָהּ כִּי מַעֲבָדָהּ וְ כַּסְּ מַעֲבָדָהּ וְ כַּסְּ מַעֲבָדָהּ
 עַל־מַעֲבָדָהּ מַעֲבָדָהּ לְמַעֲבָדָהּ מַעֲבָדָהּ וְ כַּסְּ מַעֲבָדָהּ וְ כַּסְּ מַעֲבָדָהּ
 מַעֲבָדָהּ וְ כַּסְּ מַעֲבָדָהּ וְ כַּסְּ מַעֲבָדָהּ וְ כַּסְּ מַעֲבָדָהּ וְ כַּסְּ מַעֲבָדָהּ
 עַל־מַעֲבָדָהּ מַעֲבָדָהּ עַל־מַעֲבָדָהּ מַעֲבָדָהּ וְ כַּסְּ מַעֲבָדָהּ וְ כַּסְּ מַעֲבָדָהּ

khâstâg. (4) Va madam göspend ar'jânig i ôlâ âratêshâtâr, mûn dâd frârûn aôj, pavan kâm i yazadân aîyyârih, va sûd i Aîrân, zanishn kastârih i ana-Aîrân yakhsenunêd.

(5) Madam gareftârih i mardûm pavan andar'z farmân i yazadân râyînîdan, hand-ehand-shân min yazadân pavan dânishn zôr aîyyâr haît; kh'êshînîdan zak-shân zak i pâhlûm ahvân pavan râyînîdan i zak andar'z farmân. (6) Madam aîyyârih i yasharûbân pavan vidâr ôl zak i pâhlûm ahvân min maînûg i dânnâgîh, i khûdâyîh, râdîh, râstîh, Yasharâishvang va Haôma yêzata.

(7) Madam chim i gâm 3 min zôta-gâs, Avistâg gûbishnîhâ, frâj sajîtûntan i zôta, âkhar min yasht pavan âtâsh rôêshâ, pavan parvâchishm ôl mayâ zôhar-barishnîh; lâlâ hanjîdan i amêshpendân hamâi hanjaman i ham-pûrsagîh i Zaratûshbtra rôêshâ, pavan 3 gâm min zimîg ôl hvar-shêd pâyang, pavan hûmata, hû-ôkhata, hûvarshta.

שְׁלֵשָׁה עָשָׂר וְעוֹמָר חַד וְלִפְתָּחֵהּ שֶׁל וּמִלְכָּהּ לֵבָד וְלֵבָד וְלֵבָד
 (6) כִּי אֵלֶּיךָ שָׁמַעְתִּי וְלֵבָד וְלֵבָד וְלֵבָד וְלֵבָד וְלֵבָד
 שְׁלֵשָׁה עָשָׂר וְעוֹמָר חַד וְלִפְתָּחֵהּ שֶׁל וּמִלְכָּהּ לֵבָד וְלֵבָד
 (7) כִּי אֵלֶּיךָ שָׁמַעְתִּי וְלֵבָד וְלֵבָד וְלֵבָד וְלֵבָד וְלֵבָד
 שְׁלֵשָׁה עָשָׂר וְעוֹמָר חַד וְלִפְתָּחֵהּ שֶׁל וּמִלְכָּהּ לֵבָד וְלֵבָד
 (8) כִּי אֵלֶּיךָ שָׁמַעְתִּי וְלֵבָד וְלֵבָד וְלֵבָד וְלֵבָד וְלֵבָד
 שְׁלֵשָׁה עָשָׂר וְעוֹמָר חַד וְלִפְתָּחֵהּ שֶׁל וּמִלְכָּהּ לֵבָד וְלֵבָד
 (9) כִּי אֵלֶּיךָ שָׁמַעְתִּי וְלֵבָד וְלֵבָד וְלֵבָד וְלֵבָד וְלֵבָד
 שְׁלֵשָׁה עָשָׂר וְעוֹמָר חַד וְלִפְתָּחֵהּ שֶׁל וּמִלְכָּהּ לֵבָד וְלֵבָד
 וְלֵבָד וְלֵבָד וְלֵבָד וְלֵבָד וְלֵבָד וְלֵבָד וְלֵבָד וְלֵבָד

(10) כִּי אֵלֶּיךָ שָׁמַעְתִּי וְלֵבָד וְלֵבָד וְלֵבָד וְלֵבָד וְלֵבָד
 כִּי אֵלֶּיךָ שָׁמַעְתִּי וְלֵבָד וְלֵבָד וְלֵבָד וְלֵבָד וְלֵבָד
 וְלֵבָד וְלֵבָד וְלֵבָד וְלֵבָד וְלֵבָד וְלֵבָד וְלֵבָד וְלֵבָד

âmûr'zishn agavîn baên garôdemâna, pavan nigîrîdârih i madam
 dâmân i shapîr.

(6) Madam bavîhûnastan âmûkhtan i zak âkâsîh i
 levatâ kirfag afzûn, a-vînishn-ich vindishn i kh'âstâg padash
 yehevûnêd. (7) Denâ-ich, aêgh mûn tanû, pavan aîrîh va
 tarsagâsîh, barâ ôl ôlâ i râst daêna dastôbar yehabûnêd, pavan
 daêna frazânagî-hâit; afash avô ôlâ i shapîr vêhîh yehabûnt,
 ôl yazadân râdîh kard yehevûnêd. (8) Madam yehabûntan i
 Aûharmazda mayâ va aûrvar, göspend, kâdâ daêna dînâ par'var-
 dârih, va nivârdârih, va padvastârih i dâmân. (9) Madam
 âsânîh mainûg daêna mânsar, amat-ash zak i dânnâgîh hêmnun-
 ishniç, i haêm i nêvagtâr gabrâ yemellûnêd.

(10) Denâ-ich, aêgh dravand mûn fradîftârih ôl aîshân
 zak i âmûjêd, zyash pavan nafshâ âhû lâ hêmnunêd; amat-ich
 kabadân âmûjêd, padash hêmnunînêd far'jâm zak âmûg i ôl

[illegible]

CHAPTER XLIV., VARSHT-MÂNSAR NASK.

[illegible]

(20) Madam spûrîgîh i Zarathûshtra pavan far'zânagîh bûn bûndag mînîshnîh, va afzûnîgîh *ajash*; sâman-ich dânišn bar-ich i haît khûdâyînîdan i Vohûman pavan tanû-afzâr, afzâyînîdan i gêhân pavan yasharâyîh. (21) Madam pâhlûmîh i âyazîšn va niyâvîšn i Zarathûshtra, avartarîh zyash pâd-dahîšn; andar'z aûbash pavan yashtan i Aûharmazda avartûmîhâ, va kâdâ yazadân pavan zak i nafshâ shem ehigûn-shân rabâîh.

(22) Haît âzâdîh yasharâyîh pâhlûm.

XLIV. (1) 22-ûm fargard, *Vahishtëk-isht*, madam kh^hahîshnân pâhlûmîh î vêh-daêna, afash âgâsîh. (2) Madam mad

yekavîmûnêd òl Spîtâmân hîch mânân dûdag gadâ, pêsh-ich madan î Zaratûshstra; òlâ-shân min zak dûdag dânâgîh va dâdî ârâstârih va dastôbarîh; mânân, vîsîgân, zandân mataân padash yehevûntan; pavan khûpîh î milayâ va kûnîshn mardûm min avârûnîh òl frârûnîh hâkhtan bûr'zîdan; gêhânîgân òl-ich rasîshn î vêh-daêna hêmnunînêd. (3) Va denâ-ich, aêgh haîtîh î Kaî-Vishtâspa, zak î Zaratûshstra Spîtâmag, va min Hvobân Frashôshstra ajash haît. (4) Madam stâyîshn î Pôrûchîst î Zaratûshstân, pavan jûshîdan î vêk-daêna pavan khratû, va kardan î zak î daêna andar'z, khûrsandîhâ yehabûntan î tanû pavan zannîh òl Zaratûshstra, va spûrîg var'zîdan î kêr va tarsagâsîh î òlâ, âkhar min Zaratûshstra zanîh-ich va tarsagâsîh î Jâmâsp kardan; rabâ mîzdîh zyash min Âûharmazda pavan zak daênîgîh va yazadân kh'êshîh. (5) Madam stâyîshn î Hûtôs pavan rûbâgîh

1. DP. adds ၂—2. DP. လာသရဲ၁၀.

110-111-112-113-114-115-116-117-118-119-120-121-122-123-124-125-126-127-128-129-130-131-132-133-134-135-136-137-138-139-140-141-142-143-144-145-146-147-148-149-150-151-152-153-154-155-156-157-158-159-160-161-162-163-164-165-166-167-168-169-170-171-172-173-174-175-176-177-178-179-180-181-182-183-184-185-186-187-188-189-190-191-192-193-194-195-196-197-198-199-200-201-202-203-204-205-206-207-208-209-210-211-212-213-214-215-216-217-218-219-220-221-222-223-224-225-226-227-228-229-230-231-232-233-234-235-236-237-238-239-240-241-242-243-244-245-246-247-248-249-250-251-252-253-254-255-256-257-258-259-260-261-262-263-264-265-266-267-268-269-270-271-272-273-274-275-276-277-278-279-280-281-282-283-284-285-286-287-288-289-290-291-292-293-294-295-296-297-298-299-300-301-302-303-304-305-306-307-308-309-310-311-312-313-314-315-316-317-318-319-320-321-322-323-324-325-326-327-328-329-330-331-332-333-334-335-336-337-338-339-340-341-342-343-344-345-346-347-348-349-350-351-352-353-354-355-356-357-358-359-360-361-362-363-364-365-366-367-368-369-370-371-372-373-374-375-376-377-378-379-380-381-382-383-384-385-386-387-388-389-390-391-392-393-394-395-396-397-398-399-400-401-402-403-404-405-406-407-408-409-410-411-412-413-414-415-416-417-418-419-420-421-422-423-424-425-426-427-428-429-430-431-432-433-434-435-436-437-438-439-440-441-442-443-444-445-446-447-448-449-450-451-452-453-454-455-456-457-458-459-460-461-462-463-464-465-466-467-468-469-470-471-472-473-474-475-476-477-478-479-480-481-482-483-484-485-486-487-488-489-490-491-492-493-494-495-496-497-498-499-500-501-502-503-504-505-506-507-508-509-510-511-512-513-514-515-516-517-518-519-520-521-522-523-524-525-526-527-528-529-530-531-532-533-534-535-536-537-538-539-540-541-542-543-544-545-546-547-548-549-550-551-552-553-554-555-556-557-558-559-560-561-562-563-564-565-566-567-568-569-570-571-572-573-574-575-576-577-578-579-580-581-582-583-584-585-586-587-588-589-590-591-592-593-594-595-596-597-598-599-600-601-602-603-604-605-606-607-608-609-610-611-612-613-614-615-616-617-618-619-620-621-622-623-624-625-626-627-628-629-630-631-632-633-634-635-636-637-638-639-640-641-642-643-644-645-646-647-648-649-650-651-652-653-654-655-656-657-658-659-660-661-662-663-664-665-666-667-668-669-670-671-672-673-674-675-676-677-678-679-680-681-682-683-684-685-686-687-688-689-690-691-692-693-694-695-696-697-698-699-700-701-702-703-704-705-706-707-708-709-710-711-712-713-714-715-716-717-718-719-720-721-722-723-724-725-726-727-728-729-730-731-732-733-734-735-736-737-738-739-740-741-742-743-744-745-746-747-748-749-750-751-752-753-754-755-756-757-758-759-760-761-762-763-764-765-766-767-768-769-770-771-772-773-774-775-776-777-778-779-780-781-782-783-784-785-786-787-788-789-790-791-792-793-794-795-796-797-798-799-800-801-802-803-804-805-806-807-808-809-810-811-812-813-814-815-816-817-818-819-820-821-822-823-824-825-826-827-828-829-830-831-832-833-834-835-836-837-838-839-840-841-842-843-844-845-846-847-848-849-850-851-852-853-854-855-856-857-858-859-860-861-862-863-864-865-866-867-868-869-870-871-872-873-874-875-876-877-878-879-880-881-882-883-884-885-886-887-888-889-890-891-892-893-894-895-896-897-898-899-900-901-902-903-904-905-906-907-908-909-910-911-912-913-914-915-916-917-918-919-920-921-922-923-924-925-926-927-928-929-930-931-932-933-934-935-936-937-938-939-940-941-942-943-944-945-946-947-948-949-950-951-952-953-954-955-956-957-958-959-960-961-962-963-964-965-966-967-968-969-970-971-972-973-974-975-976-977-978-979-980-981-982-983-984-985-986-987-988-989-990-991-992-993-994-995-996-997-998-999-1000

afash shem Yatâg-ahûg-vaîryôg; zak mainûg mûn padash rûbâgî-haît far'zânagîh i daêna baên dâmân niyâz-âômand, dahishnân pavan dâânagîh ôl zak afzâr; va ghal-ich pavan barâ niyâzâgîh i Amesûspend yehabûnt; hanâ-gha, aêgh Amesûspend pavan gûbâgîh dâânag, va pavan dâânagîh Amesûspend havâ-and.

(7) Madam ham milayâ denâ-ich, aêgh sakhûn hû-sakhûntûm i gûft va gûbî-haît; va tûmîh lâ madam vâng i milayâ i tökhmag, barâ madam kabadîh i sang-ich i haît milayâ çhigûnîh baên nisang milayâ. (8) Denâ-ich, aêgh mardûm pavan âmûkhtishn, va aûshmûrîshn, va var'zishn, rûbân min dûshhû, va pavan padash hastishnîh i ham-bâstaghâ, tanû min margîh netrûnêd.

(9) Denâ-ich, aêgh Ahunavair fratûm bajishn zyash shem Bagân Ahunavair, baên yazishn-î amat avi-vidâr âsûdagîhâ srâyêd pavan 100⁺ radîh i gâsân amat avi-vidâr va âsûdagîhâ

בִּלְעֵזְבִּי וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב
 עַל־מִן־יָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב
 וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב
 וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב
 וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב

(11) וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב

(12) וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב
 וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב
 וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב
 וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב
 וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב
 וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב
 וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב

(14) וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב וְיָשִׁיב

srâyêd kirfag; va amat vidâr âsûdagîhâ srâyêd, aêdûn î âya-zishn ghal yehevûnêd chîgûn 10. (10) Denâ-ich, aêgh pavan ham-bajîshn, vad hangerdîgîh î fratûm bûndagîh î haît Stôta-Yast yazêd, chîgûn yasht î navag-nûvar yehevûnêd baên zak yôm rûbân î ôlâ î yashtâr 3 bâr baên garôdemân vidârênd.

(11) Madam garân vinâsîh î avidâr î bagân Ahunavair.

(12) Va denâ-ich, aêgh-ash baên Aûharmazda hêrîh, chîgûn fratûm dâm kard, kard yehevûnêd, mûn tanû pavan bûndagîh ôl ôlâ î dahyûpad, pavan hâvishtîh ôl ôlâ î dâena dastôbar yehabûnêd; hanâ râi mâ ôlâ-shân pavan stih ahûîh va ratûîh âvâyad havând. (13) Ôlâ î qvartûm ahû va ratû dâdâr Aûharmazda; va min ham-chîm amat hêrîh î ôlâ-shân kard, zak î dâdâr Aûharmazda, chîgûn fratûm dâm kard, kard yehevûnêd.

(14) Denâ-ich, aêgh-ash tanû pavan malkâân malkâ bandagîh

CHAPTER XLVIII., BAGA NASK.

(1) Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ
 Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ
 Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ
 Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ
 Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ
 Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ
 Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ
 Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ

(5) Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ
 Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ
 Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ
 Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ
 Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ Եղև լաճաճ

XLVIII. (1) *Sadigar fargard Yângyê-hâtâm: havât lata-mâ-ash zak î Aûharmazda yazishn qhâst yehevûnêd, mûn dâd zak î Aûharmazda, aêgh-ash dâd frâûn.* (2) *Va denâ-ich, aêgh-ash yazishn î Aûharmazda kard yehevûnêd, mûn ôl haîtîgân maîdûmân zivishn kh'ahyishnîh.* (3) *Denâ-ich, aegh-ash yasharûbân zakarân va nekedân yasht yehevûnêd, mûn nîyâyishn ôl Amesûspendân.* (4) *Va viehârishn i vajagân, qhîgûn haît shnâyishn hamâg zak î Aûharmazda ajash khûdîhâ; ufaşh pavan padvand yehamtûnêd ôl Aûharmazda shnâyishn.*

(5) *Va latamâ yemellûnêd mâdigân 3, mûnash baên hamâg âînîag yazishn î Aûharmazda.* (6) *Aêvag amat mardûm dâd frârûn, qhîgûn pavan frârûnîh-î î mînishn sâmânî-haît; denâ zak î khûdîhâ yehamtûnêd ôl Aûharmazda yazishn va nîyâyishn.* (7) *Aêvag amat ôl mardûm zivishn*

[illegible]

(4) Denâ-ich, aêgh-ash bûn bar ôl Aûharmazda yehabûnt yehevûnêd, mûn râmişn ôl Aûharmazda yehabûnêd, mâ bûn va bar sûd sûd râmişn râmişn benafshâ râmişn râi ôvâyish-nîg, qhîgûn râmişn rôêshâ i kolâ nêvaghî mûnash râmişn ôl Aûharmazda aûstôfrîd kard, qhîgûn-ash dâdistân denâ aêgh-ash mûn râmişn min zak mendavam yehevûnêd i Aûharmazda kâm, ash bûn va bar ôl Aûharmazda yehabûnt yehevûnêd.

(5) Denâ-ich, aêgh-ash kirfag i dâdig râminîdârân râminîdan kh^vêshînîdan yehevûnêd, mûn ôlâ i râst tarsagâsih vabî-dûnayên; hanâ-cha râi, mâ mûn pavan râst tarsagâsih dâdig

1. DE. ဗမာဘိဝံသ—2. DE. adds ဘိဝံသ—3. DE. adds ဇာတ်

לְשִׁמְשִׁימָא וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא
 וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא
 וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא
 וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא
 וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא

(7) וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא
 וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא
 וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא
 וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא
 וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא
 וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא

(8) וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא

וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא וְלִשְׁמִימָא

rāmīnīdār ī aīshān, ōlā pavan var'zīdan zyash tarsagāsih
 rāmīnīdan qhīmīg; va amat aēdūn rāmīnīdārīh ī ōlā aīsh,
 kirfag ī dādīg rāmīnīdārān rāmīnīdan kh^vēshīnīdan yehevūnēd.
 (6) Va denā-ich, aēgh-ash khratū ī Vohūman rūbāgīnīd mūn
 milayā pavan Vohūman yemellūnēd; hanā rāi, mā khratū
 Vohūmanīg, afash rūbāgīh pavan milayā avīrtar.

(7) Va denā-ich, aēgh-ash frākhūih va shnāyishn ī gaōspen-
 dān āmūkht yehevūnēd mūn gaōspend zyash baēn dārishn
 khūp yakhsenunēd; hanā-cha rāi, min amargānīhī aēdūn ghal
 mūn gaōspend zyash baēn dārishn khūp yakhsenunēd, ash
 ajash sūd rāmishn vindēd; aīshān mūn zak vindishn khadītund,
 hāvand-ich ī ōl nafshā sūd rāmishn rāi, gaōspend khūp dāsh-
 tan madam āmūkhtēnd.

(8) Va denā-ich, aēgh-ash nēvagīh ōl nēvagīh ī ar'jānīg
 yehabūntan āmūkht yehevūnēd mūn nēvagīh zyash haīt pavan

1. DE, adds ::—2. DE. לְשִׁמְשִׁימָא—3-3. DE. adds ::—4. DE. לְשִׁמְשִׁימָא.

(11) $\frac{d}{dt} \left(\frac{\partial L}{\partial \dot{x}} \right) = \frac{\partial L}{\partial x}$

(11) Denâ-ich, aêgh mûn pavan fratûm avô mardûmân
denâ-ich âmûkht yehevûnêd, aêgh yazadân ayâft kh^vâstârân

[illegible]

pavan padvâz yazadân ghal râmênd; hanâ-cha râi, mđ min farmân min daêna barâ yehabünt mähmânih i yêzat frâ ûnih baên gêhân min zak barâ, va dahishn i râs i âzâdih min yazadân ôl mardûmân, pavan-ich padvâzishn i ayâftân yehevûnêd; mardûm padash avig-gûmântar yehevûnd, va pavan yazadân vêsh hêmnund. (12) Va denâ-ich, aêgh-ash rûbân baên garôdemân yehabünt yehabünt yehevûnêd, min mendavam ôl ôlâ yehabünt mûn yazadân shapîrân stâyêd; hanâ-cha râi, mđ pavan-ich râdih i pavan kh^vastag, va dahishn-i, râs ôl garôdemân paêdâg; mendavam ôl stâidârân i yazadân shapîrân yehabünt rabâtar râdih. (13) Va denâ-ich, aêgh-ash tarsagâsih i tarsagâsih niyâzagân kard yehevûnêd mûn vâchag ôl shapîrân qhâshêd; hanâ-cha râi, mâ ôlâ i shapîr âmûg i daêna pavan tarsagâsih, va sûd va râmishn i yazdân shapîrân ôl kâr debrûnayên.

1-1. DE. 18000 180-2. DE. omits.—2a. DE. 16-3. DE. adds ::

—4. DE. 14040)

[illegible]

(14) Denâ-ich, aêgh-ash âgâsih i pavan zak i Âûharmazda daêna ôl nafshâ sharîtunt yehevûnêd mûn Vohûman jûshêd; hanâ-cha râi, mâ dânishn i râst min avêzag khratû viehingarîl yehevûnêd, va avêzag rasishnih i viehingardârtûm ahû ôl minishn, pavan dagyâih i râs andarg ahû minishn yehevûnêd, pâkih i zak râs pavan mâhmânih i Vohûman tamâ yehevûnêd. (15) Denâ-ich aêgh-ash yâsharâyih âmûkhtîd mûn ôl yasharâyih minishn padvastag yakhsenunêd; hanâ-cha râi, mâ-ash minishn ôl padash tûkshishnih, vasûbârîd pavan tûkshishn, ôl ayâvishn yehamtûnêd. (16) Denâ-ich, aêgh mûn farmân madam rûbâgih i mendavam i Âûharmazda yehabûnêd, ash ôl mardûmân denâ-ich âmûkht yehevûnêd, aêgh gâs i Âûharmazda aêmat khadîtunêd; hanâ-cha râi, mâ zak gâs i pavan bûndag rûbâgih i kâm i Âûharmazda baên gêhân shâyad khadîtuntan; mûn farmân madam rûbâgih i mendavam i Âûharmazda yehabûnêd, ash kâm i Âûharmazda baên gêhân, rûbâg

1. DE. adds ::—2. DE. ၁၄၁၁၄၁—3-3. DE. adds ::

[illegible]

nîrûg-âômandînêd, va daêna rûbâgîh pavan daêna bûrdârân
vehevûnêd.

(23) Denâ-ieh, aêgh mûn mardûm pavan kîrfag-kardan
garemôg barâ vabîdûnâvên, ash mîzd-ieh î kîrfag ôl mardûm
râdînîl yehevûnêd; hanâ-cha râi, mâ bûn dâdâr bar dâdâr-ieh
yehevûnêd. (24) Denâ-ieh, aêgh madam amargân mardûm
sepâs, mûn frârûn kâmân aîyyâr, va mûn-ieh dâm pavan
frârûnîh parvardârîh, va mûn-ieh handûzishn min frârûnîh;
hanâ-cha râi, mâ mûn frârûn-kâmân aîyyâr vakhsûn-
idâr î frârûnîh baên gêhân; va mûn dâm pavan frârûnîh,
parvardârîh abîdarîh kardâr î dâmân; mûn handûzishn min
frârûnîh frâkhû-gar î gêhan yehevûnêd. (25) Denâ-ieh,
aêgh mûn ôlâ î a-dâd aîyyârînêd, ash ôl khâstârân zak
zya-shân âvâyishnig yehabûntan âmûkht yehevûnêd. (26)
Zak î a-dâd aîyyârînîdan denâ yehevûnêd, chîgûn shatra, va
rûdastâg, va matâ, (va) dûdag kardan. Vishtâspân mân
kadağ, va dâêza, va garpûshtîh, va khân î kâr-dihgân

[illegible]

(30) $\frac{d}{dt} \left(\frac{\partial L}{\partial \dot{x}} \right) = \frac{\partial L}{\partial x}$

CHAPTER L., BAGA NASK.

(1) 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840.

yehevûnêd hastişnîh; denâ-ich madam yehevûnt hastişnîh, î haît; bûn gôharig minişn, nêvag-dahişn î şhapîr va sarîtar stî, zak-ash şhapîr vêhîh, va zak î sarîtar sarîtarîh; va madam stî-rûbishnîh î haît mîyânag, kârîg kirfag-garîh, yashar-ûbîh, va mîzd-âomandîh va bajag-garîh, va dravandîh, pûhal-âomandîh; madam yehevûnêd hastişnîh, î haît afdûm; pavan khratû râyînîdârîh î ôlâ avartûm şhapîr, î vispa vasîgân bûn, çhîrîh î vêhîh madam sarîtarîh, va pâdakhshâyîh î şhapîrân, a-pâdakhshâyîh î sarîtarân, avêzagîhâ nivârîshn î zak î şhapîr dâm.

(30) Yaṣharâyîh pâhlûm haît âzâdîh.

L. (1) Panjûm fargard, *Khshâmâibya*, madam denâ, aêgh-ash Gûsh-aûrvan gar'zishn lâ-yehevûnt kard yehevûnêd mûn gaôspend zyash baên dârishn khûp yakhsenunêd; hanâ-cha râi, mâ-ash gaôspend afzâyid, va aîshân âhang va

١٥ ٢٠ ٣٠ ٤٠ ٥٠ ٦٠ ٧٠ ٨٠ ٩٠ ١٠٠ ١١٠ ١٢٠ ١٣٠ ١٤٠ ١٥٠ ١٦٠ ١٧٠ ١٨٠ ١٩٠ ٢٠٠ ٢١٠ ٢٢٠ ٢٣٠ ٢٤٠ ٢٥٠ ٢٦٠ ٢٧٠ ٢٨٠ ٢٩٠ ٣٠٠ ٣١٠ ٣٢٠ ٣٣٠ ٣٤٠ ٣٥٠ ٣٦٠ ٣٧٠ ٣٨٠ ٣٩٠ ٤٠٠ ٤١٠ ٤٢٠ ٤٣٠ ٤٤٠ ٤٥٠ ٤٦٠ ٤٧٠ ٤٨٠ ٤٩٠ ٥٠٠ ٥١٠ ٥٢٠ ٥٣٠ ٥٤٠ ٥٥٠ ٥٦٠ ٥٧٠ ٥٨٠ ٥٩٠ ٦٠٠ ٦١٠ ٦٢٠ ٦٣٠ ٦٤٠ ٦٥٠ ٦٦٠ ٦٧٠ ٦٨٠ ٦٩٠ ٧٠٠ ٧١٠ ٧٢٠ ٧٣٠ ٧٤٠ ٧٥٠ ٧٦٠ ٧٧٠ ٧٨٠ ٧٩٠ ٨٠٠ ٨١٠ ٨٢٠ ٨٣٠ ٨٤٠ ٨٥٠ ٨٦٠ ٨٧٠ ٨٨٠ ٨٩٠ ٩٠٠ ٩١٠ ٩٢٠ ٩٣٠ ٩٤٠ ٩٥٠ ٩٦٠ ٩٧٠ ٩٨٠ ٩٩٠ ١٠٠٠

râi pavan gaōspend var'zīdan avīrtar tūkhshēnd, afashān anbār sājēnd.

(7) Denā-ich, aēgh mūn haītān aōjmandtar, aēgh aōj zak ī ōlā pavan kārtar, mūn ōl ōlā ī nafshā rūbishn, aēgh zak ī barā dvāyad yehabūntān barā yehabūnēd; hanā-cha râi, mā nafshā nīyāzagān nīyāzag dādārīh pavan dādīg mīnīshnīhā yehevūnēd; va dādīg mīnīshnīhā pavan āz, va varūn, va aeshma, va nang, va arēshga, avārīg drūj min tanū spūjīh nīvārīhaīt; va drūj min tanū spūj gabrā kārīg aōj yehevūnēd. (8) Denā-ich, aēgh pavan karītunīshn, nīyāyīshn ōl kirfag madan aōj-āōmandtar aīsh haīt, mūn kh'āstag pavan dastōbar ī aērpādān yakhsenunēd, va mūn-ich vīchīr va dātōbarīh rāst rāst vabīdūnā-yēn, va mūn-ich shapīrān aīr tarsagāi yehevūnēd; hanā-cha râi, mā mardūm amargānīhā kh'āstag pavan tanū āi'zūg va rāmīshn dāshtan, vīchīr va dātōbarīh ōl aēgh-shān kām sajī-tūnēd kardān, aīshān ōl aīr va tarsagāi yehevūntān va amēt-ich

[illegible]

avârûn âhang; va mûn karîtonishn âyûjishn î daêna khratû
kh'yâstâg pavan dastôbar î dâena yakhsenunêd, va vichîr va
dâtôbarîh î râst vabîdûnayên, shapîrân air va tarsagâi yehevû-
nêd, lakhvâr nihâdâr haît î zak âhang, va mûn pavan zak
âhang lakhvâr nihâdan, padûg aôj-âômandtar aish yehevûnêd.

(9) Denâ-ich, aêgh-ash kolâ aîsh ðl kh'êshkârih i kadâr-ehâi pâhlûm mendavam yekavîmûninâd yehevûnêd, mûn kh'êshkârân mîzd ehîgûn-shân avêzag niyâzag, rûbâg yakhsenunêd; hanâ râi, mâ mardûm tanû ðl kh'êshkârih ranjînîdan mîzd âr'zûg âhangînîd. (10) Va denâ-ich, aêgh mûn yông va afzâr pavan frârûnîh, adîn-ash Vohûman dâsh-tan shnâsinîd yehevûnêd; adîn-ash râi, mâ yông va afzâr pavan frârûnîh dâsh-tan aêdûn yehevûnêd, amat pavan pânağîh va ayyârîh i shapîrân, zadan va vânîdan i sarîtarân, vaêrâstârîh i gêhân yehevûnêd; va denâ-ich aêdûn, amat shapîrân dûst va sarîtarân dûshmîn, va shapîrân dûstîh va sarîtarân

𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬵𐬀𐬵 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀
 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀
 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀
 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀
 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀
 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀
 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀

𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀
 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀
 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀
 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀
 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀 𐬨𐬀𐬵𐬀

mûn yazadân shapîrân stâyêd, ash pavan-ich gûbishn
 gâs tamâ kh'êshînîd yehevûnêd. (14) Denâ-ich, aêgh mûn
 ôl ôlâ i afzûnîgân âmûj, ash zîyân i min ana-afzârîh i pavan
 daêna min gêhân bast yehevûnêd; hanâ-cha râi, mâ min zak
 âmûg va afzâr i daêna sût i ajash baên gêhân afzâyêd. (15)
 Denâ-ich, aêgh mûn ôlâ i yasharûb pavan nêvagîh frâj ôl
 khûdâyân debrûnâ, adîn-ash zak i avartûm aîyyârîh kard
 yehevûnêd; hanâ-cha râi, mâ-ash frâj ôl jîvâg i vindishn
 aîmîdîh i zak i avartûm nêvagîh padvast yehevûnêd.

(16) Denâ-ich, aêgh mûn tanû pavan bandagîh barâ
 ôl ôlâ i mahist malkâân malkâ râi yehabûnêd, ash râs i hû-
 mânishnîh, va râmishn aîyyârîh, va khûdâyîh dahishnîh min
 Aûharmazda ôl nafshâ sharîtûnt yehevûnêd; hanâ-cha râi,
 mâ bûn chim i nêvagîh ar'jânîgîh i mardûm min dâdâr,
 bandagîh zyashân baên dâdâr; va min zak chîgûn ôlâ i

מן המעשרות אשר נתת לנו יהוה אלהינו
 ואלה שמות המעשרות אשר נתת לנו יהוה אלהינו
 ואלה שמות המעשרות אשר נתת לנו יהוה אלהינו
 ואלה שמות המעשרות אשר נתת לנו יהוה אלהינו
 ואלה שמות המעשרות אשר נתת לנו יהוה אלהינו

(17) מן המעשרות אשר נתת לנו יהוה אלהינו

CHAPTER LI., BAGA NASK.

(1) מן המעשרות אשר נתת לנו יהוה אלהינו
 מן המעשרות אשר נתת לנו יהוה אלהינו
 מן המעשרות אשר נתת לנו יהוה אלהינו
 מן המעשרות אשר נתת לנו יהוה אלהינו
 מן המעשרות אשר נתת לנו יהוה אלהינו
 מן המעשרות אשר נתת לנו יהוה אלהינו
 מן המעשרות אשר נתת לנו יהוה אלהינו

hû-khûdâi dahyûpad stihîhâ dâdâr, pad-vîzîg dâmân sardâr
 mûn aûstîgânîhâ tanû pavan bandagîh òl òlâ yehabûnêd,
 adîn-ash òl-ich dâdâi yehabûnt yehevûnêd; "Va leçhadôn
 âmûjam bûn î nêvagîh î ar'jânîgîh, î min dâdâr òl nafshâ
 padvast, râs î zak î ajpar gûft, va avârîg-ich nêvagîh ajash òl
 nafshâ sharitunt yehevûnêd."

(17) Yashrâyîh haît âzâdîh pâhlûm.

LI. (1) Shashûm fargard, Ad-takhshy, denâ aêgh mûn
 zak î dânnâg aêrpat sardârîh âzarm madam bûrdâr, ash aêrpad-
 istân kh'âst pavan daêna kardan vakhshînîd yehevûnêd;
 hanâ râi, mâ zak î afzârân nîyâzag dahîshnîh mardûm çîhar
 âr'jûgîhâ tûkhshâgînîdâr yehevûnêd òl zak î frâhangân âmûg.
 (2) Va denâ-ich, aêgh mûnash dâd frârûn, ash stâyîshn î Aûhar-
 mazda kard va amûkht yehevûnêd; pavan-ich denâ çîm sûd

[illegible][illegible]

rāmishn kadārehāi mūn frārūnih rāi, zak-ich i frārūn dād olā-ich mūn dādār i zak i frārūn dād i benafshā haīt Aūharmazda stāyēnd. (3) Va denā-ich, aēgh mūn milayā i frārūn yemellūnēd, ash yazishn-ich i Vohūman kardan-ich amūkht yehevūnēd; pavan-ich denā chim, hū-ghīharīh va dvāyishnīgīh i frārūnih rāi, shapīrān andāzag ajash vabīdūnd, va milayā i frārūn yemellūnd, gūbishn i frārūn yazishnih Vohūman haīt. (4) Denā-ich, aēgh mūnash rās frārūn yazishn i ghal vabīdūnayēn ajash mas yehevūnēd; hanā-cha rāi, mā yazadān ol yazishn i pāk-haēmān, i frārūn rāsān, avīrtar yeham-tūnd, va padīrēnd.

(5) Denâ-ich, aêgh âmûg î daêna vakhshînîdâr yehevûnêd, mûn madam kirfag rûbâgînîdârân nêvagîh kardâr; hanâ-cha râi, mâ min nêvagîh kardârîh î madam kirfag rûbâgînîdârân afzûn î kirfag, min afzûn î kirfag frêh rûbâgîh î yazadân kâm, min frêh rûbâgîh î yazadân kâm vêsh rûbâgîh

וּבְעֵת הַזֶּה וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן
 וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן
 וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן
 וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן
 וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן
 וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן

(7) וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן
 וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן
 וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן
 וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן
 וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן
 וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן
 וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן וְכֵן

î vêh-daêna, min vêgh rûbâgîh i shapîr-daêna vakhsbishn îshapîr-
 daêna âmûg baên gêhân yehevûnêd. (6) Denâ-ich, aêgh mûn
 shalîtâih pavan frârûnîh yakhsenunêd, ash vichîngarîh î pavan
 kârân dâdistân ôl anshûtâân âmûkht yehevûnêd; hanâ-
 cha râîmâ pâdakhshâyîh pavan frârûnîh dâshtâr gabrâ vichîdâr
 khûdâi yehevûnêd, anshûtâ ôl kardan haêm va dâd va âînîn î
 khûdayân âmûkhtênd va var'zênd.

(7) Denâ-ich, aêgh mûn nafshâ niyâzagân niyâzag dâdâr,
 ash tanû ôl Zaratûshstra yehabûnt yehevûnêd; hanâ-cha râî,
 mâ nafshâ niyâzagân niyâzag yehabûntan râst râdîh, haîtîgîh î
 hangerdîgîh î Zaratûshstra daênâ; va mûn padash vâspûhargânî-
 haît adînash daêna Zaratûshstra padmûkht; va mûnash daêna
 î Zartûshstra padmûkht [ash tanû ôl Zaratûshstra yehabûnt
 yehevûnêd. (8) Va denâ-ich, aêgh mûn ôl zak î sajâg pavan
 sardârîh] ash sardârîh yehabûnêd, ash khratû-cha zak ôl gabrâ

[illegible]

(11) Denâ-ich, aêgh mûn mendavam î Aûharmazda minêd, ash hamâyigih î Aûharmazda va Aûharmazda nafshâ hamâyigih minîdan-ich minîd yehevûnêd; pavan-ich denâ çim mâ mardûm Aûharmazda hamâyig nêvaghî ajash aîmîdîh-ich râî minênd va parastênd; mûn-ash pavan hamâyig nêvaghî ajash minênd, ashân benafshâ ôd î hamâyig nêvaghî ajash hamâyig, aêgh zak hamâyig nafshâ hamâyigih minêd, minîd yehevûnêd. (12) Denâ-ich, aêgh mûn mardûm min niyâyishn î shaêdân lakhvâr yakhsenunêd, ash min vîmârînidân î gêhân vîzûd yehevûnêd; hanâ-cha râî, mâ mûn mardûm min niyâyishn î shaêdân lakhvâr dâst, shaêdâ min gêhân apâdakshâyînidân min vîmârînidân î gêhân vîzûd yehevûnêd. (13) Denâ-ich, aêgh mûn râdîh vabîdûnayên, ash pavan hvarshêd nêvaghî kard; mûn pavan hvarshêd nêvaghî vabîdûnayên,

ענד שווער וואס ער האט געזאגט וואס ער האט געזאגט
 און ער האט געזאגט און ער האט געזאגט
 און ער האט געזאגט און ער האט געזאגט

[illegible]

ash pavan-iq̄h kerp-âinînaġ i mardûm nêvagiġ kard yehevûnêd;
hanâ-cha râi, mâ hvarshêd pavan zak i râdân râê va gadâ
sajîtûnt, va kerp-âinînaġ i mardûm pavan hvarshêd dâsht
yekavîmûnêd paêdâġ.

(14) Dená-ich, aêgh mûnash kh^vâst ôl mendavam î frârûn, mûn-ich shalitâih pavan frârûnih yakhsenûnêd, ash mardûm pavan frârûnih mânînîdan, va ôl mizd yensegunâ âyûkht yehevûnêd; hanâ-cha râi, mâ mûnash kh^vâst frârûn, kolâ aish râi, nêvagih bavîhûnêd—avartar kh^vâstan-î pavan nêvagih î mardûm, hastishnih mardûm pavan frârûni kh^vâstan—va mûn zak kh^vâst bûndag chand-ash tûbân madam tûkshîd, ash kadâr-châi pavan frârûnih mânînîdan va ôl mizd mainûg âyûkhtan yehamtûnînîd yehevûnêd; va mûn shalitâih pavan frârûnih yakhsenunêd, ash mardûm î baên pâdakhshayîh hanbâmînîdan pavan frârûnih mânînîd, va âmûkht va ôl kirfag âyûkht, va ôl mizd yehamtûnînîd yehevûnêd. (15) Dená-ich,

THE DĪNKARD.

BOOK NINTH—(continued.)

CHAPTER XXXII., VARSHT-MÂNSAR NASK.

(1) The tenth fargard, *Yathâ-âish*,¹ is about the renovation (of the world) in the words of Ahuramazda to Zarathushtra, thus:—"I have created the doer of the renovation, the causer of righteousness, Saôshâns of whom mankind say that he will not come, and (yet) he will come for the righteous with that glory which becomes all-brilliance."

(2) About the close observation and making (religious) stipulation (*padmân andâkhtan*) in authorising every act of merit; this too, (is said) that the one desire of that helper² who is a producer of goodness regarding kinsmen (*nafshâîhâ*), confederates (*âirmânîhâ*)³ (and) labourers (*vârûnîhâ*)⁴, about anything whatever, is an accomplisher of the will and a friend of Ahuramazda; and the (good) spirit lodging in him is not deceived by him. (3) And advice about keeping distance (*dûrîh*) from him in whom similarity of defects of the fiend and arrogance are oppressive; who is scorning (*tarmîn*) kinsmen, a sharpliar (*drôjan*) with labourers, and giving offence (*vîshîn*)⁵ to confederates, careless (*a-pâhrîj*) of cattle,⁶ (and) unfriendly to the miserable (*mîst-dômandân*).

(4) And about the bridge through which there is approach unto Ahuramazda, (and) that one reaches the best existence⁷

1 Pahlavi Yasâ-âish. 2 Pahl. *a-zadâr*, "non-smiter," "non-assailant." 3 Comp. Av. *airyaman*, "a follower," "a well-wisher." 4 Yasna XXXIII, 3, a, b: *Mendavam yehabînishn pavan khvêshîh aêdûn pavan vârunîh zak* 4 Comp. Av. *vârema*, "help," "support." 5 Av. *ibaêshangh*, "harm," "injury." 6 Ibid. 4 c: *Mûnich zak î gaôspendan kâr vadtûm patmân*; Av. "*Gêushchâ vâstrût achistem mantûm*." 7 Ibid. 5c.

who has visibly, or invisibly, to turn towards the exalted world.¹ (5) And (about) the teaching of the primitive faith (*paōryôdkêsh*) by Ahuramazda unto Zarathushtra who stood as the *ahu* and the *ratu*, and as the *zaōta*² of the world; and at the time of the renovation Zarathushtra, who (was) one of the sons of Ayazemn,³ will have the position of the *zaōta* of the whole world; and Vohūvasti, son of Snaōya, from the happy countries of those of the Religion (will have) the post of Hāvanân; and Isvad, son of Varāza, from the countries of the Tūrānians, in the post of Ātarevakhsh; and Saēna, son of Ahūm-stūd, from the countries of the Sâini, in the post of Frabardâr; and Vishtâspa, who was from the sons of Naōdar, in the post of Sraōshâvar.⁴ (6) About the moral courage and triumph due to the *yazishn* ceremonial, through which happen even in that (next) existence the all-brilliance of the immortal renovation of the whole creation.

(7) This, too, that the Evil Spirit, likewise, shall be annihilated⁵ at the end⁶ through Vohūman.⁷ (8) (And) great is the

1 Reading *āz-gehân*, "exalted world." 2 Ibid 6a:—*Mūn zaōtar pavan yasharāyēh zak ī mendavam min vahisht bavīhūnēd vabīdūnēd avō yazishn*. Here Zarathushtra is meant as the *zaōta* of the world. West reads *Ahunavir-tanū zot ī gīhān*, "embodying the Ahunavair as the *zaōti* of the world." In the *Būndahishn*, XXX, 30, it is said:—"Ahuramazda comes (against the Evil Spirit) to the world, himself the *zaōta*, and *Sraōsha* as the *rāspi*." 3 *Ayazem* being, according to Būnd. XXXII, an ancestor of Zarathushtra eleven generations back. 4 It seems from this and other passages that formerly eight priests (including the *rāspi*) attended the ceremonies like the *Nīrang-ī-Dīn*, *Pāv-Vendīdād*, *Pāv-yazishna* and *Visparad*; while the *zaōta* officiated at the respective ceremonies, the rest had their respective functions to perform within the ceremonial area, replying to the *zaōta's* orders by uttering the words *azem vīsāi*, "I will obey the order," "Here I am." The seven additional priests are called: *Hāvanân*, *Ātarevakhsh*, *Fra-beretar* (who brings all the implements for the ceremony), *Āberetar* (who provides pure water), *Āsnātar* (who cleans utensils), *Rathvya-kara*, and *Sraōshāvareza* (the priest of penance). The personages referred to in 5, are mentioned as *Vohvasti* son of *Snaōya*, *Isvad* son of *Varāza*, and *Saēna* son of *Ahūm-stūd*, in the Farvardīn Yasht, §§ 96 and 97. To Sâini compare Av. *Sâininām dakhnyunām*, Yasht XIII, § 144. Naōtara is referred to in Yt V., 98, etc.

5 *Aōsh yehevānēd*, "shall be subject to death." 6 At the renovation.

7 At this point there is an omission in West's translation up to chap. XXXIII, § 8, which is here supplied by me for the first time.

reward of him who worships the sacred beings by means of select (*vichîdâr*) gifts of liberality; in the exposition¹ of the sacred beings he becomes perfectly friendly, co-operating mutually², (and) in (his) self-work³ of union with the Amesha-spentas⁴.

(9) This, too, (is said) thus: "Thou art the offspring of those by whom Law was proclaimed by mutual concurrence,⁵ who always proclaimed the best (*avartûm*) unity; that is, a mutual concurrence is that which turns out strongest (*stawratar*)." (10) And Ahuramazda spoke, thus: "I am the Lord who is wise, who is the seeker of benefits, who is the great (*freh*) giver of the world; with the recitation of this formula: *Yê sevishîô*,⁶ thou shouldst be a worshipper of me (*afam*) sincerely (*mênishn*) through a ceremonial; we teach thee a virtuous nature (*haēm*); we approach thee on account of thee for help; we give thee every kind of power and authority in this world and the next."⁷

(11) This, too, (is said) thus: "When you kindle a fire recite this *Us mōi*⁸ formula, up to the end of the passage". (12) About giving an elevated position⁹ (unto Zarathushtra) by the sacred beings, so that (there was) power¹⁰ in the life of Zarathushtra through virtuousness, and a prominent sign¹¹ (*frāj-dakhshag*) of the joy of the Religion in both the worlds.

(13) This, too, (is said) that Ganrâg-Mainûg (the Evil Spirit) feels that righteousness is oppressively (*stakhmag*) courageous over him at the time when Akôman (the Evil Mind) stands, who then from the wounding¹² of Vohûman totters (*pafshîrêd*)¹³—Akôman whom Vohûman does not look at—Akôman who thereby declares his joyfulness.¹⁴

1 *Nikîz*. Yasna XXXIII, 7. 2 *Pavan agavîn*. 3 *Khvéshkârîh*. 4 *Ibid*, c. 5 *Hamdâdîstânîh*. 6 Yasna XXXIII., Avesta, § 11. 7 Yasna XXXIII, 11, c:—*Afam barâ yehabûnêd kâlârçhâi padîh pâdakhshâhîh î latamâ, zak-îch î tamâ*. 8 *Ibid*. 12. It is the beginning Avesta passage of the *Âtash-Nîyâyîsh*. 9 *Comp. Pers. padvâz*, "a perch," "a roost," "an elevated place."

10 Yasna XXXIII, 13, a: *Pavan kâr î daēna î lekûm padûgîh yehevûnâd, afam yehabûnêd*. 11 *Ibid*, c: *Pavan yasharâyîh î daēna frāj-dakhshagîh*. 12 *Av. ared*, "to wound," "to torment" 13 *Pers. fshardan*, "to squeeze," "to totter." 14 *Râmînûdârîh*, "joyful (victory)."

(14) About the solicitation of Zarathushtra from Ahuramazda, to show him a body of fire in spiritual¹ existence, and the display by Ahuramazda unto Zarathushtra of a body of fire,² which was set ablaze on high twice or thrice by Ahuramazda. (15) And the contemplation of Zarathushtra on that fire thus: "Burn (O Fire!) throughout the whole world high up to the sky"; and his meditation thus: "Thus then happily (*nêvag*) I may proceed (*sajitûmam*) forward in the world of embodied existences, from the high rising of the propitious Fire in unity (*hamîh*), (and) with that help of it."

(16) And Ahuramazda spoke thus: "Such is the mental view³ of Zarathushtra, who has not contemplated on thee⁴; that is, who has not properly thought of thee; whatever thou (man) mayest think of this, it is not possible for Zarathushtra to hold it in hand, when⁵ thou observest it burning through the ocular vision⁶" (17) "And you should not torment such a Fire,⁷ O Zarathushtra! or thou wouldst be tormented among the worldly existences, (and) thou wouldst not be a colleague-worker before the achievement of the renovation of the (physical) existences; and thither whoso does not torment that which is my offspring-son (*zahag-berd*) among the existences of the material world, for him thou shouldst seek liberal gifts (*râd-jûyesh*); that is, offering for him things, (namely) invocation and joy,⁸ O Zarathushtra!"

(18) Righteousness is perfect excellence.

1 Yasna XXXIV, 4a. 2 XXXIV, 4a,b.

3 Huz. *minîntuntan*, "to count or calculate in mind."

4 Meaning "the heavenly fire."

5 *Mûn* for *amat*.

6 *Pavan zak î chashm vînishn*

7 Yasna XXXIV, 4 b, c:—*Tîz î amâvand zak âtâsh mûn yekavîmûnêd avô aîyyâr, ash paêddâgînêd râmishn. Aêdûn Aûharmazda, zak î bêshîdâr mûn âtâsh bêshîd, ash pavan tûbân khvahîshnîh yakhsenunêd kîn.*

8 *Âyazêsh*, and *râmînêsh*, optative 2nd sing.

CHAPTER XXXIII., VARSHT-MÂNSAR NASK.

(1) The eleventh fargard, *Yá-siyashnân* (Av. *Yá-shkyôthā-nā*¹), is about the settlement of a special (*nām-chashtīg*) reward for every good act and decision, when a ceremonial is performed excellently (*nēvag*) and rightly,² in those five *gāhs*. (2) And this, too, that Ahuramazda nourishes the world through wisdom (and) through goodness, and develops it by means of justice.

(3) And about Ahuramazda's gift of the fire³ for the help of mankind, (and) the manifestations as regards the help (and) joy unto embodied humanity from the fire; likewise, the assistance of the spirit of the fire unto the soul of him who takes care of (*ayyârînêd*) the fire; and against the soul it stood as the enemy of him who torments the fire⁴; and about the gift of Ahuramazda on the wise reciter, on him who meditates on the fire. (4) And this, too, (is said) thus: "When thou kindlest⁵ the fire for your own happiness (*nēvagīh*), O Zarathustra! mayest thou offer a prayer⁶, O Spîtâmân! for the sake of thy own person, so that it (the fire) sits⁷ calling (thee) aloud⁷ to the prayer which⁸ is prescribed⁹ as to the offspring and son (the Fire) of Ahuramazda; then recite aloud this prayer which is triumphant, O Zarathustra! *Ad tōi âtareṃ Ahurā!*¹⁰ which is Gâthic, up to the end of the stanza (*vaêchest*)." (5) "The Fire will bestow on thee the prosperity¹¹ that thou solicitest¹² from it, O Spîtâmân! that is, the wealth for the worldly existences is the sovereignty of the sacred beings, it is the wish (*dhang*) of the sacred beings for the virtuous (*nēvag*) deeds of

1 Yasna XXXIV. 2 Pers. *a-var*, "without doubt," "truly," "rightly." 3 Ibid, 4 b, c. 4 That is, the Fire execrates against whomsoever torments it. 5 *Madam vabidûntan*, comp. Pers. *bar-kardan*, "to kindle." 6 *Nyôshishn*, Pers. *Nyôshîdan*, "to read," "to recite;" hence "a recitation." 7 *Vad-ash vâng barâ yetibûnêd*; comp. Pers. *bâng*, "calling aloud." 8 Here *amat-ash* for *mûn-ash*. 9 *Andarzînêd*, "admonished," "prescribed".—Av. *han-darez*, "to hold together;" Pers. *andarz*, "admonition." 10 Av Yasna, XXXIV, 4. 11 Or, "excellence;" Pers. *âzādîh*, or *âbâdîh*. 12 Comp. *zâstan*; Pers. *zastan*.

mankind; and the sacred beings are as well loving (*dāst*) that man as the father (loves) his offspring or son”.

(6) “Highly (*madam*) observe to extol heartily (*libbemā-hā*) righteousness; (likewise) highly observe that adversity undoubtedly (is resulting) from the demons; that is, the creator is more powerful and more authoritative than all the demons and men”. (7) And (about) the manifestation which arises¹ from manifold visible things of the world until the renovation; (this, too,) that whosoever seeks that his praise shall be the highest among mankind, shall much perform the extolling and ceremonial of the sacred beings.

(8) This, too, (is said) that liberality which happens towards the good spirits through virtuous deeds, is possible² to happen on account of virtuous deeds (and) through virtuous thoughts. (9) And this, too, (is said), namely: “That Vohūman of mine proceeds, (and) observes the thoughts of the embodied people; (and) the good words and the (good) deeds of those he reports again to me, as often as three times in the same day, both (of those) who are liberal to thee,³ O Spītāmān! as well as of those who are illiberal to thee.”

(10) And the struggling with the demons⁴ for (their) undoing (*khvāftan*) all happiness of mankind, (is) an unjust acquirement of their capability for that benefit which is (reserved) for mankind in the future existence; so that that one evil is more grievous than every (other) evil which the demons design (*andāzēnd*) for mankind, who (*amat*) frighten them away from the ways of the sacred beings, and render them wicked; and harder for them (are) the praisers of righteousness among the apostates of the diverse (*avārīg*) creation, through (their) praise of righteousness, even when very many praise it.

1 *Madam yehevānēd*. 2 After a long omission West's rendering is recontinued from here. 3 Yas. XXXIV, 7,a: *Kadār hanā ī lak rādīh Aīharmazda, mūn pavan Vohūman āgās dahishnīh*. 4 Ibid. 10,c; Ganrāg Maīnūg is struck down in all his sinfulness.

(11) About the progress of Ârmaiti¹ and Tarômaiti always (*hamâg*) among the creatures, the disclosure by Ârmaiti unto mankind of righteousness; and as to Tarômaiti, the listening (by mankind) to the falsehood of that vile Tarômaiti; and the distance² of righteousness from him who is vile, is like (that of) a sheep fled³ from mankind. (12) And this, too, that the Evil Spirit is beaten⁴ by Spentâ Ârmaiti in the struggle of those who are confounded (*starishn-âômand*), just as the powerful man beats what is the fallen creation,⁵ the pure Zarathushtra who is produced by Ahuramazda, as well as the power of Haurvatât and Ameretât⁶, which (acts) forcibly (*patûgîhâ*) for giving value^{6a} (of deeds) and embellishing the creatures. (13) About the opposition of Ahuramazda to demonism⁷, and the valuation of the deeds of mankind, which is for higher jurisdiction,⁸ (and) much advantage of all the good creation; and in any doubtfulness (one is) to perform the ceremonial of the sacred beings. (14) About (this that) where the good will of the spirit of Spentâ Ârmaiti makes mankind attain to the good Religion, their spiritual joy⁹ arises from the purification of their own conscience (*daêna*) through virtuous exercise (*kûnishn*) of will-power.

(15) About the desire for the reward of anything whatever, and the manifold advantage resulting from the reward desired by mankind; also the reward becoming one's own through the good action (*kâr*) of the sacred beings, (as it is said in the Religion): "Even through the ruler (*pad*) of that dominion of yours do I produce the renovation of the existences by (my) will,¹⁰ I who am Ahuramazda."

• (16) Righteousness is perfect prosperity.

1 XXXIV, 11, b. Ârmaiti, "angel of devotion," Taromaiti, "demon of contempt" 2 Ibid, 8, c. *Min ilâshân barâ rakhîg haît Vohûman.* 3 Ibid. 9c: *Min ilâshân kâbed yasharâyîh sêzdâg.* To *sezdâk* comp. Pers. *sîstan*, "to flee away." 4 Ibid, 10, c. 5 Ibid, 8, b. *Mûn nihâdad* (fallen) *dahishn.* West *nîyâyîn-dahishn*, "reverent creation." 6 Ibid, 11, a: *Âîlûn min lak kolâ dô Haurvadad, zak-ich î Ameradad.* 6^a Pers. *farj*, "price," "value." 7 Ibid, 11, c: *Jvîd-bêsh min lak havâîh.* 8 Ibid, 12, a: *Mas-dîndîhâtai* 9 Ibid, 13, b: *Ash min yasharâyîh hû-rarâkhmanih*, "he has joy from his righteousness (through his well-doing)." 10 Ibid, 15, c: *Pavan zak î lekûm khûdâyîh, Âôharmazda! fra-hagarî pavan kâmag.....*

CHAPTER XXXIV., VARSHT-MĀNSAR NASK.

(1) The twelfth fargard *Yasna*,¹ is about the manifestations of the good thoughts, the good words, (and) the good deeds by the Religion; (and) about the lodgment (or hospitality) of the Religion through good thoughts, good words, and good deeds¹; (and) whoever owns (*khvēshēnēd*) good thoughts, whoever good words, (and) whoever good deeds, by him righteousness and the reward of the righteous are appropriated (*khvēshēnīd*). (2) And this too, that neither is he who is not to be born for Zarathushtra,² an issue of higher birth, who is from parents who are not righteous, nor is that one a manifestation of the righteous.

(3) This, too, (is said) thus: "Thou shouldst offer an open-minded desire for the spiritual lord and the established good wisdom³ to their minds, the Religion which I spoke forth unto thee, so that the greatest, best, and most beneficial of existences⁴, that (are) those which cattle are wanting from men, (are) water, pasture, and freedom from danger (*avīg-bīmīh*)⁵; (and) those which men (are wanting) from cattle are, likewise, food and clothing." (4) This, too, that: "That which mankind shall give to the sacred beings is through the perfection of (their) possessions⁶; and that which the sacred beings shall give to men is that which is always highly (*madam*) good for them." (5) This, too, that: "Thou, who art Ahuramazda, also suppliest it from those sacred beings; and thou, who art Zarathushtra, also teachest it thoroughly unto that best-ruling sovereignty and authority."⁷

(6) This, too, (is said), thus: "Let no one practise ill-perpetrated deeds, even though in a wilderness, when *faf* (*frāj*) from publicity (*āshkārāgīh*), nor in distress, O Spîtāmân!

¹ Pahl. *Yasna*, XXXV., 4. It is here called (*Haptān*) *Yas t* in Pahlavi. ² West, "who is not to be born for Zarātūst". ³ Reading: *hū-khratū nāhādag*. West's reading *khvār-tznū*, "easy-bodied (constitution)". ⁴ Ibid, 9. ⁵ Ibid, 11: *Gaōspendān rāmishn avī-bīmīh*. ⁶ West: "a power for completeness of control." ⁷ As the text stands the passage may be rendered thus: "And this, too, that: "From those sacred beings unto that best ruling sovereignty and authority thou also suppliest and thou also teachest, (thou) who art Ahuramazda, and (thou who art) Zarathushtra."

because Ahuramazda, who is aware of them, (and) is the observer of everything; and the rule is (that) just as anyone whatever of the embodied existence thinks, (and) speaks, (and) practises (evil), so great is his punishment." (7) And this, too, (is said) thus: "The best ceremonial and obeisance are the ceremonial (and) obeisance of a righteous man." ¹

(8) About desiring for and receiving (good) life; that is, it is properly (*dastôbarîhâ*) resulting from two methods: one, through the leadership of righteousness, that which is manifest thus from virtuousness; and one, through the help² of righteousness, that from which there is no manifestation that it is due to viciousness. (9) About (this) that: "Virtuousness should exercise authority (*pâdakhshâyîh*) over truth, and truth over the tongue, so that thou speakest words according to the will of Ahuramazda." (10) And this, too (is said) thus: "I am the propitious spirit who have been existing from the beginning, and have not at all been deceived (*fradîptam*) by anything."

(11) About the gift by Ahuramazda of the fire for the nourishment,³ and assistance, and protection of mankind; its preservation by and help unto mankind; and the joy (*âûrvâkh-manîh*)⁴ of the spirit of the fire towards him who shall perform obeisance to it, (and) towards him who is to perform obeisance to it. (12) The great work⁵ which shall exist, (and) shall be accomplished in the renovation, whereby the creatures will become pure, shall occur through the fire; one prays for it on account of the obtainment (*ayâftan*) of the necessities (*âvâya-îdan*)⁶ of life unto mankind from the sacred beings. (13) This, too (is said), thus: "Since thou art thus, O Zarathushtra! most propitiatory, that is, able to perform most (*vēsh*) for our pleasure, we are more⁷ promptly coming⁷ than

¹ Yasna XXXV, 19: *Zak ī Aûharmazda yazishn va nîyâyishn aêdûn min' zak ī lekûm pâhlûm mendavam.*

² Comp. Av. *vâremâ*, "support," "help." Yasna XXXV, 22: *Pavan yasharâyîh vârinîh.* ³ Av. *thrâ*, "to nourish." ⁴ Yas. XXXVI, 4: *Pavan âûrvâkhmanîh avô ilâ gâbrâ pavan tûbân barâ yehamtûnêd âîsh ī Aûharmazda.*

⁵ Ibid, ⁶ *Pavan zak ī mas'kâr barâ yehamtûnêd... pavan tanû-î-pasîn.*

⁶ *Âvâyîdan*, "what is required," "requisites." ⁷⁻⁷ *Hû-mâdârîhêr.*

Mânûshchihar¹ (was) able to come, when thou, O Zarathushtra ! biggest of us who are Ameshaspentas (arch-angels)."

(14) About Ahuramazda's exhibiting unto Zarathushtra the (nature of the) creatures at the renovation. (15) This, too, that all the lights (*raōshnîh*)² of the earth, (and) all the lights of the cattle, and all the lights of the plants, and all the lights of all prosperity, seemed as though³ they are manifestations of righteousness. (16) About the worship of Ahuramazda by the worshippers during (their) forward progress of Ahuramazda's covenant (*padmân*)⁴; in the Religion which gave the world his righteousness, his rule, and the greatness in it due to his good protectiveness, and the name of the ruler is Wisdom;⁵ (likewise) his ceremonial which they perform, so that the benefit (*nêvagiîh*) of the creations results owing to him, while those which are possessing bodies and possessing lives⁶ are living; it is the benefit to all the worldly and spiritual existences.

(17) And this, too, (is said) thus: "Thou art our own, and also (our) follower (*airmân*),⁷ O Spîtâmân ! likewise unto us thou comest with the reverence that is proper; thine, O Zarathushtra ! are the greatness and devotion in performance; that is, they become thy greatness and devotion, that is, they are thine, O Zarathushtra ! and are unlimited above from the great ones; that is, we give thee a reward⁸ so enormous (*stavar*)⁹ that, when thou shouldst stand among (*mâyân*) the great ones, thou couldst not see its limit (*kanârag*), the width of the earth, the length of the river, and the height of the sun."¹⁰

(18) Zarathushtra begged of Ahuramazda, thus: "Give unto me those mighty men who will be my disciples through superior meditations on the Religion, those who shall also propagate this my Religion of the Mazda-worshippers, (and) who will also

1 For Mânûshchihar see Dînk. Bk. VIII., vol. XV., chap. XIII, 10, 12, 18. 2 Av. *raōkhshni*, Pers. *rōshnîh* also means "laws, (natural laws)." 3 *Mun for amat*. 4 From which Pers. *padmân*. 5 Yas. XXXVI. 6 *Khayâ-dōmand*. 7 Av. *airyaman*, "a bandah," "a servitor." 8 Yasna XL, 3. 9 Av. *stavra*, "strong," "solid," Pers. *stavar*, *aōstawâr*. 10 This boundless extent is mentioned in Yas. IX, 4, Yt, XIII, 32.

explain (*nigêzênd*) the good practices (*varzishn*) unto those of mine,¹ and even they shall possess the blessings set forth by me in the benedictions.”

(19) Ahûramazda spoke thus: “I will give unto thee those of other mighty men who will become (thy) disciples;² they are thy own, and (also) those who are their confederates and thine are their companions (*ham-hakhag*) and their helpers, who will propagate this thy Religion of the Mazda-worshippers.”

(20) “Thine, O Zarathushtra! are their manifold worship and their homage (*frinâmagîh*); and unto thee are offered through the ceremonial and obeisance which are theirs a strict (*sakht*) liberality; thy righteousness is associated with thy soul, (and) thy life exists owing to us, and likewise thy body,³ O Zarathushtra!” (21) “Forth unto thee will I, who am the creator Ahuramazda, approach in both the worlds⁴ for assistance; thou becomest worthy, O Zarathûshtra! through both the sacred beings of his, Haurvatât and Ameretât, through the gratification of me, who am Ahuramazda, by those sayings (and) deeds which I, who am the most propitious of spirits, proclaimed unto thee.”

(22) Zarathushtra spoke thus: “They have become supplicants (*khvâstâr*) unto him who is thy powerful one.”⁵ (23) And Ahuramazda spoke thus: “Thou art the supplicant and the powerful one in the embodied existence.” (24) Zarathushtra spoke thus: “Be thou a gratification to us in the slow progress (*dêr rasishn*) of life, thou most beneficent (*hû-dahâgtûm*) of existences; that is, thou shouldst give it unto us.”⁶ (25) Ahuramazda spoke thus “I will gratify thee, O Zarathushtra! in that best existence,⁷ O Righteous one!”

(26) Perfect righteousness is nobleness.

1 That is, “my followers”. 2 Yasna XL, 7: *Yehabûn-âe-am zak î marân, Aûharmazda' hâvishtân î gabrân î aêrptân î yasharûban yasharâyîh kâmag*. 3 Pahl. Yasna XLI, 7: *'Aêdûn min lak lanâ tanû va jân havâ-ât* 4 Ibid, 8: *Baên zak kolâ dâ ahvân haîtân hû-dahâgtûm yehabûn-âe*. 5 Ibid, 10: *Khvâstâr pavan hanâ î lak, pavan daêna î lak* 6 Ibid, 11. 7 Ibid, 15.

CHAPTER XXXV, VARSHT-MĀNSAR NASK.

(1) The thirteenth fargard, *Ushtavaiti*,¹ is about the great reward of him who, through his virtuous (*nēvag*) progress, would work for the righteousness of a man,² as well as for the goodness of the Religion. (2) This, too, that the maintenance (*dārishn*) of righteousness³ is through the practice (of it).

(3) About the characteristics of a righteous man; that is, his manifestations and reverence which are certainly (*ghal*) for duties (and) good works; also his imperceptible (*a-paēdāg*) perversion (*kāstārīh*),⁴ that is, not a single sin of his is perceptible, and he is the fulfiller of his covenant (*padmān*) with Vohūman,⁵ (namely) good thought, good word, and good deed, and a continuity⁶ of every goodness in the propitiation (*shnāyīnūdārīh*) of the righteous.

(4) About⁷ the reward of the liberal ones on account of the meritorious actions they perform by making gifts unto someone through their power; and the bright path, and the highest flight,⁸ and comfort, authority, and higher progress, and high exaltation of the souls of the truthful liberal ones in the highest abode (of heaven); that is, the gift of a good donor (*hū-dādār*) they shall consider perfect (*bīndag*) in that place through the greatness (*rabāīh*) which is his, when they shall cause the resurrection and the renovation, and the world altogether bright, and the creatures immortal.⁹

(5) About Zarathushtra's seeing the Ameshaspenta (Vohūman) through the vision of his eyes; and about Ahuramazda's giving rewards to doers (of good acts). (6) And this, too, that

1 Yasna XLIII. 2 Pahl. Yas. XLIII, a. 3 Ibid, 1, d: *Zak ī yashārāyīh dārishn dahishn*. 4 Pers. *kas*, "perverse." 5 Ibid, 2, d. *Mūn yekabūnēl rāst pavan zak ī Vohūman padmān (daēna)*. 6 *Parvastagīh*, Av. *pari-band*; Pers. *paēvastagī*, "continuity", "union", "junction". 7 From this place again there is an omission in West's translation up to Chap. XXXVI., § 6. 8 *Vāzishnīh*, Av. *vaz*, "to fly." It may also mean, from the same root, "progress," "strength," "power." 9 Yasna XLIII, 3, a,c,d,e.: *Aēdūn avō ōlā ī shapūr gabrā vēhīh madam yehamtūnishn [mizd]...* (c) *baēn dcnā ahvō ī ast-dōmandān...* (d) *aēgh rōshanag aēgh tanū-ī-pasīn yehēvīnēd, baēn zak ketrūnēd Aūhrīmazda*, (e) *rād ī khūp-dānāgīh lak havānd, afzūnīg Aūharmazda!*

on account of that wisdom and skill of his at the end (of the world), also the creatures will¹ turn into purity¹, and the world will become immortal, and altogether beneficial.

(7) About the excellence of Zarathushtra this, too, (is said) thus: "In both the worlds (*ahvân*) righteousness is most wilful, and the open (*âshkârag*) injurer of the evil people; the meditator on righteousness² is the destroyer as much as is in his power (*chand tûbânîg*), and the terror³ (*gand*) of the wicked Evil Spirit;" (and about) the selection by Zarathushtra regarding the day of conference⁴ (with Ahuramazda). (8) And this, too, (is said) thus: "Unto me that bright day, O Ahuramazda! was steady and happy (*vakht*)⁵, of delightful clouds⁶ (*hû-awar*), from which unto me there was no want of equity (*a-dâdîh*) from dry weather (*khûshâg*), nor from cold, nor from hunger, nor from thirst, nor from the day (itself)." (9) "There was for me *haôma*, bread,⁷ salt,⁸ sheep with flesh (or fat) in its tail, milk, and pure (*a-rang*) water, when I was conferring with him who is Spenâg-(Maînûg), who is knowing, (and) who is a thorough (*barâ*) admirer (*vichîdâr*) of Ahuramazda." (10) "Since thus I am the forward (*frâj*) declarer of that (Religion) of yours, and when I have listened to your same good Religion, it is possible (for me) to declare it."⁹ (11) And this, too, that the approach to each and every principle whatever that proceeded (*zast*)¹⁰ from it, (is) the approach to the display and satiety of the joy of Haôma, and hence the approach to the all-knowing Wisdom.

(12) And about the miraculousness of Vishtâspa and Zarathushtra.¹¹ (13) And this, too, (is said) thus: "The Religion was

1-1 Become pure and pious. 2 Pahl. Yasna XLIII, 9, e *Chand li khvâstâr havâ-am, yasharâyîh minam*, 3 Pers. *gand*, "terror," "fear." 4 XLIII., 7, d *Chîgûn zak î yôm dakhshag, frâj avô ham-pûrsagih î nimûd yekavimûnêd*. 5. Pers. *bakht*, "happy." It may be read *vâd î hû-awar*, "wind of delightful clouds." 6 Av. *awrâ*, Pers. *abar*, "cloud." 7 Arabic *laham* "bread," "food." 8 Comp. Pahl. *mîlâé*, "salt." 9 Yasna, XLIII, 11: *Va tang tanû avô li gûst baên anshûtân rûbâg dahishnîh, aêgh daêna rûbâg kardan dûsh-khvârtâr* (difficult) 10 Pers. *jastan*, "to spring." 11 Yasna, XLIII, 12, c: "Lâlâ henjishnîh (Av. *hachimnô*) pêsh min zak vad amat avô li zak yehamtûnêd Sraôsha-yasharûb (va Vishtâspa) mûnash zak î mas rád levatâ Zarâtûshtra, mûn barâ râst avô patkârdârân, sûd yehabunêd (zak Vishtâspa)

demonstrated (*nimûd*) by me unto Yima of the good flock;¹ it was demonstrated by me unto the enlightened (*rôshan*) and exalted Fraêdûn;² it was demonstrated by me unto Kaî-Arshan;³ it was demonstrated by me unto Kersâspa,⁴ son of the sagacious Sâh, by whom it was not accepted on account of the tyranny of the fiend who was embraced⁵ by them⁶ and highly⁷ entertained.” (14) And this, too, that: “I have become aware that it (the Religion) will⁸ not be propagated⁸ until before when unto me approaches the holy Sraôsha of⁹ Vishtâspa,⁹ with whom Zarathushtra who is highly liberal¹⁰ is associated.” (15) And about Zarathushtra’s rendering disable the wicked ones from causing calamity and distress among the creatures, with the help of other upholders of the Religion.

(16) And this, too, that Zarathushtra inquired of Ahuramazda thus: “Likewise (*âêdûn*), what shall I order those who are not able to hold¹¹ weapons;¹² that is, they have no weapons nor arms (*afzâr*), they have no army, they have no superior (*madam*) protégé (*panâh*), and they have many distressers.” (17) Ahuramazda spoke thus: “They are men of spading¹³ minds, (their) signs of development are for death (or destruction)¹⁴, who are consequently (*âêdûn*) not able for an army, they have many distressers (*bêshîdâr*.)

(18) And this, too, that as to Ahuramazda, through (our) loving his being or reality¹⁵, and the upholding of the Religion with powerful thought, by him the sun’s manifestation¹⁶ is given

1 *Yima-khshaêta-hvâthwa*, *Vend.*, II, 12; Yasna IX, 4. 2 Av. *Thraêtaôna*, “the Athwianian”, who slew *Azi-Dahâka*, Yasna IX., 24-25; etc. 3 Av. *Kavi-Arshan*, Zamyâd Yasht, 71-74, etc. 4 See Zamyâd Yasht, 38-44, etc. 5 Comp. Pers. *angûshîdan*, “to embrace.” 6 Kersâspa and others. 7 *Madam mâhmân*. 8 *Rûbâg lâ yehevûnêd*: 9 In Yasna XLIII, 12. “and Vishtâspa”. 10 Ibid., 12d *Mûnash zak î mas ratû levatâ Zarâtûshtra*, “together with whom also is that great chieftain, Zarâthushtra.”

11 *Dâr* (*dâshtan*), “holding,” “possessing” 12 Av. *snatha*. 13 Pahl. *tôshî*, “a spade,” “a hoe” (see Pahlavi-Pazend Glossary) 14 Yasna XLIII, 15 c. *Dakh-shug pavan aôsh*. 15 *Haîtigûh*, “existence,” “being,” 16 Ibid. 16 b.

as reward, whose (is) the sovereignty which (is) thus his on account of his perfect mindedness; Vohûman will give a reward unto him whose sanctity (is) in his deed.¹

(19) The best sanctity is excellence.

CHAPTER XXXVI., VARSHT-MÂNSAR NASK.

(1) The fourteenth fargard, *Tat-thwâ-peresâ*², is about the praise of the Religion;³ this, too, (*is said*) that owing to the Religion every person (has) virtuousness (*nêvagîh*). (2) And this, too, that "I am the procreator, O Zarathushtra! hence I am the father (and) nourisher of pure righteousness; I gave (*yehabûnt*), O Zarathushtra! the path of the sun and the stars, and I know how they wax and wane."⁴ (3) "I guard the earth and the sky which are unsupported (*a-dârishn*); that is, there is not for them a single physical support, and they are not falling (*a-barâ âuftishn*); I produced the water and the plant, owing to me they develop (*debrûnd*); swift ones (as they are) when they yoke (or move on quickly) on the cloud and the wind,⁵ and which always make the best reward for the earth; that is, this one reward is good from them, (namely) they produce raining (on the earth)."

(4) "I created the creatures in the world, O Zarathushtra! through Vohûman, when they were produced by me fully (*pîr*) and of complete species;⁶ for three thousand years those creatures of mine were without old age⁷ and death, O Zarathushtra! in those three thousand years there was no hunger nor thirst, and

1 Comp. Yasna XLIII. a., b, c, d., *Pavan-ash khûrshêd paêdâgîh mizd yehabûnîhaît, mûn khûdâyîh zak ash haît pavan bûndag mînishnîh; mûn yasharâyîh pavan kûnishn, ash Vohûman barâ yehabûnêd mizd.*

2 Pahlavi *Tat-swâ-i-pers.* 3 Yasna XLIV, 1, b: *Nîyâyishn ê lekûm, Daêna!* 4 Yasna XLIV, Avesta, § 3; Pahl § 3, b, c, d: *Mûn abû ê yasharâyîh fratum, (aêgh-ash fratum parvartârîh mûn kard)? mûn khûrshêd va star yehabûnt râs, .. min mûn amat mâh vakhshêd va nerefsêd.* 5 Ibid, 4, b, c, d: *Mûn mayâ va âurvar yehabûnt, min mûn amat vâd va awar madam âyûjênd tîz.* 6 *Sarêdag, Av. saredha.* 7 *Av. zaurva, "old age."*

no bodily perspiration,¹ and no wearing of arms², and no old age, nor death, and no cold wind, nor hot wind." (5) "The world of mine was without death, (there was) all brilliance of the righteous ones of the earth; afterwards vice³ (*âhûgînishn*) prevailed in the embodied world of righteousness." (6) "After producing sweat and the wearing of weapons, I then (*âkhar*) produced the day and the night; next I produced⁴ the dawn and noon."^{4a} (7) "I fashioned sovereignty⁵ coupled with the desire for complete mindfulness, (and) produced for more advantageous acquirement⁶ (*vindînishn*) a son for a father; the acquirement that discloses a male and the impregnation of a female, and in that obtainment a son was produced by me for the father,⁷ O Zarathushtra!" (8) "So the Evil Spirit observed, and he called upwards (*madam karîntunt*) from the abyss, thus: "O Spenâg-Maînûg (Beneficent Spirit!) thou art the creator of all creatures; (but) I will take vengeance (*kaînînam*) on thee, O Beneficent Spirit! (and) all thy creatures." (9-10) About the Religion becoming progressive⁸ in every one (in the future), through his renovation and future existence, this too, (is said) namely: "This which is thy Revelation unto Zarathushtra, (whereby) the world is widened, is righteousness, which is the best of religions; this which is thy Revelation unto Zarathushtra is⁹ the enlargement of the world of righteousness (and) complete devotion, that were first produced in the reason (*vârôm*) of those who recited this thy Revelation¹⁰ unto the Mazda-worshippers, O Zarathushtra! this thy good Religion is the best, which shall be made one's own with righteousness." (11) "Thou shouldst proclaim this to kinsmen (and) confederates (*airmânân*), to priests, and him who is most influential (*kardârtûm*) in the country; (and) to those who will

1 Av. *khaédha*, "perspiration," Pers *khawr*, "sweat" 2 Av *zayana*
3 Pers *âhû*, "vice," "defect." 4 Here re-begins West's rendering
4^a Yasna XLIV, 5, d. *Mîn aôsh repîsvîn va lelyâ (hûshân va rapîsvîn va zimânag i lelyâ mân yehabunt)* 5 *Ibid*, 7, b *Mân ârzûg tâshîd, khûdâyîh levatâ bândag mînishnîh* 6 *Vindînishn*, *vindîn*, causal form, Av *vind*, "to obtain."
7 *Ibid*, 7, c: *Mîn dûstîh kardan amat vindînêd pûsra abû?* (*aêgh-ash pâhrîz vabadânayên*), "who created paternal love when the father catüses" the son to acquire?" 8 West, "produce the progress of." 9 Or, "causes."
10 Yasna XLIV, II, d.

dispute¹ this thy Religion of the Mazda-worshippers, thou shouldst proclaim this over the earth of seven regions,² unto that which is the furthest (*frájtum*) of houses, villages, countries and provinces; do thou openly curse (*nafrîn-âe*) those who are heretical (*dûsh-dîn*) towards me, towards the Mazda-worship of Zarathushtra, which is opposed to the demons, which is the ordinance (*dâdistân*) of Ahuramazda.”

(12) Ahuramazda spoke thus : “I will exalt this which is beloved by thee, which is the Religion of the Mazda-worship of Zarathushtra, opposed to the demons, which is the ordinance of Ahuramazda ” (13) “If this which is thine had not been further loved by me, the Mazda-worship of Zarathushtra, that is opposed to the demons (and) is the law of Ahuramazda, would have fallen into decay (*vinâsishn*), so that the admiration³ of the Religion of the Mazda-worshippers would have been destroyed⁴; so that the Religion would not have become progressive, (and) no one would have followed the *Saōshyunts*⁵ (Benefiters).” (14) “But owing to that (love), O Zarathûshtra! the Religion of the Mazda-worshippers becomes progressive⁶ even then until the achievement of the renovation (of the universe), even then until the perpetual⁷ life of the existences, even then till the raising up of the dead, (and) even then till (their) complete (*barâ*) atonement before the spirits.”

(15) About the abhorrence by the wicked in hell, towards those who are the most wicked ones, (and) towards the spirits from amongst the wicked; and it is the creator (*dâdâr*) who, even after the salvation of the others from hell, (and after) the three

1 XLIV., 13 c, *Ôlâ-shân aêdûn mân pavan a-nyôlshîdârîh lâ nîkêzênd avâginênd* 2 XLIV. 8, c *Daêna râbâg aêmat yeherânêd*.

3 *Frîndmishn*, “praise.” Av. *frî*, “to love” 4 Yasna XLIV. 19, d. *Kadâr ôlâ pavan zak ? vinâsishn haît fratum*. 5 The benefiters, meaning prophets, 6 Ibid, 15, d, 17, d *Daêna râbâgîh bândag yeherânêd baên zak zimân* Pahl *râbâg*, Av *rûp*, “to go,” “to proceed,” hence, “advancing,” “progressive” 7 *Hamâg*, “eternal,” “immortal”

nights' hard punishment (*pajîdan*)¹ in hell, is to cause the preservation of the latter also—after those three nights—from that misery, and each one attains to happiness. (16) This, too, that Zarathushtra enquired of Ahuramazda, thus: "How have the ignorant (*a-shanâg*) demons, O Ahuramazda! ever (*haker-ich*) been good rulers?² How do they think of them in the world that their happiness arose from them?" (17) And Ahuramazda spoke, thus: "They have been demons, O Zarathushtra! (and) evil rulers, not good rulers; even they do not give forth the reward for (fulfilling) the duty of righteousness.³

(18) The best righteousness is nobleness.

CHAPTER XXXVII., VARSHT-MÂNSAR NASK.

(1) The fifteenth fargard, *Ad-fravakhshyâ*,⁴ (is) about the seven excellences of the admonitions of the Religion. (2) Firstly, the association with the creator, the Beneficent Spirit, through listening,⁵ learning, (and) practising his Religion; this, too, that thereby happens the preservation of the good creation from the Blemish-giver. (3) Secondly, about the separation which comes from the destroyer, the Evil Spirit,⁶ (and) the contempt of him owing to his arrogance and falsehood (*drôjanîh*), the chief (*rôêshâ*) of all his vices (*âhûg*). (4) Thirdly, the adorning (*vaêrâstan*) of one's temper⁷ by good thoughts, good words, and good deeds; and this, that, "whoever⁸ of you does not so use (*varzêd*) this liturgy just as (good) thoughts and (good) words,

1 West, "stewing."—I concur with West, that "this period of three nights punishment at the time of the resurrection, is quite a different matter from the three nights' hovering of the soul about the body after death."

2 Yasna XLIV, 20, a *Chîgûn haker-ich. Âûharmazda, shaêlâyân hû-khûdâi yehevûnt havând?* 3 Ibid, 20, c *Zak-mân lâ-cha parav-ich mîzd zak î yasharâyîh kâr frâj yehabûnd*

4 It is written *Ad-fravakhshe* in Pahlavi 5 Yasna XLV, 1, a: *Âêdûn frâj gûbishn daêna, va kevan nyôkshishn yehabûnishn, va kevan veshammûnishn.*

6 Ibid, 1, d, e. *Ôlâ î dûshîh ânûkhtâr Ganrâg-Maînûg ahvân merenchînd*

7 Ibid, 3, a: *Kolâ aîsh fratûn haêm âvâyad vaêrâstan.* 8. Ibid, 5, c, d. *Mîn lekûm mân denâ mânsar lâ aêdûn varzênd, chîgûn denâ mînishn va gûbishn, pavan ashân baên ahvân anâg haît, hanâ vad zak î afdum*

they will not allot him light, they will not allot (him) the best existence; misery is his up to the last.¹ (5) Fourthly, about the excellence (of) the nature of self-sacrifice², of whomsoever (*mûn*) (it is) then a giving of what is one's own; and the decision given (about) it is about the goodness of (giving) one's own progeny for the manifestation of progeny, also relationship, and adoption, and effectiveness, and advantageousness, and ownership, and the gift (*dahishnîh*) of self-sacrifice of oneself. (6) Firstly, its practice by the creator Ahuramazda as the father (or creator) of Vohûman³ who was the first born (*zâg*), and from that arose the practice (*varz-yehevûnîh*) of the spiritual and worldly creatures, (their) progress and manifold relationships, such as the arising (*yehevûntan*) of brilliance⁴ from light, radiance from brilliance⁵, (and) dawning light (*bâm*) from radiance; (and) the fully progressive dispersion (*vistardan*) and succession (*padvas-tan*) of mankind till the renovation (of the universe); also, through spiritual and worldly passing on in the spiritual and worldly existence, (and) Spendarmad's⁶ acceptance of the motherly glory (as the mother of the Earth) was an ennoblement.⁷ (7) Fifthly, about appointing (and) maintaining the high-priest⁸ who possesses spiritual lordship and priestly

1 XLIV, Ibid, 5 c, d. *Mm lekûm mûn denâ mânsar lâ aêdûn varzênd, châgûn denâ mînîshn va gûbîshn, pavan ashân baên ahvân anâg haît, hanâ rad zak î afdûm.*

2 Yasna XLV, 4 a,b,c,d,e:—In connection with this passage the attention of the student is drawn to the following note 8 of Dr. West, p. 273. "There is nothing whatever about next-of-kin-marriage in the original Avesta text of this Gâthâ, but the Pahlavi translators (in order to interpolate authority for such marriages) took advantage of the Avesta speaking metaphorically of Mazda as being father of the Good Thought (Vohûman), and of the Bountiful Devotion (Spendarmad) as being Mazda's daughter; while they ignored the old tradition that Vohûman was created before Spendarmad" (see Bd. I, 23, 26). 3 XLV, 4, c: *Afash pavan abîtarîh î Vohûman varzêd, aîgh-ash frârûn parvartârîh î dâmân râî khvêtûk-das kardan.* 4 *Barish*, Av. barej, "to shine." 5 *Fîrûg*, Pers. *fîrûz*, "splendour", "brilliance" (*frôkhtan*).

6 Ibid, 4, d: *Zak î bertâ î hû-kûnîshn Spendarmat, aîgh min khvêtûk-das kardan lakhvâr lâ yekavîmûnâd.* 7 *Vâspûhargânînîdan*; Pahl. *vâspûhar*, Av. *visô-puthra*, "a nobleman." 8 Ibid, 5, a.

authority ; the listening to his doctrine (*āmīg*), and thereby to Ahuramazda ; and the reward of the good work of the newly (appointed) high-priest is his succession (*padvas-tagīh*) to the best existence. (8) Sixthly, about the praise, worship, (and) ceremonial¹ for the creator Ahuramazda ; and this, too, that further conference with Vohūman² takes place, and he teaches profitable wisdom³, thus : "Thou shouldst be a desirer for the immortal progress⁴ of the soul, O Zarathushtra ! so that Ahuramazda (becomes) the lord of the creatures⁴, and the practice of propitiation by mankind shall be for him in proportion to the commandment for his worship."⁵ (9) About the sovereignty of Ahuramazda even through the reward given at the bridge, which will be in the good ages, those (ages) of the restorer of the world, of the destroyer of the evil one, (namely) Saōshāns (*Sūd-dōmand*).

(10) This, too, is said, namely: "Thou becomest, through complete devotion, O Spītāmān! a perpetual adopter (*garēftār*) of this ceremonial of mine".⁶

(11) And about the gift of power by Ahuramazda to the creatures, the liking⁷ (*nīvārūn*) for that power, and the contempt for the Evil Spirit and his instruments; Ahuramazda and the creations turning that contempt back to the Evil Spirit and to all (*kādā*) the demons, who are produced by the demons.

(12) About the praise of Zarathushtra this, too, (is said): "Thou art beneficial, and thou art head-priest and master (*pad*), and through thee exists the Religion which is

1 XLV, Ibid, 6, a, b, d. 2-2 Ibid 6, d, e *Pavan Vohūman frāj ham-pūrsagīh zak ī ōlā khratū frāj avō h amūzēnd pāhlām āsn-khratū* 3 Ibid, 7, c *Amarg-rūbīshnih zak ī yasharūbān avō rūbān khvāstār.* 4 Ibid, 7, c *Aūharamazda dāmān ī ōlā khūdāi* 5 Ibid, 9, c. West remarks that this may be regarded as the seventh perfection

6 Yas XLV, 10, a. 7 *Nīvārūn*, Av *var*, "to like." West, "preparation." From *nī-var* "to hide," it may mean "concealment." Better *nīvārdan*, "to prepare."

propitious; thou art brother and companion of all the beneficers, and thus thy friend is Vohûman.”¹

(13) Best is the excellenc of righteousness.

CHAPTER XXXVIII., VARSHT-MÂNSAR NASK.

(1) The sixteenth fargard, *Kûm-nemôî-zâm*,² is about departure to any land whatever,³ in renewed (*nêvag*) search of glory; also this, namely: “Do not stay (*mân*) away discontentedly from this thy *yazishn* and *nîyâyishn*,³ O Zarathushtra! through love (*jûshishn*)⁴ of us, when they thy own do not please thee, nor the confederate, nor the companion,³ nor the dignified one, nor the wicked tyrant⁵ who worship those who are demons.”

(2) “And where, (and) also when, thou art far from us, even then do not stand aloof from our affairs (*mendavam*); and also when the affairs of the world shall not stand well for thee (*at*), even then thou shouldst worship us, and shouldst make to us obeisance (*frindâmêsh*)”. (3) So also this that the wish of the Evil Spirit is thus:—“Thou shouldst not reverence, and shouldst not any one make obeisance to the Ameshaspends; and here (in this world) there shall be neither lordship nor high-priestship; that is, they shall keep no ruler and high-priest, and their desire (shall) not (be) for best righteousness.”

(4) And this, too, (is said) thus: “The strained (*tang*) spirituality (*maînûyîh*) and little opulence⁶ owing to the little progress of men who are self-gratifiers, thou art aware of, O Zarathushtra! thou who art no seeker of these, that is, thou dost not know want of opulence;⁷ but (*va*) I observe those words of complaint⁸ of thine, of which I wish for an

1 XLV, 11, a, d. *Sûd-dûmandân dastôbar paran khûdâi, zak i afzûnîg daêna, dôst, va akh, va abû Auhamazd* 2 Yasna XLVI. 3-3 Ibid, 1, a *Avê kadâr zimîg avô-nânam (Aûharmazda, pavan hâvishî) avô mân pavan nîyâyishn sejîtûnam. . . umat barâ khvêshân, airmânân yehabûnt havâdam.* 4 Zush, “to love.” 5 Ibid, 1, d *Lâ baên matâ mân sâstâr î dravand, matâ sardâr shnâyénd*

6 Yasna XLVI, 2, b. *Lî amat kam ramag, aêgh-am khvâstak kam.* 7 Ibid, 2, a 8 Ibid 2, c *Garzam avô lak, zak denâ khadîtûn, Auhamazda! aêgh-am chârâg bavîhûn*

inquiry (*āmārag*)¹ from thee." (5) And this, (too), namely: "Thou art aware of the gratification of this desire^{1a} of us who are Ameshaspendas, and we give thee for it the gratification that thou bringest forth; we also give thee the liberty which a friend gives to him who is a friend."¹

(6) About the advent of the strong ones² in ages, who are beneficial through teaching and practising wisdom,³ (and) the thirst of youths (*garšnân*) being increased by them; by the help (*avâgîh*) of complete devotion they enlarge the world of righteousness, and produce distress for the evil ones, and the advantage due to straightforwardness extends to them⁴. (7) And this, too, that he who is wickedly oppressive has fallen (*frûd*) down through his own deeds, (and) died.⁵ (8) About the opposition to the evil people⁶ always (*hamâi*) with as much strength as one has, so that he who is a good ruler⁹, whose authority⁷ is the Mâthra-spenta, becomes predominant (*sharîtâ*) over Aeshma (*Wrath*).⁸

(9) About the praise of the renovators (*vaêrâstârân*) this, too, (is said) thus: "Blessings on good understanding, also on Mithra, whose punishment of sinners they shall inflict with this consideration (*dârishn*) that he is intelligent (and) protector of promises (*mitrôpân*)".⁹ (10) And about the decision as to a kinsman (*nafshâ*) of any one whatever, this, too, namely (*aêgh*): "Through the revivification (*zîvînishn*) by Rashnû¹⁰ of whomsoever is righteous, and also of whomsoever is wicked, that is,

1 Comp. Pers. *âmāra*, "inquiry;" *âmār-gîr*, "an accountant," Av. *mar*, "to calculate." 1a XLVI. 2, d: *Rāmishn am kâmag, mun dûst avo ōlâ ī dûst yehabûnêd*. 2 Aurvant, "strong". 3 Ibid, 3, c. *Pavan varzishn âmûkhtishn, ī zak ī sūd-âōmandân khratû*. 4 Ibid, 3, d: *Avô mûn zak sūd havân-î Vohûman yehamtûnêd, aêgh mizd pavan frârtûsh barâ yehabûnd*. 5 Ibid, 4, c: *Pavza dûsh-stakhmag, aêgh pavan zak ī nafshâ kûnishn frûd mûrd (damned) yehevûnêd*. 6 Ibid, 4, d. 7 Or, "whose high-priest is." 8 Ibid, 5, a. 9 Ibid, 5, b. *Vâvarîgân pavan khûp shnâsagîh, va pavan-ich Mitrô, mûn vinâskârân pâdfrâs vabîdûnayên, pavan aê ī lak yakhsenûnishn, aêgh shnâsag va mitrôpân*. (See Mithra Yasht). 10 The angel of justice who weighs in his balance the good works of a departed soul against its sins, in order to decide its fate till the resurrection and renovation See Dînkard, Book VIII., chap. XX. See XLVI, 5, c *Pavan Rashnû zîvînishn mûn yasharûb, va mûnich dravand aêgh kolâ aîsh pavan dînd yâkhsenûnishn*.

every one will be kept for judicial investigation (at the end).” (11) And this, too, namely: “A kinsman (*nafshâ*) is to be considered as virtuous (*nêvag*),¹ by him whose own soul is saved from wickedness.”¹ (12) This, too, namely: “So thy high-priest is he whose own religion is pure.”²

(13) About the characteristics (*nishân*) of the fiend (*drûj*), the wounded³ Mânî,⁴ and the smiting of the wicked who were listening to him; that which came from him who was the monarch. (14) And this, too, namely: “The wicked one, who gives my world to that which the malicious⁵ Evil Spirit has raised to supremacy (*lâlâh*), is that one who is a self-wounding demon, who (*âêgh*)⁶ is rendered predominant for the death, of the world of righteousness, which he praises.” (15) “The ceremonial of righteousness is not such as that he praises, O Zarathushtra! the priestly authority of the world for which he says, thus: ‘In priestly authority and high-priestship I am better, I am suitable, and not so, O Zarathushtra! is that one who consecrates (*janbînêd*) *gâmêz* (*mûtrishn*)’⁷ for (the use

1 XLVI., 5, d: *Va zak (shapîr gabrá) frâj avô nafshâ gûbishn; âêgh pavan nafshâ dârishn.* 2 Ibid, 7, e. *Daêna pavan dastôbar yakhsenân.* 3 Pahl. *khastag*, “wounded,” “broken.” West, “the broken down”. 4 Mânî, the arch-heretic who was born in about A.D. 215-16, and who declared in the reign of Shahpûhr I., his doctrines in old Irân in A.D. 242, and according to Noeldeke’s History, was put to death by order of Behram I. in A.D. 276-277. Mânî showed two opposing principles in everything that exists in the world, and tried to prove that God could not be responsible for the evil happening in the world, as it was in serious contradiction to the excellences which distinguish his works, and that he was above any such imputation. His tenets seem to be an heretical off-shoot of the Religion of Zarathushtra. West remarks: “From the mode in which he and his followers are mentioned in §§ 13-16, it would seem that the original Pahlavi version of the Nask must have been made at a time when this heresy was still fresh in men’s memories as it would have been in the first half of the fourth century, when Âtûrpâd-i-Mahraspendân was collecting and revising the sacred books.”

5 Yasna XLVI., 8, a; *Mân zak î li gêhân yehabûnêd avô lâ î kînîg.* 6 *Âêgh* is used for *mân*.

7 XLVI., 10, b: *Aêmat zak dahishn amatshân janbînêd mûtrishn.* Av. *muthra*.

of) mankind: that which he speaks to them, becomes a perpetual stimulus (*zahishnāh*)¹ from him; and they who consecrated the *gāmēz* think it for the end, (and) that which is the best *yazishn* of the demons occurs." (16) Through the confronting (*padīrag*) arrival of Sraōsha the Holy, the ruler is vexatious (*bēsh*) with that (wicked) person, that ruler who is a protector of these through good living² (or virtues), not through evil living, and at any time a distresser of the wicked.³

(17) About the special traits (*nafshāh*) of the followers (*hakhtārān*) of the Religion, (and) the meritorious deeds of (those) followers. (18) About the signs of the last times, which are the milleniums of the sons of Zarathushtra. (19) This, too, that they cause discomfort unto the sovereignty, they who are Kaīs and Karaps,⁴ those who are also the most evil ruling in the country, who by evil deeds and (evil) words destroy the existence of mankind, and destroy their own souls, also they destroy the material world which, being intermixed (*dar-hamag*) is more beloved by them (*jāshaglar*) than righteousness; even (their) sovereignty is a dagger (*dashnag*)⁵ of protection⁶ among the existences, of those whose commands are wicked, when they produce that which is vicious (*avārūn*), and deliver at the end their pupils (*āmūkhtagān*) to that which is the abode of the demons.

(20) And here, too, about the praise of the family of the Frayānas⁷ it speaks thus: " Righteousness arises (*lālā-yeham-*

1 Reading *zahishnāh*, Pers. *zahidan* 'to stimulate', 'to fight'

2 Reading *hū-zāishn*, for *hū-zahishnāh*, 'good emanation' (see West)

3 XLVI, 8, c, c *Paran padīrag ychamlānīshn paranhū-zīrīshnāh pānagāh . . lā paran dāsh-zīrīshnāh paran kudār-chāī dāmān Aūharmazda bēshādār ī sarīturān*

4 Yasna XLVI, 11, a, b, c, d, e *Arō khūdāyīh āyājēnd mām Kīg ra Karap havānd, gās ī anshātātān tamā barā merenchīnēnd, arō zak ī nafshā rūbān khrāsīshn ychabānd . . afashān hamāī bāēn drūjag demān hastīshn hāt*

5 *Dashnag*, Pers. *dashnah*, "dagger" 6 *Sāyīshn*, "protection", *Av thrā*, "to nourish" 7 *Frayānag*, a Tūrānian family of Mazda-worshippers, of whom *Yō-īshtrō Frayāna* is well-known in Yashts V, 81, and XIII, 120

túnêd), *O Spîtâmân!* from the grand-children¹ and posterity² (*napatân*) of Tûran; and when they are brought forth (*hanjîd*)³ by the Frayânas,⁴ it is just as said that they are (brought forth) by Tûrân; through the assistance of Spenta-Ârmaiti⁵ they develop the world of righteousness, and produce distress for the evil existences;⁶ they likewise think about it with Vohûman, *O Zarathushtra!* (and) thou shouldst produce (*zâyêsh*) by words their joyfulness from us, who are the Ameshaspends; that is, do thou beseech it.”⁶

(21) This, too, (is said) namely: (*aêgh*): “This liberality, which is for thee, is for us who are Ameshaspends, by him who shall make free offerings for thee, it is made by him for us.” (22) About the praise of Vishtâspa this, too, (is said) namely “Kaî-Vishtâspa has gratified thee among the worldly existences (*ahvân*) by liberal gifts, whose coming forth to thee in distress (*tangîh*) is through the reign of Vohûman; that Kaî-Vishtâspa has developed (*frâdînîd*) the material world of righteousness; thou shouldst have him in mind, the good companion, the pure friend,⁷ who is Kaî-Vishtâspa, *O Zarathûshtra!* such is that Kaî-Vishtâspa the active, who, when he praises the Religion, attracts (*hanj*) fellow-dwellers (and) converts (*vardêd*) (them); that is, he brings them on to the Religion.”⁸ (23) About attracting the Spîtâmân to the Religion, this, too, namely: “Thou shouldst speak thus to the Spîtâmas: ‘You should praise mentally righteousness with much (*kabed*) and superior (*madam*) homage; an offering (*dahishnîh*) is to be distinguished by you, as well as whatever is no offering; even for those deeds of your

1 *Av. nâfa*, “offspring” 2 *Napat, naptar*, “a grand-child.” 3 *Hanjîd*, Pers. *hanjîdan*, “to bring forth.” 4 *Frayânag*, a Tûrânian family of Mazda-worshippers, of whom *Yôishtë-Fryâna* is well-known in Yashts V, 81, and XIII, 120. 5 *Spenta-Ârmaiti*, Pahl. rendering *Bündag-mînishnîh*, which is here used instead of the proper name of the Spirit of Bounty, who is here meant. 6-6 XLVI, 12, a, e: *Amat lâlâ yasharâyîh min nâfân va naptân î Tûrân hanjîhaî pavan Fryânag pavan Bûndag-mînishnîh gêhân frahî yehabûnd, ôlâ-shân zak î Âûharmazda râmînî-dârîh yemellûnd.* 7 XLVI, 13, e. *Ôlâ î Vishtâspa pavan zak î lekûm yasharâyîh hamîshag mînam khûp ham-hakhag, aêgh frârûn dûst.* 8 XLVI, 14, c.

righteousness is the reward given unto you, that reward which is much given by Ahuramazda,"¹ (24) About the place of the four marvels produced by Ahuramazda, there where is the reign of Vohûman,² and there where is the hospitality² of Ahuramazda,³ and there where is the Religion with Spenta-Ârmaiti, (and) there where are the souls of the liberal.

(25) About the advice unto Zarathûshtra as to the speech made for mankind in due proportion, abandoning want of proportion (*a-pudmânîh*), which is an appropriation of liberality (to a special purpose) with humility and a wise proportion which is for good works. (26) And this, too, namely: "To him who gives himself up sincerely (*mînishn î tanû*) to thee in discipleship, thou also shouldst give up best which thou hast to give of thine own; and thou shouldst give wealth to him who shall give wealth to thee, because thus thy soul would be the best, O righteous Zarathushtra! when it (the soul) shall act thus." (27) And this, too, thus: "Thou shouldst select this Religion of mine with wisdom, and also with thought." (28) This, too, that unto him who through righteousness has by (his) act success (*vindîh*) necessary (*âvâyad*)⁴, the gift is good for the good works done by him. (29) And this, too, that whoever seeks good works, (and) seeks good works by innocence (or, sinlessness), obtains freedom from sin (*a-vinâsîh*); and whoever is liberal to the sacred beings is free from destruction (*a-nasînishn*) owing to the liberality of the sacred beings. (30) This, too, namely: "These are the rewards I am aware of,⁵ which have been, and which also still are, and which, likewise, ever will be."

(31) Perfect excellence is righteousness.

1 XLVI, 15, b,c,d, *Afātân dahîshn barâ vichînishn, va mûnich a-dâhîshnîh* *yasharâyîh avô lekûm yehabûni-haît mîzd, mûn-ash yehabûnt fratûm Aûharmazda zak î mîzd* 2-2 Ibid, 16, a,c, d,e: *Tamâ aêgh Vohûman khvâst yekavîmûnéd khûdâyîh; tamâ aêgh Aûramazda pavan kâmag bâen demân kebrûnéd* 3 Ibid, 18, e: *Zak î l pavan khratû, pavan-ich mînishn barâ vichînésh daêna*

4 West, *apêsitînagîh*, "effort". It seems to be the Pahl. rendering of the Av *huthîm* "true (welfare)," which is translated in the Pahl. Version by *âshkârag*. The word is doubtful. 5 In XLVI, 19, c, it is: *Aûharmazda! âgâs havâ-ôm daêna î lak*, and not *zak mîzda âgâs havâ-ôm*.

CHAPTER XXXIX., VARSHT-MÂNSAR NASK.

(1) The seventeenth fargard, *Spentâ-manyû*,¹ is about (this) that Ahuramazda produced the creatures through wisdom, (and) maintains them through truth. (2) This, too, that the best thing for every one is the thought in a high-priest who is the tongue² (speaker) of the spiritual lord; in a high-priest, who has to maintain (spiritual) thought,³ no faculties of his body are to prove false unto the spiritual lord on account of (his) love for the world. (3) And (this) that the spiritual lord is always true of the tongue, (even) when he (the priest) speaks falsehood with the tongue, those words which he does not believe (to be) through the spiritual lord; (and) it is owing to this, too, that out of the whole body the tongue first dies. (4) "Unto thee, I say, O Spîtâmân! that thou shouldst speak with the tongue just as thou thinkest with the mind, and thou shouldst do (thy) work with both hands in complete devotion."⁴ (5) And this, too, that whosoever shall act thus is sagacious, and that one is the father of righteousness through wisdom;⁵ and whoever would do that which has come (to him), thoroughly observes it on account of that which has not come. (6) And also this, (that) in the person of him who shall do that which he understands, and asks again about that which he does not understand, is entertained the propitious spirit of wisdom.

(7) About the production of cattle for the help of mankind, (and) likewise the pleasure of the pastures for the help of cattle.⁶ (8) And this, too, that the Ameshaspentas injure the demon Vadaka⁷ and wicked people, but they do not injure righteous people and the pious sages (*hû-dânâg*). (9) This, too, (is said) namely: "In scanty opulence do not boast⁸ of good works, thus in great opulence much good work arises." (10) This, too, that beneficence gives all to the good, and the good spirits do not maintain the exaltation (*frâj hastan*) of the villain.⁹

1 *Spend-mad* in Pahlavi 2 XLVII, 2, a, b, *Pavan hûzvân va fûmâ zak î frârûn yemellûnêd*. 3 XLVII, 2 d.

4 XLVII, 2, c: *Va pavan bândag-mînishnêh, pavan kold dô yedâ kûnishn varzêd*. 5 Ibid, 2, d: *Zak î farzânag, zak î abû yasharâyih pavan dâdânâgih*. 6 Ibid, 2, c: *Afat aêdûn avô zak vâstar râmishn-ich dâd pavan bândag-mînishnêh* 7 Ibid 4, a, b, c 8 *Al mang, Pes mang*, "to boast" 9 Ibid, 5, b, c, *Jvê min hanâ î lak zûshishnêh dravand bakhshênd*, "apart from thy love the wicked have their share."

(11) And about the gift of the tongue of a true speaker for summing (*vichârishn*)¹ up (the case) of the disputants, and for declaring who is acquitted from or involved in a crime; and (about) the ordeal, which is a demonstrator (*nimûddâr*) to acquit (or) to convict, which is accepted by him whose tongue is truthful—and they shall propagate his statement—(and) which has rendered elaborate its decisions in the world, (and) distress becomes diminished. (12) This, too, (is said) that it (namely, the ordeal) gives out the decision of the fire for disputants, so that it shall make manifest the acquitted and the criminal; when he in whom are strong (*stavar*) perfect thought and also righteousness, is the superintendent (*sardâr*) of the ordeal; and when they observe that many believe that the ritual of the ordeal is (meant) for the wicked.²

(13) Best is the excellence of righteousness.

CHAPTER XL., VARSHT-MÂNSAR NASK.

(1) The eighteenth fargard, *Yêzî*, (is) about the nature of certain or doubtful manifestations (and) symptoms as to the happening of the future existence³. (2) About the great magnificence of the spirit of good works (*kirfag-maînûg*), and that also of the man doing good works (*kirfag-qur mardûm*) through the entertainment of that spirit in him. (3) This, too, that they will praise, and recount, and practise the Religion of Mazda-worship at the time of the renovation (of the universe); (and) that regarding which (renovation) the demons through deceitfulness, and afterwards also mankind who are wicked, (and) who are deceived by those who are demons, have said that it would not occur.⁴

1 *Vichârishn* may mean "the summing up of a case," "summary", "conclusion" West, "satisfying" 2 XLVII., 6, a, b, c, d; *Âtâsh vichârishn barâ yehabûnêd avê patkârdârân aêgh bûkht va âirikht.....dravandân zak nîrang î var vad yasharûbân râî lâ patkâr*, "the wicked are not opposers of the *nîrang î var* which decides for the righteous"

3 XLVIII., 1, a 4 Ibid, 1, b. *Amat tanû-î-pasîn yehamutûnêd mûn-shân pavan frîptârîh frâj gûft aêgh lâ yehamtûnêd.*

(4) About the triumph of the sacred beings over the demons in the final ages (of the world). (5) Firstly, that when, owing to the salvation of mankind from hell, they praise the Religion of Mazda-worship; (and) that when Zarathushtra the Spítâmân, of venerated *fravâhar*, came to the obedient (*râm*) king, Kaï-Vishtâspa. (6) Secondly, (that) when the moral power and triumph of renewed (*nêvag*) sovereignty are again united with the Religion, and mankind, on that account, return to the good Religion; and this occurs on the near approach of Aûshêdar, son of Zarathushtra, when the righteous Chitrag-Miyân¹ (Peshô-tanû) arrives. (7) Thirdly, (that) when mankind contentedly (*khârsundîhâ*) praise the Religion of the Mazda-worshippers, and this occurs during the advent of Aûshêdar-mâh, son of Zarathushtra. (8) Fourthly, that when every one shall practise the Religion of Mazda-worship voluntarily, at that time arrives the beneficial (and) triumphant producer of the renovation, Saôshâns,² son of Zarathushtra; (and) this is the pre-eminence (and) supreme triumph of the sacred beings.

(9) About enquiring concerning the Religion of him who is acquainted with the Religion (and) a wise priest, and hearing (of it) from him, and well understanding it through wisdom.³ (10) About abstaining from the secret dealings of a deceitful apostate who tempts (mankind) into sin⁴. (11) This, too, (is said), namely; "Thou shouldst not fall into preposterous stupidity⁵ through the teaching (wherewith) they deceive;

1 Peshô-tanu, son of king Vishtâspa, and the chief high-priest of Kangedz. His name occurs only once in the Avesta. He was made to drink, according to tradition, the consecrated milk, and consequently he became immortal. Here Chitra-Miyân is a title of Peshô-tanu who is expected to come from Kandedz to restore the religious rites in India and the rest of the world, (see *Bundahishn*, chap. XXIX, 5; *Zand-i-Vohûman Yasht*, chap. III, 25-52.) The Av. name of Aûshêdar is *Ukshyat-ereta*, and that of Aûshêdar-mâh is *Ukshyat-nemangh*; the first and second of the expected posthumous sons of Zarathushtra. 2 Av. *Saôshyâs*, the last of the posthumous sons who is expected to complete the triumph of the Religion, and prepare for the resurrection and renovation of the universe.

3 Yasna XLVIII, 3 a, b. 4 Ibid, 3, c. *Nîhânîhâ mîlayâ î yasharmôgîhâ*.

5 *Haredîh*, comp, Av *haredhi*, "oppression", "enmity", "stupidity".

that is, they thus will delude thee into preposterous absurdity, which is hell."

(12) About mankind attaining by degrees (*pavan pāyagīhā*) to the sagacity of an angel through wisdom, abffity, (and) religion.

(13) And this, too, (is said), namely: "For that path which (rises) from among the creatures, even this, too, is a path¹ produced (and) opened (*sharītunt*) among mankind, wherein when mankind inevitably (*apā-rāsīh*) halter^{1a} the worst religion, like the Evil spirit people deliver themselves up to the stupefying (*stardgar*) Akōman."

(14) This, too, that through the sagacity of the sovereignty, every one at last arrives at that (good) path.

(15) And this, too, that, by him who shall perform good works or commit sins with much fearlessness, with this consideration that these were performed mindfully,² (remembering) that the best thing for mankind after birth is purification from sin³.

(16) This, too, that the food (and) maintenance of priests (depend) upon husbandmen.⁴

(17) This, too, that the desire for the pleasure and strength of mankind is due to the cattle of Haurvatât (and) Ameretât⁵.

(18) About the oppressiveness of Wrath and Envy, and the destruction of both are through Spenta-Ârmaiti (Complete Sincerity) and entertainment of Vohû-manangh.⁶

(19) This (is said), namely "I made the Religion of righteousness a perfectly⁷ unequalled gift⁷; and all men themselves shall be in perfect activity therein;

hence the involuntary (*a-kāmag*) seeking of immortality by all mankind (is) the reign of the Will, and advantage always accrues from it."

(20) This, too, that the care of cattle is reverence unto Ahuramazda.

1 Meaning, "evil path or religion." 1^a Pers. *shakl*, "halter."
 2 XLVIII, 4, c. 3 Ibid, 5, c. *Yōshdāsīh ī anshūtādm ākhar mīn zerkhūnīshn pāhlām, ākhar mīn zerkhūnīshn a-vnāsīh pāhlām.* 4 Ibid, 5, d: *Zak ī gaōspend varzādār vāstry'sh zak ī lanā rāī; khūrīshn fshūvīnīshn* 5 Ibid, 6 a, b. 6 Ibid, 7, a, b 7-7 Reading *būndag aham-dahīshn.* West, *vōyakhām-dahīshn*, "a combining desire" The Avesta word whereof this is the Pahl. rendering is *hihaōsh, hithām*, meaning, (Mills) "bond of truth," (Darin.) "the place of rest," (Harlez) "the essential characteristic." The meaning is doubtful. Also *būndag kūnīshn* may mean "perfect, or successful, activity."

(21) About the greatness¹ of righteousness this, too, (is said) that that greatness is generated from itself, and its seekers (attain) to supreme predominance in the best existence, (and) the solicitation of mankind for that greatness. (22) About the praise of the period of the renovation this, too, (is said) that at that time to those who are doubtful about it are altogether disclosed publicly the last reward and bridge (judgment) of the worthy². (23) About the lawfulness of the destruction (of evil) by him who belongs to Vohûman, who is himself the spiritual lord of improvement (*ârâyishn*); this, too, (is said) that the wicked at that time will become aware of their own wickedness when their bodies are dissipated³. (24) About the destruction of the good works of the wicked, even those of their own souls, and those of their spiritual existences, and those of their material bodies.⁴ (25) And this, too, that near (*nazdîh*) the time when the renovation approaches the sovereignty coupled with (*levatâ*) wisdom, unto him who is the best of mankind; and therein is enveloped that glory whereby the smiting of the vile and the increase of the pious people arise; (also) the sagacity (*farzânagîh*) which is in Vohûman, approaches those who are his friends.⁵

(26) This, too, that those people are the extenders (*vakhshî-nîdâr*) of days, and they are beneficial in the country⁶, and their practices (*âyîn*), wherever they have arisen, are opponent of him who is wrathful.⁷ (27) And this, too, that they shall for that purpose elevate brothers and sisters for the same object (of suppressing demons), so that they shall practise self-sacrifice⁸ (or self-devotion) with mutual consent; and near before midday⁹ they will display¹⁰

1. *Rûbâîh*, "greatness" in the original text. 2 XLVIII. 9, b. *Amat pavan zak î ôlâ zîmân, zak î lî hâvîsh' rûî âshkârâg yehevûnêd*.

3. Ibid, 9, c. *Zak î pavan Vohûman vîshûpîshn, âêgh amat pavan frârûnîh zîvam am gûmânîg sarîtarân tûbân yehevûnêd vîshuftan*. 4 Ibid, 11, c. *Mûn avô dravandân khrûgîh (rêsh) va armêshîh akârîh yehabûnêd*. 5 Ibid., 11, d. *Avô mûn zak î frazânagîh î pavan Vohûman yehamûnêd*.

6. See Pahlavi Version of Gâthâ XLVIII, 12, a. *Afdûm ôlâshân havând sûd-âômand, î pavan matî frashagard kardar*. 7 Ibid, 12, d. *Mâ ôlâ-shân yehabânt yekavimûnd hamaêstârîh î ôlâ î âêshma*. 8 See my dissertations on the "Alleged Practice of next-of-kin Marriages in Ancient Iran." 9 That is, in the Hâvan Gâh they will produce radiance or brilliance as bright as midday on their faces. I think *khôrâh* is meant here. 10 Or, "they will produce".

a glorious (*lāldā*) radiance (*khûrah*) in the centre of their faces, rising lofty, flickering (*nevandag*)¹, victorious (*arûs*)², and brilliant, (and) they shall make the radiance develop on high and clearly appear to an altitude of the height of three spears³ of the length of three reeds (*nâi*) each, and after midday they learn (*âpûkhtênd*)^{3a} about its disappearance (*rânagîh*); (and) it shall carry away the fiend (*drûj*) who was the fore-most destroyer (*khaye-bîd-pêsh*.)

(28) About those who put on the *kûstî* (sacred girdle)⁴ where-with they shall perform their own function, and thus they all appear happy.

(29) Best is the prosperity of righteousness.

CHAPTER XLII., VARSHT-MÂNSAR NASK.

(1) The nineteenth fargard, *Aḡ-mâ-yavâ*⁵, is about the protection of a protector for the protection of the distressed (*nîyâzân*) of the renovation⁶. (2) About the impossibility (*lâ-shâyîdan*) of convincing those who have not attained to the fundamental reason of belief (*hêmnunishn*) before sagaciously making them convinced⁷ of the existence of the creator, which is the fundamental reason of belief.

(3) About the grievous suffering (*vîmârîh*)⁸ of the Religion owing to him who is a wicked judge, whose effusions⁹ on the judgment seat (*dâtôbarîh gâs*) are injudicious, malevolent,¹⁰ (and) hostile to wisdom; also his (own) wounding (is) from truth,¹¹ and (his) annoyance from the truthful ones, and in him the Evil Spirit has a lodging; (about) the advantage unto the Religion

1. Comp. Pers. *nevân*, "waving", "flickering". 2. Pers. *arûs*. "winning," "victorious." 3 Meaning 42 English feet 3^a Pers. *âpûkhtan*, means "to learn", as well as "to teach" 4 Av. *aiwyaonghana*, "*kûstî*". That is, those who put on and recite the *kûstî* prayer. 5 Gâthâ XLIX. 6 XLIX, 1, a. *Aḡham vad tan-î-pasîn hamâi pânaḡîh î dâmân ghal kûnishn*. 7 *Aûstîgânîndân*, "to make one convinced", Av. *staura*, "strong," hence "to render strong." 8 Ibid, 2, a. *Daēna vîmâr barâ vabîdûnayēn*, "they shall make the Religion diseased." 9 *Rêzîdan*, Pers. *rîkhtan*, Av. *rich*, "to pour out," hence "out-pouring," "effusion" 10 *Sarîtar-kâmag*, "most evil-wishing." 11. XLIX, 2, b. *Dastûbar î dravand î friftâr, mûnash min râstîh rêsh*.

and the great (*rabā*) rewards of just judges, (and) their elevating (*madam-barishnāh*) desire for leadership through straightforwardness.¹ (4) And about separation from the friendship of the wicked, evil-wisdom² (*dūsh-khratū*) due to want of sagacity (*a-far-ānuy*), and inoccupation, in whom wrath and envy are coiled up² (as a serpent). (5) And about the good government of those who preserve their own necks (*chavarā*) from viciousness, and the vile (*dūsh*) retribution of those who are again and again (*lakhvār*) culpable owing to viciousness. (6) And this, too, that the wicked themselves are wicked towards their own, and make them fit for hell (*dūsh-ahū*);³ consequently, even those who are beloved (*garāmīg*) by them, and more beloved (*jūshagtar*) than righteousness; and (their) reign, too, is a scanty (*gashūg*) protection.

(7) And about the praise of Zarathustra this, too, (is said), namely: "Thy sweetness and eloquence (*charpāh*) have shewn to the world that leadership of the Religion is thine through Vohūman, (and) thou art well conversant with righteousness⁴". (8) About the praise of Frashaōshtra's⁵ ardour (*garemogāh*) in the leadership of meritorious works through virtuousness, in listening to doctrines (*āmūjīshn*) and truthful speaking, and in pasturing (*fshegāh*)⁶ (and) cultivating the world, framing beneficial works, and not giving leadership to the vicious.^{6a} (9) About the praise also of the efficiency (and) religious authority of Jāmāsra. (10) About the protection of the good creations by Vohūman; and that, too, of the souls of the righteous by Spenta-Ārmaiti.

(11) About the punishment of the wicked (ruler) who should seize anything unlawfully in his realm. (12) Also about the grievous punishment in hell of the wicked who is

1 XLIX, 3c *Zak am sardārīh kāmāg ī pavan Vohūman*. 2-2 Ibid, 4, c: *Ōlāshān dūsh-khratu havānd, mūn-shān aēshma vārīd yekavīmūnēd, va areshka-ich aējh-shān baēn tanū parish-ī kard yekavīmūnēd*—Comp *avar-pīch*, Pers. *pēchādan*, "to coil," "to wreathc," "to involve." 3 *Dūsh-ahūgīnēd*. 4 XLIX, 5, a, b, c *Aēdūn ōlā ī Aōharmazda shīrīnīh va charpāh, . . mūn zak daēna sardārīh pavan Vohūman. . . pavan bāndag-mīnīshnīh kadārchātī yasharā-yīh khūp shnāsagīh*. 5 One of the two brothers who were relatives of Zarathushtra. He was father-in-law of Zarathushtra. 6 Av. *fsheghīm*, comp, *fshu, pasu*, "cattle"; "prosperity-causing". 6a XLIX., 9, a. *Amat nyōjshēd āmūzīshn zak ī fsheg sūd ī tāshidār, lā zak ī rāst-gōbīshn sardārīh yehabūnēd avō dravandān*. The Minister of King Vishtāspa.

evil-thinking, who is evil-speaking, who is evil-doing, who is of evil-religion, (and) an evil ruler.¹ (13) About the reply² of the archangels to Zarathushtra as to the reward solicited³ by him, to make him satisfied about it.

(14) It is righteousness that is perfect excellence.

CHAPTER XLII., VARSHT-MĀNSAR NASK.

(1) The twentieth fargard, *Kad-môî-ravag*,⁴ is about anything whatever being begged as provision⁵ for the soul⁶, and it is through the speaking of Khshathravairya⁷ unto Zarathushtra, thus: "Thou shouldst think thus, O Spitāmân! that Ahuramazda assists thee." (2) This, too, (is said), that the creatures of Ahuramazda live through Haurvatât, are rendered immortal through Ameretât, possess complete mindfulness of Ahuramazda through Spenta-Ârmaiti, and regard him as ruler through Khshathravairya.

(3) About the desiring of wealth from straightforwardness; and this, too, that to him who desires from virtuousness that which is not acquired by him owing to the tyranny of the evil people, or on account of some other opposition, they (the good spirits) then give essentially (*gaôharîg*) that reward in the spiritual existence (*maînnûg*), (which is) much better than that wealth.⁸ (4) And about the cattle valuable for that warrior⁸ who possesses principles (*dâd*) of virtuous strength, for assisting the will of the good spirits, and for the benefit of Irân, (and) for smiting (and) diminishing⁹ the force of the Non-Irânians.

(5) About the solicitude¹⁰ of mankind for the advancement of the admonitions (and) commandments of God, so much so that

1. XLIX, 11, a. *Aêdûn zak î dush-khûdât, î dush-kûnishn, î dush-mûnishn î darvand.* 2 *Padvâchishn, Av paiti,* and *vach*, "to speak". 3 XLIX 12, d. *Aêdûn bavîhûnânî zak î lekûm isht pâhtûm.*

4 For Av. *Kad-môî-urvâ.* 5 Pers. *tûshah*, "food," "necessaries" 6 L, 1, a. *Chîgûn avô denâ li rûbân khvâstâr havâ-am chîgâmchât tûshag* 7 Av. *Khshathra-vairya.* 8 L. 3, a, b. *Zak î âratêstâr yashîrâpîh râî pivan gôspend arjânîg.* 9 *Kastârîh, Av kasu*, "small" Pers *kâstan*, "to diminish," "to destroy". 10 Here *gareftârîh* is used in the sense of *gareftagîh*.

spiritual¹ strength (*zôr*) is to them a helper in acquiring knowledge, (and) in their possession of the best existence through the advancement of those admonitions (and) commandments. (6) About the help of the righteous on the passage to the best existence from the spirits of wisdom, sovereignty, liberality, (and) truth, from the angels Ashi-Vanghuhi and Haöma.¹

(7) About the reason of the walking onwards by the zöta 3 steps from the place of the zöta, while uttering the Avesta, at the end of the ritual for the fire, while reciting (Avesta)² when offering consecrated water to the water; (about) the leading up of the whole assembly by the archangels, always at the end of the conference with Zarathushtra, by three steps from the earth to the Hvarshêd-pâyâ (sun-station), through the heavens of Hû-mata Hû-ökhta, (and) Hû-varsha.

(8) Advice to Zarathushtra also as to the nature (*dinîmag*) of the archangels; also a remembrance (*myyâd*) to worship after separation from the sight (of them). (9) And this, too, (is said), that hence arises simultaneous attainment (*ham-gurejtârin*) in him whose disposition and character are sagacious,³ as to the adaptation⁴ of his own deeds to that nature of theirs (*i. e.*, of the archangels). (10) And about the good affinity⁵ of Zarathushtra also with abundance of good works; this, too, (is said) namely: "So for the deeds of them which are to be accomplished and which are also (already) accomplished, there is reward for all for thee through their righteousness, O Zarathushtra!"

(11) And about the advice unto Zarathushtra, this, too, (is said) namely: "Thou shouldst become reverent to them (*i. e.*, to the good spirits) so that mankind may become reverent to thee." (12) About the calculation of the hours (*zamûn*), of the days and nights, all for the good selection of them as to good works; this,

1 *Mm yazadan*. 1^a See Yasna IX-X, which treat of the yazata Haöma. 2 *Parvâchishn*, Av. *pauri* and *vach*, "to recite"; that is, reciting the Avesta while going round the *yazishnagâh*. See West's interesting note 1, S. B. E. XXXVII, p. 293. 3 L. 9, d. *Aêdûn zak î ôlâ î avô hû-dânâg pavan khvâhishn havâ-ânî*. 4 *Pasijagihâ*. 5 *Hû-angûshîdagîh*, lit. "good similarity," hence "good relationship."

too, that whoever is diligent (and) always doing meritorious works, (and) that whoever shall perform as many good works as are possible for him, is given as much reward as is his desire.¹

(13) It is righteousness that is perfect excellence.

CHAPTER XLIII., VARSHT-MĀNSAR NĀSK.

(1) In the twenty-first² fargard, *Vohū-khshathra*³, it is said by Ahuramazda, thus: "I produced, O Zarathushtra! the desire for a good ruler⁴;" and this, too, (is said) that when (there is) a desire for a good ruler worthy of a share of the world, whoever is worthy of a share of the world [(is) a developer (*afzūn*) of that world also, on account of the share which is given him, and who (is) himself a developer of the world also by the gift of the share,⁵] his giving the share being the gift of a helper; the gift of a helper (is) a perfect (*pāhlūm*) action, and the superiority (*avartarīh*) of action (is) owing to thought (and) speech.

(2) About the place where (*aeḡh*) the best wealth is the produce (*bar*) of water, and earth, and plants; also the best wish is the craving⁶ for the Religion, and for the liberality of sovereignty. (3) About the begging of gifts from the sacred beings, even with words disputing (*patkārishnīg*) the reply (*padvākhtan*) of the sacred beings, (and) worthily contending for the gifts to the worthy ones. (4) About the connection (*patvastārīh*) of the force (*zōr*) of intelligent (*hūshīg*) memory and wise selection, one with the other. (5) About following (*hākhtan*) both (*agavīn*) the leadership⁷ and forgiveness⁷ of the (good) spirits in the supreme heaven, for guarding⁸ the good creatures.

(6) About the desiring for (and) learning of that intelligence which is increasing along with good works, also

1. I., II., d. *Āēgh-shān dvāyast vēsḡh aeḡh kard, ashān mizd pād-dahishn yehabūnēd.* 2 It is called in the ms. 22nd fargard by mistake. 3 Yasna LI. 4 LI. 1, a. *Afām olā ī shāpūr khūdāi kāmāg bāhar madam-barishnīh.* 5 The passage in brackets seems to have been written in the margin in DM., and hence so indicated in DP. 6 *Garzashnīgīh*, Pers. *garzādan*. 7 Ibid, 4, a. *Āēgh bāndag sardārīh?....Āēgh amārzishn sajātūnēd?* where is the perfect chieftainship?...Where does forgiveness proceed?" 8 Comp. Pers. *nigāh-dārī*.

the acquirement¹ of wealth occurs imperceptibly (*a-vînishn*) thereby. (7) This, too, that whoever gives himself up, with humility (*airîh*) and reverence (*tarsgâsîh*), to him who is a true highpriest (*dastûr*) of the Religion, is endowed with the wisdom of the Religion²; and the happiness given by him unto him who is good, is a liberality rendered unto the sacred beings.³ (8) About the production by Ahuramazda of the waters, plants, animals,⁴ and the gift of all the rules (*dîmâ*) of the Religion, for the nourishment, and improvement, and succession (*patvastârîh*) of the creatures. (9) About the comfort (*âsânîh*) of the spirit of the *mâthras* of the Religion, when he who is a man believing (*hémnunishnig*) in the wisdom (of the Religion), and of most virtuous⁵ (*nêvagtâr*) nature, recites (*yemellûnêd*) it.

(10) This, too, that the wicked one who does not believe that the deception that he teaches to others, is his through his own vice (*âhû*)⁶; (but) when he teaches it likewise to multitudes (*kabedân*), he is caused to believe thereby (that) he attains as the end of that teaching, mastery (*padîhîh*) over bare (faced) (*brâhna*) deceit, and public falsehood, and destructive (*vishûft*) belief.

(11) And about the preparation⁷ of the mankind of this world, also for the renovation by fire and melted ore⁸; in this world the acquitted and incriminated⁸, as regards the law, have become thereby manifest⁸; (and) at the renovation (likewise) the wounding of the wicked (and) the rejoicing of the righteous.⁹ (12) About the invocation of Volûman (and) Ashavahishta⁸ for help (when) in danger (*bîm*) also, from the wicked, and

1 LI, 5, a. *Aégh-at levatâ kâr va kirfag kurdan gaöspendân yehévûnêd*. *Gaöspendân* is here used in the sense of wealth. 2 Ibid, 5, c. *Mân dahîshn avô ôlâ i'âst ratû pavan shavîtâîh, aégh pavan pâdakhshâîh zyash haît, tanû barâ avô aîrpatân yehabûnêd, ash pavan yasharâyîh farzânagîh*. 3 Ibid, 6, a. *Mân shapîr avô ôlâ i' shapîr yehabûnêd mîzd, va mân-ich avô ôlâ pavan kâmag râdîh yehabûnêd*. 4 Ibid, 7, a. *Gaöspend tâshidâr, va mayâ va aîrvar-ich tâshidâr havârîh*. 5 In the text *nêvagtâr* for *nêvagtâr*. 6 Pers. *âhû*, "defect," "blemish," West, "through his own spiritual lord" 7 Ibid, 9, b. *Zak i' pasâkhtan pavan tanû-i-pasîn*. 8 Ibid 9, a. *Aégh bûkht i' aîrîkht paédâg vabîdûnagén yehabûnêd hand i' lak âtâsh i' sùkhra, Aûhrmazda! âsîn i' vidâkht* 9 Ibid 9, c. *Rêshînêd darvandân, sùdînêd yasharûbân*. 8 Ibid 10, c. Av. *maîbyô zbâyâ Ashem-vanghuyâ ashî gad tê! Li karîitunam yasharâyîh i' shapîr, aégh Ashavahishta! yehamân lak!*

about making one's own the best existence through righteousness alone (*ae-vâch*). (13) And this, too, that a good coming of men to the supreme heaven is for the righteous, (but) no¹ coming of any one from the wicked.

(14) About the enmity of the *Kaî*,² the paederast (*vâêp*) *Akht*³, the heretic (*dush-dîn*) of the dark abodē, unto Zarathushtra, and the causing of disturbance (*siglînîc n*) by him and by the wicked ones similar to him, among those who are good unto Zarathushtra⁴; and the infernal existence is for all of them⁵. (15) About the closing of the abode of the *Kaî* and the *Karap* from virtuousness; and this, too, that they do not increase the worldly existences, nor embellish the spiritual; but they reduce (this) world and dissipate the spiritual world.

(16) About the worthiness of the sovereignty of *Kaî-Vishtâspa*⁶ on account of great (*rabâ*) skill and efficiency, apart even from superiority (*avar-mânîh*). (17) About the praise of Frashōshtra for his having given *Hvôb* in marriage to Zarathushtra; the praise of *Hvôb* for her complete reverence unto Zarathushtra; and admonition to Zarathushtra as to making *Hvôb* privileged (*pâdakhshâî kurdan*) for the post of house-mistress.⁷ (18) About the praise of *Jâmâspa* for begging glory and wisdom,⁸ for appropriating the excellence (*âzâdîh*) of every kind of righteousness, for the love (*jûshayîh*) for sovereignty, and for (his) meditation on the Religion, in which he is assisted by Zarathushtra through the command of *Vohûman*.⁹ (19) About the praise of *Maîdôgmâh* for his acceptance (and) practice, of the Religion¹⁰, for his exercising, upholding, and propagation thereof; the yelling (*khrûsagîh*)¹¹ and united assault (*han-jastagîh*),¹²

1 DP, *vâî* for *lâ* 2 LI., 12, a. *Lâ shnâynîdag î Kîg vaêp î baên vîdarg î zimistân*. 3 Yt § 82: *akhtyô dushdâo temanghâo*. The wizard *Akht* Yâtu mentioned in the tale of *Yôsht-î Fryân*. 4 Or reading *vêsh*, it may mean "who are much for Z," or "who follow Z. much". 5 LI., 14, c *Vad avô zak î asdâm drûj demâna yehabûnt* 6 Ibid., 16, a. *Pavan Vishtâspa khûdâyîh arjânîg*. 7 Ibid., 17, a, c *Bentâ pavan nîshâîh barâ yehabûnêd pavan yasharâyîh ârzûg vabûlûnâd kadag-bânûgîh*. 8 Ibid., 18, a. *Bavîhûnêd gadâ, yusharâyîh jûshêd*. 9 Ibid., 18, b. *Pavan zuk î Vohûman âkâs-duhushnîh*. 10 Ibid., 19, a. b. c., *Afush zuk î Âûharmazda dâd aûshmârîshn, daêna î Âûharmazda, pavan jân kûnîshn shapîr*. 11 Av. *khrus*, "to clamour against," Pers. *kharûsîdan*, "to yell." 12 Pers. *jastan*, "to rush", Av. *jang*, "to attack."

evil food and other calamities (*halag*) owing to the wicked before midnight, that which Zarathushtra had for a like reason to bear; and (about) the reciting of the law of Ahuramazda¹, for the joy of the sacred beings, and his appropriation of that which is the best existence.

(20) About the perfection of Zarathushtra's complete meditation in the beginning of philosophical learning, and its development by him; the extent and also the fruit of knowledge which are owing to the reigning of Vohûman in the physical faculties (*tanû-afzâr*), causing development of the world in righteousness.² (21) About the excellence of the ceremonial and obeisance of Zarathushtra, (and) the superiority³ of his recompense;⁴ also advice to him as to worshipping Ahuramazda excellently, and all the angels by their own names according to their greatness.⁵

(22) The excellence of righteousness is the best.

CHAPTER XLIV., VARSHT-MÂNSAR NASK.

(1) The twenty-second fargard, *Vahishtôishiti*,⁶ is about those who wish for the excellence (*pâhlûmîh*) of the good Religion, and information thereon. (2) About the glory having approached each family of the houses of the Spitâmas⁷, even before the coming of Zarathushtra; the knowledge and the laws of organization and priestly authority of those (who arose) from that family; the existence therein of houses, villages, towns, and districts; (its) persuading (*hâkhtan*) (and) exalting the people of the world from vice to virtue by excellence (*lkhûpîh*) of words and actions; and it causes the people of the world to believe in it even at the approach of the good Religion. (3) And this, too, that the existence of Kaî-Vishtâspa, that of Spitâma⁸ Zarathushtra, and of

1 LI, 9, c. *Afash zak î Aûharmazda dâd aûshmûvishn daêna î Aûharamazda*.
2 Ibid, 21, b. *Olâ daêna î yasharâyîh afzâyînîdâr pavan zak î Vohûman khûdâyîh*. 3 *Avarîh* for *avartayîh*. 4 LIII, 1, a. *Pâhlûm khvahîshn srûb î Zarâtûshtra (Avistâg va Zand)*. 5 See chap XXXVIII, § 23. 6 Yasna LIII. 7 See Yasna LIII, 2, c. West reads *Zarâtûshtra kâmag Kaî-Vishtâspa, Zarâtûshtra-cha Spîtâmán, va Frashvêshtra-ich yehabûnîshu zak î arêzag râs* Comp. chap XXXVIII, 23. 8 Reading according to DP, *Zarâtûshtra Spîtâmag*, "that of Spitâma Zarathushtra".

Frashašhtra of the Hvôbas¹, is owing to it. (4) About the praise of Pourûchistâ,² daughter of Zarathushtra, for loving the good Religion with wisdom, and acting by the admonitions of the Religion, devoting herself willingly in filial service (*pavan zannîh*) to Zarathûshtra, complete performance of duty and reverence for him, (and) after Zarathûshtra also her performing connubial service to and her reverence for Jâmâsp³; (and) her great reward from Ahuramazda for that religiousness and self-devotion to the sacred beings. (5) About the praise of Hûtôs⁴ for the occurrence of the progress of the Mazda-worshipping Religion through her, on account of the growth of (her) righteousness and the vanquishing of all the fiends, on account of the meritorious works, and advantage which have been in the world from the greatness⁵ of her Religion, and her thanks-giving (unto God) for the same⁶, and her high position here and there⁷.

(6) About the characteristics of those who are embellishing the end (of time) and arranging (its) period; this, too, namely: "They are a manifestation of those, O Spîtâmân Zarathushtra! who shall achieve this renovation in the existences; they are watchful, little afflicted through tormenting⁸, perfectly mindful, so that, when milk⁹ reaches them, they thoroughly (*barâ*) digest it; they have no fear and torment¹⁰, nor¹¹ do they also utter false or untrue statements, through the yearning for the righteousness of those who are righteous"¹¹. (7) About the characteristics of those who undo (*vishûp*) the end (and) obstruct (its) period; this, too, (is said) namely: "They are a manifestation of

1 The family name of *Frashašhtra*. 2 Av *Pouruchistâ*, daughter of Zarathushtra, who married Jâmâspa, prime minister of king Vishtâspa. See Yasna I.III, 3, b *Zak-ich ôlâ î lak Pouruchistâ mân Haêchaduspân Spîtânân havâîh, mân zak berlâ mân Zarathûshtra havâîh*. 3 Ibid, b c *Barâ yehabînîshn yasharûb Porûchist avô ôlâ î yasharûb Jâmâsp, pîvan zak î Vohûman*. 4 Ibid, 5, a *Daêna rûbâgîh pavan Hûtîs* (name of the wife of king Vishtâspa). 5 West's reading, *rûbâgîh pavan Hûtîs*, "from (her) great possessions." 6 West, "(her) equal praise." 7 Meaning, "in this and the next world", 8 *Gôkhrûn*. 9 Perhaps *Maudhyôî-zarêmaya rôghan*, "the immortalising beverage" given to righteous souls in heaven, 10 Reading *âzâr*, "torment", "affliction", "disease" West, *afzâr*, "accoutrements". 11 West, "(nor) yet do they mention false and irreverent statements concerning those who are righteous, through imploring righteousness."

those, O Spitāmān Zarathushtra! who are destroyers of existences, they are quick remedies; that is, they become very quickly devoured¹, and (are) in the torment of the vicious (and) grievous abode; they are imperfect in thought, so that it is not possible for them to digest milk: their fear is inevitable (*a-châr*)², they utter even false untrue statements concerning those who are righteous through righteous desires."

(8) About the craving (*kāmagîh*) for the fiend, and the friendship of the fiend, and the gratification of the fiend by him who is an apostle³ of the demons, and his maintaining⁴ the affliction⁴ of the creatures of Ahuramazda even through the absence⁵ of progress⁵ which they lament; and the confusion (*khshûp*) owing to his speaking deceitfully in the world; the connection with him of bewilderment and swift death,⁶ and the most grievous hellish punishment. (9) About that wicked follower⁷ and friend of theirs in defecating righteousness, and also in destroying the greater religiousness of the world, and making the soul wicked in the end.

(10) About the occurrence (*madan*) of the dissipation of the glory of him who is a well-ruling man, and the pacification (*âsûdan*) of the creatures of the world by the sacred beings; this, too, it says thus: "The causer⁸ of evil strength⁸ and the preparer of distress⁹, where (*aêgh*) they shall make disease (and) distress prevalent in the world¹⁰, are the weakener and corrupter

1 Comp. Pers. *khâyandah*, "masticated," "devoured." 2 Or, "their fear is tormenting," reading *âzâr*, instead of *a-châr*. 3 *Paêtâmbâr*, "a missionary." 4-4 West reads *a-kârgârîh*, "rendering helpless," instead of *âzârlârîh*. 5 *ana-sachishn*, Av. *sach*, "to go," "to proceed." 6 LIII, 8, d. *Aûftênd îlâshân min mizd. va frîft yehevûnêd, îlâshân zak î shkipt margîh î garân î mahist, min avârig anâgîh têz hâit, aêgh-shân apagayêhê yehevûnêd*. 7 *Pasûpâi*, *pas* "after," hence "a follower." 8 West, *dûshîh verenakînidâr*, "persuader of evil." It can be read *avêhîh nîrûgînidâr* "the causer of the strength of evil." 9 Av. *ibish*. 10 Ibid, 9, a. *Dûshîh hemnûnînidâr* (teachers of evil) *havând beshîshn ârâstâr, aêgh dard bêshishn rûbâg vabîdûnând*.

ruler who is smiting them and opposing them, that is, who keeps them back from sin and takes vengeance on them at his will¹; to that one, O Ahuramazda! (belongs) this dominion of thine (or his sovereignty is from thee), whom you give comforts (*vehîgdn*), to him who is justly living (and) poor.²

(11) It is perfect excellence that is righteousness.

CHAPTER XLV. VARSHT-MÂNSAR NASK.

(1) The twenty-third fargard, *Airyaman*,³ is (about) the *Airyaman* prayer³: "That one which I tell thee, O Spîtâmân! is the greatest of all the sacred formulæ of prayers,⁴ in harmonious⁵ (*hâvand*) Avestic dialect; this is the best dialect (*shapîr*) because it is the most effective of the sayings of every kind produced. (2) "Which *Airyaman* prayer they shall recite, who are the benefitters,⁶ and who through the recital of it aloud, O Spîtâmân! will become predominant. (3) That one who is the Evil Spirit, who is heretical (*dûsh-dîn*), O Zarathushtra! among his own creatures, O Spîtâmân! becomes buried in the earth; the Evil Spirit is among those buried in the earth, who are the demons, where their bodily skeletons are completely shattered (*shkli-haît*). (4) And high up the dead are arrayed by that one through whose assistance they give life back unto the body, and they possess (such) an embodied life that they do not die."

(5) Perfect is the excellences of righteousness.⁷

1. Yasna LIII., 9,c. *Kadâr, yasharûb khûdâi, mûn ôlâshân makhîunêd, afashân hamaêstârînêd, aêgh-shân mîn vinâs lakhvâr yakhsenûnêd, afashân pavan kâmag kânînêd.* 2 Ibid., 9,d. *Ôlâ, Âûharmazda! hanâ î lak khûdâyîh mân avô râst zûvishn dregûsh va âsân yehabûnêd* 3 *Aîreman in Pahlavi.* The Avesta prayer *Airyemâ-ishyô*, Yasna LIV. 4 Here *khvâhishnîh* is used in the sense of prayer, as the Gâthic word *îshti*, "prayer" (Mills), from Av. *îsh*, "to wish," "desirable." *Airyaman* angel is said to preside over mental peace, rest and joy. 5. Av. *havant*, "similar." 6. Meaning the future prophet, *Saöshyâs*, and his followers. 7. This sentence 5 is here written twice in the Ms.

CHAPTER XLVI. BAGHA NASK.

(1) Propitiation for the creator Ahuramazda and all sacred beings.

(2) The Bagha¹ (Nask) contains twenty-two fargards, the first of the *Baghas*² is the Ahunavair³, about (its) production by Ahuramazda, before every creation apart from the archangel,⁴ but (*barâ*) on the appeal (*nîyâzâgîh*) of that archangel; (and about) the development (*rastag*)⁵ of words which are the innermost⁶ and most comprehensive⁷ contents⁸ and best-collected⁹ embodiment of the omniscience of the Religion of wisdom.

(3) The divisions (*bakhshishnân*) of this germ of germs,¹⁰ (and) the origin (*bân*) of all other sayings of the good Religion, (are) the divisibility¹¹ of the portions (*buga*) of the Ahunavair. (4) And that *ahuna* of the *ahuna-vâir* of the Ahunavar, is the first name, which as regards (*madam*) the first, is specially that name¹² which is (derived) from the creator who is also Ahuramazda, and its adaptation (*pasâjjishn*) by mankind.¹³ (5) The thought¹⁴ that exists with the first¹⁵ is associated with the word that is *vairyô*, His will, which is in the second part of the name,¹⁶ which is about the first (state of existence); it is specially the universal secondary state of those who are specially the cause, who exist as it were with (embodied) appearance (*châhar*), and have become in that way associated with the second name.¹⁷ (6) The connection of the first name (with the

1 The third of the Nasks, and the fourth of the Gâthic division. It is an analytical commentary upon the Gâthâs, devoting a separate fargard to each *hâ* of the Yasna. Its first three fargards are still extant in Yasna XIX-XXI (See West, p. 303). 2 Literally meaning "apportionments," "portions," from Av. *baj*, "to divide." 3 The name of the *Yathâ-ahû-vairyô* prayer. 4 Probably *Vohûman*, the first archangel created by Ahura. May be all the archangels. 5 Pers. *rasta*, "growth." 6 *Andartûm*. 7 *Hangerdîgtûm*. 8 *Parvand*, Av. *pairi* and *band*, "to surround," "contain," "environment," "encompassment." 9 *Hû-ramagtûm*, Av. *hû* and Pahl. *ramag*, Pers. *ramah*, "flock," "congregation," "collection." 10 The Ahunavair formula. 11 *Bakhshishnîgîh*. 12 West, "creature." 13 This prayer was supposed to have been recited by mankind before the other creations, Yasna XIX, 2-5, 17-20. 14 Av. *maiti*, from *man*, "to think." 15 Namely, that of the creator. 16 Namely, *vairyô*. 17 *Athâ ratush ashât-chît hachâ*.

Being), the life (*yehevūnishn*) of which is the *māthra*, is a co-existence (*ham-būd-hastan*) which has occurred, and it is the source of the formula ; and the distribution of the portions thereof form the whole saying into a kind of *māthra*, name of it being *Yathā-ahū-vairyō*; (and) the spirit through which it is propagated is the philosophy of the Religion among the needful creatures (and) the creations on account of the wisdom¹ (contained) in that (sacred) instrument (*afzār*); and that,² too, was also produced on the appeal of the archangel,³ and for this (reason) that archangels are wise in speaking, and on account of wisdom they are archangels.⁴

(7) This, too, about the same words, that (it is) a prayer, the best worded one (*hū-sakhūntūm*), which is spoken and is to be spoken;^{4a} and the obscurity (*tūmih*)⁵ is not about the sound of the original words, but about the manifold nature of the hardness (*sangich*) of such words in the condensed⁶ prayer. (8) This, too, that mankind guard the soul from hell by learning, reciting, and acting according to it (Ahunavar), and the body from death,⁷ by perpetually (*ham-bāstagīhā*) continuing therein.

(9) This, too, that, as to the first division (*bajishn*) of the Ahunavar whose name is the Bagân Ahunavar, when, reciting⁸ (*avi-vidār*) one freely chants it in a ceremonial, the good work is as when one chants a hundred philosophic stanzas (*radīh*)⁹ of the Gāthās, loudly and freely¹⁰ reciting, and when reciting freely one chants it, such a ceremonial amounts to as much as ten.¹¹ (10) This too, that, through the same division, while one solemnizes the conclusion¹² of the first completion, which is the Stōta-Yasna, as it becomes the rite of one who is being newly initiated (*navag-*

1 *Farzānagīh*. 2 The Religion. 3 Vohūman. 4 Yasna XIX, 20-23. 4a XIX, 24. 5 Av. *temangh*, "darkness." 6 *Nisang*, "an epitome," "condensed language." 7 XIX, 25, 26. 8 Reading, *avi-vidār*, Av. *aiwi-vid*. "to recite," or "chant loudly" 9 *Radīh*, Pers. *rad*, "intelligent," "philosophic." 10 *Āsūdagīhā*, "freely." 11. Yasna XIX 6, 7 and 8. 12. *Han-gerdagīh*.

nāvar), on that day they make the soul of the solemnizer (*yashtār*) pass three times into the supreme heaven.¹

(11) About the grievous sinfulness of not reciting (*a-vidār*) the Bagân Ahunavair.²

(12) And this, too, that it is made by him in obedience³ to Ahuramazda, as the first creature made, who gives up the body in service (*bündagîh*) to him who is the ruler, and in discipleship to him who is the *dastâr* of the Religion;⁴ for this reason, because they are required (*āvāyad*) for lordship and *dastâr*ship in the world. (13) He who is the highest lord and *dastâr* is the creator Ahuramazda; and, owing to the same reason, when it⁵ is made subject to them (namely the good spirits), subject to the creator Ahuramazda he has made it as the first creature produced.

(14) This, too, that it is taught (unto man) by it⁵ to keep the person in the service of the king of kings,⁶ whose origin Ahuramazda keeps in his possession; for this reason, because when (his) origin is kept by Ahuramazda in himself, Ahuramazda is over his own if (*hat*) a good ruler is made; him who is so elevated he maintains as ruler, when it is necessary for Ahuramazda to produce also physical existences, and when instruction is imparted to the (creatures and) creation.

(15) This, too, that the reward of Vohûman is owned by him who points out⁷ the thing that is virtuous, who also utters the right recitation, and who also teaches the best mode of abstinence from sin unto mankind. (16) For this reason, because the pointing out⁷ of anything that is right, the utterance of recitation wisely, and abstinence from sin are, as it were, (*chîgûr*) entertained⁸ materially in good people, spiritually they are owing to the archangels, Vohûman being the best guide (*avîrtar râyînidâr*) therein; and, from the same reason, he in whom there is a similar skill (*hûnar*) is of like meritorious acts with Vohûman, and adapted (*pasijag*) to the meritorious acts arises the like reward.

1. Yasna XIX, 9-11. 2. Ibid, 12-15. 3. Pers. *hirîh*, "obedience."
4. Ibid, 28-29. 5. The Ahunavar. 6. Yasna XIX, 30. *Mân denâ tanâ
ôdâ i malkâân malkâ i mîn harvispa-gûn mardûm Mazdayasnân chāsht*,
7. *Dakhshagînidân*. 8. *Mâhmânîh*.

(17) And this, too, that the dominion is given to Ahuramazda by him who shall perform those works, is manifest from (the passage): *Ad, Mazdā tava khshathrem*,¹ and its (Pahlavi) version (*Zend*) is as follows: "To that one, O Ahuramazda! belongs this sovereignty of thine, by which salvation is given to him who is righteously living, poor, and friendly (*āshna*)."² (18) For this reason,³ because Ahuramazda created no dominion in the world for the more complete (*avīrtar*) salvation of poor creatures from the destroyer (*kḥaya-bīd*); but, for the purpose of administration (*rāyīnīdan*) over the dominion of him whose strength (*zōr*) of rule is the cause (*chīm*) of salvation for the poor—which is continually (*padvastag*)⁴ the wish of Ahuramazda,—and the dominion is given to Ahuramazda.

(19) This, too, that through preservation from the adversary his poor are helped, who are preserved (*būjīhēnd*) owing to friendliness for the Spītāmān; the adversity of the creatures is the advancement of the Religion by supporting the Religion; and the friend of the Spītāmān becomes a helper of the supporters of the Religion. (20) and about the entrance of the destroyer of the creatures from without (*min barā*)⁴, (and) the helplessness of Spentā Mainyu (the Beneficent Spirit) owing to it.

(21) About the connection of this Scripture of the Religion of Ahuramazda by the three standards which are the good thought, the good word, and the good deed; and by the four classes, which are the priesthood, the warriorship, the husbandry, and the artisanship; and by the five chieftainships, which are the chieftainship of the house, of the village, of the tribe, of the province, and the supreme Zarathushtraship;⁵ and the one summing up (*hangerdīgīh*) which is the liberality of the good ruler.

(22) Righteousness is perfect excellence.

1. Yasna LIII, 9. Then follows (Av.) *yā erezhejyōi dāhē drigašvé vahyōi* (Pahl) *mūn avō rāst zīvīšn dregūsh āsān yehabunēd*. 2. Salvation is given for this reason because ... 3. Pers *paēvastah*, "continually," "always." 4. Yasna XIX, 39. 5. Ibid, 44,55.

CHAPTER XLVII., BAGA NASK.

(1) The second fargard is the *Ashem*¹ of the Bagân (Nask); know that the best welfare is bestowed by it on every one who bestows on anyone else that which is valuable (*arjânîg*) for him²; for this reason, because on account of the best gift (of the *Ashem*) there arises (*yehevûnéd*) entirely (*barâ*) much profitable gift, and a profitable gift becomes a gift worthily (bestowed). (2) And this, too, that the reward of every meritorious act is bestowed by it to mankind, which when it instructs mankind, keeps them in diligence;³ just so, as it is the function in all meritorious actions of him who instructs and keeps mankind in diligence, the reward of meritorious actions which mankind can (*shâyênd*) appropriate by diligence is appropriated by him.⁴ (3) And this, too, that progress was by it in every meritorious action.

(4) He who comprehends what meritorious actions are, and is a desirer⁵ for them, has thereby learnt⁶ the deliverance⁷ (from sin); whoever possesses authority through straightforwardness, is the best one (*avîrtar*) for rewarding the doers of meritorious actions; and whoever, too, will give true decision and pronounce right (*râst*) sentence, is the best one for causing the punishment⁸ of a criminal, and for thrusting⁹ him into obscurity⁹ owing to the absence¹⁰ of (his) good works; and whoever, too, will exercise the middle course (*pâdîrîngarîh*) wisely, is the best¹¹ one for the good government¹² of the world.

(5) The excellence of righteousness is the best.

1. Here expressed in Pahlavi by its general rendering *Yasharâyîh*. For the praise of the *Ashem* prayer, see Avesta Yasna XX now extant. 2. Pahl. Yasna XX, 1. *Zak âvâyad yehobânt barâ yehabûnéd*. 3. Ibid, 2, *Mân gabrâ hastishnih harvispa-gûn yasharûbân ghal âvâyad kardan, ôl harvispa-gûn yasharûbân barâ châsht yehevûnéd. aêgh-ash nêvîgîh padash kard yehevûnéd*. 4 by *Ashem*, 5 *Khvâstâr*, Pers. *khvâstan*, "to wish." 6 *Khânîdînîd*, Pers. *khânîdan*, "to read," "to learn." West, *âzân a-khanîdînîd* "the learned foolish." 7. Comp. Av. *az*, "to deliver," "make free." A doubtful word. 8. *Pâhalînîdan*, comp. *puhal*, "punishment." West, "the bridge-judgment." 9-9. *Spâkhtan*, "to conceal." 10. Or, reading *dândîgîh*: "whoever, too, will make wisdom his intermediary..." 11. West "more particularly." 12 *Râyîndârîh*, "administration."

CHAPTER XLVIII, BAGA NASK.

(1) The third fargard is the *Yēnghê-hâtām*¹ (of the Baga Nask); know that here is taught by it the worship of Ahuramazda, which (is) the law of Ahuramazda; that is, its law is virtuous² (2) And this, too, that the worship of Ahuramazda is performed by it, which prayer is for the (good) life of the living mankind. (3) This, too, that the males and females of the righteous are praised in it, the obeisance in which is for the archangels.³ (4) And (about) atonement for crimes, so (there) is the entire gratification from it for Ahuramazda personally, and in (that) connection⁴ the gratification reaches unto Ahuramazda.

(5) And here one speaks of the three particulars (*mâdīgân*), in which all modes of the worship of Ahuramazda are included (*baēn*). (6) One is when the law of mankind is virtuous, because (*châgân*) it is limited⁵ by a virtuousness (*frârnîh-î*) of thought; this is that which by itself reaches unto⁶ Ahuramazda. in the worship and obeisance. (7) One is when it teaches a prayer for the life of mankind, and its legal decision is for the protection, and nourishment, (and) other help, and gratification of mankind; (it is) a helper of every worldly creation of man-kind, (and) that being done (there happens) the connection of mankind with the (*Chînvad*) bridge, which amounts to (*yehamtânêd*) the worship and gratification of Ahuramazda. (8) One is when they shall perform the obeisance unto the archangels, which is for the sake of strengthening (*nîrûgîndan*) the archangels, each separately, during their function of improving (*nîvârishn*) (and) guiding (*râdyînishn*) thereby (*padash*)⁷ the world, since their worship is declared by the Religion; this (is declared) that the ceremonial (may) reach this (*Chînvad*) bridge and be united for the worship and joy⁸ of Ahuramazda

1. Compare the Avestic statements regarding *Yenghe-hâtām*, in Yasna XXI. 2. Yasna XXI. 1. *Aēgh zak ghal vabidūnayēn, mām dād ī frârn, mām-ash yzīshn hvīth chāsht yehvânêd*. 3 Ibid. 2, 3. 4. *Ajash pavan patvand yehvunêd*. West, "and in connection therewith it amounts to." 5. *Sāmānīhait*. 6 *Khūdāhā yehamtânêd*.

7. West reads *patih* instead of *padash* and renders it "in their control (*patih*) of the business of preparing and managing the world," 8 Av. *kshnu*, "to rejoice."

(and) the archangels who are strengthened by the ceremonial.
 (9) One (is that) mankind are advanced by the strength of the archangels.

(10) Righteousness is perfect welfare.

CHAPTER XLIX., BAGA NASK.

(1) Propitiation for the creator Ahuramazda, and an offering (*dahishn*) of contempt for the Evil Spirit.

(2) The fourth fargard is the *Yānīm-manō*¹ of the Baga, about the praise of Zarathushtra, that is, his position² as the judge², and his invocation of blessings (*yān*), and his speaking in reply were such as are revealed³ by the *mānθras*. (3) This, too, that the legal authority of his existed before the blessings; that is, this one decision (*vichîr*) is made by him about himself that his own person be first made deserving through virtue, and then virtue be solicited by him.

(4) This, too, that he has attributed the source (and) result unto Ahuramazda, who attributes joy unto Ahuramazda, for the source and result of various advantages (*sūd sūd*) and various joys (*rāmishn rāmishn*) are necessary for the sake of joy itself, as joy is the end (*rôeshâ*) of every happiness of him whose joy has made consecrated offerings (*aûstôfrîd*)⁴ unto Ahuramazda; since his decision is this that by him whose joy arises from that thing which is the will (*kām*) of Ahuramazda, its source and result are attributed to Ahuramazda. (5) This, too, that the meritorious actions of lawful gratifiers, are a gratification⁵ (and) appropriation (*khvēshîndan*)⁵ by him who shall perform that which is true reverence (*tarsagâsh*); and for this reason, because he who is a lawful gratifier of others through true reverence, causes the gratification of (others) through

1. Av. Yasna XXVIII, now extant. Section 1 contains the opening words of the benediction which precedes the *Ahunaraiti Gāthâ*. See my vol. XVII., chap. XXVII. 2-2 *Dâtēbarh*. 3 *Paēdâg*. 4. *Aûstôfrîd*, Av. *usefriti*; *Ārdâ Virâf*, chap. XIII, *aûstôfrîd*, "a consecrated offering" to a spiritual being. 5-5 *Râminîdan khvēshîndan*, Comp. Yasna XXVIII. 5 c: *Mûn avô ōlâ râmînidâr yehabûnêd khvârîh*.

the practice (*varzīdan*) of his reverence; and when thus for the gratification of those persons, the meritorious actions of lawful gratifiers become a gratification and appropriation (by them).

(6) This, too, that the wisdom of Vohūman is propagated by him who utters a prayer (*milayā*) with a good mind (*vohū-man*); for this reason, because the wisdom belonging to Vohūman and its propagation are mostly (advanced) through the (sacred) texts.

(7) This, too, that the ampleness and joy of cattle are taught by him who well maintains the cattle which are in his possession; and for this reason, owing to the multitudes¹ (of cattle) thus of him (*ghal*) who well maintains the cattle which are in his possession, he gains (*vindēd*) his profit and gratification therefrom; (and) others, who see that gain, instruct (others) even as² much as² he about the good maintenance of cattle for their own benefit and gratification.

(8) This, too, that to give a gift (*nēvagîh*) for the benefit of the worthy ones is taught by him who keeps the gift that is his for the appropriation of the sacred beings (*yazadân*); and for this reason, because he gives the bounty, that is his, unto the worthy ones for the purpose of preserving it for the advantage of the sacred beings, and others are highly instructed by him. (9) This, too, that by him he is taught to be generous in both existences, who is generous (and) worthy, who gives benefit to a worthy one possessing body and possessing life; and for this reason, because the worldly and spiritual existences are both his, and his worldly existence is in this life (and) his spiritual existence is in that life from which appreciation (*shndyishn*) for that gift of benefit approaches.³ (10) This, too, that by him, who shall do reverence unto the pious ones, even this is taught that the sacred beings rejoice those who (*mân-shân*) are putting into practice their will (*kâm-varz*); and for this reason, because good recognition (by the sacred beings) becomes a recompense⁴ for him, by whom the reverence (of the good

¹ *Amargânîhâ*, lit., "numberlessly," hence "multitudes," *amar*, "numberless," Av. *mar* "to count." ² *Hāvand*, Av. *havant*, "this much," "so much." ³ See Yasna XXVIII, 2, c. *Āzādîh mîn yasharâyîh avâgîh*. ⁴ *Pasakhân*, lit., "reply."

spirits) is practised, (and) for him the gift¹ of the sacred beings is certain (*aēvar*).

(11) This, too, that he who (was) at first has taught even this to mankind, that desirers (*khvâstârdn*)² for the favour of sacred beings certainly gratify the sacred beings commanding power (*padvâz*)³; and for this reason, because the reception (*mâhmânîh*) of a sacred being, given (*yehabûnt*) by a commandment of the Religion, is a virtuousness in the world apart (*barâ*) from that, and the gift of the path of liberality from the sacred beings to mankind is even through the elevated⁴ position⁴ of the favoured; (and) man thereby becomes without doubt, and believes more in the sacred beings. (12) And this, too, that his soul (so) gifted will be endowed with (a space in) the supreme heaven, by whom is given something to him who praises the pious sacred beings; and for this reason, because even through liberality which is on account of wealth, and (other) gifts, the path to the supreme heaven (*garôdemâna*) is manifest; (and) anything that is given to the praisers of the pious sacred beings is the highest (*rabâtar*) liberality. (13) And this, too, that the veneration for those needing⁵ reverence is performed by him who teaches the sacred word (*vâchag*) (Religion) to the pious people; and for this reason, because he who is a good teacher (*dmûg*) of the Religion may bring it into use for the reverence, and advantage, and joy of the pious sacred beings.

(14) This, too, that the knowledge which is in the Religion of Ahuramazda⁴, is disclosed (*sharîttunt*) to his own (*ôl nafshâ*) by him who loves Vohûman; and for this reason, because true knowledge is from the selection (*vichîngarîh*) of pure wisdom, and the pure reaching unto the most efficient selector

1. West reads *yazadan gâs aēvar*, "the throne of the sacred beings is certain." 2. Yasna XXVIII, 4, c: *Chand khvâstâr tâbânîg havâ-am havând dmûkhtam khvâhîshn î yasharâyîh kâr va kirfag*. 3. *Padvâz*, Av. *paiti* and *vaz*, "to be strong;" "commanding power or influence." West reads *patûst*; comp. Av. *tust*, "to be contented." 4. Comp. Pers. *padvâz*, "a perch," "an elevated or secure position." 5. *Niyâzân*, "requiring," "wanting." 4. Yasna XXVIII., 4, b,

(*vichingardâr-tûm*) the spiritual lord (*ahû*) in the mind, through the purity that paves the way within the mind for the spiritual lord, the purity which arises that way through the reception of Vohûman therein. (15) This, too, that righteousness is taught¹ by him who keeps his mind always (*padvastag*) in righteousness; and for this reason, because by his mind's efforts there-in, (and) having succeeded (*vasûbarîd*) by those efforts he attains to the object of his effort. (16) This, too, that by him who gives commands about the progress of things relating to Ahuramazda, this also is taught by him unto mankind, that then one sees the throne of Ahuramazda; and for this reason, because it is possible to see that throne through the complete progress of the will of Ahuramazda in the world; (and) whoever gives commands about the progress of the things relating to Ahuramazda, the will of Ahuramazda is his in the world, the progressive (*rûbâg*) part (*bâhar*) of those things being shown unto the people even through that foundation (*bûnîh*) of perfection, which becomes the throne³ of Ahuramazda in the sight of mankind (*khadîtunîan-î-mardûm*).

(17) This, too, that by him by whom Ahuramazda is entertained⁴ in himself, things only understood through a *dastûr* are then likewise taught unto mankind; and for this reason, because best (*avîrtar*) instruction (*âmûg*) and knowledge are those which are (taught) through a *dastûr*; and by whomsoever Ahuramazda is entertained in himself, a spiritual lord is then wished for (by him), who becomes glorious and praised for his teaching, and mankind are taught by him. (18) This, too, that a good person is he who is a devotee (*parastag*) (and) gratifier of a good ruler, (and) they bring forward a good man for benefit⁵ (*névagîh*) unto him who is that (good) ruler; and for this reason, because a

1. Yasna XXVIII., 4, c. 2. Reading *vasûbarîdan*, corrupt form of *asbâridan*, *asvâridan*, "to ride," hence "ridden," "succeeded." Av. *aspa-bâra*, "a rider." 3 Comp. Yas. XXVIII., 5: Av. *Ashâ, kad thwâ daresânî, manaschâ Vohû vaêdemnô gâtûm-châ Ahurî, sevishtâi, sraôshem Mazdâi*—(Pahl.) *Ashavahishta, aêmat lak kiadîtunam pavan zak î Vohûman âgâs-dahîshnîh denâ kavîtunam, . . va gâs-ich î Aûharmazda aêmat khadîtunam. . zak gâs pavan Srôsh khavîtunîhast, aêgh amat dastôbar yakhsenund—shâyad khavîtunast aêgh nevagîh mîn zak gâs mâ.* 4 Yas. XXVIII., 6. Av., *Vôhû gaidê mananghâ*—(Pahl.) *yehamîtunîshn î Vohûman avô tanû î aîshân yehabûnâim.* 5 Ibid., 6, b.

good man associates (*ham-bâjñêd*) other good people with him in the benefit that happens to him, and his character (*chîhar*), and temper, and disposition are so owing to (*min*) that; but when bringing (*dêbrûnã*) himself forward to rulers through reverence (and) gratification of the rulers, other good people will also be bringing themselves forward on account of him for that benefit. (19) This, too, that by him who shall honestly make an accumulation (*undûzishn*) (of good acts), the way of prosperity (*âvâdîh*)¹ from the sacred beings is opened to his own; even for this reason, because an honest accumulation of a selector of gifts is provided through an unforeseen (*avîn*) chance (*vakht*), and when (it is) so, he becomes the treasurer (*ganjôbar*) of the sacred beings.

(20) This, too, that by him who does a beneficial deed for the archangels, the gift for him² who is suitable (*shâyad*) for the sovereignty³ of the united (*hâm*)⁴ world is prayed for; and for this reason, because the beneficial deed being done for the archangels on behalf of his own, (and) the advantage of the united creation solicited, it becomes the best advantage of all the good creations of the virtuous ruler. (21) This, too, that by him who is a praiser of the archangels, the good Religion is praised; and for this reason, because the good Religion is the praise of the archangels, (and) the praise of the archangels is the good Religion. (22) This, too, that the Religion of the sacred beings is propagated by him who shall make offerings unto the sacred beings; and for this reason, because the making of offerings to the sacred beings strengthens the upholders of the Religion, and the progress of the Religion exists through the upholders of the Religion.

(23) This, too, that he who shall make mankind quite (*barâ*) zealous⁴ for doing deeds of merit, is also liberally rewarded (*râdînîd*) for that good deed (done) for mankind; and for this reason, because the original (*bûn dâdâr*) giver is also the giver of the result (thereof). (24) This, too, that he who is

1. Yasna XXVIII., 7, c. 2. Namely, Vishtâspa.—3 Ibid., 7, c. 4 West, *khâm*, "immature," 5 *Garemoq*, Av. *garema*, Pers. *garm*, "argent," "zealous," "warm."

helper of honest desires, and also by whom there is the nourishment of the creatures through honest work, and whose accumulation¹ (of wealth) is also owing to honest work, is praised above the multitude of mankind²; and for this reason, because whoever is a helper of those of honest desires, is an increaser of virtue in the world; and he by whom is the nourishment of the creatures through straightforwardness, is a producer of the paternity³ (*abîdarîh*) of creatures; (and) he whose accumulation is owing to virtuousness, becomes an enlarger⁴ of the world. (25) This, too, that he by whom one who is unhelped (*a-dâd*)⁵ is helped, is taught to give to beggars⁶ that which is required for them. (26) To help that which is unhelped, is such⁷ as though one should help a province, or a district, or a country, or a family; (and) one should maintain (*dâshtan*) the family residences of those of the family of Vishtâspa, and (their) fortress and stronghold (*gar-pûshtîh*), and the dwellings of the agricultural⁸ peasants⁸; (and) one should repair a rugged (*shkast*) road, and build (*bastan*) bridges over rivers, (and) conduct (the waters of) a river or an aqueduct⁹ or brook, (and) populate desolate (*avîrân*) places,¹⁰ (and) do other things owing to which long-lasting (*dêr-padâî*) comfort and advantage of mankind in the world (may) occur. (27) And he who shall do these things, will be helped even by him who will be born afterwards,¹¹ and is taught the performance of that which is the most advantageous thing necessary for mankind, and also the performance of such a thing for others.¹²

(28) This, too, that spiritualism is that which¹³ is the teaching of Ahuramazda, which (is) wisdom for him who (has) wisdom; that is, it teaches acquired (wisdom)¹⁴ unto him whose innate wisdom¹⁵ is good (*nêvag*); and for this reason, because

1. *Handûzishn*, Pers. *andûkhtan*, "to collect," "to accumulate." 2 *Amargân*, "countless," Av. *mar*, "to count". 3 *Abîdarîh*, *abîdar*, (*Huz. ab*), "father". 4. *Frâkhû-gar*. 5 "Without a gift". West, *hasht*. 6 *khvâstârân*, Pers. *khvâstan*, "to beg." 7 *Chîgûn*. 8 Pers. *kâr*, "agriculture," "tillage," and *dahgân*, "peasant." 9 Av. *kata*, Pers. *kat*, "a subterranean canal." 10 Or, "render barren places fertile and habitable". 11 That is, by posterity. 12 Namely, for other creatures. 13 Here *öl* for *öld*. 14 Av. *ga'shō-srūtō-khratū*, lit, "learning acquired by listening," (meaning) "acquired wisdom." 15 Av. *âsnō-khratū*, "inborn or natural wisdom."

spiritual faculty¹, such as (*hand*) has come into his possession², (and) which is acquired³ wisdom³, is for a creature (*zâg*) of Ahuramazda, the innate⁴ wisdom⁴ being given to develop⁵ it, whereby Ahuramazda is gratified.

(29) A summary about the (material) existence⁶ that was, and the progress of the earthly⁷ existence, (and) the (material) existence that will be;⁸ this, too, (is) about the (material) existence that was, (and) which will be; (about) the beginning of the essential (*gaôharîg*) thought, (and) the beneficent (*nêvag*) production (*dahishn*) of the good and evil earthly existence, that of him who is good goodness, and that of him who is evil evil; and about the progress of the earthly existence, which is intermediate,⁹ (there are) the effective¹⁰ performance of good works, righteousness, and possession¹¹ of reward,¹¹ and the committal of crime,¹² and wickedness, (and) suffering¹³ of punishment¹³; (and) about the material existence that will exist, which will be the last; (there will be) the government with wisdom of him who is the supremely (*avartûm*) good one, who is the source of all plentifulness (*vasîgân*), the triumph of goodness over evil, and the sovereignty of the good, the non-sovereignty of the evil, (and) the restoration (*nîvârishn*) of the good creatures in a pure condition.¹⁴

(30) Perfect is the excellence of righteousness.

CHAPTER L., BAGA NASK.

(1) The fifth fargard, *Khshmaibyâ*,¹⁵ is about this, that complaint is made by Geûsh-aûrvan for the absence¹⁶ of anyone who keeps well the cattle that are in his possession; and for this reason, because cattle are increased by him, and others through design and desire for that increase would act by his example (*andâzag*) (and) keep cattle well; (but) the complaint

1 *Matnûg*. 2 *Khvêshêh*. 3 *Gaôshô-srût-khratû*. 4 *Âsnô-khratû*. 5 *Afzâyî-nîdan*. 6 *Hastishnêh*. 7 *Sti*, Av. *sti*. 8 The whole meaning the past existence, the present existence, and the future eternity. See Yas. XXVIII., 11, a, b, c. 9 *Miyânag*. 10 *Kârîg*. 11 *Mizd-âsmândêh*. 12 *Bazag-garêh*, Pers. *bazah*, "sin". 13 *Pûhal-âsmândêh*. 14 *Avêzagîh*, "purity." 15. See chap. V. note 1. Here written *Khshmaîbya*. 16 *Lâ-yehêvûnt*, "non-existence."

of Geush-aûrvan¹ (is that) he does not exist. (2) This, too, that by him who gives orders about the development of the things relating to the sacred beings, the care (*pâhrêj*) of cattle is rendered by him, and his soul approaches the sacred beings; and for this reason, because the care of cattle is the essential (*mâdagvar*) thing in the progress of things relating to the sacred beings, also for the salvation of the soul. (3) This, too, that he who keeps cattle with a chief² who exercises authority (*dastôbarîh*) over them, is also a friend of him who is producer of cattle; the chief of the cattle is taught for (the care of) the cattle, who is learned in the nourishment, protection, and increase of cattle; and for this reason, because when his cattle are kept with an authorised person (*dastôbar*) who is a nourisher, a protector, and who is to cause increase of cattle³, the friendship of a nourisher for the nourished, of a protector for the protected, and of an increaser for the increasable, is likewise displayed by him; and the design (*chîhar*) of the creator for the creation through love (*dûstîh*), is that of a nourisher for the nourished, and of a protector for the protected, (and) of an increaser for the increasable.

(4) And this, too, that by him who keeps cattle with an honest purpose, they are dedicated (*yehabûnt*) to the sacred beings; and for this reason, because when they are kept by him with an honest purpose, he highly fulfils³ the will of the sacred beings; and when the will of the sacred beings is highly fulfilled, he becomes a devotee to the sacred beings. (5) This, too, that he who shall admit the males to cattle at the appropriate time (*gâs*), is also taught how to superintend cattle; for this reason, because the admission of males to cattle is the essential⁴ work⁴ for causing⁵ the increase⁵ of cattle, and he who

1 Seo in Avesta and Pahl. Yasna XXIX., 1. *Khshmaibya Geush-urva gerezdâ: kahmâi mâ thwarôzdûm kê mâ tashad? Avô lekûm amesûspendân, Gôshdûrân gar'âd.. Avô mûn li brehinîd havâ-am....ôl mûn li tâshîd havâ-am (aêgh avô mûn yehabûnt havâ-am.)* 2 Ibid, 2: *Aêdûn zak î gaôspend tâshîdâr pûrsîd aêgh: Ashavahishta mûn lak gaôspend ratû mûnash haît yehabûnêd vâstar. Mûn gaôspend barâ afzâyînêd*

3 *Kâmag î yazadân madam râyînêd.* 4 *Mâdigân kûnîshn.* 5 *Afzâyînî-dârîh*, lit., "for causing increase."

is the increaser, is also taught the supervision of cattle. (6) This, too, that he¹ who does not slaughter (*kúshêd*)^{1a} cattle until they attain to full growth,² is taught to make also a store of fodder for cattle; and for this reason, because by that gift (*dâd*) of the increase of cattle (there) occurs the benefit unto mankind, (and) on account of the love (*dústîh*) of mankind for that benefit they exert best in cultivating (*varzîdan*) cattle; and they make a store³ for them.

(7) This, too, that he is the most powerful of beings, where the strength which is his is most efficient (*kârtar*), whose movement (is) for him who is his own, so that he gives (to him) what is necessary (for him) to give (*yehabântan*); and for this reason, because needful (*nîyâzag*) liberality to one's own needy ones arises (*yehevînêd*) through religious^{3a} (*dâdîg*) thoughts; and religious thoughtfulness is developed⁴ by removing⁵ greed, and lust, and wrath, and disgrace, and envy, and other vices from the body; and a man who withholds vices from his body becomes of efficient power. (8) And this, too, that the most powerful person for invocation, (and) worship, for attaining to acts of merit, is he who possesses wealth for the head-priest⁶ who, too, shall rightly give just decisions and judgments, and who, too, proves himself humble (*âtr*) and reverent towards the pious ones; and for this reason, because the wealth of the multitudes (*amargânîhâ*)⁷ of mankind is for indulging (*dâshtan*) in the desires and pleasure of the body, for causing to obtain decisions and judgments whereto their wish proceeds⁸, for others becoming humble and reverent to them, and even when (their) propensity is vicious (*avârûn*); and he who possesses wealth for invocation and association with the wisdom of the Religion, for the head-priest of the Religion, and shall give just decisions and judgments, (and) becomes humble and reverent towards the pious ones, lays aside (*nîhâdâr*) that

1 Here *amat* in DE. for *mûn*. 1^a. Comp. *kûshtan*, "to slay." 2 *Bûndag vakhshishnîh yehamtûnêd*. 3 *Ambâr sâjênd*. 3^a Or, "lawful." 4 *Nîvârîhêd*. 5 *Spûjîh*, Pers. *spûkhtan*, "to conceal," to suppress."

6 Lit., "for the *dastur* or chief of the priests." 7 *Amargânîhâ* "numberless"; Av. *mar*, "to count." 8 *Âêgh-shân kâm sajîtûnêd*.

(vicious) propensity, and who, through laying aside that propensity, becomes a strong (*padūg*) (and) most powerful person.

(9) This, too, that every one is made¹ to stand¹ by his proper function of any thing whatever that is excellent, by him who advances² the reward of the diligent such as are pure in character³ and needy ones; for this reason, because the toiling⁴ of the body of a man at (his) proper function is brought about by a desire of reward. (10) And this, too, that by him whose mouth⁵ and (its) appliances (are) for an honest purpose, the possession of Vohūman is then recognised by him; then on account of it, because his maintaining the mouth and (its) appliances for an honest purpose becomes so, when through the protection and assistance of the pious ones, (and) the smiting of and triumph over the wicked ones, the civilization (*vaêrâstârîh*) of the world occurs; and this, too, is so, when the friend of the good, and the enemy of the wicked, and the friendship of the good, and the enmity of the evil are encouraged⁶ through understanding good and evil; and the understanding of good and evil is through the possession of Vohūman, (and) he who has the possession of Vohūman becomes also the realizer of Vohūman.

(11) And this, too, that by him who gives commands about the advancement of the things relating to the sacred beings, his own knowledge and learning⁷ are likewise developed; and for this reason, (because) the command being necessary for (one's) personal duty towards the good, the knowledge and learning of his, too, are developed through that obligatory commanding of that duty (and its) concomitant (*âvâyishnîg*) helpfulness.⁸

1 *Yekavimūnīnād yehevūnēd* 2 *Rūbāg yakhsenunēd*, "develops?" West, "who holds the reward of the diligent, as the sacred beings" (reading *chīgūn yazadān*) "are proceeding with a pure needy one." 3 *Avēzag*, "guiltless," "pure" 4 *Ranjīnnīdan*. 5 Yasna XXIX., 7, c, *Mūn pavan zak ī kolā dō Avistāg va Zand fūmā yehabūnēd aūshmārdārān aīrpatān*, "who gives the reciting priest mouth as to both the Avesta and Zand." Reading: *yōng* in the text, Gāthīc Av. *āōngh*, *eāōngh*, "mouth." 6 *Nīvārīhāidan*, "embellishment," "civilization" 7 Reading: *āmūg*, "learning," "teaching." West, *hamō-kūn*, "of every kind." 8 *Vāzistīh* or *vāzishīh*, comp Av. *vāzishā*, (rt. *vaz*) "most helpful." West, *va khūjastīh*, "and auspiciousness," Pers. *khujastah*.

(12) This, too, that by him who teaches the good, that good work, which is also an assistance unto Zarathushtra through the recitation of (his) Religion, then becomes¹ his own!; and for this reason, because for those who will exist at the renovation (of the world), the recitation (and) connection with the Religion of Zarathushtra through the teaching of the good teachers who are of the same Religion, (and) the assistance unto Zarathushtra through the recitation of the Religion, will become a good work which will be their own.

(13) And this, too, that by him who gives anything to that person who praises the sacred beings (and) the pious ones, is appropriated a place in the yonder (world), also through the sacred word he utters². (14) This, too, that by him who is teaching those who are causing prosperity (*afzânîgân*), the damage that is owing to inefficiency (*ana-afzârîh*)³ in Religion is shut out (*bast*) of the world; and for this reason, because owing to that teaching and efficiency in the Religion, the advantage resulting therefrom increases in the world. (15) This, too, that by him who is bringing forward for happiness him who is righteous to the rulers, the best assistance is then rendered to him; and for this reason, because an expectation of the best happiness is further (*frâj*) attached (*padvast*) by him to the place of acquisition.⁴

(16) This, too, that by him who devotes himself in service unto him who is the supreme king of kings, the path of pleasant habitation,⁵ and the pleasure of assistance, and the gift of sovereignty from Ahuramazda are disclosed (*sharîunt*) to his own; and for this reason, because the original (*bûn*) reason of the worthiness of mankind for happiness from the creator, is their service (or sincere devotion) unto the creator; and, therefore, as he who is a well-ruling monarch is a giver in the worldly existence, (and)

1 *Khvêshînêd yehvûnêd*. 2 Yasna XXIX., 8, c. *Mûn avô ôlâ hû-demânîh yehabûnêd pavan gûbîshn, aêgh gûbîshn î frârûnîh râî î ghal yemellûnêd, ash tamâ pavan mâînûg gâs î névag yehabûnd*. 3 Ibid, 9, b. *Gûbîshn-ich avô gabráân ana-afzârîh râî*. 4 Namely, heaven. 5 Reading *hû-mânîshnîh* instead of *hû-mînishnîh* in the MS., see West.; comp. Yasna XXIX., 10, b : *Âêdûn-ich Vohûman mûn hû-mînishnîh gâs î tamâ*.

a pious head¹ and leader of the creatures who steadfastly give themselves in service to him, then he, too, is devoted to the creator; and "I teach, besides, that the origin of happiness on account of worthiness, which is attached by the creator to his own, is the path that is spoken of above, and other virtues which result therefrom are also disclosed to his own."

(17) Righteousness is perfect excellence.

CHAPTER LI., BAGA NASK.

(1) The sixth fargard, *Ad-tâ-vakhshyâ*, is (about) this, that by him who is wise (and) an upholder² of the respect³ of a priest's leadership, the priestly institute⁴ intended (*khvâst*) for practising the Religion becomes developed;⁵ for this reason, because the nature (*chîhar*) of the person whose resources (*afzârân*) are for (making) gifts (*dahishnîh*) to the needy, eagerly causes (others) to exert for giving instruction⁶ in different sciences.⁶ (2) And this, too, that by him whose principles (*dâd*) are virtuous, the extolling⁷ of Ahuramazda is practised and taught; even for this reason (*chim*), whatever advantage (and) pleasure result from virtue, they, too, whose principles are virtuous, extol him who is the producer of those virtuous principles, who is Ahuramazda himself. (3) And this, too, that by him who speaks honest words, the performance of the ceremonial of Vohûman is also taught; even for this reason, that on account of the good-naturedness (*hû-chîharîh*) and worthiness of virtue, the good thereby esteem⁸ it, and speak honest words, (since) virtuous speaking is the ceremonial of Vohûman. (4) This, too, that the ceremonial which he whose path is virtuous shall perform, becomes greater⁹ thereby; and for this reason,

1 *Pad -vîzîg*, Av. *puuî*, "head," Pers. *vîzah*, "pure." West, *padô-dahâk*, "a recompensing (leader)" 2 *Madam-bârdâr*. 3 *Âzarm*, comp. Pers. *âzaram*, "respect." 4 Yas. XXX., 1, a: *Mûn-ich âgâs aêgh dânág, ash âirpatistân kûnîshn* Mills, "priestly studies are to be pursued." 5 "Made progress," Av. *vakhsh*, "to grow." 6-6 *Öl zak î frâhangân ânûg*. 7 Ibid, 1, b. 8 Pers. *andâzah kardan*, "to form judgment," "to esteem," "to estimate." 9 *Mus* positive, here used for the comparative degree. Yas. XXX., 1, c: *Mûn mendavam î frâûn mînéd, ash kirfag yazîshn î mas yehevûnéd*.

because the sacred beings come (*yehamtûnd*) mostly to the ceremonial of those of pure dispositions and of honest ways (*râsân*), and accept it.

(5) This, too, that he who is a doer of benefit for those¹ who cause the propagation¹ of good works, becomes developer² of the teaching of the Religion; and for this reason, because from doing benefit for those who cause the propagation of good works arises an increase of good works, from an increase of acts of merit a further (*frêh*) progress of the will of the sacred beings, from a further progress of the will of the sacred beings much progress of the good Religion, (and) from much progress of the good Religion an advancement of the teaching of the good Religion in the world. (6) This, too, that by him who maintains (*yakhseunêd*) authority through straightforwardness, discrimination³ in the decision of good works is taught to mankind;⁴ and for this reason, because the man who is a possessor of authority through straightforwardness becomes a discriminating ruler, (and) mankind learn and practise to exercise (*kardan*) the disposition (*haém*), and habits (*dâd*), and customs (*âînîn*) of (such) rulers.⁴

(7) This, too, that who so fulfils the need of his own needy ones, has his person devoted to Zarathushtra; and for this reason, because to fulfil the needs of one's own needy ones is true liberality, the realisation (*haîtîgîh*)⁵ of the abstract⁶ (*hangerdigîh*) of the Religion of Zarathushtra; and by him who is thereby ennobled,⁷ the Religion of Zarathushtra is then worn;⁸ and whoever has put on the Religion of Zarathushtra [has⁹ given himself up to Zarathushtra. (8) This, too, that by him who⁹

1-1 *Rûbâgînîdârân*. 2 Ibid., 2, a. 3 *Vichîngarîh*, "selection," Av. *chi*, "to cull," "to arrange." 4 Ibid., 2, b. *Âêgh-mân mendavam î frârûn mîn zak î avârûn barâ vichînishn, afamân zak î frârûn ghal kûnishn*. 5 *Haîtîgîh*, lit. "existence." 6 *Hangerdigîh*, "summary." 7 *Vâspûhargânihait*; Av. *visô-puthra*, "a noble man," "a prince." 8 Literat meaning of *padmûkht*, Av. *paiti-much*, "to put on," "to wear." 9-9 Regarding these words in brackets note the following remark of West.—"The words in brackets are the translation of a passage that was inserted in the (original) ms. at the time the folios were patched. The original copyist of the ms. has evidently omitted a passage, but whether the repairer has made the insertion merely by guessing from the context (which is quite possible), or by referring to some other ms., is uncertain."—The passages are found interlined also in DE.

gives the leadership to¹ him [who is suitable for the leadership]² also the wisdom which is in that man is rendered developed; for this reason, because the worthy ones when the leadership comes to them, administer through the wisdom of that leadership, which develops further with the glory that lies in that duty.

(9) This, too, that he who^{2a} out of the two ways, which are good and bad, has to select the better one, is assisted to do so by the prophets' ordeal of fire and ore (*âsîn*); and for this reason, because that is the making of selection by the eye of wisdom, which is the way of good intention, (and) the sooth-sayers are deciders (and) declarers of acquittal and incrimination through fire and metal, which are the two good discriminators and when the (ordeal) work is of a different kind, even then both (fire and metal) are associates (*hambâj*)³ in discriminating, and (their) strength is connected with (*prdvastâr*)⁴ one another. (10) This, too, that he who shall do that thing from which advantage of the sacred beings (arises), is strengthened⁵ to discriminate truly that which is very sagacious⁶ in thought, word, and deed; and for this reason, because from doing things for the benefit of the sacred beings (arises) the reign of the will of God in the world; from the reign of the will of God in the world (arises) the freedom from danger of this life (*aôbâmih*) of the world; (and) from the freedom from danger of this life of the world also unto him comes the power of him who is sagacious⁷ in discriminating rightly as to (*pavan*) thought, word, (and) deed.

(11) This, too, that by him who thinks of the affairs of Ahuramazda, the eternity⁸ of Ahuramazda, and also the considerations⁹ of his own eternity by Ahuramazda are thought of; even

1 Yasna XXX., 3, b. *Zak i kolâ dô mân shapîr va mânich sarîtar, âevag zak i shapîr minîd va gûst va kard, âevag zak i sarîtar min ôlâ-shân ôlâ i hû-dânâg* *Âûharmazdî râst barâ vichîd, lâ zak i dûsh-dânâg* 2 *Sûd-âimandân*, "the benefitters," "prophets," "the good spirits." 2a Here *amat* is used in the sense of *mân*. 3 *Av. hãm-bâz* "to keep company with," Pers. *ham-bâz*, "a play-mate," "an associate." 4 *Av. pairi-band* 5 *Nîrûgâômandînîd, nîrûg-âômand*, "possessing power." 6 *Hû-dânâg*, "very wise," "well-versed."

7 Yasna XXX., 3, c: *Min ôlâ-shân ôlâ i hû-dânâg (Âûharmazda) râst barâ vichîd, lâ zak i dûsh-dânâg*. 8 *Hamâyîgîh*. 9 *Mînîdan*.

for this reason, because mankind meditate on and worship Ahura-mazda on account also of the hopefulness of eternal happiness from him; (and) they who meditate on him on account of (pavan) the eternal happiness from him, themselves think that the happiness which is eternal (is) eternal on account of him; that is, they consider that eternal thing as his own eternity. (12) This, too, that he who keeps back mankind from reverence of the demons, has diverted (*vîzûd*)¹ them from making the world sickly; and for this reason, because whoever has kept back mankind from reverence of the demons, has diverted the demon from rendering the world anarchical (*apâdakhshâyînîdan*)³ (and) from making the world sickly. (13) This, too, that by him who shall practise liberality, happiness is caused unto the sun; (and) by him who shall cause happiness unto the sun, happiness is caused also unto the physical (*karp*) nature (*âînîmag*) of mankind; and for this reason, because it is manifest that through the liberal ones the brilliance (*râê*) and glory of the sun have progressed,³ and the physical nature of mankind is maintained through the sun.

(14) This, too, that by him whose desire⁴ (is) for the thing that is virtuous, by him who likewise maintains authority through virtue,⁵ mankind are united (*âyûkht*) through the habitation⁶ of virtue⁷ and for seizing⁸ the reward (in heaven); and for this reason, because he whose desire is virtuous wishes happiness for every person—a supreme desire for the happiness of mankind, for the existence of mankind for desiring virtue—and by him who entirely desired and highly strove for it so far as possible for him, any one whatever is caused to reach⁹ into the habitation of virtue,¹⁰ and to be associated (*âyûkhtan*) with the reward in the spiritual existence;¹¹ and by him who maintains (his) authority

1 *Vîzûd*, Pers *gazîdan* "to cut off," "to bite." 2 *Apâdakhshâyînîdan*, "rendering anarchical." 3 West, "that the sun has progressed through the radiance and glory of the liberal." 4 Pahl. *âvâdyéd* for *khvâst*, "desire," "propensity;" Pers *khvâstan*, "to wish." 5 *Frârvînîh*, "straightforwardness." 6 *Mânînanîdan*, comp. Pahl. *mânishn*; Av. *man*, "to remain." 7 Comp. Yasna XXX., 10, b, "through the habitation of Vohûman." 8 Yasna XXX., 10, b: *Aêdûn tîz âyûzênd avô mîzd yensegûntan zak î pavan hu-mânishnîh î Vohûman, amat pavan frârvînîh katrûmast yekavîmând. Âyûkht*, Av. *yuj*, "to join" "to unite." 9 *Yehamtûnînd*. 10 *Pavan frârvînîh mânînanîdan*. 11 Or, "the reward of the good spirits."

through virtue, mankind who have to pass their lives (*han-bāmînîdan*) under his rule are caused to dwell in virtue, and are instructed and associated with works of merit, and are caused to reach the (spiritual) reward. (15) This, too, that by him who maintains (his) happiness through devotion (*khvêshîh*)¹ to the good spirits,² mankind are associated with the good spirits² for receiving the reward; and for this reason, because on account of the maintenance of happiness through devotion to the good spirits,² he maintains it for the assistance and pleasure of the good ones; and mankind shall, therefore, hold him as a standard³ (of spiritual piety); they are devoted to the sacred beings for receiving the reward which becomes their act of merit.⁴

(16) This, too, that by him who offers benedictions (*âfrî-gânîh*)⁵ unto him who is a calculating,⁶ investigating,⁷ (and) righteous judge and who, too, shall perform reverence of the good, is achieved the teaching of the benefit of the righteous; and for this reason, because the advantages of the world are essentially two—one owing to justice, and another owing to freedom⁸—and the advantage of him who maintains the benedictions of the judges, is owing to the justice of the judges; and the advantage of him who does reverence to the good, is owing to the independence of the good, which is made known in the world by (its) development, and the righteous teach about it.

(17) Righteousness is perfect freedom.

1 West, "appropriation." 2 Yasna XXX., 10, c, thereby refers to Ahuramazda and Ashavahishta. *Zak aîsh vazkânêd avô mizd yensegûrtan, mûn hû-srôb haît.* 3 *Andâzag*, Pers. *andâzah*, "a specimen," "a standard." West, "example." 4 Yasna XXX., 11, c: *Sûd-ich î yasharûbân, aêgh chîgûm âvâyad kardan, aêdûn âkhar îlâ-shân haît nêvagîh.*—5 *Av. frî*, "to bless." 6 *Mar*, "to calculate," 7 *Av vi-char*, "to clear," "to investigate;" Pers. *guzârdan*. 8 Pers, *âzâdagîh*, "independence," "nobility," "generosity."

દીનકર્દ કેતાબ,

તેની

અસલ પહલવી એખારત, ઇંગ્રેજી અક્ષરે તેનું વાંચણ,
ઇંગ્રેજીમાં તથા ગુજરાતીમાં તેનો શરેહ સાથે
તરબુમો, અને તેમાં આવેલા મુશ્કેલ
પહલવી શબ્દોની ફરહંગ. .

કર્તા:

દારાબ દસ્તુર પેશોતન સંજાણા, બી. એ., બે. પી.,

નામદાર સર જમશેદજી જરથોસ્તી મદરેસાના પ્રિન્સીપલ.

વાલ્યુમ અઠારમું,

દીનકર્દનાં નવમાં પુસ્તકમાં આવેલું
અવસ્તાનાં એકવીસ નસ્કોનું સાંકળ્યું તથા સાર,
ભાગ ૨ બે.

નામદાર સર જમશેદજી જીજીભાઈ ટ્રન્સલેશન ફાંડના તરફી સાહેબોના
આસરા હેઠલ છપાવી પ્રગટ થ્યું છે.

મુંબઇ.

ધી બ્રિટીશ ઇન્ડિયા પ્રેસ.

ચતુર્દશી સને ૧૨૮૫, ઇસ્વી સને ૧૯૨૬.

[All Rights Reserved.]

મુંબઈ મથે, મી. બી. મીલરે, ધી બ્રિટિશ ઇન્ડિયા પ્રેસમાં, મેગ્નેટ, લવલેનમાં
દીનકર્દનું આ ૧૮ મું વૅલ્યુમ છાપ્યું છે.

અને

દ્વારાબ દસ્તુર પેશોતન સંભાળા, બી. એ. એ
નં. ૧૨૩, ખંબાલા હીલ, મુંબઈ મથે, પ્રગટ કીધું છે.

દીનકર્દ, પુસ્તક ૯ મું (બાબ ૩૨-૫૧).

ગુજરાતી તરજુમાનું સાંકળ્યું.

પાનાં.

બાબ ૩૨ મો, વર્ત-માન્સર નસ્ક, ફર્ગદ ૧૦ મી, યથા-આદર્શ : દુનિયાનો, ફરોગદ, જરથુશ્ત્ર તથા ખીજાઓની ફરોગદ વખતની પદવી, (ફ. ૧-૫); યજ્ઞશન ની ક્રિયા, યજ્ઞદાની અંદગી, આતશ સળગાવવો, (ફ. ૮-૧૧); મીનોષ દુનિયામાં અહુરમજ્દે આતશનું શરીર દેખાડવું, આતશને દુઃખ ન દેવું, (ફ. ૧૪-૧૭) ... ૧-૩

બાબ ૩૩ મો, વર્ત-માન્સર નસ્ક, ફ. ૧૧ મી, યા-સિયશનાન; બલાં કામોનો અદલો, આતશની ભેટ, તેની સંભાળ, અને અંદગી (ફ. ૧-૫); અશોષ, બલા વિચાર, રાખ્દો તથા કામો; દેવો સાથેની લઢાઈ, આરમહતિ તથા તરોમહતિનું આગળ વધવું, અહુરમજ્દનું દેવોની શક્તિની સામે થવું ... ૩-૫

બાબ ૩૪ મો, વર્ત-માન્સર નસ્ક, ફ. ૧૨ મી, યસ્ન; બલા વિચાર, રાખ્દો તથા કામોનો દેખાવ, ખરાબ કામો ન કરવાં; જીંદગી માટેની ખાહેશ, (ફ. ૧-૮); આતશ તથા ફરોગદ વખતનું તેનું કામ, અશોષના દેખાવો તરીકેની રોશનીઓ, જરથુશ્ત્રનું માન, તેની ચેલાઓ માટેની અંદગી, અહુરમજ્દનો જવાબ. ૫-૮

બાબ ૩૫ મો, વર્ત-માન્સર નસ્ક, ફ. ૧૩ મી, ઉશતવહતિ, નેક્રીનો અદલો અશો માણસની ખાસીયતો, નેક માણસોનો અદલો (ફ. ૧-૪); જરથુશ્ત્રે અમેશસ્પેન્તને જોવા, તેની ઉત્તમતા, તેનું દીન જાહેર કરવું, તેના મોજેજઓ, દીન દેખાડી હતી તે જુદા જુદા માણસો (ફ. ૫-૧૪); અહુરમજ્દની હસ્તિ તરફનો ખ્યાર ... ૮-૧૦

બાબ ૩૬ મો, વર્ત-માન્સર નસ્ક, ફ. ૧૪ મી, તવ-થવા-પરેસા, દીનની વખાણ, અહુરમજ્દે સઘળી ચીજો પેદા કરવી, વોહુમન મારફતે પ્રાણીઓની પેદાયશ, બલા તથા યુરા મીનો વચ્ચે લઢાઈ, (ફ. ૧-૮); દીનનું આગળ વધવું, તેનો ફેલાવો, દીનને માટે અહુરમજ્દનો ખ્યાર (ફ. ૯-૧૪); દોજખમાં યુરાં લોકોની સજા, દેવોની પાદશાહી ... ૧૦-૧૨

- બાબ ૩૭ મો, વર્ત-માન્સર નસ્ક, ફ. ૧૫ મી, અદ્-ફવજશ્યા; દીનની શીખામણીની શ્રેષ્ઠતા (ફ. ૧-૬); પ્રાણીઓને જોરની ભેટ, જરથુશ્ત્રની વખાણ ... ૧૨-૧૩
- બાબ ૩૮ મો, વર્ત-માન્સર નસ્ક, ફ. ૧૬ મી, કાંમ-નેમાઈ-જામ્; જુદા જુદા દેશોમાં કીર્તિની શોધ, યુરા મીનોની ખાહેશ (ફ. ૧-૩); દોલત અને તેની જરૂરીયાત, અમેશાસ્પેનોની ખુશાલી, જોરાવર લોકોનું આવડું, ફરોગદ કરનારાઓની વખાણ, સગાંઓ સંબંધનો ચુકાદો (ફ. ૪-૧૨); માનીની ખાસીયતો, યુરાં લોકોની વખાણ (ફ. ૧૩-૧૫); સેવટના હજારો, કંઈ તથા કરપો આદમજાતની હયાતિનો નાશ કરે છે, ક્યાનનાં કુંડુંબની તથા વિશ્વાસ્પની વખાણ (ફ. ૧૭-૨૨) દીન તરફ સ્પીતામો ને ખેંચવા, અહુર-મજ્દની ચાર અજાયબીઓ જરથુશ્ત્રના ચેલાઓનો, તથા અશો અને સખી લોકોનો બદલો ... ૧૪-૧૭
- બાબ ૩૯ મો, વર્ત-માન્સર નસ્ક, ફ. ૧૭ મી, સ્પેન્તા-મહન્યુ; પ્રાણીઓની પેદાયશ, મીનોઈ સાહેબની જીભ, ઢોરોની પેદાયશ, અમેશા-સ્પેન્ત યુરાં લોકોને દુઃખ દે છે, કસોટી ... ૧૮
- બાબ ૪૦ મો, વર્ત-માન્સર નસ્ક, ફ. ૧૮ મી, ચેજ, બવિબ્યની દુનિયાની નિશાનીઓ, ફરોગદ વખતે દીનની વખાણ, સેવટના વખતે યજ્ઞોની ફતેહ, જ્યારે જરથુશ્ત્ર, અગ્રીશેદર તથા અગ્રીશેદર-માહ આવશે ત્યારે દીનની વખાણથી લોકોનો દોષખમાંથી છુટકારો (ફ. ૧-૮); દસ્તુર પાસે દીન શીખવી, માણસોએ યજ્ઞનું ડહાપણ મેળવવું (ફ. ૯-૧૫); દસ્તુરોનો ખોરાક તથા નીભાવ, ઢોરોની સંભાળ, ફરોગદનો વખત, સ્વભોગ ... ૧૯-૨૧
- બાબ ૪૧ મો, વર્ત-માન્સર નસ્ક, ફ. ૧૯ મી, અદ્-મા-યવા, દુઃખી લોકોનો બચાવ, દાદારની હસ્તિમાં માનવું, યુરા તથા રાસ્ત જડજો, જરથુશ્ત્રનું સુભાષણ, યુરાં લોકોની દોષખમાં સજા ... ૨૧-૨૨
- બાબ ૪૨ મો, વર્ત-માન્સર નસ્ક, ફ. ૨૦ મી, કદ્-મોઈ-રવક્; રવાનને માટેનો ખોરાક, દોલત માંગવી, લડવૈયા માટેનું ઢોર, જોતિનું ત્રણ પગલાં ચાલવું, અમેશાસ્પેનોની ખાસીયતો, જરથુશ્ત્રનો બલાં કામો સાથે સંબંધ, યજ્ઞો તરફનું માન, (ફ. ૧-૧૧) બલાં કામો માટેનો વખત ... ૨૨-૨૩
- બાબ ૪૩ મો, વર્ત-માન્સર નસ્ક, ફ. ૨૧ મી, વોહૂ-જાગ્રમ; બલા પાદશાહ માટેની ખાહેશ, યજ્ઞો તરફની ભેટો, તેઓની દયા તથા સરદારી, હુશિયારી માંગવી, દસ્તુર તરફ માન, માંઝ બાણવી (ફ. ૧-૬); યુરાં લોકોની કંગાઈ, ફરોગદ માટેની તૈયારી,

બોહુમન તથા અશવહિશતને મદદ સારૂ જોલાવવા, અપ્ત
જાદુગર, કષ્ઠ તથા કર્પોનાં રહેઠાણી, વિશ્વાસ્પની પાદશાહી,
કેશાઓશ્ત્રની, જામાસ્પની, તથા મહદોગ્માહની વખાણ,
(ક્ર. ૧૦-૧૬); જરથુશ્ત્રનાં મતની સંપૂર્ણતા ... ૨૩-૨૬

આખ ૪૪ મો, વર્ત-માન્સર નરક, ક્ર. ૨૨ મી, વહિશ્તોઽશિતઃ દીનની
• સંપૂર્ણતા, રૂપીતામોનું કુટુંબ, પાઉરિચિસ્તા તથા હૂતોસ્ની
વખાણ, (ક્ર. ૧-૫); સેવઠના વખતની તૈયારી કરે તેની
ખાસીયતો, દુજની ખાહેશ, કીર્તિ વિખેરવી ... ૨૬-૨૭

આખ ૪૫ મો, વર્ત-માન્સર નરક, ક્ર. ૨૩ મી, અધર્મમનઃ અધર્મમનની
અંદગી, તેનું બહુતર, ખુરા મીનોને દાટવો, રસ્તાખીજ ... ૨૭-૨૯

આખ ૪૬ મો, ખગ નરક, ક્ર. ૧ લી, અહુનવધરિઃ તેની પેદાયશ, બાગો,
માંત્ર સાથે તેનું જોડાણ અને તેમાં વહેચણી, તે સર્વથી સરસ
બદગી છે, તેની અંદગી તરીકે અસર, તેની પેદાયશ,
બલાં કામો માટેનો બદલો, અહુરમજ્દ પેદા કરેલી પાદશાહી,
ગરીબોને મદદ, ત્રણ ધોરણ ... ૨૮-૩૦

આખ ૪૭ મો, ખગ નરક, ક્ર. ૨ જી, અધિમ; દોલત આપવી, સવાખનાં
કામોનો બદલો ... ૩૧

આખ ૪૮ મો, ખગ નરક, ક્ર. ૩ જી વૈધે-હાતાંમઃ અહુરમજ્દની સેતાયશ,
પુરૂષ તથા સ્ત્રીની વખાણ, યુનાહની તોજેશ, અંદગીની
રીતો ... ૩૧-૩૨

આખ ૪૯ મો, ખગ નરક, ક્ર. ૪ થી, યાનીમ્-મનોઃજરથુશ્ત્રની વખાણ,
તેની કાયદેસર સતા, ચીજોની ઉત્પત્તિ તથા પરિણામો, ઢોરોનું
પોષણ (ક્ર. ૧-૭); લાયક લોકોનો ફાયદો, અશો લોકો
તરફ માન, યજ્ઞદાને ખુશાલ કરવા, દીન શીખવવી (ક્ર.
૮-૧૩); માન જાહેર કરવું, અશોઈ શીખવવી, અહુરમજ્દનું
તપ્ત જોવું, તેની મહેમાનગીરી, પાદશાહોને ખુરા કરવા,
બલાં કામો એકઠાં કરવાં, અમેશાસ્પદો માટે ફાયદાવાળાં
કામો કરવાં અને તેઓની વખાણ કરવી (ક્ર. ૧૪-૨૧)
દીનને આગળ વધવી કરવી, સવાખનાં કામો માટેની આવુ-
રતા, પ્રમાણીક ખાહેશોનો મદદગાર, જાહેર ફાયદાનાં કામો
કરવાં (ક્ર. ૨૨-૨૭); મીનોઈ શિક્ષણ, ભૂતકાળની, હાલની
તથા ભવિષ્યની દુન્યવી હસ્તિઓ ... ૩૨-૩૬

આખ ૫૦ મો, ખગ નરક, ક્ર. ૫મી, ષમહખ્યા; ગેઉરા-અઉર્વનની ફર્યાદ,
ઢોરોની સંભાળ, તેઓની પેદાયશ, તથા વધારો, પ્રમાણીક
હેતુથી ઢોરો રાખવાં, ઢોરોપર દેખરેખ (ક્ર. ૧-૬); શરીર-
માંથી દુર્ગુણો દૂર કરવા, દસ્તુરો માટે પોતાની દોલત ધરાવે
તે જોરાવર છે, પોતાની ફરજ પર જોભા રહેવું; પ્રમાણીક

કામ સારૂ મ્હોડું ત્રાપરવું, માન વધારવું, બલાં લોકોને શીખ-
વવું; યજ્ઞદાને વખાણુ તેમ્મોને આપવું, આપાદી કરે
તેમ્મોને શિક્ષણુ, રાહેનશાહની નોકરી ... ૩૬—૩૯

આખ ૫૧ મો, બગ નસ્ક, ક્ર. ૬ ઠી, અફ-તા-વખશ્યા: દસ્તુરના માનને ટેકો
પ્રમાણીક ટેવવાળો માણસ, વોહૂમનની ક્રિયા (ક્ર. ૧-૪);
બલાં કામોનો ફેલાવો, આદમજાતને ચુંટણી કરતાં શીખવવું,
હાજતમંદોની હાજત પુરી પાડવી, સરદારી આપવી, રસ્તો
ચુંટવો, ચુંટણી મોટેનું જોર, અહુરમજ્દની અમરતા, દેવાને
આપતાં એક માણસને અટકાવવું, ઉદારતા રાખવી
(ક્ર. ૫-૧૩); નેક ચીજો મોટેની ખાહેશ, ભક્તિથી સુખ,
અરો જડજના આશિર્વાદ ... ૩૯—૪૧

દીનકર્દ.

પુસ્તક નવમું—(ચાલુ).

બાબ ૩૨મો, વર્ષત્—માન્સર નસ્ક.

(૧) દસમી ફર્ગદ, ચાથાઈશ, દુનિયાના ફરોગદ વિષે છે, અહુરમજ્દના જરથુશ્ત્રને કહેલા શબ્દોમાં, આ મુજબ કે : “ફરોગદનો કરનાર તથા અશોષને બનાવનાર સર્વોશાંસને મેં પેદા કર્યો છે, જેને માટે માણસ જાત એમ કહે છે કે તે આવવાનો નથી; અને તોખી અશો લોકો સાર તે સંપૂર્ણ રોશનીવાલાં ખોરેહ સાથે આવશે.” (૨) દરેક સવાબનું કામ કરવાનો હુકમ આપતાં પુરતી તપાસ અને દીનની શરત કરવા વિષે, આ પણ કહેવામાં આવ્યું છે કે બલાઈને પેદા કરનાર મદદગારની સગાંઓ, દોસ્તો^૧ તથા કામ કરનારાઓ વિષેની એક ખાહેશ, કોઈ પણ ચીજ માટેની, તેની ખાહેશ બર લાવવામાં છે, અને તે અહુરમજ્દનો દોસ્ત છે, અને તેનામાં રહેતી મીનોઈ શક્તિ તેથી ઠગાતી નથી. (૩) અને જે માણસમાં દુજની ખામીઓ અને મગરૂરી જીવલમ કરતાં હોય તેનાથી દુર રહેવા વિષે, જે માણસ પોતાનાં સગાંઓને ધીકારતો હોય, કામ કરનારાઓ તરફ ધણું જીલ્ડું બેલનારો, પોતાના હમશરીફોને અપમાન કરનારો, ગોસ્પદ તરફ બેદરકાર, અને લાચારોને મદદ નહીં કરનારો હોય.

(૪) તે પુલ વિષે જે ઉપરથી અહુરમજ્દ પાસે જવાય છે, અને તે માણસ સર્વથી સરસ દુનિયામાં પૂગે છે જે દેખાઈતી કે અણુદીઠ રીતે ઉંચી દુનિયા તરફ ફરે છે. (૫) અને જરથુશ્ત્ર જે અહુ તથા રતુ તરીકે, અને આ દુનિયાના જર્મોતિ^૨ તરીકે જીભો હતો તેને અહુરમજ્દનું અસલ દીન શીખવવું; અને રસ્તાખીજ વખતે જરથુશ્ત્ર, જે અયજેમ્ન^૩ ના દીકરાઓમાંનો એક હતો તે આખી દુનિયાના જર્મોતિની જગા મેળવશે; સ્નેહોનો દીકરો, વહૂવસ્તો, દીનના લોકોના સુખી દેશમાંથી હોવાનાની જગા મેળવશે; અને ઇસ્વન્દ, વરાજનો દીકરો, તુરના દેશોમાંથી, આતરેવખ્શની જગામાં; હૂસ્સરતનો દીકરો સ્નેહોનો, સ્નેહોના દેશમાંથી, ફરહારની જગામાં; અને

૧. સરખાવો અવં અર્ધ્યેમન, “એણા,” “બહુ” હમ્મનાર.”

૨. અહીં જરથુશ્ત્રને આ દુનિયાના જર્મોત તરીકે ગણ્યો છે. વેસ્ટ અહુનવર તતુ જોત ઈ ગીહાન્ વાંચે છે, અને તરજુમા કરે છે કે “દુનિયાના જોત તરીકે અહુનવર ધરાવશે.” યુન્દહિશન, બાબ ૩૦મો, ફ. ૩૦માં જણાવ્યું છે કે : “બુરા મીનોની સામે અહુરમજ્દ દુનિયામાં પોતે જર્મોત તરીકે અને સર્વોશ રાસ્તિ તરીકે આવે છે.”

૩. યુન્દહિશન બા. ૩૨મા પ્રમાણે અયજેમ્ જરથુશ્ત્રનો અગ્યારમી પેઠીનો વડવો હતો.

વિશ્વાસ્થ, જે નર્મોદરના દીકરાઓમાંનો એક હતો, તે સ્ત્રીઓશાવર્જની જગામાં હશે.^૧
(૬) યજ્ઞશનની ક્રિયાથી મળતી હિંમત તથા ફતેહ વિષે, જેનાથી ખીજી દુનિયામાં સઘળી પેદાશની અમર ક્ષોગર્દની સંપૂર્ણ રોશની મળે છે.

(૭) આ પણ કે વોહૂમનથી સેવટેર યુરા મીનોનો નાશ થશે. (૮) અને જે કાષ્ટ સંભાવતની ચુટેલી ભેટો સાથે આરાધના કરે છે તેનો બદલો મ્હોટો છે; યજ્ઞદાનાં બ્યાનમાં^૩ તે સંપૂર્ણ દોસ્તીવાળો, અને મદદકરવાવાળો થાય છે, અને તેમજ પોતાનાં કામમાં અને અમેશસ્પદોસાથેનાં જોડાણમાં.

(૯) આ, પણ કે: “તું તે લોકોનું ફરજદ છે કે જેઓએ એકમેકના એકમત-પણાં સાથે કાયદો જાહેર કર્યો છે, જેઓએ હમેશાં સર્વથી સરસ સંપ જાહેર કરીધો; જેથી તે એકમતપણું તે છે કે જે સર્વથી જોરાવર થાય.” (૧૦) અને અહુરમઝ્દે એમ કહ્યું કે: “હું હાપણવાળો સાહેબ છું, જે દ્રાવદાની ખાહેશ રાખે છે, જે દુનિયાનો મ્હોટો પેદા કરનાર છે; આ ભણતર ભણવા સાથે:—યેસેવિશ્તો^૪, ક્રિયા સાથે મને સાચ્યાં દીક્ષથી તારે આરાધવો; હું તને સુખી ખાસીયત શીખવું છું! તારે લીધે હમો મદદ સાડ તારી પાસે પહોંચીએ; હમો તને આ અને ખીજી દુન્યામાં દરેક જાતની સત્તા આપીએ.”

(૧૧) આ પણ કે: “જ્યારે તું આતશ રોશન કરે ત્યારે આ ફકરો: ઉસ્ મોઘપ, તે ફકરાના છેડા સુધી ભણુ.” (૧૨) અહુરમઝ્દે જરથુશ્ત્રની ઉંચી જગા બનાવવા વિષે, જેથી જરથુશ્ત્રની જાંઘીમાં સવાળનાં કામોથી શક્તિ મળી^૬, અને બન્ને દુનિયામાં દીનની ખુશાલીની ખુદલી નિશાની થઈ.

૧. આ અને ખીજી ફકરાઓ ઉપરથી એમ જણાય છે કે અસલ નીરંજ-ઈ-દીન, પાષ-વંદીદાદ, પાષ-યજ્ઞશન અને વીસ્પરદની મ્હોટી ક્રિયાઓમાં રાસ્પી સાથે આઠ મોઘદો હાજર રહેતા હતા. જ્યારે જગ્યાત આ ક્રિયાઓ કરતો હોય ત્યારે ક્રિયા કરવાની જગામાં આ ખીજી મોઘદોને તેઓનું જુદું જુદું કામ સોંપવામાં આવતું હતું અને જગ્યાત જ્યારે પણ ફરમાવે ત્યારે અજેમ વીસાઈ, “હું હુકમ બજાઉં છું,” “હું અહીં છું” કહી તેને જવાબ આપતા. આ સાત ખીજી મોઘદોનાં નામ આ છે: હાવનાન, આતરેવખ્શ, કુ-ખેરેતર (જે ક્રિયાના આલાતો લઈ આવતા), આ-ખેરેતર (જે પવિત્ર પાણી પુરૂં પાડતો), આસ્નાતર (જે વાસણો સાફ કરે છે), રથવ્યકર અને સ્ત્રીઓશાવર્જ (તોજેશ કરનાર મોઘદ). આ ફકરામાં આવેલાઓનાં નામ ફવર્દીન યશત, ફ. ૯૬ તથા ૯૭માં સ્ત્રીઓયનો છેાકરો વોહુવસ્તિ, વરાજનો છેાકરો ઇસ્વિદ અને અહુમ-સ્તૂતનો છેાકરો સર્વેન તરીકે મળે છે. સેનાન સાથે સરખાવો અવ. સર્ધનિનામ્ દખ્થુનામ્, યશત ૧૩ મી, ફ. ૧૪૪. નર્મોદર, યશત ૫મી, ફ. ૯૮ વિ. માં મળે છે.

૨. ક્ષોગર્દ વખતે.

૩. જુઓ યસ્ન હા ૩૩મો, ફ. ૭.

૪. જુઓ યસ્ન હા ૩૩મો, ફ. ૧૧.

૫. આ આતશ નીયાયેશની રાઝ આતનો ફકરો છે.

૬. જુઓ યસ્ન હા ૩૩મો, ફ. ૧૩.

(૧૩) આ પણ કે: જ્યારે અકામન, જે વૉહુમનના જખમથી ડગમગે છે^૧ તે, ઊભો રહે છે તે વખતે ગન્દાગૂ મધનુગૂને લાગે છે કે તેની સામે અશોધ જીલમ સાથે હિંમતવાળી છે,—અકામન કે જેની તરફ વૉહુમન જોતો નથી, પણ અકામન તેથી પોતાની ખુશાલી જાહેર કરે છે.

(૧૪) તેને આતશનું શરીર મીનોઘરીતે દેખાડવા માટે જરૂરજે અહુરમજ્દ પાસે માંગવા વિષે, અને અહુરમજ્દે જરૂરજને આતશનું શરીર દેખાડવું, જે અહુરમજ્દે એ કે ત્રણ વખત ઉંચે સળગાવ્યું હતું. (૧૫) અને તે આતશ ઉપર જરૂરજનું એમ વિચાર કરવું કે: “ઓ આતશ, આખી દુનિયામાં ઉંચે આકાશ સુધી તું રોશન થા;” અને તેનું એમ વિચારવું કે: “સંપમાં સંતોષ પામેલા આતશના ઉંચે ચઢવાથી, અને તેની તે મદદથી, હું પછી એવી રીતે આ હાડમંદ દુનિયામાં આગળ વધું.”

(૧૬) અને અહુરમજ્દે એમ કહ્યું કે: “એવો જરૂરજનો વિચાર છે, જેણે તારે વિષે ર વિચાર કર્યો નથી;” એટલે કે જેણે તારે વિષે બરાબર વિચાર કર્યો નથી; તું માણસ અને ગમે તેમ ધારે, પણ જરૂરજથી તે હાથમાં લેવાય એમ નથી, જ્યારે તું તે આંખની નજરથી સળગતો જોય. (૧૭) “ઓ જરૂરજ તું એવા આતશને દુઃખ દેતો ના, અથવા આ હાડમંદ દુનિયામાં તું પણ દુઃખી થશે, તું નહીં; દુનિયાઓમાં ફરીગર્દ કરવાને માટે તારે મદદ કરનાર થવું જોઈએ; અને ત્યાં જે કોઈ હાડમંદ દુનિયામાં^૩ મારા દીકરાને દુઃખ ન દે તેને માટે તારે પુરતી ભેટો માંગવી; એટલે કે તેને ચીજો ભેટ ધરવી, અને તેને માટે આરાધના તથા ખુશાલીની ખાહેશ રાખવી.”

(૧૮) અશોધ સર્વથી સરસ શ્રેષ્ઠતા છે.

બાબ ૩૩મો, વશર્ત્-માન્સર્ નસ્ક.

(૧) અગીઆરમી ફર્જેદ યા-સિયરનાન્ (યા-શ્યોથના)^૪ દરેક ભલાં કામ માટેનો બદલો નક્કી કરવા વિષે છે, અને એક ક્રિયા જ્યારે ઉત્તમ રીતે અને બરાબર કરવામાં આવે ત્યારે તેનો ચુકાદો. (૨) અને આ પણ કે અહુરમજ્દ દુનિયાને ડહાપણથી અને ભલાઈથી પાળે છે, અને ધ્વંસાઈથી વધારે છે.

(૩) અને માણસજાતને મદદ સાડ અહુરમજ્દે આતશની ભેટ આપવા વિષે, અને આતશથી માણસજાતને મળતી મદદ તથા ખુશાલીનું જાહેર થવું; તેમજ, જેને આતશ મદદ કરે તેને આતશના મીનોની મળતી મદદ; અને રવાનની સામે, જે કોઈ દુશ્મન ઊભો થાય તો, તે આતશને દુઃખ દે છે; અને ડહાપણવાળા બોલનાર, અહુરમજ્દની ભેટ વિષે, જે ઉપર આતશ વિચાર કરે છે.^૫ (૪) આ પણ કે: ઓ જરૂરજ! જ્યારે તું તારા પોતાનાં સુખ સાડ આતશ રોશન કરે, ત્યારે, ઓ રૂપીતામાન્! નીચાએશ ભણ,

૧. સરખાવો ફા.૦ ફરજેદ, “નીચવવું,” “ડગમગવું.”

૨. એટલે મીનોઘ આતશ વિષે.

૩. જુઓ યસ્ન હા ૩૪મો, ફ. ૪.

૪. જુઓ યસ્ન હા ૩૪મો.

૫. એટલે કે જે કોઈ આતશને દુઃખ દે છે તેને આતશ ત્રાપ આપે છે.

તારાં પોતાનાં શરીર સાડ, જેથી આતશ તને બંદગી કરવા બોલાવતો એસે છે, જે બંદગી અહુરમઝ્દના દીકરા સાડ (એટલે આતશ સાડ) ફરમાવવામાં આવી છે; પછી એ બૃસ્પુત્ર! “અહ તોષ આતરેમ્ અહુરા” ની કૃતેહમંદ બંદગી, જે ગાથામાંની છે તે તેના છેડા સુધી, બાણ. (૫) એ સુપીતામાન! જે આખાદી તું તેની પાસે માંગે છે તે આતશ તને આપશે; એટલે કે, બલા યજ્ઞોની પાદશાહી તે આ દુનિયાની દોલત છે, ને માણસો બલાં કામો કરે એવી યજ્ઞોની ખાહેશ છે, અને જેમ માખાપ પોતાના છોકરાને આહે છે તેમ યજ્ઞો માણસને આહે છે. (૬) અશોધને અંતઃકરણથી વખાણવા ઉંચેથી ને, તેમજ દેવોથી વગર શકે થતી તંગી સંભાળથી ને; એટલે કે આ ને કે પેદા કરનાર સર્વ દેવો તથા માણસો કરતાં વધુ જોરાવર અને સત્તાવાળો છે.” (૭) અને ક્રશોગર્દ સુધી દુન્યાની ધણીક દેખાઈતી ચીજોના દેખાવ વિષે; આ પણ કે જે કાષ્ટ એવી ખાહેશ રાખે કે તેની કીર્તિ માણસજાતમાં સર્વથી ઉંચી થાય, તેણે યજ્ઞોની વખાણ તથા ક્રિયા ધણાં કરવાં જોઈએ.

(૮) આ પણ કે યજ્ઞો તરફની સખાવત સવાખનાં કામોને લીધે તથા સવાખના વિચારોથી થઈ શકે છે. (૯) અને આ પણ તે બોલ્યો કે: “તે મારો વોહૂમન જમ છે, અને ખાજી લોકોના વિચારો તપાસે છે; અને બલા શબ્દો તથા બલાં કામોમાંથી જે મારે વિષેના હોય તેનું ખ્યાન મારી આગળ દિવસમાં ત્રણ વખત કરે છે, જેઓ એ સુપીતામાન! તારી તરફ બલા વિચારો ધરાવે તેઓના અને જેઓ તારી તરફ ખુરા વિચાર ધરાવે તેઓના પણ.”

(૧૦) માણસજાતના લાભોને નાશ કરવા દેવો જે મહેનત કરે છે તે તે લાભો માટેની યજ્ઞોની શક્તિથી મળતી નથી, જે લાભો ભવિષ્યની હસ્તી સાડ માણસજાત માટે ખાસ રાખવામાં આવ્યા છે; તેથી માણસો માટે દેવો જે ખરાબી કરવા ધારે તેમાં વધારે ભયંકર ખરાબી ત્યારે થાય જ્યારે માણસો દેવોથી ડરીને યજ્ઞોના રસ્તાથી દૂર જાય છે અને ખુરાં થાય છે; અને સઘળાં પેદાયશમાંના દીનને છોડનારાઓમાંથી અશોધની વખાણ કરનારાઓ તેઓ માટે વધુ સખત થાય છે, તેઓની અશોધની વખાણથી, નેકે ધણા લોકો તેની વખાણ કરતા હોય. (૧૧) પેદાયશની અંદર આર્મઈતિ તથા તરોમઈતિનાં આગળ વધવા વિષે, આર્મઈતિએ આદમજાતને અશોધ દેખાડવી, અને તરોમઈતિ વિષે પણ માણસોએ તે ખુરી તરોમઈતિનાં જુઠાંણાંને સાંભળવું; અને જે કાઈ ખુરો હોય તે અશોધથી જેટલું એક મેંદું જે માણસ પાસેથી નાસી ગયું હોય તે દૂર જાય તેટલો તે દૂર છે. (૧૨) અને આ પણ કે, જેઓ ધભરાયલા હોય તેઓની કોશિશ કરવામાં

૧. જુઓ હા ૩૪મો, ક. ૪.

૨. જુઓ હા ૩૪મો, ક. ૭, લી. ૧.

૩. જુઓ હા ૩૪મો, ક. ૧૦, લી. ૩૭. ગન્રાગ મઈનુગને તેના સઘળા ગુનાહોમાં યજ્ઞો મારી હંકાવે છે.

૪. જુઓ હા ૩૪મો, ક. ૯, લી. ૩૭.

૫. જુઓ હા ૩૪મો, ક. ૮, લી. ૩૭.

રૂપે-તા-આમંત્રિતિ યુરા મીનોને હરાવે છે,^૧ એક જોરાવર માણસ પડેલી પેદાયશને મારી હઠાવે છે તેમ, ^૨ (એટલે કે) અશો જરથુશ્ત્રને એક અહુરમઝ્દે પેદા કર્યો છે, અને ઉર્દાદ તથા અમરેદાદની શક્તિ^૩ જે કામોની કીમત આપવામાં તથા પેદાયશને તૈયાર કરવામાં ઘણી કામ આવે છે. (૧૩) દેવો તરફ અહુરમઝ્દની વિરુદ્ધતા વિષે^૪; અને વધારે ઉંચા ઇન્સાફ સાફ માણસગતનાં કામોની કીમત આંકવા વિષે^૫, અને તેથી સારી પેદાયશને થતા મ્હોટા લાભ વિષે; અને કોઈ પણ શકમંદ હોય ત્યારે યજ્ઞોની યજ્ઞને કરવી જોઈએ. (૧૪) આ વિષે કે જ્યાં રૂપે-તા-આમંત્રિતિના મીનોની બધી ખાહેશથી માણસગત બધી દીન મેળવે છે, ત્યાં તેઓની મીનોઈ ખુશાલી^૬ પોતાની મરજીની શક્તિ સવાખનાં કામોમાં વાપરવાથી તેઓનું અંતઃકરણ પવિત્ર થાય છે. (૧૫) કોઈ પણ યીજના બદલાની ઇચ્છા વિષે, અને માણસો બદલાની આશા રાખે તેથી મળતા મ્હોટા ફાયદા વિષે, અને યજ્ઞોનાં કામથી બદલો પોતાનો થાય છે; કારણ કે દીનમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે: “હું જે અહુરમઝ્દ છું, તે તમારા દેશોના રાજથી દુનિયામાં હું મારી મરજીથી ફરોગર્દ કરું છું.”

(૧૬) અશોઈ ઉત્તમ ન્યામત છે.

બાબ ૩૪મો, વશત્-માન્સર્ નસ્ક.

(૧) બારમી ફર્ગર્દ, યસ્ન^૮, દીનથી પેદા થતા સારા વિચાર, સારા શબ્દો, તથા સારાં કામો વિષે છે; અને સારા વિચાર, સારા શબ્દો તથા સારાં કામોમાં દીનનાં રહેવા વિષે; અને જે કોઈ સારા વિચારો, જે કોઈ સારા શબ્દો, તથા જે કોઈ સારાં કામો ધરાવે છે તે અશોઈ અને અશોઈના બદલો મેળવે છે. (૨) અને આ પછુ કે, જે જરથુશ્ત્રનો સગો ન હોય તે ઉચી તોખ્મથી જન્મ પામ્યો નથી, જે અશો ન હોય એવાં માખાપથી અવતર્યો હોય, તેમજ અશોઈથી પેદા થતા શખ્સથી જન્મ પામ્યો ન હોય.

(૩) આ પછુ કહેલું છે કે: “મીનોઈ સાહેબો માટે તારે ખુદલાં મનની ખાહેશ અને તેઓનાં મનને નક્કી કરેલું બહું ડહાપણ આપવાં જોઈએ,—તે દીન કે જે મેં તને જાહેર કરી છે તે—જેથી તે સર્વથી મ્હોટી, ઉત્તમ, અને સર્વથી વધુ ફાયદાવાળી જીંદગી^૯, જે ઢોરો માણસો પાસેથી માંગે તે પાણી, ચારો તથા બચથી બચાવ, એ છે^{૧૦}, અને જે

૧. જુઓ હા ૩૪મો, ક્ર. ૧૦, લીં. ૩૭.

૨. જુઓ હા ૩૪મો, ક્ર. ૮, લીં. ૨.

૩. જુઓ હા ૩૪મો, ક્ર. ૧૧, લીં. ૧.

૪. જુઓ હા ૩૪મો, ક્ર. ૧૧, લીં. ૩૭.

૫. જુઓ હા ૩૪મો, ક્ર. ૧૨, લીં. ૧.

૬. જુઓ યસ્ન હા ૩૪મો, ક્ર. ૧૩, લીં. ૨૭.

૭. ય્મેજ હાનો ક્ર. ૧૫, લીં. ૩૭.

૮. પહલવી યસ્ન હા ૩૫મો, ક્ર. ૪. તેને પહલવીમાં અહીં (હરતાન) વશત કહેવામાં આવી છે.

૯. જુઓ હા ૩૫મો, ક્ર. ૯.

૧૦. જુઓ ય્મેજ હાનો ક્ર. ૧૧.

માણસો ઢોરો પાસેથી માંગે તે તેજ મુજબ ખોરાક અને કપડાં છે.” (૪) આ પણ ક્રે : “તે ક્ર જે માણસો યજ્ઞદાને આપી શકે તે તેઓની મીલકત સંપૂર્ણ થાય તેથી છે; અને જે યજ્ઞદાએ માણસોને આપવું જોઈએ તે હમેશાં તેઓ માટે સાઈ છે.” (૫) આ પણ ક્રે : “તું ક્ર જે અહુરમજ્દ છે, તે યજ્ઞદામાંથી આપે છે, અને તું ક્ર જે જરથુશ્ત્ર છે તે સર્વથી સરસ પાદશાહી અને સાહેબીને બરાબર શીખવે છે.”

(૬) આ પણ કહેવામાં આવ્યું છે ક્રે : “કોઈએ પણ યુર્ગ કરેલાં કામો, ઓ સ્પીતામાન ! કરવાં ન જોઈએ, જો ક્રે તે જંગલમાં હોય, યા જ્યારે જાહેરાતથી દુર હોય, કારણ કે, અહુરમજ્દ જે સધળી ચીજો જુએ છે તેને તેની ખબર મળે છે, અને કાયદો આ છે કે જે પ્રમાણે હાડમંદ દુનિયામાંનું કોઈપણ ખુદ વિચારે છે, જોલે છે, અને કરે છે, તે પ્રમાણે તેની સજા મ્હોટી થાય છે.” (૭) અને આ પણ ક્રે સર્વથી સરસ ક્રિયા અને નમસ્કાર અશો માણસનાં છે.^૧

(૮) સારી જાંઘળીની ખાહેશ કરવા અને મેળવવા વિષે, એટલે કે તે બે રીતોથી બરાબર મેળવાય છે : એક, અશોઈથી, જેમાંથી સરદારી જાહેર થાય છે, એટલે કે ભલાં કામોથી ; અને એક, અશોઈની મદદથી^૨, તે છે કે જેમાંથી એમ જણાતું નથી કે તે યુર્ગ કામોથી થયું છે. (૯) આ વિષે ક્રે : “ભલાઈ સચ્ચાઈ ઉપર સત્તા ધરાવતી હોવી જોઈએ, અને સચ્ચાઈ જાણ ઉપર, જેથી તું અહુરમજ્દની ખાહેશ મુજબ શમ્દો ખોલી શકે.” (૧૦) અને આ પણ કહેવામાં આવ્યું છે ક્રે : “હું શરૂઆતથી હસ્તિ ધરાવતો મહેરબાનીવાળો મીનો છું; અને કશાંથીપણ હું કદી ક્ષમાયો નથી.”

(૧૧) આદમજાતનાં પોષણ, અને મદદ, અને રક્ષણ સાથે અહુરમજ્દે આતશની ભેટ આપવા વિષે; આદમજાતે તેની પરવરેશ કરવી અને તેઓને તેની મદદ ; અને જે તેની નીચાએશ કરશે અને કરવાનો હોય તેની તરફની આતશના મીનોની પ્રશાલી^૩. (૧૨) રસ્તાખીજ વખતે જે મ્હોટું કામ થશે, અને બળવવામાં આવશે જેથી સર્વ પેદાયશ પવિત્ર થશે તે આતશથી થવાનું છે; જેને માટે કોઈ પ્રુદા તરફથી જાંઘળીની જરૂરીયાતો મેળવવા સાથે જાંઘળી કરે^૪. (૧૩) આ પણ કહેવામાં આવ્યું છે ક્રે : “ઓ જરથુશ્ત્ર ! તું એવો પ્રુશાલી આપનાર છે તેથી એટલે કે હમારી પ્રુશાલી સર્વથી વધુ બળ લાવી શકે તેથી, હમો માનુશિયહર આવી શક્યો તેના^૫ કરતાં વધુ જલદી આવીએ છીએ, જ્યારે ઓ જરથુશ્ત્ર હમો કે જેઓ અમેશરપદો છીએ તેઓને તું ખોલાવે છે.

(૧૪) રસ્તાખીજ વખતની પેદાયશોની ખાસીયત અહુરમજ્દે જરથુશ્ત્રને દેખાડવા વિષે. (૧૫) આ પણ ક્રે દુનિયાની સર્વે રોશનીઓ, ઢોરની સર્વે રોશનીઓ, જાડોની સર્વે રોશનીઓ, અને સધળી આબાદીની^૬ સર્વે રોશનીઓ, અશોઈના દેખાવો હોય

૧. જુઓ યસ્ન હા ૩૫મો, ક્ર. ૧૯.

૨. સરખાવો અવ૦ વારેઝ, “ટેકો,” “મદદ.” યસ્ન હા ૩૫મો, ક્ર. ૨૨.

૩. યસ્ન હા ૩૫મો, ક્ર. ૪.

૪. એજ હાનો ક્ર. ૬.

૫. માનુશિયહર માટે જુઓ દીનકર્દ, પુસ્તક ૮મું, વૉલ્યુમ ૧૫મું, બા. ૧૩માં, ક્ર. ૧૦, ૧૨, ૧૮.

૬. જુઓ યસ્ન હા ૩૫મો, ક્ર. ૧, ૨.

એવી જાણાય છે. (૧૬) દીનમાના અહુરમઝ્દના કરારના આગળ વધતી વખતે બ'દગી કરનારાઓની અહુરમઝ્દની બદગી વિષે; જે દીને દુનિયાને તેની અશોધ આપી, અને વળી તેની સાહેબી, અને સાઈ રક્ષણ કરવાને લીધે તેની મ્હોટાઈ, અને તે સાહેબનું નામ હાપણુ^૧ છે; તેજ પ્રમાણે તેની ક્રિયા, જે પેદાયશો કરે તેના ફાયદા સાફ થાય છે, જ્યારે તેઓ શરીર અને જીવંતી ધરાવીને જીવે છે ત્યારે સર્વ હાડમંદ તથા મીનોઈ દુનિયાને ફાયદો કરે છે.

(૧૭) અને આપણ કહેવામાં આવ્યું છે કે: “તું હમારો પોતાનો છે, અને હમારી મુજબ ચાલનારો છે, ઓ મ્પીતામાન્! તેજ મુજબ તું લાયક માન સાથે હમારી પાસે આવે છે; ક્રિયામાં મ્હોટાઈ અને માન તારાં છે, ઓ જરથુશ્ત્ર! એટલે કે તેઓ તારી મ્હોટાઈ અને માન થાય છે એટલે કે તેઓ તારાં છે, ઓ જરથુશ્ત્ર! અને વચલા ભાગથી હદ વગરનાં છે; એટલે કે હમો તને એટલો મ્હોટો બદલો આપીએ છીએ કે જ્યારે તું તેની વચમાં ભ્રમો રહે ત્યારે તેની હદ, આ દુનિયાની પહોળાઈ, નદીની લંબાઈ, અને સુરજની ઉંચાઈ તું જોઈ શકે નહીં.”

(૧૮) જરથુશ્ત્રે અહુરમઝ્દ પાસેથી માંગ્યું કે: “મને તું તે જોરાવર માણસો આપ, જેઓ દીનપર મ્હોટો વિચાર કરવાથી મારા ચેલા થાય; જેઓ વળી મજ્દયસ્ની દીન ફેલાવે, અને જેઓ વળી મારાં લોકો વચ્ચે સારી ચાલચલણ સમજાવે, અને મેં જે આક્રીનની અંદર સારી ચીજો દેખાડી છે તે મેળવે.”

(૧૯) અહુરમઝ્દે કહ્યું કે: “ખીજ જોરાવર માણસોમાંથી તેઓને હું તને આપીશ કે જેઓ તારા ચેલા થાય^૨; તેઓ તારા પોતાના છે, અને વળી તેઓ કે જેઓ તેઓના દોસ્તો છે, અને તેઓના સાથીઓ, અને તેઓના મદદગારો, તારા છે, જેઓ આ તારી મજ્દયસ્ની દીન ફેલાવશે. (૨૦) “ઓ જરથુશ્ત્ર તેઓની ધણી જાતની બ'દગી તથા તેઓની આક્રીન તારી છે; અને ક્રિયા તથા નમસ્કાર જે તેઓના છે તેથી તેઓ તને સંપૂર્ણ ઉદારતા આપે છે; તારી અશોધ તારાં રવાન સાથે જોડાયેલી છે, તારી જીવંતી અને તેજ મુજબ તારું શરીર^૩, ઓ જરથુશ્ત્ર! હમારે લીધે હસ્તિ ધરાવે છે. (૨૧) “મદદને સાફ બને દુનિયામાં^૪ હું જે પેદા કરનાર અહુરમઝ્દ છું તે તારી પાસે આવીશ; ઓ જરથુશ્ત્ર! તું બને હવર્તાત તથા અમેર્તાતથી લાયક થાય છે, જેથી હું કે જે અહુરમઝ્દ છું તેને તું ખુશ કરે છે, તે શબ્દોથી અને કામોથી જે મેં, જે સધળા મીનોમાં સર્વથી વધુ ખુશ થનારો છે તેણે, તને જાહેર કર્યા છે.”

૧. યસ્ન હા ૩૬મો.

૨. યસ્ન હા ૪૦મો, ફ. ૩.

૩. આ હદ વગરની જગાનું વર્ણન યસ્ન હા ૯મો, ફ. ૪, અને યસ્ન ૧૩મી, ફ. ૩૨માં મળે છે.

૪. યસ્ન હા ૪૦મો, ફ. ૭.

૫. પહલવી યસ્ન હા ૪૧મો, ફ. ૭.

૬. ય્મેજ હાનો ફ. ૮.

(૨૨) જરથુશ્ત્રે એમ કહ્યું કે: “તારો જે જોરાવર ધણી હોય તેની આગળ તેઓ અરજદાર થયા છે”^૧. (૨૩) અને અહુરમજ્દે એમ કહ્યું કે: “હાડમદ દુનિયામાં તું અરજદાર અને જોરાવર ધણી છે.” (૨૪) જરથુશ્ત્રે એમ કહ્યું કે: “આ જંદગીનાં તારી સર્વથી ક્ષાયદાવાળી હયાતિનાં આગળ વધવામાં તું હમારો સંતોષ થજે.” (૨૫) અહુરમજ્દે એમ કહ્યું કે: “ઓ જરથુશ્ત્ર ! તે ઉત્તમ હયાતિમાં, ઓ અશો ! હું તને સંતોષ આપીશ”^૩ !”

(૨૬) શ્રેષ્ઠ અશોઈ ન્યામત છે.

બાબ ઉપમો, વશર્ત-માન્સર નસ્ક.

(૧) તેરમી ફર્જદ, ઉશ્ત્વધતિ^૪, જે કોઈ તેના સવાબનાં આગળ વધવાથી, માણુસનાં સુખ સાર તેમજ દીનની ભલાઈ સાર કામ કરે તેના બદલા વિષે છે. (૨) આ પણુ કે અશોઈનો ટકાવ તેનાં કામો કરવાથી થાય છે^૫.

(૩) અશો માણુસની ખાસીયત વિષે, એટલે કે, તેની જાહેરાત અને માન જે ખચીતજ ફરજો તથા સારાં કામો માટે છે; વળી તેનું ન દેખાય એવું આડાપણું, એટલે કે તેનો એકપણુ યુનાહ દેખાતો નથી, અને તે વૌહૂમન^૬ સાથના પોતાના કરારને બળ લાવનાર છે; એટલે કે સારા વિચાર, સારા શબ્દો, અને સારાં કામો, અને અશો માણુસોને પુશ કરવામાં દરેક ભલાઈનું ચાલુ રહેવું^૬.

(૪) તેઓની સત્તાથી કોઈને ભેટ આપવાથી સવાબનાં કામો તેઓ કરે તેથી ઉદાર લોકોને મળતા બદલા વિષે; અને બહેશ્તનાં સર્વથી ઉચાં રહેકાણુમાં સાચાં ઉદાર લોકોનાં રવાનનો ઝળકતો રસ્તો, અને સર્વથી ઉચું ઉડવું^૭, અને સગવડ, સત્તા, અને વધુ ઉચું આગળ વધવું, અને ઉચી પદવી; એટલે કે, જ્યારે તેઓ રસ્તાખીજ કરશે, અને દુનિયાને નવી તથા એકદમ ઝળકતી બનાવશે, તથા જનાવરોને અમર કરશે, ત્યારે તે જગામાં મ્હોટાઈ જે તેની છે તેથી સારા બક્ષેસ કરનારની ભેટ તેઓ સંપૂર્ણ ગણશે^૮.

(૫) પોતાની આખોની નજરથી જરથુશ્ત્રે અમેશરપેન્ત (વૌહૂમન) ને જોવા વિષે; અને અહુરમજ્દે ભલાં કામ કરનારાઓને બદલો આપવા વિષે. (૬) અને આ પણુ કે તેનાં ડહાપણુ તથા હુશિયારીને લીધે દુનિયાની સેવટે પેદાયશો અશો થશે, અને દુનિયા અમર અને સંપૂર્ણ ક્ષાયદાવાળી થશે.

૧. યસ્ન હા ૪૧મો, ક્ર. ૧૦.

૨. ઝ્મેજ હાનો ક્ર. ૧૧.

૩. ઝ્મેજ હાનો ક્ર. ૧૫.

૪. યસ્ન હા ૪૩મો.

૫. ઝ્મેજ હાનો ક્ર. ૧, લીં. ૪થી.

૬-૮. ઝ્મેજ હાનો ક્ર. ૨, લીં. ૪. પર્વસ્તગીહ, અવં પર્ધરિ-અન્દ, ક્રાં ૫ અવસ્તગી, “ચાલુ રહેવું,” “જોડાણ.”

૭. વાજ્શનીહ, અવં વજ્જ, “ઉડવું.”

૮. યસ્ન ૪૩મો, ક્ર. ૩, લીં. ૧, ૩, ૪, ૫, અને ક્ર. ૮, લીં. ૨, ૩.

(૭) જરથુશ્ત્રની શ્રેષ્ઠતા વિષે આ પણ કહેવામાં આવ્યું છે કે: “બન્ને દુનિયામાં અશોઈ સર્વથી વધુ સ્વતંત્ર અને ખુરાં લોકોને ખુલ્લી રીતે તુકસાનકારક છે; અશોઈપર વિચાર કરનાર^૧ તેની શક્તિમાં હોય તેટલો નાશ કરનાર છે અને તે કુષ્ટ ખુરા મીનોને ભયર સમાન છે;” અને જરથુશ્ત્રે અહુરમઝદ સાથે ગોફતેગો કરવાનો દહાડો પસંદ કરવા વિષે. (૮) અને આ પણ એમ કહેવામાં આવ્યું છે કે: “મારે માટે તે ઝળકતો દિવસ, આ અહુરમઝદ સ્થિર અને ખુશનુમા વાહળાંવાળો^૨ હતો, જેમાંથી મારે સાડ સુકી હવાથી, કે થંડીથી, ભૂખથી, કે તરસથી, અથવા તે દિવસથી પણ ન્યાયની ખેટ ન હતી.” (૯) “હ્યોમ, રોટલી^૩, મીઠું^૪, તેની પૂંછડીમાં માંસ અથવા ચરબીવાળું મેંદું, કુધ, સ્વચ્છ પાણી, મારે માટે હતું, જ્યારે હું જે રૂપેનાગ-મધનૂ^૫ છે અને જે અહુરમઝદનો સંપૂર્ણ વખાણનાર છે તેની સાથે ગોફતેગો કરતો હતો.” (૧૦) “જ્યારે એવી રીતે તે તારી દીનનો હું વધુ જાહેર કરનાર છું, અને જ્યારે મેં તારી તે બધી દીન સાંભળી છે ત્યારે હું તે જાહેર કરી શકું.” (૧૧) અને આ પણ કે દરેકે દરેક નીચમ જે તેમાંથી નીકળે તેની પાસે જવું તે હ્યોમની ખુશાલીના દેખાવ તથા સંતોષ પાસે અને તેથી બરાબર જાણતાં દહાપણ પાસે જવા બરાબર છે.

(૧૨) અને વિશ્વાસ્થ તથા જરથુશ્ત્રના મોજેજપણાં વિષે.^૬ (૧૩) અને આ પણ એમ કહ્યું છે કે: “મેઠાંનાં સારાં ટાળાંવાળાં^૭ ચિમને મેં દીન દેખાડી; હુશિયાર તથા મહોટા ક્રએદૂનને^૮ મેં તે દેખાડી; કઈ-અર્શનને^૯ મેં તે દેખાડી; યુધિધવાળા સાચના દીકરા કેરેસારપને મેં તે દેખાડી, જેણે ખુરા મીનો, જેને તેઓ બેઠ્યા તથા જેની તેઓએ મેહમાનગીરી કરી તેના જુલમને લીધે, તે કચુલ ન કરી.” (૧૪) અને આ પણ કે: “મને ખબર પડી છે કે જ્યારે વિશ્વાસ્થનો અશો મ્ત્રઓષ મારી પાસે આવશે, અને જેની સાથે જરથુશ્ત્ર જે ધણોજ બિદાર^{૧૦} છે તે તેની જોડે આવશે તેની અગાઉ તે દીન સાચી તરીકે સધળે ફેલાશે નહીં.” (૧૫) અને જરથુશ્ત્રે ખુરા લોકોને, દીનને ટેકો આપનારાઓની મદદ સાથે, પેદાયશોને આફત તથા દુઃખ કરવાથી અશક્ત કરવા વિષે. (૧૬) અને આ પણ કે જરથુશ્ત્રે અહુરમઝદને પૂછ્યું કે: “તેજ પ્રમાણે જેઓ હથિયાર ધરી ન શકે તેઓને હું શું હુકમ આપું; એટલે કે તેઓ પાસે હથિયારો કે શસ્ત્ર નથી, તેઓ પાસે લશ્કર નથી, તેઓનો કાઈ વડો પાળનાર નથી, અને તેઓને

૧. પહલવી યસ્ન હા ૪૩મો, ફ. ૯, લી. ૫.

૨. ફાં ગન્દ, “ભય,” “ખીક.”

૩. હા ૪૩મો, ફ. ૭, લી. ૪.

૪. અવં અપ્રા, ફાં અપ્ર, “વાદળું.”

૫. અરેખીક લહમ્, “રોટલી,” “ખોરાક.”

૬. સરખાવો પહલવી મીલાએ, “નીમક.”

૭. યસ્ન હા ૪૩મો, ફ. ૧૧.

૮. યસ્ન હા ૪૩મો, ફ. ૧૨, લી. ૩૭.

૯. ચિમ—પશ્ચાત—હવાંશ્વ, વંદીદાદ ફ. ૨૭, ફ. ૧૨, યસ્ન હા ૬મો, ફ. ૪.

૧૦. અવં શ્રેષ્ઠતઓન, “આશવીઆનીઅન” જેણે અહુર દહાકને ઠાર માર્યો; યસ્ન હા ૬મો, ફ. ૨૪-૨૫ વિગેરે.

૧૧. અવં કવિ-અર્શન, જમ્યાદ યસ્ન, ફ. ૭૧-૭૪, વિગેરે.

૧૨. યસ્ન હા ૪૩મો, ફ. ૧૨, લી. ૪.

દુઃખ દેનારાઓ ધણા છે.” (૧૭) અહુરમઝદે કહ્યું કે: “તેઓ પાવડાજેવાં^૧ મનના છે, તેઓની વધવાની નિશાનીઓ મ્હોતની અથવા નાશની છે^૨, તેથી જેઓ લશ્કર ધરાવી શકતા નથી, તેઓને દુઃખ દેનારા ધણા છે.”

(૧૮) અને આ પણ કે અહુરમઝદના સંબંધમાં તેની હયાતિને^૩ ચાહવાથી, અને મજબુત વિચાર સાથે દીનને ટેકા આપવાથી, તેનાથી સુરજનો દેખાવ બદલા તરીકે આપવામાં આવે છે, જેની સાહેબી છે, જે તેને તેનાં સંપૂર્ણ વિચાર કરવાથી તેની થાય છે; જેની અશોધ^૪ તેનાં કામોમાં છે તેને વોહૂમન^૫ બદલે આપશે.

(૧૯) સર્વથી સરસ અશોધ ઉત્તમતા છે.

બાબ ૩૬મો, વશત્-માન્સર નસ્ક.

(૧) યૌદ્ધી ફર્ગદ, તત્-થ્વા-પેરેસા,^૪ દીનની વખાણુ વિષે છે^૫; આ પણ કે દીનને લીધે ફરેક માણસ સદ્યુષ્ટી જ્ઞાન ધરાવે છે. (૨) અને આ પણ કે: “ઓ જરથુશ્ત્ર! હું પેદા કરનાર છું; તેથી હું અશોધનો બાપ તથા ધોરાક પુરો પાડનાર છું; ઓ જરથુશ્ત્ર! સુરજ અને તારાઓને તેઓના રસ્તાઓ મેં આપીઆ છે; તથા તેઓ કેમ વધે છે અને નાના થાય છે તે હું બાણું છું.” (૩) “આ પૃથ્વી તથા આકાશ જેઓ ટેકા વગરનાં છે તેઓને હું બચાઉં છું; એટલે કે તેઓને કાંઈ પણ દુન્યવી ટેકા નથી અને તેઓ પડતાં નથી; પાણી તથા આડેને મેં પેદા કર્યા છે, અને હું તેઓને ખીલવું છું; જ્યારે તેઓ વાદળાં તથા પવનપર ઝડપથી દોડે છે ત્યારે તેઓ ઝડપી હોય છે, અને જેઓ દુનિઆ માટે સર્વથી સરસ બદલે બનાવે છે; એટલે કે, આ એક બદલો તેઓ માટે સારો છે, કે તેઓ વરસાદ બનાવે છે.”

(૪) “પૃથ્વીપરનાં પ્રાણીઓને મેં વોહૂમનથી પેદા કર્યા, ઓ જરથુશ્ત્ર! જ્યારે તેઓને મેં સંપૂર્ણ તથા આખી જાતવાળાં પેદા કર્યાં; ઓ જરથુશ્ત્ર! ત્રણ હજાર વરસ સુધી આ સારાં પ્રાણીઓ યુદ્ધાપા અને મરણ વગરનાં હતાં, આ ત્રણ હજાર વરસમાં નહીં ભૂખ હતી, કે નહીં તરસ, અને નહીં શરીરનો પરસેવો^૬, અને નહીં હથિયારો પહેરવાં, અને નહીં યુદ્ધાપો, કે નહીં મરણ, અને નહીં થંડો પવન કે નહીં ગરમ પવન.” (૫) “આ મારી દુનિયા મરણ વગરની હતી, પૃથ્વીપરનાં અશો લોકોનો સર્વ ઝલકાટ હતો; પછી એવ અથવા અનીતિ આ અશોધની હાડમંદ દુનિયામાં સર્વોપરી થઈ.” (૬) “પરસેવો અને હથિયાર પહેરવાનું પેદા કીધા પછી, મેં દિવસ અને રાત બનાવ્યાં, પછી મેં

૧. પહલવી તોશ્ત, “પાવડો,” “કોદાળી.”

૨. યસ્ન હા ૪૩મો, ક્ર. ૧૫, લી. ૩.

૩. હર્ધતીગીહ “હયાતિ.” એજ હાનો ક્ર. ૧૬, લી. ૨.

૪. પહલવી તત્-થ્વા-ધિ-પેર્સ.

૫. યસ્ન હા ૪૪મો, ક્ર. ૧, લી. ૨.

૬. યસ્ન હા ૪૪મો, અવસ્તા ક્ર. ૩; પહલવી ક્ર. ૩, લી. ૨, ૩, ૪.

૭. એજ હાનો ક્ર. ૪, લી. ૨, ૩, ૪.

૮. અવન અએધ, “પરસેવો.” ક્રા. અવી, “પરસેવો.”

સવાર તથા બપોર પેદા કર્યાં. (૭) “સંપૂર્ણ સારી મનશનીની ખાહેશ સાથે મેં પાઠશાહીર બનાવી, અને વધારે ફાયદો મેળવવા માટે બાપ સાથે બેટા પેદા કર્યાં; જે મેળવવામાં એક પુરૂષ તથા સ્ત્રીનું હમેલદાર થવું જાહેર થાય છે, અને તે મેળવવામાં મેં બાપને સાથે બેટા પેદા કર્યાં, એ જરૂરથુશ્ત્રી” (૮) બુરા મીનોએ એમ જોયું, અને તેણે કૃપાના મધનુગતે ઉંડા ખાડામાંથી ઉપર બોલાવ્યો કે : “ઓ ફાયદો કરનાર મીનો! સર્વ પ્રાણીઓનો તું બેદા કરનાર છે; પણ ઓ ફાયદો કરનાર મીનો! હું તારી ઉપર અને તારાં સર્વ પ્રાણીઓઉપર કીનો લઈશ.” (૯) રસ્તાખીજ તથા ભવિષ્યની હયાતિથી દીનતું દરેક જણાની અંદર આગળ વધતું થવા વિષે. (૧૦) આ પણ કહેવામાં આવ્યું છે કે : “આ જે જરૂરથુશ્ત્રીને તે જાહેર કર્યું છે જેથી પૃથ્વી પહોળી થાય છે, તે અશોષ છે, જે સર્વથી ઉત્તમ દીન છે; આ જે તારી જરૂરથુશ્ત્રીને જાહેર કરેલી દીન છે તે અશોષની તથા સંપૂર્ણ મનશનીની દુનિયાને મ્હોટી કરે છે, જે, મજદ્યરની લોકો આગળ તારી આ દીન ગાઈ તેઓના સખબમાં પહેલાં પેદા કરવામાં આવ્યાં છે; ઓ જરૂરથુશ્ત્રી! આ તારી દીન સર્વથી સરસ છે, જે અશોષથી કોઈ પોતાની કરશે. (૧૧) “તારે આ તારી જાતનાં માણસોને તથા સાથીઓને જાહેર કરવી, ધર્મશુશ્રૂષાને અને તેને કે જે દેશમાં સર્વથી વધુ વગવાળો હોય; અને તેઓને કે જેઓ આ તારી મજદ્યરની દીન માટે વાંધા કાઢે, તારે પૃથ્વી ઉપરના સાત કેશવરોપર આ જાહેર કરવી, તે કે જે સર્વથી દૂરનું ધર, ગામ, દેશ, તથા પ્રદેશ, હોય તેને; મારી તરફ, જરૂરથુશ્ત્રી મજદ્યરની દીન તરફ, જે દેવોની સામે થનાર છે, અને જે અહુરમજ્દનો કાયદો છે તે જે કબુલ ન કરે તેઓને તું ખુલ્લી રીતે શ્રાપ આપ.”

(૧૨) અહુરમજ્દે કહ્યું કે : “જેને તું ચાહે છે, જે જરૂરથુશ્ત્રી મજદ્યરની દીન છે, દેવોની સામે થનારી તથા અહુરમજ્દનો કાયદો છે તેને હું મ્હોટી કરીશ.”

(૧૩) “જે આ જે તારી છે તેને મેં વધુ ચાહી ન હતે, જરૂરથુશ્ત્રી મજદ્યરની દીન, જે દેવોની સામે થનારી તથા અહુરમજ્દનો તરીકો છે તે નાશ પામી હતે, જેથી મજદ્યરની દીનની વખાણનો નાશ થયો હતે; એટલે કે દીન આગળ વધી ન હતે, અને કોઈપણ સચ્ચોશ્યનોની એટલે ફાયદો કરનારાઓની પાછળ કોઈ ચાલતે નહીં.” (૧૪) “પણ તે પ્યારને લીધે, ઓ જરૂરથુશ્ત્રી! પછી પણ મજદ્યરની દીન આગળ વધે છે; જગતના રસ્તાખીજના વખત સુધી, હયાતિ ધરાવનારી ચીજોની અમર^{૧૦} જાંદગી થાય ત્યાં સુધી; મરણ પામેલાં લોકો ઊભાં થાય ત્યાં સુધી, અને મીનોની આગળ તેઓ પુરેપુરી તોજેશ કરે ત્યાં સુધી.”

૧. યસ્ન હા ૪૪મો, ક્ર. ૫, લીં. ૪.

૨. ય્મેજ હાનો ક્ર. ૭, લીં. ૨.

૩. ય્મેજ હાનો ક્ર. ૭, લીં. ૩.

૪. યસ્ન હા ૪૪મો, ક્ર. ૧૧, લીં. ૪.

૫. ય્મેજ હાનો ક્ર. ૧૩, લીં. ૩.

૬. હા ૪૪મો, ક્ર. ૮, લીં. ૩.

૭. યસ્ન હા ૪૪મો, ક્ર. ૧૭, લીં. ૪.

૮. ફાયદો કરનારાઓ એટલે પચ્ચેમખ્ષેરો.

૯. ય્મેજ હાનો પહેલવી ક્ર. ૧૫, લીં. ૪, ક્ર. ૧૭, લીં. ૪.

૧૦. ઉચ્ચ, “અમર,” “હમેશાની.”

(૧૫) સર્વથી વધુ યુનેહગારો તરફ તથા યુનેહગારોમાંની મીનોઈ શક્તિઓ તરફ યુનેહગાર લોકોના દોળખમાંના ધિક્કાર વિષે; અને તે પેદા કરનાર છે જે બીજાઓના દોળખમાંથી છુટકારો કીધા પછી, અને દોળખમાંની ત્રણ રાતની સખત સળ પછી^૧, તે ત્રણ રાત પછી, તે દુઃખમાંથી તેઓનો બચાવનાર છે, અને દરેક જણ સુખી થશે. (૧૬) આ પણ કે જરથુશ્ત્રે અહુરમઝદને પૂછ્યું કે: “ઓ અહુરમઝદ! અગ્નિ દેવો કદી પણ સારા રાજ કરનારા કેમ થાય? ૨ દુનિયામાં તેઓ એમ કેમ ધારે છે કે તેઓથી તેઓનું સુખ થાય છે?” (૧૭) અને અહુરમઝદે કહ્યું કે: “ઓ જરથુશ્ત્ર! તેઓ દેવો છે, અને ખુફ કરનારા છે નહીં કે બહું કરનારા; તેઓ પણ અશોષની ફરજ બળ લાવવાનો બદલો આપતા નથી.”

(૧૮) સર્વથી સરસ અશોષ ઉદારપણું છે.

બાબ ૩૭મો, વર્ત્ત-માન્સર નસ્ક.

(૧) પંદરમી ફર્ગદ, અદ્-ફવખશ્યા,^૪ દીનની શીખામણોની સાત ઉત્તમ ચીજો વિષે છે. (૨) પહેલી, દીન સાંભળવાથી^૫, શીખવાથી, અને બળ લાવવાથી પેદા કરનાર, રૂપેનાગ્ મઘનૂગ્ સાથેનું જોડાણ; આ પણ કે તેથી એબના-આપનારથી બહી પેદાયશનું રક્ષણ થાય છે. (૩) બીજી, નાશ કરનાર, ધુરા મીનોઈ^૬ થતી જુદાઈ, અને તેની મગરૂરી તથા જુદાણું, જે તેના દુર્ગુણોમાં સર્વથી મ્હોટી એબ છે તેને લીધે તેનો ધિક્કાર. (૪) ત્રીજી, સારા વિચાર, સારા શબ્દો તથા સારાં કામથી પોતાના મીજાને સજુગારવો^૭; અને આ કે તમારામાંથી જે કાઈ આ માંઝવાણીને સારા વિચાર તથા સારા શબ્દો ગણીને વાપરતું નથી, તેને તેઓ રાશની આપશે નહીં, તેને તેઓ બહેશત એટલે સર્વથી સરસ જાંદગી આપશે નહીં; સેવટ સુધી દુઃખ તેનું રહેશે. (૫) ચોથી, કાઈના પણ સ્વભોગની^૮ ખાસીયતની ઐશ્વર્ય વિષે; તે વેળાએ :તે કાઈની પોતાનું હોય તે આપવું તે છે; અને તે વિષેનો યુકાદો એલાદના દેખાવ સાર પોતાની એલાદ આપવાના સવાબ વિષે છે; વળી સ્વભોગની સગાઈ, અને પાલક લેવું, અને અકસીરપણું, અને ફાયદો, અને માલેકી. (૬) વોહૂમન્ જે પહેલાં જનમ્યો હતો^૯

૧. આ રસ્તાખીજ વખતની ત્રણ રાતની સળ ને મરણ પછી રવાન ત્રણ રાત સુધી શરીરની આસપાસ ફરતું રહે છે તે સાથે કરો સંબંધ નથી (વેસ્ત).

૨. યસ્ન હા ૪૪મો, ફ. ૨૦, લી. ૧.

૩. એજ હાનો ફ. ૨૦, લી. ૫.

૪. પહેલવીમાં એ શબ્દ અદ્-ફવખશ્યા લખાયેલો છે.

૫. યસ્ન હા ૪૫મો, ફ. ૧, લી. ૧.

૬. એજ ફકરાની લી. ૪, ૫.

૭. એજ હાનો ફ. ૩, લી. ૧.

૮. એજ હાનો ફ. ૫, લી. ૩, ૪.

૯-૯. યસ્ન હા ૪૫મો, ફ. ૪, લી. ૧, ૨, ૩, ૪, ૫. આ ફકરાના સંબંધમાં ડૉ. વેસ્તની ખા. ૨૭૩, નો. ૮મી ઉપર અભ્યાસીઓનું ધ્યાન એચબામાં આવે છે:—“આ ગાથાનાં અસલ અવસ્તા લખાણમાં અએત્વદથ લખ (એટલે નજદીકનાં સંગાંઓનો લખ સંબંધ) વિષે કાંઈ પણ યોશારો નથી, પણ જ્યાં અવસ્તા ફકરાઓમાં અલંકારીક રૂપે અહુરમઝદને બલા વિચાર એટલે વોહૂમન્ના પિતા તરીકે તથા સ્પેન્દર્મદને અજદની દીકરી તરીકે ગણવામાં આવી છે તેનો એવો લખની સત્તા દેખાડવા પહેલવી તરજુમાવાળાઓએ એટલા લાભ લીધા છે; તેજ વખતે તેઓ આ જુની વાત વિસારી મૂકે છે કે વોહૂમન્ની પેદાયશ સ્પેન્દર્મદની આગળ થઈ હતી (જુઓ યુન્દહીશ્ત, ખા. ૧, ફ. ૨૩-૨૬).

તેના બાપ અથવા પેદા કરનાર તરીકે દાદાર અહુરમઝ્દે તે પહેલાં ક્યો હોતો; અને તેમાંથી મીનોઈ તથા હાડમંદ પ્રાણીઓએ તે કરવા માંડ્યો; તેઓનું આગળ વધવું, અને ધણી જાતની સગાઈ, જેવી કે ઉગ્ગસમાંથી ઝળકાટનું નીકળવું; અને દુનિયાના રસ્તાખીજ સુધી પુરતો આગળ વધતો ફેલાવો અને વંશ, વળી મીનોઈ તથા હાડમંદ પેદાયશોનું મીનોઈ જીવંતીમાં તથા હાડમંદ પ્રાણીઓમાં પસાર થવાથી આ પૃથ્વીની માતા તરીકે સ્પેન્દર્મદની^૧ માતાની કીર્તિ કબુલ કરવાથી મળતી મહોટાઈ. (૭) પાંચમી, એક દસ્તુર^૨ જે મીનોઈ સરદારી તથા ધર્મગુરૂની સત્તા ધરાવતો હોય તેની નેમણુક કરવા તથા નીભાવવા વિષે; તેનાં શિક્ષણને અને તેથી અહુરમઝ્દને સાંભળવું; અને નવા નેમાયલા દસ્તુરનાં સારાં કામેનો બદલો સર્વથી સરસ જીવંતીમાં તેના જવાનો છે. (૮) છઠી, અહુરમઝ્દ માટેની વખાણ, ભક્તિ, તથા ક્રિયા^૩ વિષે; અને આ પણ કે વૌહૂમન સાથે વધુ ગાફતેઓ થાય છે અને તે ફાયદાવાળું ડહાપણ શીખવે છે, આ કે: “એ જરથુશ્ત્ર! તારે રવાનના અમર આગળ વધવાની ખાહેશ રાખવી જોઈએ^૪, જેથી અહુરમઝ્દ પેદાયશોનો સાહેબ છે, અને તેની બંદગીના ફરમાન મુજબ તેને ખુશ કરવાનું કામ આદમજાતે કરવું જોઈએ^૫.” (૯) પુલની ઉપર આપવામાં આવતો બદલો જે સારા વખતમાં આપવામાં આવશે તેથી પણ અહુરમઝ્દની સાહેબી વિષે; દુનિયાને પાછી સજીવન કરનારાઓના એટલે કે ખુરાધને નાશ કરનારા સર્વોશસિના બદલા.

(૧૦) આ પણ કહેવામાં આવ્યું છે કે: “સંપૂર્ણ મનશનીથી, એ સ્પીતામાન! તું આ મારી ક્રિયાનો હમેશનો કબુલ કરનાર થાય છે.”

(૧૧) અને પ્રાણીઓને અહુરમઝ્દે આપેલાં જોર વિષે, આ જોર માટેની ખાહેશ, અને ખુરા મીનો તથા તેનાં હથિયારો માટેનો ધિક્કાર; અહુરમઝ્દે અને પ્રાણીઓએ તે ધિક્કાર ખુરા મીનો તરફ અને સઘળા દેવો જેને દેવોએ પેદા કર્યા છે તેઓ તરફ પાછો ફેરવવો.

(૧૨) જરથુશ્ત્રની વખાણ વિષે આ પણ છે કે: “તું ફાયદાવાળો છે, અને તું દસ્તુર તથા સાહેબ છે, અને તારેથી ખુશાલી આપનારી દીન હસ્તિ ધરાવે છે; તું સર્વ ફાયદો કરનારાઓનો બાઈ તથા દોસ્ત છે, અને તેથી વૌહૂમન તારો દોસ્ત છે.”

(૧૩) અશોઈની શ્રેષ્ઠતા સર્વથી સરસ છે.

૧. યસ્ન હા ૪૫મો, ક્ર. ૪, લીં. ૩.
૨. એજ હાનો ક્ર. ૪, લીં. ૪; એજ હાનો ક્ર. ૫, લીં. ૧.
૩. એજ હાનો ક્ર. ૬, લીં. ૧, ૨, ૪.
૪. એજ હાનો ક્ર. ૬, લીં. ૪, ૫.
૫. એજ હાનો ક્ર. ૭, લીં. ૩, ૪.
૬. એજ હાનો ક્ર. ૭, લીં. ૫.
૭. એજ હાનો ક્ર. ૮, લીં. ૩. આ સાતમી ઉત્તમ ચીજ ગણી શકાય.
૮. એજ હાનો ક્ર. ૧૦, લીં. ૧.
૯. એજ હાનો ક્ર. ૧૧, લીં. ૧, ૪.

બાબ ૩૮મો, વસ્ત્ર-માનસર નસ્ક.

(૧) સોળમી ફર્ગદ, કાંમ-નેમોઈ-જાંમ^૧, કાર્તિની પાછી શરૂ કરેલી શોધમાં, કોઈથી દેશ તરફ જવા વિષે છે^૨; આ પણુ કે: “નાસીપાસીથી આ તારી ચઢિશન તથા નિયાચિશનથી દૂર રહેતો ના, ઓ જરથુશ્ત્ર! હમારા પ્યારને લીધે બ્યારે તેઓ તારાં પોતાનાં ખુશ ન કરે, નહીં તારા સાથીઓને, નહીં દોસ્તોને, કે નહીં પદવીવાળા શખ્સને, કે નહીં યુનેહગાર જીલમી પાદશાહને^૩ જે તેઓ કે જેઓ દેવા છે તેઓને આરાધે છે.” (૨) “અને જ્યાં તથા વળી બ્યારે તું હમારેથી દૂર હોય ત્યારે પણુ હમારી ઓળેથી જૂદો ઊભો ના રહે; અને વળી બ્યારે દુનિયાની બાબતો તારે માટે ખરાબર ઊભી ન રહે ત્યારે પણુ તારે હમેને આરાધવા અને હમારી આફ્રીન કરવી.” (૩) તેમજ વળી આ કે ખુરા મીનોની ખાહેશ આ છે કે: “તારે અમેશસ્પેન્દોમાંના કોઈને પણુ માન આપવું નહીં તથા આફ્રીન કરવી નહીં; અને અહીં આ દુનિયામાં સરદારી અથવા દસ્તુરી રહેશે નહીં; ઓટશે કે તેઓ પાદશાહ કે દસ્તુર રાખશે નહીં, અને તેઓની ખાહેશ સર્વથી સરસ અશોઈ માટે રહેશે નહીં.”

(૪) અને આ પણુ કહેવામાં આવ્યું છે કે: “પોતાને ખુશ કરનારા લોકોનાં ઓછાં આગળ વધવાથી ઓછું મીનોઈપણું તથા કમી દોલત^૪ થાય છે તે તને ખબર છે, ઓ જરથુશ્ત્ર! તું કે જે આ માંગતો નથી કારણ કે તું દોલતની જરૂર પિછાણતો નથી^૫, પણુ તારા તે ફરીયાદના શખ્દો જેને વિષે હું તારી પાસે ખુલાસો માંગું છું, તે હું જાણું છું.”^૬ (૫) અને આ પણુ કે: “હમે કે જેઓ અમેશસ્પદો છીએ તેઓની ખાહેશનું પુરું પડવું તું જાણે છે; અને તેને માટે હમે તને જે છોકરાંને તું પેદા કરે તેનો સંતોષ આપીએ છીએ; વળી હમે તને એક દોસ્તને બીજો દોસ્ત આપે તેવું છુટાપણું આપીએ છીએ.”^૭

(૬) ભવિષ્યના જમાનામાં શું થાય છે તે વિષે, જેરાવર લોકો જેઓ ડહાપણુ શીખવવાથી અને ચાલચલણથી ફાયદાવાળા થાય છે^૮ અને તેઓથી જીવાન્યાઓની તરસ વધે છે; સંપૂર્ણ^૯ મનશનીની મદદથી તેઓ અશોઈની દુનિયાને વધારો કરે છે, અને ખુરા લોકો માટે દુઃખ પેદા કરે છે, અને પ્રમાણીકપણાંથી થતો ફાયદો તેઓને મળે છે.^{૧૦} (૭) અને આ પણુ કે જે કોઈ યુનાહથી જીલમગાર હોય છે તે પોતાનાં

૧. યસ્ન હા ૪૬મો.
૨. ઝ્મેજ હાનો ફ. ૧, લી. ૧.
૩. ઝ્મેજ હાનો ફ. ૧, લી. ૪.
૪. યસ્ન હા ૪૬મો, ફ. ૨, લી. ૨.
૫. ઝ્મેજ હાનો ફ. ૨, લી. ૧.
૬. ઝ્મેજ હાનો ફ. ૨, લી. ૩.
૭. ઝ્મેજ હાનો ફ. ૨, લી. ૪.
૮. ઝ્મેજ હાનો ફ. ૩, લી. ૩.
૯. ઝ્મેજ હાનો ફ. ૩, લી. ૪.

કામોથી પકડ્યો છે, અને મરી ગયો છે.^૧ (૮) પોતાનાં સધળાં જોરથી હુમેશ ખુરં લોકોની^૨ સામે થવા વિષે, જેથી જે કોઈ સારો પાદશાહ હોય, જેની સત્તા માંથ-રપેન્ત છે તે અએશમ (એટલે ગુસ્સા) ની ઉપર જીત મેળવે છે.^૩

(૯) સણુગારનારાઓની વખાણુ વિષે પણ એમ કહ્યું છે કે: “સારી સમજ ઉપર આશિર્વાદ હોજો, વળી મિથ્ર ઉપર, જેની સભ તેઓ ગુનેહગારો ઉપર આ વિચાર સાથે બળવશે કે તે હુશીયાર તથા વચનનો બચાવનાર છે.”^૪ (૧૦) અને કોઈના પણ સગાના સંબંધમાંના ચુકાદા વિષે, આ પણ કે: “જે કોઈ અશો હોય, અને વળી જે કોઈ ગુનાહગાર હોય તેના રજતુથી^૫ સજવન કરવાથી, એટલે કે, સેવટે દરેક જણને કાયદા મુજબની તપાસ માટે રાખવામાં આવશે.” (૧૧) અને આ પણ કે: “એક સગો જેનાથી પોતાનું રવાન ગુનાહગારપણુંથી બચાવ થાય છે તે અશો ગણાવેા જોઈએ.”^૬ (૧૨) આ પણ કે: “તેથી તારો દસ્તુર તે છે કે જેની દીન અશો છે.”^૭

(૧૩) તે ધાયલ થયલા માની^૮ દૂજની ખાસીયતો વિષે, અને તેને સાંભળનારા પાપી લોકોને મારવું; તે કે જે પાદશાહ હોય તેના તરફથી આવ્યું હોય તે. (૧૪) અને આ પણ કે: “પાપી માણસ, જે મારી કુનીયાને તેને આપી દે જેને કીનાખોર^૯ યુર મીનોએ મહોટાઈએ ચઢાવ્યો હોય, તે તે છે કે પોતાને ધાયલ કરનાર દેવ છે, જે આ અશોઈની કુનીયા જેને તે વખાણુ છે તેનાં મહોત સાથે તેને મહોટો કરવામાં આવેલ છે.”^{૧૦}

૧. યસ્ન હા ૪૬, ફ. ૪, લીં. ૩.

૨. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૪, લીં. ૪.

૩. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૫, લીં. ૧.

૪. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૫, લીં. ૨. જુઓ મેહર યશ્ત.

૫. ઇન્સાફનો ફરેશ્તો જે ગુજર પામેલાં રવાનનાં સવાબનાં કામોને ઝ્મિક ત્રાજવામાં તોલે છે અને રસ્તાખીજ સુધીની તેની હાલતનો ચુકાદો આપે છે. જુઓ, દીન્કર્દ પુસ્તક આઠમું, બાબ ૨૦મો, ફ. ૧૫૩. જુઓ યસ્ન હા ૪૬મો, ફ. ૫, લીં. ૩.

૬. જુઓ ઝ્મિજ હાનો ફ. ૫, લીં. ૪.

૭. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૭, લીં. ૫.

૮. માની, મહોટો નાસ્તિક, જે ઇસ્વી સને ૨૧૫-૧૬૬ને આસરે જનમ્યો હતો, અને જોણુ પોતાના કૃતવાઓ ઇ. સ. ૨૪૨માં શાહપૂર પહેલાના રાજમાં જાહેર કીધા હતા, અને નોલડીકની તવારીખ મુજબ તેને બહેરામ પહેલાએ ઇ. સ. ૨૭૬-૨૭૭માં મારી નખાવ્યો હતો; માનીએ એ સામે થનારી શક્તિઓ દુનિયાની દરેક ઝીજમાં દેખાડી હતી, અને દુનિયામાં જે ઝંઘડા થાય છે તે ખુદાથી થતું નથી એમ પુરવાર કરવાની કોરોશ કરી હતી, કેમ કે ખુદાનાં કામોમાં જે એકતા નજર પડે છે, તે આ માન્યતા સાથે મળતી થતી નથી, અને કે એવા કોઈપણ આરોપ માટે તે લાયક નથી. તેના આ કૃતવાઓ જરથુશ્ત્રની દીનમાં ઝ્મિક નાસ્તિકપણુંની શાખા જેવા હતા. વેસ્થ એ વિષે કહે છે કે: ૧૩-૧૬ ફકરાઓમાં જે રીતે માની અને તેની દીન પાળનારાઓનું વર્ણન આપ્યું છે તે ઉપરથી એમ જણાય છે કે આ નસ્કનો અસલ પહેલવી તરજુમા જ્યારે લખાયો ત્યારે આ નાસ્તિક કૃતવાઓની યાદ લોકોનાં મનમાં તાજી હોવી જોઈએ, જેમ બનવું ચોથી સદીના પહેલા ભાગમાં જ્યારે આતૂર્પીદ-ઈ-મારસ્પેન્દાન પવિત્ર કેતાબો ઝ્મિકઠી કરવામાં અને સુધારવામાં રોકાયેલા હતા ત્યારે હોવું જોઈએ.

૯. યસ્ન હા ૪૬મો, ફ. ૮, લીં ૧.

૧૦. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૮, લીં ૨.

(૧૫) “અશોધની ક્રિયા તે વખાણુ છે તેવી નથી, ઓ જરથુશ્ત્ર ! દુનિયાના દસ્તુરની સત્તા જેને માટે તે એમ કહે છે કે: “મીનોઈ સરદારની સત્તામાં તથા દસ્તુરીમાં હું વધુ સારો છું, હું સારો છું, અને નહીં કે, ઓ જરથુશ્ત્ર ! તે ગંદકી^૧ જે તે માણસો માટે ભભી કરે છે: તે કે જે તેઓને તે કહે છે તે તેના તરફની હમેશની ઉશ્કેરણી થાય છે; અને તેઓ કે જેઓ ગંદકી ભભી કરે છે, તે સેવટે તેઓની છે એમ વિચારે છે, અને દેવોની સર્વથી સરસ ચજ્જિન થાય છે. (૧૬) અશો મ્હોઓશનાં સામે થવા આવવાને લીધે, તે શખ્સ સાથે સાહેબ ચુસ્ત થાય છે; તે સાહેબ કે જે સારી છંદગીથી અથવા સવાખનાં કામેથી, અને નહીં કે ખરાબ છંદગીથી, અને કોષ્ઠી વખતે ગુનાહગાર લોકોને દુઃખ દેનાર છે, તે એઓનો બચાવનાર થાય છે.”^૨

(૧૭) દીનના ફરમાન મુજબ ચાલનારાઓની ખાસ ખાસીયતો વિષે અને તેઓનાં સવાખનાં કામો. (૧૮) સેવટના વખતો જે જરથુશ્ત્રના દીકરાઓના હબારાઓ છે તેની નિશાનીઓ વિષે. (૧૯) આ પણુ કે તેઓ પાદશાહીને આરામ નથી આપતા, અને તેઓ કે જે કંઈ તથા કરપો^૩ છે, વળી જેઓ દેશમાં સર્વથી ખરાબ રાજ્ય કરનારા છે, જેઓ ધુરાં કામો તથા ધુરા શખ્દોથી આદમખતની હયાતિનો નાશ કરે છે અને પોતાનાં રવાનનો નાશ કરે છે,—વળી હાડમંદ દુનિયાનો નાશ કરે છે જે તેઓથી બેળા-યલી હોવાથી અશોઈ કરતાં વધુ પ્યારી છે; વળી તેઓની પાદશાહી દુનિયાઓમાં જેઓનાં ફરમાન પાળી હોય તેઓથી બચાવનું ખંજર^૪ છે, જ્યારે તેઓ જે ખરાબ હોય તે પેદા કરે છે, અને પોતાના ચેલાઓને દેવોનાં રહેઠાણમાં છોડી દે છે.

(૨૦) અને વળી અહીં ફયાનનાં^૫ કુટુંબની વખાણુ માટે એ એમ કહે છે કે: “તુરાનના પૌત્રોથી તથા વંશજોથી અશોઈ થાય છે, ઓ સ્પીતામાન્ ! જ્યારે તેઓ ફયાનથી પેદા થાય છે, તે જાણે તદ્દન સગા જેવા છે તેથી તેઓ તુરાનથી પેદા થયા છે; સ્પેન્ત-આર્મધતિની^૬ મદદથી તેઓ અશોઈની દુનિયાને મ્હોટી કરે છે, અને ધુરી દુનિયાને માટે દુઃખ પેદા કરે છે; તેઓ તેમજ તે વિષે વોહુમન્ સાથે વિચાર કરે છે, ઓ જરથુશ્ત્ર ! અને તારે શખ્દોથી તેઓની ખુશાલી હમારેથી ઉત્પન્ન કરવી જોઈએ,^૭ હમો કે જેઓ અમેશસ્પદો છીએ, એટલે કે તારે તે માંગવી જોઈએ.”

(૨૧) આ પણુ કહેવામાં આવ્યું છે કે: “આ સખાવત જે તારે માટે છે, તે હમો અમેશસ્પદો સાર છે; જે તારે માટે ભેટ કરે છે તેનાથી તે હમારે માટે થાય છે.” (૨૨) વિશ્તારપની વખાણુ સાર આ પણુ કહ્યું છે કે: “દુન્યવી હયાતીમાં કંઈ-વિશ્તારપે ઉદાર ભેટોથી તને ખુશ કર્યો છે,—તે વિશ્તારપ જેનું તારી પાસે

૧. અવં મુશ્, “પિશાબ,” “ગંદકી.”

૨. યસ્ન હા ૪૬મો, ક્ર. ૮, લીં ૩, ૫.

૩. યસ્ન હા ૪૬મો, ક્ર. ૧૧, લીં. ૧, ૨, ૩, ૪. ૫.

૪. દશનગ્, ક્ર. ૧૦ દશનહ્, “ખંજર.”

૫. તુરાનમાંનું એક મજદ યસ્ની કુટુંબ, જે આમાંથી યોધરિતો ફયાને યશ્ત પમી, ક્ર. ૮૧, તથા ૧૩મી, ક્ર. ૧૨૦માં જાણીતો છે.

૬. સ્પેન્ત-આર્મધતિ, પહેલવી તરજુમો ખુ-દગ્-મીનિશિનહ્, જે આખાદીના મીનોને બદલે અહીં બાપરવામાં આવ્યો છે.

૭. યસ્ન હા ૪૬મો, ક્ર. ૧૨, લીં. ૧, ૫.

દુઃખમાં આવવું વૈદ્યમનનાં રાજથી છે;—તેણે અશોષની હાડમંદ દુનિયાને મ્હોટી કરી છે; તારે તેને, જે કંઈ—વિશ્વાસ્થ છે તેને તે બલા દોસ્તને, તે અશો મીત્રને હમેશા ધ્યાનમાં રાખવો જોઈએ, એ જરૂરથી. એવો તે મેહનત કંઈ—વિશ્વાસ્થ છે, જે જ્યારે દીનની વખાણ કરે છે ત્યારે સાથે રહેનારા લોકોને ખેંચે છે, અને તેઓને દીન તરફ ફેરવે છે, એટલે કે દીન તરફ તેઓને લાવે છે.” ૨ (૨૩) સ્પીતામાને દીન તરફ ખેંચવા વિષે આ પણ કહ્યું છે કે: “તારે આ મુજબ સ્પીતામાને કહેવું જોઈએ: “વધુ અને મ્હોટા નમસ્કાર સાથે તારે મનમાં અશોષની વખાણ કરવી; તમારે જે કંઈ ભેટ હોય તે અને જે ભેટ ન હોય તેના ફરક જાણવો જોઈએ; તમારી અશોષનાં તે કામો માટે પણ તમોને બહોળા આપવામાં આવે છે, જે બહોળા અમુરમજદ વધુ આપે છે”^૩. (૨૪) અમુરમજદે પેદા કરેલી ચાર અન્યથા ચીજોની જગા વિષે; ત્યાં કે જ્યાં વૈદ્યમનનું રાજ છે^૪, ત્યાં કે જ્યાં અમુરમજદની મહેમાનગીરી છે^૫, ત્યાં કે જ્યાં દીન સ્પેન્ત-આર્મધતિ^૬ સાથે છે, અને ત્યાં કે જ્યાં ઉદાર લોકોનાં રવાનો છે^૭. (૨૫) વાજબી પ્રમાણમાં આદમજાતને કરેલાં બાષણના સંબંધમાં જરૂરથી મળેલી સલાહ વિષે, પ્રમાણ છોડી દેવું, જે ચોક્કસ કામ સાથે ઉદારપણું, નમનતાઈ અને બલાં કામોનાં સારાં પ્રમાણ સાથે આપવામાં છે. (૨૬) આ પણ કે: “જે કંઈ પોતાનાં ખરાં મનથી તારા ચેલાપણાંમાં પોતાને આપી દે છે તેને તારે જે તારામાંથી આપવાનું હોય તેમાંથી સર્વથી સરસ આપી દેવું જોઈએ, અને જે કંઈ તે દોલત આપે તેને તારે દોલત આપવી જોઈએ^૮, કારણકે, એ અશો જરૂરથી! જ્યારે તે એમ કરે ત્યારે તારું રવાન શ્રેષ્ઠ થયું છે.” (૨૭) અને આ પણ કે: “આ મારી દીન હાપણુ સાથે, અને વળી વિચાર સાથે તારે પસંદ કરવી જોઈએ.” (૨૮) આ પણ કે: તેણે કરેલાં સારાં કામો માટે સારી ભેટ મળે છે, જે અશોઈ સાથે જે જરૂરનું હોય^૯ તેનાં કામોમાં ફતેહ મેળવે છે. (૨૯) અને આ પણ કે જે કંઈ સારાં કામો શોધે છે, અને સારાં કામો નિર્દોષપણાંથી શોધે છે, તે ચુનાહથી છુટકારો મેળવે છે; અને જે કંઈ અજ્ઞે તરફ ઉદાર હોય છે તે અજ્ઞેની ઉદારતાને લીધે નાશથી બચે છે. (૩૦) આ પણ “કે આ બહોળાઓની મને ખબર છે^{૧૦}, જે થયા હોય, જે વળી છે, અને તેમજ જે કદીથી થશે તે.”

(૩૧) ઉત્તમ શ્રેષ્ઠતા અશોષ છે.

૧. હા ૪૬મા, ફ. ૧૩, લીં. ૫.
૨. હા ૪૬મા, ફ. ૧૪, લીં. ૩.
૩. એજ હાનો ફ. ૧૫, લીં. ૨, ૩, ૪.
૪. એજ હાનો ફ. ૧૬, લીં. ૧, ૩, ૪, ૫.
૫. એજ હાનો ફ. ૧૭, લીં. ૧.
૬. એજ હાનો ફ. ૧૮, લીં. ૧.
૭. એજ હાનો ફ. ૧૮, લીં. ૨.
૮. એજ હાનો ફ. ૧૯, લીં. ૫.
૯. હા ૪૭મા, ફ. ૨, લીં. ૧, ૨.
૧૦. હા ૪૭મા, ફ. ૨, લીં. ૪.

બાબ ૩૬મો, વર્ષત-માનસર્ નસ્ક.

(૧) સતરમી ફર્ગદ, રૂપેન્તા-મધન્યૂ, આ વિષે છે કે અહુરમઝદે પ્રાણીઓને ડહાપણથી પેદા કર્યો છે અને તેઓને સચ્ચાઈથી પાળે છે. (૨) આ પણ કે મીનોઈ સાહેબના જીભ જેવા દસ્તુરમાંનો વિચાર દરેક માણસ માટે સર્વથી સરસ ચીજ છે; એક દસ્તુરમાં, જેને મીનોઈ વિચાર મનમાં રાખવો જોઈએ, તેને દુનીયાના પ્યારને લીધે તેની શરીરની કાંઈપણ શક્તિ તે મીનોઈ સાહેબને જીદી ન પડવી જોઈએ. (૩) અને આ કે મીનોઈ સાહેબ હમેશાં જીભનો સાચો છે, જ્યારે તે દસ્તુર જીભથી જીદું બોલે છે, ત્યારે તે મીનોઈ સાહેબથી તે માનતો ન હોય તેવા શબ્દો તે બોલે છે, અને આને લીધે પણ જ્યારે સઘળાં શરીરમાંથી જીભ પેહલાં મરી જાય છે. (૪) તને હું કહું છું એ રૂપીતામાન ! કે “જેમ તું મનમાં વિચાર કરે છે તેમજ તારે જીભથી બોલવું જોઈએ, અને સંપૂર્ણ વિચારથી બંને હાથોએ તારે કામ કરવું જોઈએ.” (૫) અને આ પણ કે તે માણસ જે એમ કામ કરે તે હુશીયાર છે, અને તે માણસ ડહાપણથી અશોષનો પિતા છે; અને જે કાંઈ જે થયું હોય તે કરે, તે તેને જે કાંઈ ન થયું હોય તેથી બરાબર તપાસે છે. (૬) અને વળી આ કે જે કાંઈ પોતે સમજે તે કરશે, અને પોતે ન સમજે તે વિષે પૂછે છે, તેના શરીરમાં ડહાપણનો પ્રુશ થયેલો મીનો તે રાખે છે.

(૭) આદમજાતની મદદ સાફ ઠોરને પેદા કરવા વિષે, અને તેમજ ઠોરની મદદ સાફ અડપાનની પ્રુશાલી.^૧ (૮) અને આ પણ કે અમેશસ્પેન્ત વદકર દેવને તથા ખુરાં લોકોને દુઃખ દે છે, પણ તેઓ અશો લોકોને અને ડહા લોકોને દુઃખ દેતા નથી. (૯) આ પણ કહું છે કે “થોડી આબાદીમાં સારાં કામોની બડાઈ કરતો ના, એમ મ્હોટી આબાદીમાં ઘણાં સારાં કામો થાય છે.” (૧૦) આ પણ કે, ભલાઈ સઘળું સારાં લોકોને આપે છે, અને ચન્દ્રો ખુરા માણસની મ્હોટાઈ ચાલુ રાખતા નથી.^૩

(૧૧) તકરાર કરનારા લોકો વચ્ચે ચુકાદો આપવા સાફ સાચું બોલનારની જીભ તેને આપવામાં આવી છે તે વિષે, અને ચુનાહમાંથી છુટો કોણ છે, અને ચુનાહગાર કોણ છે તે જાહેર કરવા સાફ, અને તે કસોટી જે નિર્દોષ કે ચુનાહગાર દેખાડે છે, અને જેની જીભ ખરૂં બોલનારી હોય તે તે કમુલ કરે છે; અને તે તેનું બોલવું ફેલાવશે, અને તેનો ચુકાદો દુનીયામાં વધારશે, અને તેથી દુઃખ ઓછું થશે. (૧૨) આ પણ કે કસોટી તકરાર કરનારાઓ સાફ આતશ પેદા કરે છે, જેથી તે નિર્દોષ તથા ચુનાહગાર પુરવાર કરી શકે; જ્યારે તે જે જેનામાં મજબુત સંપૂર્ણ વિચાર તથા અશોઈ હોય તે તે કસોટીનો સરદાર થાય; અને જ્યારે તેઓ તપાસે છે ત્યારે ઘણાંકને લાગે છે કે કસોટીની ક્રિયા ખુરા લોકો સાફ છે.^૪

(૧૩) અશોઈની શ્રેષ્ઠતા સર્વથી સરસ છે.

૧. હા ૪૭મો, ફ. ૩, લીં. ૩.

૨. એજ હાનો ફ. ૪, લીં. ૧, ૨, ૩.

૩. એજ હાનો ફ. ૫, લીં. ૨, ૩.

૪. એજ હાનો ફ. ૬, લીં. ૪.

બાબ ૪૦મો, વર્ષ-માન્સર નરક.

(૧) અદારમી ફર્ગ, ચેજ, ચોક્કસ તથા શકમંદ દેખાવોની ખાસીયત, અને સેવટની જીંદગીમાં બનવાના બનાવોની નિશાનીઓ વિષે છે. ૧ (૨) સાઈ કામ કરનારા-ઓના મીનોની મોટી ભવ્યતા વિષે, અને વળી તેનામાં તે મીનોને ધરાવવાને લીધે સારાં કામો કરે તે માણસની. (૩) આ પણ કે ફરોગઈ વખતે તેઓ મજદુરની દીનની વખાણ કરશે, અન્ન યાદ કરશે, અને બળવશે; અને તે ફરોગઈ વિષે ઠગાઇને લીધે દેવોએ, તથા પછી વળી ગુનાહગાર માણસો જેઓ દેવોથી ઠગાયા હોય તેઓએ કહ્યું છે કે તે થશે નહીં. ૨

(૪) દુનિયાના સેવટના જમાનામાં દેવોપર યજ્ઞોની ફતેહ વિષે. (૫) પહેલાં, કે જ્યારે દોજખમાંથી થયલા આદમજાતના છુટકારાને લીધે તેઓ મજદુરની દીનની વખાણ કરશે; અને જ્યારે માન પામેલાં ફવાહર વાળો જરથુશ્ત્ર સ્પીતામાન તાબેદાર શાહ કંઈ-વિશ્વાસપાસે આવ્યો. (૬) ખીજું, જ્યારે નવી પાદશાહીની નૈતિક શક્તિ તથા ફતેહ ફરી દીન સાથે જોડાયેલાં હોય, અને તેથી માણસો ભલી દીન તરફ ફરે; અને જરથુશ્ત્રનો છોકરો અગેશદર પાસે આવે છે, ત્યારે આ થાય છે, જ્યારે અશો ચિત્રમિયાન પેશોતનૂ આવી પહોંચે છે. (૭) ત્રીજું, જ્યારે આદમજાત સતોપથી મજદુરની દીનને વખાણે છે, અને જ્યારે જરથુશ્ત્રનો છોકરો, અગેશદર સાહ આવી પહોંચે છે. (૮) ચોથું, કે જ્યારે દરેક જણ મજદુરની દીન પ્રમાણે ખુશીથી ચાલશે, તે વખતે ફરોગઈનો કરનાર ફાયદાવાળો તથા ફતેહમંદ કરનાર, જરથુશ્ત્રનો છોકરો, સઓશાંસુ ૪ આવે છે, અને આ ખુદાની અથવા યજ્ઞોની મોટાઈ તથા શ્રેષ્ઠ ફતેહ છે.

(૯) જે કોઈ દીન સારી રીતે જાણુતો હોય અને એક ડાહ્યો એવંદ હોય તેની આગળ દીન વિષે પુછપરછ કરવા વિષે, અને તેનાથી દીન સાંભળવી, અને ડહાપણથી તે બરાબર સમજવી. ૫ (૧૦) ગુનાહમાં માણસોને લલચાવે એવા ઠગારા દીન દુશ્મન સાથે છુપો વેહવાર રાખવાથી દૂર રહેવા વિષે. ૬ (૧૧) આ પણ કહ્યું છે કે: “તેઓ ઠગાઈ કરે એવાં શિક્ષણથી ભયંકર મૂખાઈમાં તારે પડવું ન જોઈએ; એટલે એવી રીતે તેઓ તને ભયંકર મૂખાઈ જે દોજખ છે તેમાં તને દોરવશે.”

૧. યસ્ન હા ૪૮મો, ક્ર. ૧, લી. ૧.

૨. ઝ્મિજ હાનો ક્ર. ૧, લી. ૨, ૩.

૩. પેશો-તનુ, શાહ વિશ્વાસપનો દીકરો, અને કુંદેજનો વડો દસ્તુર. ઝ્મિવુ નામ અવસ્તામાં ઝ્મિકજ ડેકાણે મળે છે. દંતકથા મુજબ ઝ્મિને ઇંજાયલું દુધ પાવામાં આવ્યું હતું અને તેથી તે અમર થયો હતો. અહીં ચિત્રમિયાન, પેશો-તનુનો ઝ્મિક એતાબ છે, ઝ્મિમ માનવામાં આવે છે કે તે કુંદેજથી હિંદુસ્થાનમાં તથા દુનિયાના ખીજા ભાગોમાં દીનની ક્રિયાઓ સજીવન કરવા આવશે (જુઓ યૂન્દહિશ્ન, બાબ ૨૬મો, ક્ર. ૫, જન્દ-ઈ વોહુમનૂ યશત, બાબ ૩૦, ક્ર. ૨૫-૫૨). અગેશદરનું અવં નામ ઉપશ્યત્-એરેત અને અગેશદર-માહતું ઉપશ્યત્-નેમંધ છે; ઝ્મિઓ જરથુશ્ત્રનાં મરણ પછી ભવિષ્યમાં પેદા થનારા તેના એ દીકરાઓ છે.

૪. અવં સઓશાંસુ, જરથુશ્ત્રનાં મરણ પછી જન્મ પામનારા દીકરાઓમાંનો સેવટનો દીકરો જે દીનની ફતેહ સંપૂર્ણ કરશે, અને દુનિયાને ફરોગઈ સાઈ તૈયાર બનાવશે.

૫. યસ્ન હા ૪૮મો, ક્ર. ૩, લી. ૧, ૨.

૬. ઝ્મિજ હાનો ક્ર. ૩, લી. ૩.

૭. હરેદીહ, સરખાવો અવં હરેદિ, “જુલમ,” “દુશ્મની,” “મૂખાઈ.”

(૧૨) ડહાપણુ, શક્તિ અને દીનથી માણસો ધીમેધીમે થજોદોની હુશીયારીપર પહોંચે છે. (૧૩) અને આ પણુ કહ્યું છે કે: “તે સારા રસ્તા માટે જે પ્રાણીઓમાં અથવા માણસોમાં ઊભો થાય છે, આ પણુ એક સારો રસ્તો છે, જે આદમજાત માટે પેદા થયેલો તથા ખુદ્દો મૂકાયેલો છે, જેમાં યુરા મીનો પેટે લોકો પોતાને બેવકૂફ બનાવનાર અકામનના હાથમાં આપી દે છે, જ્યારે આદમજાત ખચીતજ સર્વથી યુરી દીનને લટકાવે છે.”^૧ (૧૪) આ પણુ કે પાદશાહીની હુશીયારીથી દરેક જણુ સેવટે તે સારા રસ્તાપર આવી પહોંચે છે. (૧૫) અને આ પણુ કે જે કાઈ ધણી ધાસ્તીથી સારાં કામો અથવા યુનાહો કરે તેનાથી આ વિચાર સાથે મનથી ૨ આ થવું જોઈએ કે યુનાહથી પવિત્ર થવું એ માણસો માટે જન્મ પછી સર્વથી સરસ ચીજ છે.^૩

(૧૬) આ પણુ કે આશ્વવનનો ધોરાક અને નીભાવ બેડુતોપર આધાર રાખે છે.^૪ (૧૭) આ પણુ કે આદમજાતની ખુશાલી તથા જોર જે હમણાં તેઓ ચાહે છે તે હૃદયતાત અને અમેરેતાતનાં ઠોરથી છે. ૫ (૧૮) ગુસ્સા તથા અદેખાઈના જુલમ વિષે, સ્પેન્ટ-આર્મ્ધતિ એટલે સંપૂર્ણ મનશની તથા વોહુ-મન'ધુ એટલે સારા વિચાર ધરાવવાથી તે બંનેનો થતો નાશ.^૬ (૧૯) આ કહ્યું છે કે: “અશોઈની દીનને એક સંપૂર્ણ અને અનુપમ ભેટ મેં બનાવી છે, અને સર્વ લોકો પોતે તેમાં સંપૂર્ણ ઉઘોગમાં રહેશે; વળી સર્વ લોકોએ તેઓની મરજી વગર અમરતાની ખાહેશ રાખવી એ મરજીનું રાજ છે, અને તેથી હમેશાં ફાયદો થાય છે.” (૨૦) આ પણુ કે ઢોરોની સંભાળ અહુરમજ્દને માન જેવી છે.

(૨૧) અશોઈની મ્હોટાઈ વિષે આ પણુ કહ્યું છે કે તે મ્હોટાઈ પોતામાંથીજ પેદા થાય છે, અને બહેશ્તમાં એટલે સર્વથી સરસ જીંદગીમાં તેને જે માણસો શોધે છે તેઓ તેની શ્રેષ્ઠ પાદશાહીની ખાહેશ રાખે છે. (૨૨) ફરોગર્દના જમાનાની વખાણુ વિષે આ પણુ કહ્યું છે કે: તે વખતે જેઓ તેને વિષે શકમંદ હોય તેને લાયક માણસોનો બદલો અને પુલ એટલે ચુકાદો જાહેર રીતે પુરેપુરો દેખાડવામાં આવે છે.^૭ (૨૩) વોહુમન, જે પોતે બદોલ્લસ્તનો મીનોઈ સાહેબ છે, તેને લગતા જે હોય તેનાથી થતા નાશના કાયદેસરપણાં વિષે આ કહ્યું છે કે જ્યારે તેઓનાં શરીરો વિખેરી નાખવામાં આવે છે તે વખતે પાપી લોકો પોતાનાં પાપીપણાંથી વાકેફગાર થશે.^૮ (૨૪) પાપી લોકોનાં સારાં કામોના નાશ વિષે, વળી તેઓના પોતાનાં રવાનનાં, અને તેઓની મીનોઈ જીંદગીનાં, અને તેઓનાં ખાકી શરીરોનાં.^૯ (૨૫) અને આ પણુ કે જે માણસોમાં

૧. ફા. ૧૦ શફલ, “ફાંસિ.”

૨. હા. ૪૮મો, ફ. ૪, લી. ૩.

૩. એજ હાનો ફ. ૫, લી. ૩.

૪. એજ હાનો ફ. ૫, લી. ૪.

૫. એજ હાનો ફ. ૬, લી. ૧, ૨.

૬. એજ હાનો ફ. ૭, લી. ૧, ૩.

૭. હા. ૪૮મો, ફ. ૬, લી. ૨.

૮. એજ હાનો ફ. ૬, લી. ૩.

૯. એજ હાનો ફ. ૧૧ લી. ૩.

સર્વથી સરસ હોય તેની પાસે ક્રશોગર્દના વખતે ડહાપણ સાથે જોડાયેલી પાદશાહી આવે છે; અને તે તે ખેરેહમાં વીંટલાયેલી હોય છે જેનાથી ખરાબીનો નાશ તથા અશો લોકોનો વધારો થાય છે; અને તેના દોસ્ત હોય તેની પાસે વોહૂમનમાંની હુશીયારી આવે છે.^૧

(૨૬) આ પણુ કે તે લોકો દહાડાનો વધારો કરનારા છે, અને તેઓ દેશમાં ફાયદો કરનારા^૨ છે, અને તેઓની રસમો, જ્યાંથી ભી થઈ હોય ત્યાં જે સુસ્સાવાળો હોય તેની સામે થનારી છે.^૩ (૨૭) અને આ પણુ કે દેવોના નાશ કરવાના હેતુથી તેઓ તે સખ સારૂ બાધઓ તથા બેહોને ઉચાં કરશે, જેથી તેઓ એકમેકની ધ્રુજ સાથે સ્વભોગ આપશે; ^૪ અને લગભગ બપોર અગાઉ ૫ તેઓ પોતાના ચેહરાની વચમાં ઝળકતું ખોરેહ પેદા કરશે, ઉંચે ચઢતું, હીલતું, ફતેહમંદ, અને રોશનીવાળું, અને તેઓ તે ઝળકાટ ઉંચે દેખાય એવો કરશે, અને ત્રણ બાંધુની લંબાઈવાળા દરેક ત્રણ બાલાની^૫ ઉંચાઈની ઉંચે ખુલ્લું દેખાશે, અને બપોર પછી તેઓ તેનાં જતા રહેવાની ખબર જાણવા પામશે; અને સર્વથી પહેલા નાશ કરનાર કુજને તેઓ લઈ જશે.

(૨૮) ફૂરિત બાંધનારા લોકો વિષે, તેઓ ક્યાં તેની ખાસ ફરજો બજાવશે, અને એવી રીતે તેઓ દેખાવમાં ક્યાણુ થાય છે.

(૨૯) અશોધની આબાદી સર્વથી શ્રેષ્ઠ છે.

બાબ ૪૧મો, વર્ત્-માન્સર નરક.

(૧) ઝોગણીસમી ફર્ગદે, અદ્-માયવા,^૧ ક્રશોગર્દનાં દુઃખી લોકોના બચાવ માટે બચાવ કરનાર તરફનાં રક્ષણુ વિષે છે. ^૨ (૨) પેદા કરનારની હસ્તિ, જે માન્યતાનું મુળ કારણ છે, તેની ડહાપણથી ખાતરી કરવા અગાઉ, જે લોકોએ માન્યતાનું મુળ કારણ મેળવ્યું ન હોય તેઓની ખાતરી કરવી અશક્ય છે તે વિષે.

(૩) એક પાપી જડજથી દીનને થતાં બચકર દુઃખ^૩ વિષે, જે જડજ તેની ઇન્સાફની જગોએથી ઇન્સાફ વગરના, ખરાબ, તથા ડહાપણના દુશ્મન જેવા સુકાદાઓ બહાર પાડે છે; વળી તે પોતે સચાઈથી ધાયલ થાય છે,^૪ અને સાચાં લોકોથી તે કંટાળે છે, અને ધુરો મીનો તેનામાં રહેણાણ કરે છે; ઇન્સાફી જડજોના મ્હોટા બદલા

૧. ઝેજ હાનો ક્ર. ૧૧, લી. ૪.

૨. જુઓ ગાથાનો પહેલવી તરજુમો, હા ૪૮ મો, ક્ર. ૧૨, લી. ૧.

૩. ઝેજ હાનો ક્ર. ૧૨, લી. ૪.

૪. જુઓ “પુરાતન ઇરાનમાં ખેતદથ લગનની કહેવાતી રસમ” ઉપરના મારા રેસાલાઓ.

૫. ઝેજ હાનો ગાથાનો.

૬. ઝેજ હાનો ૪૨ શીટ નેટલી.

૭. ગાથા હા ૪૯મો.

૮. હા ૪૯મો, ક્ર. ૧, લી. ૧.

૯. ઝેજ હાનો ક્ર. ૨, લી. ૧.

૧૦. ઝેજ હાનો ક્ર. ૨, લી. ૨.

તથા તેઓથી દીનને થતા ફાયદા વિષે, અને ભલાઈમાંની સરદારી ઉઘી કરનારી ખાહેશ.^૧ (૪) અને ધુરા, ખરાબ કહાપણવાળા, કમચક્કલ, અને આળસુ માણસ જેનામાં ધુસ્સો અને અદેખાઈ સર્પની માફક ગુછળું વળીને રહે છે તેની દોસ્તીથી જુદા પડવા વિષે.^૨ (૫) અને ગુનાહગારપણાંમાંથી પોતાની ગરદન બચાવે તેઓની સારી પાદશાહી વિષે, અને ગુનાહગારપણાંને લીધે જેઓ પાછો અને પાછો ગુનાહ કરે તેઓની ધુરી સળ. (૬) અને આ પણ કે પાપી લોકો પોતાનાંજ લોકો તરફ પાપી હોય છે, અને તેઓને દોળખ માટે લાયક બનાવે છે; તેથી વળી જેઓ તેઓને વધુ ચાહે છે, અને અશોધથી વધુ ચાહે છે, અને તેઓની પાદશાહી ઓછું રક્ષણ આપે છે.

(૭) જરથુશ્ત્રની વખાણુ વિષે આ પણ કહ્યું છે કે: “ તારો મીઠાસ તથા તારું સુભાષણુ દુનિયાને દેખાડવામાં આવે છે, તારી તે દીનની સરદારી વેહૂમનથી છે, અને તું અશોધથી ખરાબર માહીતગાર છે.”^૩ (૮) સવાબનાં કામોની સરદારીમાં, ભલાઈમાં, શિક્ષણપર ધ્યાન આપવામાં તથા સાચું બોલવામાં, અને દુનિયાને ધાસચારાવાળી કરવામાં તથા ખેડવામાં, ફાયદાવાળાં કામો કરવામાં, અને ધુરા લોકોને સરદારી ન આપવામાં ફશઓશ્ત્રના જુસ્સાની વખાણુ વિષે. (૯) જામાસ્પના પણ જુસ્સા તથા દસ્તુરીની વખાણુ વિષે. (૧૦) વેહૂમનથી થતાં ભલાં પ્રાણીઓનાં રક્ષણુ વિષે, અને વળી રૂપે-દા-આર્મંધતિથી થતું અશો લોકોનાં રવાનોનું રક્ષણુ.

(૧૧) પોતાનાં રાજ્યમાં ગેરકાયદેસર કાંઈ પણ ચીજ જમ કરે એવા ધુરા પાદશાહની સળ વિષે. ૪ (૧૨) વળી તે ધુરા માણસ જે ધુરું વિચારનારો, ધુરું બોલનારો, ધુરું કરનારો, ધુરી દીનવાળો અને ધુરો પાદશાહ હોય તેની દોળખમાંની ભયંકર સળ વિષે. (૧૩) તેણે ચાહેલા બદલા સાર, તેને સંતોષ આપવા માટે અમેશસ્પદોએ જરથુશ્ત્રને આપેલા જવાબ વિષે.

(૧૪) અશોધ શ્રેષ્ઠ આબાદી છે.

બાબ ૪૨મો, વર્ત્-માન્સર નસ્ક.

(૧) વીસમી ફર્ગદ, કંદુ-મોઈ-રવક, ૫ રવાનના ખોરાક ૬ તરીકે કાંઈપણ ચીજ માંગવા વિષે છે,^૧ અને તે શત્રવધર્મએ જરથુશ્ત્રને એમ કહેવાથી થાય છે: “ તારે એમ વિચારવું જોઈએ, ઓ રૂપીતામાન ! કે અહુરમજ્દ તને મદદ કરે છે. ” (૨) આ પણ કહ્યું છે કે અહુરમજ્દનાં પ્રાણીઓ હૃદયતાત્થી જીવે છે, એમેરેતાત્થી અમર થાય છે, રૂપે-ત-આર્મંધતિથી અહુરમજ્દની સંપૂર્ણ મનશ્વની ધરાવે છે, અને શત્રવધર્મથી તેને પાદશાહ તરીકે ગણે છે.

૧. હા ૪૯મો, ફ. ૩, લીં. ૩.
૨. હા ૪૯મો, ફ. ૪, લીં. ૩.
૩. એજ હાનો ફ. ૫, લીં. ૧, ૨, ૩.
૪. એજ હાનો ફ. ૧૧, લીં. ૧.
૫. અવં કંદુ-મોઈ-ઉર્વા,
૬. ફાં તૂશહ, “ ખોરાક. ”
૭. યસ્ન હા ૫૦ મો, ફ. ૧, લીં. ૧.

બાબ ૪૧મો, ફ. ૪-૧૪; બાબ ૪૨મો, ફ. ૧-૧૩; બાબ ૪૩મો, ફ. ૧. ૨૩

(૩). પ્રમાણિકપણાં પાસેથી દોલત માંગવા વિષે; જે માણસ સારા હેતુથી કાંઈ માંગે છે તેને જે ધુરા લોકોના જીવનથી અથવા કોઈ બીજી વિરુદ્ધતાને લીધે તે મળતું નથી તો ચજ્જો તેનો બદલો તેને મીનોઈ જહાનમાં અચીતજ આપે છે જે તે દોલત કરતાં વધુ સારો છે. (૪) અને તે લડનાર જે પોતાનું બધું જોર આપી દે છે, અને ચજ્જોની મરજીની મદદથી અને ઈરાનના ફાયદા માટે, તથા ઈરાનની બહારનાં લોકોનું જોર તોડવા ક્ષત્રીઓ કરવા ધરાવે છે, તેને માટેનાં કીમતી ઢોર વિષે. ૧ (૫) ખુદાની શીખામણ તથા હુકમ આગળ વધારવા માટેની આદમજાતની ખાહેશ વિષે; એટલી બધી કે નૈતિક બળ તેઓને ચજ્જો તરફથી જ્ઞાન મેળવવા માટે મદદ જેવું છે, અને તે શીખામણ તથા હુકમ આગળ વધારવાથી તેઓનું બહેશત મેળવવું. (૬) અમ્મ-વંદુહીના તથા હુઓમ ચજ્જોના ૨ ડહાપણ, પાદશાહી, ઉદારતા, તથા સચ્ચાઈના મીનો તરફથી અશો લોકોને બહેશતના રસ્તા પર મળતી મદદ વિષે.

(૭) આતશની ક્રિયા પુરી થયા પછી, પાણીને ઈજેલું પાણી અર્પણ કરતાં, અવસ્તા બહુતી વખતે, જેતિની જગોએથી જેતિના ત્રણ પગલાં આગળ વધવાના સખબ વિષે; હમેશાં જરથુશ્ત્ર સામેની ગુફતેગો પુરી થયા પછી આખી મીજલસને અમેશસ્પદોએ, ત્રણ પગલાં દુનિયાથી હુવર્ષે-પાયા સુધી, હુમત, હુપ્ત તથા હુવર્ષતના બહેશતમાં થયેલ ઈજા જવા વિષે.

(૮) અમેશસ્પદોની ખાસીયત વિષે વળી જરથુશ્ત્રને શીખામણ; તેઓની નજરથી દૂર થવા પછી પણ તેઓની આરાધનાની યાદ. (૯) અને આ પણ કહ્યું છે કે તેથી તે માણસ જેનો સ્વભાવ તથા ખાસીયત ડહાપણવાળાં હોય છે તેનાં પોતાનાં કામો અમેશસ્પદોની ખાસીયત સાથે મળતાં થાય છે. (૧૦) સારાં કામોની પુષ્કળ-તાથી જરથુશ્ત્રની સારી સગાઈ વિષે આ પણ કહ્યું છે કે: “તેમ જે સધળાં કામો તું કરવાનો હોય અને જે વળી તે કીધાં હોય તે સર્વ માટે તારે સાફ બદલો છે, ઓ જરથુશ્ત્ર!”

(૧૧) અને જરથુશ્ત્રને શીખામણ સારા આ પણ કહ્યું છે કે: “તારે ચજ્જોને માન આપવું જોઈએ કે જેથી માણસો તને માન આપે.” (૧૨) સારાં કામોને માટેની ચુટણી સાફ, દિવસ તથા રાતના સધળા ક્ષણોની ગણતરી વિષે; આ પણ કે, જે કોઈ મેહનત હોય અને હમેશાં સવાબનાં કામો કરતો હોય અને જે કોઈ તેનાથી બની શકે એટલાં સારાં કામો કરતો હોય તેને તેની ખાહેશ મુજબ બદલો મળે છે.

(૧૩) અશોષ સર્વોત્તમ આબાદી છે.

બાબ ૪૩મો, વર્ષ-માન્સર નસ્ક.

(૧) એકવીસમી ફર્ગદ, વોહૂ-જશ્ત્રેમ્, માં અહુરમજ્દે કહ્યું છે કે: “ઓ જરથુશ્ત્ર! એક સારા પાદશાહ માટેની ખાહેશ મેં પેદા કરી છે;” ૫ અને આ પણ કહ્યું છે કે જ્યારે દુનિયાના હિસ્સાને લાયકના બધા પાદશાહ માટેની ખાહેશ હોય, ત્યારે

૧. અમ્મ હાનો ફ. ૩, લીં. ૧, ૩.

૨. જુમ્મો યસ્ત હા ૯-૧૦ જે હુમ્મોમ યજ્ઞ વિષે છે.

૩. યસ્ત હા ૫૦મો, ફ. ૧૧, લીં. ૪. ૪. યસ્ત હા ૫૧મો, અસલ પહેલવી લખાણમાં અમ્મે જીવથી ૨૨મી ફર્ગદ કહી છે.

૫. હા ૫૧મો, ફ. ૧, લીં. ૧.

જે કોઈ દુનિયાના હિસ્સાને લાયકનો હોય તે, તેને જે હિસ્સો આપવામાં આવે છે તેને લીધે, વળી તે દુનિયાનો વધારનાર થાય છે; અને જે કોઈ હિસ્સાની ભેટથી દુનિયાને વધારનાર હોય તેનું હિસ્સો આપવું તે મદદગારની ભેટ છે^૧; મદદગારની ભેટ સંપૂર્ણ કાર્ય છે; અને કામની સરસાઈ વિચાર તથા ખેલવાથી છે.

(૨) તે જગા વિષે જ્યાં શ્રેષ્ઠ દોલત, પાણી, અને જમીન, અને ઝાડોની પેદાયશ હોય; વળી ઉત્તમ ખાદ્ય દીનને માટેની, તથા પાદશાહીની ઉદારતા માટેની ગરજ છે. (૩) યજ્ઞદોના જવાબની સામે થવાના શબ્દો સાથે પણ, યજ્ઞદો પાસેથી ભેટો માંગવા વિષે, અને લાયક માણસોની ભેટો સાડે બરાબર તકરાર કરવા વિષે. (૪) એકમેક સાથે હુશીયાર યાદ અને ડહાપણ ભરેલી ચુંટણીનાં જોરના સંબંધ વિષે. (૫) ભલી પેદાયશોના સંબંધમાં તપાસ કરવા સાડે, સર્વથી ઉંચાં બહેશ્તમાં મીનોઈ દયા તથા સરદારીની પાછળ જવા વિષે.

(૬) ભલાં કામોના વધારા સાથે મળતું તે જ્ઞાન માંગવા તથા શિખવા વિષે; વળી તેથી દોલત અણુદીઠ રીતે મેળવવી^૨. (૭) આ પણ કે જે કોઈ, દીનના સાચા દસ્તુરને પોતાનું શરીર, નમનતાઈથી તથા માનથી આપી દે છે, તે દીનમાં હુશીયાર થાય છે^૪; અને જે કોઈ ભલો હોય તેને માટે તે જે ભલાઈ પેદા કરે છે તે યજ્ઞદો તરફની જે ઉદારતા મળે છે તે છે^૫. (૮) પ્રાણીઓના ખોરાક, સુધારા તથા કમ માટે અહુરમજ્દે પાણી, ઝાડો, જનાવરો^૬ અને અસલ દીનને પેદા કરવા વિષે. (૯) જ્યારે ભરોસાલાયક ડહાપણ અને સર્વથી ભલી ખાસીયતવાળો માણસ તે ભણે ત્યારે દીનની માંથના મીનોનાં સુખ વિષે.

(૧૦) આ પણ કે તે પાપી માણસ જે એમ ન માને કે તે જે ડગાઈ બીજને શીખવે છે તે તેનાં અંતઃકરણથી તેની પોતાની છે; પણ જ્યારે તે ધણાં લોકોને તે શીખવે છે ત્યારે તેથી તે એમ માને છે કે તે શિક્ષણથી ઉંધાડી ડગાઈ, જાહેર જુઠાણું તથા નાશકારક માન્યતા ઉપર સાહેબી મેળવે છે.

(૧૧) અને આ દુનિયાનાં આદમજાતની વળી આતશ અને પીગળેલી ધાતુથી ફરોગર્દ કરવાની તૈયારી વિષે^૭; તેથી આ દુનિયામાં, કાયદાના સંબંધમાં, નિર્દોષ તથા યુનાહગાર, જાહેર થયા છે^૮; અને તેજ મુજબ ફરોગર્દ વખતે પાપી લોકોની ધાયલ થયેલી હાલત તથા અશો લોકોની ખુશાલી થશે^૯. (૧૨) પાપી લોકોથી

૧. હા પ૧મો, ક. ૧, લીં. ૨, ૩.

૨. હા પ૧મો, ક. ૪, લીં. ૧.

૩. ઝમ્જ હાનો ક. ૫, લીં. ૧. અહીં ગમ્મોસ્પંદોને દોલતને અર્થે વાપર્યા છે.

૪. ઝમ્જ હાનો ક. ૫, લીં. ૩.

૫. ઝમ્જ હાનો ક. ૬, લીં. ૧.

૬. ઝમ્જ હાનો ક. ૭, લીં. ૧.

૭. ઝમ્જ હાનો ક. ૮, લીં. ૨.

૮. ઝમ્જ હાનો ક. ૮, લીં. ૧.

૯. ઝમ્જ હાનો ક. ૮, લીં. ૩.

ધાસ્તીમાં વળી મદદ સાથે વૉલૂમન તથા અશવહિરતને બોલાવવા વિષે^૧; અને ફક્ત અશોધથી બહેરતને કોઇનું પોતાનું કરવા વિષે. (૧૩) અને આ પણ કે અશો લોકોને માટે શ્રેષ્ઠ બહેરતમાં માણસોનું સાથ આવવું થાય છે, પણ પાપી લોકોથી કોઇનું પણ આવવું નહીં.

(૧૪) જરૂરિયાત સામે અધારાં રહેકાણના છુરી દીનવાળા કંઈ^૨, ગુલામખૂરગી અખતની^૩ દુશ્મની વિષે, અને તેનાથી તથા તેના જેવા છુરા લોકોથી જે લોકો સારા જરૂરિયાત છે તેઓમાં થતી બલલ, અને સઘળી દોષખની હયાતિ તેઓ સાથે છે.^૪ (૧૫) નેકીથી કંઈ તથા કરપનું રહેકાણુ બંધ થવા વિષે; અને આ પણ કે તેઓ દુન્યવી પેદાયશ વધારતા નથી, કે મીનોઈ સળગારતા નથી, પણ તેઓ આ દુનિયાને આછી કરે છે, અને મીનોઇને વીખેરી નાંખે છે.

(૧૬) શ્રેષ્ઠતા સિવાય પણ, તેના મોટા હુત્તર તથા મહેનતને લીધે કંઈ વિશ્વાસપની^૫ પાદશાહીની લાયકાત વિષે. (૧૭) તેણે જરૂરિયાતને લગનમાં હોવો આપી તેને માટે શ્રેષ્ઠતાની વખાણુ વિષે; જરૂરિયાતને તેણીએ સંપૂર્ણ માન આપ્યું તે સાથે હોવો વખાણુ; અને ધરની શેઠાણીની જગા માટે હોવોને ખાસ હકવાળી બનાવવા વિષે, જરૂરિયાતને શીખામણુ^૬ (૧૮) દરેક જાતની અશોધની ઉત્તમતા, પાદશાહી માટેના પ્યાર પોતાનો કરવા માટે, અને તેના દીન બણવાનાં કામ, જે કામમાં તેને વૉલૂમનના હુકમથી^૭ જરૂરિયાતને મદદ કરી હતી, તે માટે તેણે કીર્તિ તથા ડહાપણ માંગવા સાથે જામારપની^૮ વખાણુ વિષે. (૧૯) દીનને ટેકા આપવા તથા ફેલાવવાનાં તેનાં કામને લીધે; તેણે દીન કમુલ કરવા તથા બળવવા સાથે મધદોગ-માહની વખાણુ^૯ વિષે; મધરાત અગાઉ છુરાં લોકોની યુમ, ભેગો હુમલો, ખરાબ ખોરાક, અને બીજી આફતો, જે તેવાંજ કારણને માટે જરૂરિયાતને ખમવાં પડ્યાં હતાં; અને યજ્ઞોની ખુશાલી સાથે અહુરમજ્દનો કાયદો બણવા વિષે,^{૧૦} અને તેણે બહેરતને પોતાનું બનાવવું.

(૨૦) મીનોઈ શિક્ષણની શરૂઆતમાં જરૂરિયાતનાં મનના આખા સ્વભાવની સંપૂર્ણતા વિષે, અને તેનાથી તેનો વધારો; જ્ઞાનની હદ તથા ફાયદો બને, જે શરીરની શક્તિમાં વૉલૂમનનાં રાજ્યને લીધે છે, તે અશોધમાં દુનિયાના વધારાથી છે.^{૧૧}

૧. યસ્ન હા પ૧મો, ફ. ૧૦, લી. ૩.
૨. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૧૨, લી. ૧.
૩. આવાં યશ્ન, ફ. ૮૨, અખત્યો દુજ્ઞદાઓ તેમંધુહાઓ, યોશત-ઈ-ક્રયાનની વાતમાં આવતો જાદુગર અખત યાવુ.
૪. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૧૪, લી. ૩.
૫. હા પ૧મો, ફ. ૧૬, લી. ૧.
૬. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૧૭, લી. ૧, ૩.
૭. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૧૮, લી. ૨.
૮. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૧૮, લી. ૧.
૯. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૧૯, લી. ૧, ૨, ૩.
૧૦. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૧૯, લી. ૩.
૧૧. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૨૧, લી. ૨.

(૨૧) જરથુશ્ત્ર તરફની ક્રિયા તથા માનની શ્રેષ્ઠતા વિષે, અને તેના બદલાની ઉત્તમતા; વળી પહેલાં અહુરમઝ્દને, અને સધળા યજ્ઞોને તેઓનાં નામથી તેઓની મહોટાઈ પ્રમાણે આરાધના કરવા સાર તેને શીખામણુ.

(૨૨) અશોઘની શ્રેષ્ઠતા સર્વથી સરસ છે.

બાબ ૪૪મો, વર્ત્-માન્સર નસ્ક.

(૧) બાવીસમી ફર્ગદ, વાહશ્તોઘશિત,^૧ બલી દીનની સંપૂર્ણતા ચાહે તે લોકો વિષે છે, અને તે વિષેની માહિતિ. (૨) જરથુશ્ત્રના આવવાની અગાઉ પણ, સ્પીતામનાં ધરનાં^૨ દરેક કુટુંબ પાસે કીર્તિએ જવા વિષે; તે કુટુંબમાંથી પેદા થયેલાં લોકોનાં જ્ઞાન અને રચનાના કાયદાઓ, અને દસ્તુરી સત્તા; તેઓમાં ધરો, ગામડાઓ, શહેરો અને જીલ્લાઓનો સમાવેશ; બોલો તથા કામોની યોગ્યતાથી, દુનિયાનાં લોકોને યુનાહ તરફથી સવાબ તરફ તેનાં ખેંચવા અને મહોટાં કરવાં; અને બલી દીનના આવી પહોંચવાથી પણ, તે દુનિયાનાં લોકોને માનતાં બનાવે છે. (૩) અને આ પણ કે કષ્ટ-વિશ્વાસ્પની હયાતિ,—તે જરથુશ્ત્રની ખાહેસ, અને હુવેબના^૩ ફરોશ્ત્રની હયાતિ તેથી છે.

(૪) હહાપણુ સાથે બલી દીનને ચાહવા સાર. અને દીનની શીખામણો પ્રમાણે ચાલવા સાર, જરથુશ્ત્ર તરફ પોતાની દીકરી તરીકેનું કામ બળવતું, તેની તરફની પોતાની ફરજ તથા માન સંપૂર્ણપણે દેખાડવાં, અને જરથુશ્ત્ર પછી તેણીએ જામારપ^૪ તરફ માન દેખાડી પોતાની સ્ત્રીની ફરજો બળવવા માટે, જરથુશ્ત્રની દીકરી, પોઉર-ચિશ્તાની^૫ વખાણુ વિષે; તેજ પ્રમાણે તેની દીનદારી તથા યજ્ઞો તરફની શીદાગીરી સાર અહુરમઝ્દ તરફનો મહોટો બદલો. (૫) હુનોસની^૬ વખાણુ વિષે, જેણીથી મજ્દયસ્ત્રની દીનનું આગળ વધવું થાય છે, અશોઘના વધારાને લીધે તથા સધળા દેવોને હરાવવાથી, તેણીની દીનની મહોટાઈથી દુનિયામાં જે સવાબનાં કામો તથા કાયદો વધે છે તેને લીધે; અને તેને માટે તેણીનો ખુદાનો આભાર માનવો, અને તેણીની અહીં તેમજ ત્યાં^૭ મહોટી પડવી.

(૬) સેવટના વખતની તૈયારી કરે તથા તેને સળગારે તે લોકોની ખાસીયતો વિષે; આ, પણ, કે: “ તે તેઓની બહેરાત છે, એ સ્પીતામાન જરથુશ્ત્ર ! જેઓ દુનિયા-ઓમાં ફરોગદ કરશે; તેઓ હુશીઆર, દુઃખથી ઓછા હેરાન થયેલા, સંપૂર્ણ મનશનીવાળા છે, જેથી જ્યારે તેઓને દુધ પહોંચે છે, ત્યારે તેઓ તે જરવે છે; તેઓને બીક કે દુઃખ

૧. યસ્ત હા પ૩ મો.

૨. જુઝ્મો હા પ૩મો, ફ. ૨, લીં. ૩. સરખાવો બાબ ૩૮મો, ફ. ૨૩.

૩. ફરોશ્ત્રનાં કુટુંબનું નામ.

૪. યસ્ત હા પ૩મો, ફ. ૩, લીં. ૨, ૩.

૫. અવ૦ પોઉરચિશ્તા, જરથુશ્ત્રની દીકરી, જે વિશ્વાસ્પના વડા વજર જામારપ સાથે પરણી હતી. જુઝ્મો યસ્ત હા પ૩મો, ફ. ૩, લીં. ૨.

૬. ઝિજ હાનો ફ. ૫, લીં. ૧. શાહ વિશ્વાસ્પની સ્ત્રીનું નામ.

૭. ઝિઝે બીજી દુનિયામાં.

બાબ ૪૩મો, ક્ર. ૨૧-૨૨; બાબ ૪૪મો, ક્ર. ૧-૧૧; બાબ ૪૫મો, ક્ર. ૧. ૨૭

નથી, વળી જેઓ અશો ખાહેશથી અશો છે, તેઓ પાસે તેઓ જુઠા અથવા ખોટા બોલો બોલતા નથી. ” (૭) તે લોકોની ખાસીયતો વિષે, જેઓ સેવટને રદ કરે તથા તેના જમાનાને હરકત કરે; આ પણ કહ્યું કે: “તે તેઓની જાહેરાત છે, એ સ્પીતામાન જરથુષ્ટ્ર ! જેઓ દુનિયાનો નાશ કરનારા છે; તેઓ માટે જલદી ઉપાય છે, એટલે કે, તેઓ ધણા જલદી ખવાઈ ^૧ જાય છે, અને તેઓ ખરાબ તથા ભયંકર રહેકાણાં દુઃખમાં છે; તેઓ વિચારમાં અપૂર્ણ છે તેથી તેઓ દુધ જેરવી શકતા નથી; તેઓની ખીકનો ઉપાય નથી, અને જેઓ અશો ખાહેશથી અશો છે તેઓ પાસે વળી જુઠા તથા ખોટા શબ્દો બોલે છે. ”

(૮) દુજ માટેની ખાહેશ વિષે, દુજની દોસ્તી, અને દેવાનાં શિક્ષણ આપનારાથી ^૨ દુજને મળતો સંતોષ, આગળ વધવાની ગેરહાજરી જેને માટે તેઓ વિલાપ કરે છે તેથી પણ અહુરમઝ્દાનાં પ્રાણીઓનું દુઃખ તે ચાલુ રાખે છે; વળી તે દુનિયામાં ઠગાઈથી બોલે તેથી થતો ઘોંટાળો; તેની સાથે ગભરાટ તથા ઝડપી મ્હોતનું તથા સર્વથી ભયંકર દોજખી જંદગીનું જોડાણ. (૯) અશોમને હરાવવામાં તેઓના તે પાપી શાગેદા ^૩ તથા દોસ્તો વિષે, અને વળી દુનિયાની વધુ મ્હોટી દીનદારીનો નાશ કરવામાં તથા સેવટે રવાનને ચુનાહગાર કરવામાં.

(૧૦) સારાં રાજ કરનારો માણસ હોય તેની કીર્તિ વિખેરાઈ જવા વિષે, અને યજ્ઞોએ દુનિયાનાં પ્રાણીઓને સંતોષ આપવો; આ પણ તે કહે છે કે: ધુરાં જરેનો બનાવનાર, તથા દુઃખને તૈયાર કરનાર, જ્યાં તેઓ દુનિયામાં દરદ તથા દુઃખ ચાલુ કરશે, ^૪ તેઓ છે કે જેઓ અશો લોકોને નબળાં કરનાર તથા ખરાબ કરનાર છે; તે અશો પાદશાહ છે જે તેઓને મારે છે તથા સામે ધ્યાય છે, એટલે કે, જે તેઓને ચુનાહથી દૂર રાખે છે, અને પોતાની મરજી મુજબ તેઓ પર કાતો લે છે; ^૫ તે લોકોની, એ અહુરમઝ્દા ! આ તારી પાદશાહી છે, જેઓને તું સુખ આપે છે; તે કે જે રાસ્ત અને ગરીબ જંદગી ચુમરે છે. ^૬

(૧૧) સંપૂર્ણ શ્રેષ્ઠતા અશોઈ છે.

બાબ ૪૫મો, વર્શ્-માન્સર્ નસ્ક.

(૧) તેવીસમી ફર્ગદ, અધર્થમન્, ^૧ અધર્થમન્ની બદગી વિશે છે. “તે એક જે હું તને કહું છું, એ સ્પીતામાન ! તે એવાજ અવસ્તામાં સઘળા પવિત્ર બંદગીઓમાંની સર્વથી મ્હોટી છે; આ સર્વથી સરસ છે, કેમકે મેં આપેલી દરેક જાતની બંદગીઓમાં તે સર્વથી

-
૧. સરખાવો ફા. ૦ ખાવન્દહ, “ચાવેલું,” “ખવાયલું.”
 ૨. પએતાઅર્, “એક મીશનરી,” “ધર્મબોધ કરનાર.”
 ૩. યસ્ન હા પડમો ફ. ૮, લી. ૪.
 ૪. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૯, લી. ૧.
 ૫. યસ્ન હા પડમો, ફ. ૯, લી. ૩.
 ૬. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૯, લી. ૪.
 ૭. પહલવીમાં અધરેમન્. યસ્ન હા પડમાં આપેલી અધર્થમાઈશ્યોની અવસ્તા બદગી.

વધુ અસરકારક છે. ૧ (૨) જે અર્ધચંદ્રીની બાંધી તેઓએ ભણવી જોઈએ જેઓ ફાયદાવાળા છે, અને જેઓ તે મોટે સાહે ભણવાથી, એ સ્વીકારતા નથી ! મોટા થાય છે. (૩) તે એક જણ જે ધુરો મીનો છે, જે ખરાબ દીનવાળો છે, એ જરૂરથી ! પોતાની પેદાશમાં, એ સ્વીકારતા નથી ! તે જમીનમાં દટાઈ જાય છે; તે ધુરો મીનો જમીનમાં દટાઈ જાય છે. એક છે, જેઓ દેવો છે જ્યાં તેઓનાં શારીરિક હાડપીંજરો ભાંગી નાંખવામાં આવે છે. (૪) અને જેની મદદથી તેઓ શરીરને જીંદગી પાછી આપે છે તેઓથી મરણ પામેલાંઓને ઉચે ગોઠવવામાં આવે છે, અને તેઓ શરીરવાળી જીંદગી ધરાવે છે એવી કે તેઓ મરી જતાં નથી. ”

(૫) અશોઈની શ્રેષ્ઠતા સંપૂર્ણ છે.

બાબ ૪મો, બગ નસ્ક.

(૧) દાદાર અહુરમઝ્દ અને સધળા યજ્ઞોની ખુશાલી.

(૨) બગ નસ્કની ૨ બાવીસ ફર્ગદમાંની પહેલી અહુનવર્ધ ૩ છે, બગમાંની એક, અમેશસ્પંદ ૪ સિવાય, અને અમેશસ્પંદની અરજ પરથી દરેક પેદાશની અગાઉ તેને અહુરમઝ્દ પેદા કરવા વિષે ; તે શબ્દોની ખીલવણી, જે સર્વ જોનાર તથા હુશિયાર દીનની સર્વથી અંદરની અને સમજવાળી બાબતો તથા સર્વથી સરસ ટાળાંવાળાં શરીર જેવા છે.

(૩) બીજોનાં આ બીજના ૫ ભાગો, અને બધી દીનના બીજ સધળા શબ્દોની શરૂઆત અહુનવર્ધના ભાગની વહેંચણી છે. (૪) અને અહુનવર્ધના અહુનાવિર્ને અહુન પહેલું નામ છે, જે પહેલાંના સંબંધમાં તેનું ખાસ નામ છે, જે તે દાદાર જે વળી અહુરમઝ્દ છે તેની તરફથી મળે છે, અને આદમજાત તરફથી તેની લાયકાત ૬. (૫) પહેલા દાદાર સાથે જે વિચાર હસ્તિ ધરાવે છે તે શબ્દ, જે વધર્યો, તેની મરજ છે, તેની સાથે જોડાયેલો છે, જે હયાતિની પહેલી હાલતના સંબંધનાં નામના બીજ ભાગમાં છે; જેઓ ખાસ કારણ છે તેઓની તે ખાસ કરીને અસલ બીજ હાલત છે, જેઓ જાણે શારીરિક દેખાવ સાથે રહે છે, અને તે રીતે બીજનાં નામ સાથે

૧. અર્ધચંદ્રી યજ્ઞ મનની શાંતિ, આસાયશ તથા ખુશાલી આપે છે.

૨. નસ્કમાંનું ત્રીજું તથા ગાથાના વિભાગનું ચોથું નસ્ક. એમાં ગાથાની છુટ્ટી છુટ્ટી સરેહ આવેલી છે, અને દરેક હાને માટે જુદી ફર્ગદ આપવામાં આવી છે. એ નસ્કની પહેલી ત્રણ ફર્ગદ આપણને હજી પણ યસ્ત હા ૧૬-૨૧માં મળે છે.

૩. યથા-અહુ-વર્ધ્યો બાંધીનું નામ.

૪. કદાચ અહીં અહુરમઝ્દ પેદા કરેલા પહેલા અમેશસ્પંદ, વોહુમન વિષે, અથવા સધળા અમેશસ્પંદો વિષે ધારણા હોય.

૫. એટલે અહુનવર્ધની બાંધીના.

૬. બીજ પેદાશોની અગાઉ આ બાંધી માણસોએ ભણી હતી એવી માન્યતા છે. જુઓ યસ્ત હા ૧૬મો, ફ. ૨-૫, ૧૭-૨૦.

(૯) આ પણ કે અહુનવરનો પહેલો ભાગ, જેનું નામ ખગાન અહુનવધર્ છે, જ્યારે, મહેટેથી ભણતાં એક જણ કોઈ ક્રિયામાં તે ધૂટથી ભણે, ત્યારે તે જે બહુ કામ કરે છે તે ગાથાના સો શ્રીલસુશ્રી ભર્યા ફકરાઓ મહેટેથી અને ધૂટથી ભણવા બરાબર છે; અને જ્યારે ધૂટથી ભણતાં કોઈ તે ગાય ત્યારે તેવી ક્રિયા દસ બરાબર છે. ૬ (૧૦) આ પણ કે તેજ ભાગથી, જ્યારે કોઈ પહેલા છેડાનું સેવટ, જે સ્તૌત-યસ્ન છે, તે કોઈ નવો દસ્તુર કરે તેને લાયકની ક્રિયા, કરે છે, તે દિવસે તેઓ તે ક્રિયા કરનારનાં રવાનને ઉચાં ખહેશ્તમાં ત્રણ વખત પસાર કરે છે.

(૧૨) અને આ પણ કે તેણે તે અહુરમઝદને તાપે થઇને બનાવ્યો છે, જેવી રીતે પહેલાં પ્રાણીએ કયું, જે પોતાનું શરીર, પોતાના પાદશાહને, અને એકા તરીકે દીનના દસ્તુરને આપે છે; આ સખ્ય સાડ કે દુનિયામાં તેઓની પાદશાહી તથા સાહેબીની જરૂર છે. (૧૩) દાદાર અહુરમઝદ સર્વથી મોટો સાહેબ તથા ધણી છે; અને તેજ સખ્યથી બ્યારે તે યજ્ઞદાને તથા અહુરમઝદને લાયકનું કરવામાં આવે છે ત્યારે પહેલાં પ્રાણીએ પેદા કર્યું તેવું થાય છે.

• (૧૪) આ પણ કે તે માણસોને પોતાનું શરીર શહેનશાહ, જેનું મૂળ અહુરમઝદ પોતાનામાં રાખે છે, તેની નોકરીમાં રાખવા શીખવે છે; આ કારણ સાર કે બ્યારે

૧. અથારતુશ્ચ અપાત્તિચિત્ ઉચ્યા.
૨. ઝમંટલે વાહુમનૂની.
૩. યસ્ન. હા ૧૯ મો, ક્ર. ૨૦-૨૩.
૪. યસ્ન ક્રા. ૧૯મો, ક્ર. ૨૪.
૫. યસ્ન હા ૧૯મો, ક્ર. ૨૫-૨૬.
૬. યસ્ન હા ૧૯મો, ક્ર. ૬, ૭ અપને ૮.

અહુરમઝ્દે તેનું મૂળ પોતામાં રાખે છે, જે એક સારો પાદશાહ બનાવવામાં આવે, તે જેને એમ મ્હોટાઇએ ચઢાવ્યો હોય તેને તે પાદશાહ તરીકે રાખે છે, જ્યારે વળી અહુરમઝ્દે માટે હાડમંદ દુનિયા પેદા કરવા જરૂરનું હોય, અને જ્યારે પેદાયશને શીખવે છે ત્યારે.

(૧૫) આ પણ કે વૉહુમનનો બદલો તે માણસ ધરાવે છે જેનાથી જે ચીજ નેકીવાળી હોય તે દેખાડવામાં આવે છે, જે વળી નેકીવાળાં બહુતરો બોલે છે, અને જે વળી માણસોને ગુનાહથી દૂર રહેવાની સર્વથી સરસ રીત શીખવે છે. (૧૬) આ સખ્યને માટે, કારણ કે કોઇપણ નેકીનો દેખાવ, હાપણથી બહુતરો બોલવાં, અને ગુનાહથી દૂર રહેવું, એ જાણે કે સારાં લોકોમાં દુન્યવી મહેમાનગીરી છે, મીનોઈ રીતે અમેશસ્પદોને લીધે, તેમાં વૉહુમન સર્વથી સરસ રસતો દેખાડનાર હોવાથી; અને તેજ સખ્યને લીધે, જેનામાં તેવોજ ખાસ હુન્નર હોય તે વૉહુમન સાથે તેવાંજ બધાં કામવાળો છે, અને તે સારાં કામોને લાયક હોવાથી તેવોજ બદલો થાય છે.

(૧૭) અને આ પણ કે જે માણસ તે કામો કરે છે તેનાથી અહુરમઝ્દે રાજ્ય આપવામાં આવે છે, આ તદ્દ મઝ્દા તવા ખશઁમ્થી ^૧ જાહેર થાય છે; અને તેનો પહલવી તરણુમો આ મુજબ છે : “ઓ અહુરમઝ્દે ! તે તારી આ પાદશાહી છે, જેનાથી જે માણસ ધન્સારી જાંદગીવાળો, ગરીબ, તથા દોસ્તીવાળો હોય તેનાથી મુક્ત મળે છે.” (૧૮) આ સખ્યને લીધે ^૨ કે નાશ કરનારથી દુનિયાનાં ગરીબ પ્રાણીઓના વધુ ખાસ બચાવ સારૂ અહુરમઝ્દે દુનિયામાં ખાસ પાદશાહી પેદા કરી નથી, પણ તે માણસ જેનાં રાજ્યનું જોર ગરીબોના બચાવ સારૂ છે, જે અહુરમઝ્દેની ખાહેશ છે, તેના રાજ્યનાં કાણુના સખ્ય સારૂ અહુરમઝ્દે પાદશાહી આપવામાં આવી છે.

(૧૯) આ પણ કે દુશ્મનથી બચાવ થવાથી તેનાં ગરીબ લોકોને મદદ મળે છે, જે લોકોનો બચાવ રૂપીતામાનની દોસ્તીને લીધે થાય છે; પ્રાણીઓનું સંકટ દીનને ટેકો આપવાથી દીનનો વધારો થાય તે છે, અને રૂપીતામાનનો દોસ્ત દીનને ટેકો આપનારાઓનો મદદગાર થાય છે. (૨૦) પ્રાણીઓના નાશ કરનારનું બહારથી દાખલ થવા વિષે; ^૩ અને તેને લીધે રૂપેન્તા મઝ્દ્યુ, એટલે બધા મીનોની લાચારી.

(૨૧) તે ત્રણ ધોરણુ જે બધા વિચાર, બધા શબ્દો, તથા બધાં કામો છે તેથી અહુરમઝ્દેની દીનતા આ શબ્દોનાં જોડાણુ વિષે; અને ચાર વર્ગોથી જે દસ્તુરી, લડવૈયાપણુ, ખેતી, અને હુન્નર છે; અને પાંચ સરદારીથી, જે ધરતી, ગામતી, મેળાતી, પ્રાંતની, અને સર્વથી મ્હોટી જુરથુશ્ત્રપણાંની સરદારી છે; ^૪ અને એક બધા પાદશાહની ઉદારતાના એકજ ચુકાદા વિષે.

(૨૨) અશોઈ સર્વોત્તમ શ્રેષ્ઠતા છે.

૧. યસ્ન હા ૫૩મો, ક્ર. ૯.

૨. રવાનનો છૂટકારો આ સખ્યથી મળે છે કે.

૩. યસ્ન હા ૧૯મો, ક્ર. ૩૯.

૪. ઝ્મેજ હાનો ક્ર. ૪૪—૫૫.

આબ ૪૭મો, બગ નરક.

(૧) બીજી ફર્જ બગાનની અષ્ટમૂ^૧ છે; જે દરેક જણ બીજા કોઈને જે કાંઈ તેને માટે કીંમતી હોય તે બક્ષે છે તેને સર્વથી સરસ સુખ બક્ષવામાં આવે છે; ૨ આ સખ્ય માટે કે તે અષ્ટમૂની શ્રેષ્ઠ ભેટને લીધે ત્યાં ધણી ફાયદાવાળી ભેટ આપી ઊભી થાય છે, અને એક ફાયદાવાળી ભેટ લાયકને બક્ષેલી થાય છે. (૨) અને આમ પણ કે, દરેક સવાબવાળાં કામનો બદલો તેનાથી તે માણસને આપવામાં આવે છે જે આદમ-જાતને શીખવે છે અને ઉદ્યોગમાં^૩ રાખે છે, કારણ કે જેમ તેનાં સધલાં સવાબનાં કામોનું તે કાર્ય છે, જે કોઈ આદમજાતને ઉદ્યોગ શીખવે છે અને ઉદ્યોગમાં રાખે છે, તેમ ઉદ્યોગથી સવાબનાં કામોનો બદલો જે આદમજાત પોતાનો કરી શકે તે તેનાથી એટલે અષ્ટમૂથી પોતાનો કરે છે. (૩) અને આ પણ કે દરેક સવાબનાં કામને તે વધારો આપે છે.

(૪) જે સવાબનાં કામોથી માહીતગાર હોય, તથા તેને માટે ખાહેશમંદ છે, તે તેથી બહુલા લોકોને છુટકા કરનાર થાય છે; જે કોઈ નેકીપણથી સત્તા ધરાવે છે તે સવાબનાં કામો કરનારાઓને બદલો આપવામાં સર્વથી સરસ છે; અને જે કોઈ, વળી, સાચો ચુકાદો કરી શકે તથા સજા જાહેર કરે, તે ચુનાહગાર માટે સજા કરવાને અને તેનાં સારાં કામોની ગેરહાજરીને લીધે તેને અંધકારમાં ઢંકેલી દેવા માટે સર્વથી શ્રેષ્ઠ છે; અને જે કોઈ, વળી, મધ્યમપણ અને ડહાપણ વાપરે છે તે દુનિયાની સારી પાદશાહી માટે સર્વથી શ્રેષ્ઠ છે.

(૫) અશોઈની ઉત્તમતા સર્વથી સરસ છે.

આબ ૪૮મો, બગ નરક.

(૧) ત્રીજી ફર્જ બગ નરકની ચૈધે-હાતામ ૪ છે; જાણવું કે અહીં તેનાથી અહુરમઝ્દની પરસ્તેશ શીખવવામાં આવે છે, જે અહુરમઝ્દનો કાયદો છે, એટલે કે તેનો કાયદો પ્રમાણીક છે. ૫ (૨) અને આ પણ કે તેથી અહુરમઝ્દની પરસ્તેશ થાય છે, જેની ખાહેશ જીવતાં માણસોની સારી જીંદગી સાથે છે. (૩) આ પણ કે તેથી અશો નર તથા નારીઓની વખાણ થાય છે, જેની નીચાએશ અમેશસ્પદો સાથે છે. ૬ (૪) અને જેઓની તેજેશ ચુનાહ માટે છે; તેઓની પોતાની તરફથી અહુરમઝ્દ માટે સધળો સતીષ એવો છે; અને તેથી તે અહુરમઝ્દની ખુશાહી ગણાય છે.

૧. અહીં એને માટે પહલવીમાં આવતો સાધારણ શબ્દ, યશરાયીહ વાપર્યો છે. અષ્ટમૂની બંદગીની વખાણ સાથે જુઓ, અવસ્તા યસ્ન હા ૨૦મો.

૨. પહલવી યસ્ન હા ૨૦મો, ફ. ૧.

૩. જુઓ એજ હાનો ફ. ૨.

૪. સરખાવો ચૈધે હાતામ વિષે અવસ્તાનું લખાણ, યસ્ન હા ૨૧મો.

૫. યસ્ન હા ૨૧મો, ફ. ૧.

૬. એજ હાનો ફ. ૨, ૩.

(૫) અને અહીં કોઈ ત્રણ હકીકતો જણાવે છે જેમાં અહુરમજ્દની પરસ્તેશની સઘળી રીતો સમાવવામાં આવી છે. (૬) એક જ્યારે આદમજાતનો કાયદો નેકીમર્યો હોય ત્યારે છે, કારણ કે તેની હદ વિચારની નેકીથી છે; આ તે છે કે જે પોતે અહુરમજ્દની પરસ્તેશ તથા નીયાએશ ગણાય છે. (૭) એક જ્યારે તે આદમજાતને જીંદગીની ખાહેશ શીખવે છે ત્યારે છે; અને તેનો કાયદેસર સુકાદો આદમજાતના બચાવ, અને ખોરાક અને ખીજ મદદ તથા ખુશાલી સાર છે; તે આદમજાતની દરેક હાડમંદ પેદાયશનો દોસ્ત છે, એવી રીતે ચાલ્યો છે કે જેથી માણસોનું પુલ સાથનું જોડાણ તેણે પેદા કર્યું છે, જે અહુરમજ્દની પરસ્તેશ તથા ખુશાલી ગણાય છે. (૮) એક જ્યારે તેઓ અમેશસ્પંદોની નીયાએશ કરે ત્યારે થાય છે, જે તેઓને દરેકને જુદા જુદા, તેઓનાં દુનિયાને તેથી સુધારવાનાં, તથા રસ્તો દેખાડવાનાં કામમાં અમેશસ્પંદોને જોર આપવા માટે છે; કારણ કે તેઓની નીયાએશ કરવી એ દીને જાહેર કર્યું છે; આ જાહેર થયું છે કે તે ક્રિયા યીન્વદ પુલપર પહેંચે અને અહુરમજ્દની પરસ્તેશ તથા ખુશાલી સાર જોડાઈ જાય, તે ક્રિયાથી અમેશસ્પંદને જોર મળે છે અને એક યીજ આ છે કે અમેશસ્પંદનાં જોરથી આદમજાત આગળ વધે છે.

(૯) અશોઈ ઉત્તમ ન્યામત છે.

બાબ ૪૯મો, બગ નસ્કું.

(૧) દાદાર અહુરમજ્દની ખુશાલી, અને ખુરા મીનોને ધિકકારની ભેટ.

(૨) એથી ફર્જ બગની યાનીમ્-મનો^૧ જરથુશ્ત્રની વખાણ વિષે છે, એટલે કે તેની જડજ તરીકેની પદવી, અને તેનું આશિર્વાદ માંગવું, તથા જવાબમાં બોલવું એવાં હતાં કે જેવાં માંથોમાં જાહેર કર્યાં છે. (૩) આ પણ કે તેની કાયદેસર સત્તા આશિર્વાદની અગાઉ હસ્તિ ધરાવતી હતી; એટલે કે આ એક સુકાદો પોતામાટે તેનાથી જાહેર થયો છે કે તેનું પોતાનું શરીર નેકીથી પહેલાં લાયક બનાવે છે અને પછી તે નેકી માંગે છે.

(૪) આ પણ કે તે મૂળ તથા સેવટ અહુરમજ્દને આપે છે, જે અહુરમજ્દથી છે એમ માને છે, કારણ કે જુદા જુદા કાયદાઓ તથા ખુશાલીઓનાં મૂળ તથા સેવટ ખુદ ખુશાલીમાટે જરૂરનાં છે કેમકે ખુશાલી દરેક સુખનું સેવટ છે તેનું કે જેની ખુશાલીએ અહુરમજ્દને ઈજાગલી ભેટ^૨ આપી હોય, તેથી, તેનો સુકાદો આ છે કે જેની ખુશાલી તે યીજ જે અહુરમજ્દની મરજ છે તેથી ઉભી થાય છે, તેનાં મૂળ તથા સેવટ અહુરમજ્દને અર્પણ કરે છે. (૫) આ પણ કે કાયદેસર ખુશાલી આપનારાઓનું સવાખનું કામ જે કોઈ સાચાં માનનું કામ કરે છે તેનાથી ખુશાલી તથા પોતાની કરવાનું કામ છે; આ કારણને માટે પણ કે ખરાં માનથી જે કોઈ બીજાને કાયદેસર ખુશાલી

૧. હાલનો યસ્ન હા. ૨૮મો. અહુનવધતિ ગાથાની પહેલાં મૂકેલા આશિર્વાદના શબ્દો ફ. ૧.માં આવેલા છે. જુઓ મારાં વોલ્યુમ ૧૭માનો બાબ ૨૭મો.

૨. અહિસ્તોક્તીદ્, અવ૦ ઉસે ક્રિતિ, અદા વિરાદ્, બાબ ૧૩મો, અહિસ્તોક્તીદ્, મીનોઈ યજ્ઞને આપવાની ઈજાગલી ભેટ.

આપનારો છે તેનું કારણ તેનાં માનથી બીજાને પ્રશાસ કરવાનું છે ; અને બ્યારે આમ તે માણસોની પ્રશાસી માટે કાયદેસર પ્રશાસી આપનારાઓનું સવાખનું કામ તેઓથી પ્રશાસી આપનારે અને પોતાનું કરી લેવાનું થાય^૧ છે. (૬) આ પણ કે વોહૂમનું ડહાપણ તેનાથી વધે છે જે બધાં મનથી એક બંદગી બોલે છે ; આ સખખ સાં કે વોહૂમનું ડહાપણ તથા તેનો વધારો ધણા ખરા તે પવિત્ર શબ્દોથી છે.

(૭) આ પણ કે ઢોરોની પુષ્કળતા તથા સંતોષ જે કાંઈ તેના કબજામાંના ઢોરોને ખરાખર રાખે છે તે શીખવે છે ; અને આ સખખને માટે કે આમ જે તેના કબજામાંનાં ઢોરોને ખરાખર રાખે તેનાં ઠાળાંને લીધે, તેનાથી તે તેનો ફાયદો અને સંતોષ મેળવે છે ; અને બીજાઓ જે તે ફાયદો જોય તે બીજાઓને શીખવ્યા તે કે જે પોતાના ફાયદા તથા સંતોષ સાં ઢોરોને ખરાખર રાખવા વિષે જેટલાં શીખવે તેટલાં.

(૮) આ પણ કે તે ફાયદો લાયક લોકોનો અપાયલો હોવાને લીધે જે કાંઈ પોતાના ફાયદાને ચળદોના કબજા માટે રાખે તેને શીખવવામાં આવે છે ; અને આ સખખ સાં કે તે પોતાના ફાયદાને તેને ચળદોના ફાયદા સાં રાખવાને માટે લાયક લોકોને આપે છે, અને બીજાઓ તેથી શીખે છે. (૯) આ પણ કે બન્ને દુનિયામાં સુખ આપવાનું તેને શીખવવામાં આવે છે કે જે એક શરીર તથા જીંદગી ધરાવતા લાયક માણસને ફાયદો આપનાર તરફ ઉદાર તથા લાયક છે ; અને આ સખખ સાં કે બન્ને હાડમંદ તથા મીનોઈ દુનિયા તેની છે ; અને તેની હાડમંદ હયાતિ આ જીંદગીમાં છે અને તેની મીનોઈ હયાતિ તે જીંદગીમાં છે જેમાંથી ફાયદો આપવાની કિમત આવી પહોંચે છે. (૧૦) આ પણ કે જે અશો લોકોને માન આપે છે તેનાથી આ પણ શીખવવામાં આવે છે કે ચળદો તેઓની મરજી બળવનારને પ્રશ્ન કરે છે ; અને આ કારણ માટે કે જે ચળદો તરફ સાં માન દેખાડે છે તેનાથી તેની સારી પિછાણ તેઓનો જવાબ થાય છે, અને તેને માટે ચળદોની ભેટ નક્કી છે.

(૧૧) આ પણ કે જે પહેલો હતો તેણે વળી આદમજાતને આ પણ શીખવ્યું છે કે ચળદોની ભેટ માંગનારાઓ^૨ હુકમ આપવા લાયક સત્તાથી ચળદોને પ્રશ્ન કરે છે ; વળી આ સખખ સાં કે એક ચળદોની મહેમાનગીરી દીનનાં ફરમાનથી આપેલી દુનિયામાંની તે સિવાયની નેકી છે, અને ચળદો તરફની છુટાપણાના રસ્તાની ભેટ વળી માનીતાં લોકોના સંતોષથી થાય છે ; અને માણસો તેથી શક વગરનાં થાય છે, અને ચળદોમાં વધુ માને છે. (૧૨) અને આ પણ કે તેનાં રવાનને ઉચાં બહેશતમાં જગા મળે છે અથવા મળશે, જેનાથી જે કાંઈ ચળદોની તથા અશો લોકોની વખાણ કરે તેને કાંઈ આપવામાં આવે છે તેનાથી ; અને આ કારણ સાં કે વળી દોલતનાં સાધન સાથે ઉદારતાથી અને બહેશતના રસ્તા માટેની બીજી ભેટો જાહેર છે ; અને જે કાંઈ ચળદોને તથા અશો લોકોને આપવામાં આવે છે તે શ્રેષ્ઠ ઉદારતા છે. (૧૩) આ પણ કે માનની જરૂર વાળાનું માન તે રાખે છે જે અશો લોકોને પવિત્ર દીનના શબ્દો શીખવે છે ; અને આ કારણ સાં કે જે દીનનો બલો શિક્ષક છે તે ચળદોના તથા અશો લોકોનાં માન, અને ફાયદો, તથા પ્રશાસી સાં તે કામમાં લે.

૧. સરખાવો ચસ્ત હા ૨૮મો, ફ. ૫, લીં. ૩.

૨. જુઓ ઝિજ હાનો ફ. ૪, લીં. ૧.

(૧૪) આ પણુ કે અહુરમઝ્દની દીનથી ૧ જે જ્ઞાન મળે છે તે જે વૌહૂમનને ચાહે છે તેણે જાહેર કર્યું છે ; અને આ કારણુ સાડ કે ખરું જ્ઞાન પવિત્ર હજીપણુની ચુટણીથી છે, અને અશો લોકોના સર્વથી વધુ હુશિયાર ચુટણીવાળાને પહોંચવાથી મનમાં મીનોઈ સાહેબને, જે રાસ્તી મનની અંદર મીનોઈ સાહેબને માટે રસ્તો તૈયાર કરે તેનાથી, જે રાસ્તી વૌહૂમનને મનમાં રાખવાથી તેમાં પેદા થાય છે. (૧૫) આ પણુ કે તે અશોઈ તે શીખવે છે ૨ જે પોતાનું મન હમેશાં અશોઈમાંજ રાખે છે ; અને આ કારણુ સાંડ કે, તેનું મન તેમાંની તેની કોશેશમાં ફત્તેહ પામે છે, અને તે કોશેશથી ફત્તેહ મેળવે છે. (૧૬) આ પણુ કે અહુરમઝ્દના સંબંધની ચીજોનાં આગળ વધવા માટે જે હુકમ આપે છે તે આદમજાતને આ પણુ શીખવે છે જેથી કોઈ અહુરમઝ્દનું તખ્ત જોય ; અને આ કારણુ સાડ કે દુનિયામાં અહુરમઝ્દની મરજીનાં સંપૂર્ણ આગળ વધવાથી તે તખ્ત જોઈ શકાય છે ; અને જે કોઈ અહુરમઝ્દના સંબંધની ચીજોના આગળ વધવા વિષે હુકમ આપે છે, દુનિયામાં અહુરમઝ્દની મરજી તેની થાય છે ; તે ચીજોનો આગળ વધતો ભાગ લોકોને વળી સંપૂર્ણતાના પાયાથી દેખાડવામાં આવે છે, તે માણસની નજરમાં અહુરમઝ્દનું તખ્ત થાય છે.

(૧૭) આ પણુ કે જે કોઈ અહુરમઝ્દને પોતાનામાં મહેમાન રાખે છે ૩ તેનાથી જે બાખતો ફક્ત દસ્તુરથીજ સમજાય તેવી પણુ આદમજાતને શીખવાય છે ; આ કારણુ સાડ કે જે કોઈ દસ્તુરથી શીખવાય તેજ ધણાંખરાં શિક્ષણુ તથા જ્ઞાન છે. અને જે કોઈ પોતાનામાં અહુરમઝ્દને મહેમાન રાખે છે, તે પછી એક મીનોઈ સરદાર માંગે છે, જે તેનાં શિક્ષણુ સાડ કીર્તિવાળો અને વખણાયલો થાય છે, અને આદમજાત તેનાથી શીખે છે. (૧૮) આ પણુ કે એક ભલો શખ્સ, જે એક ભલો પાદશાહનો શાગેઈ તથા ખુશાલી આપનારો હોય, તે જે ભલો પાદશાહ હોય તેના ફાયદા સાડ ૪ એક ભલો માણસ લાવે ; અને આ કારણુ સાડ કે, તેને જે ફાયદો થાય તેમાં એક ભલો માણસ બીજાં ભલાં લોકોને સામેલ કરે છે, અને તેનાં સારાં ચારીત્ર, સ્વભાવ, તથા મીઠાજ તેને લીધે છે ; પણુ જ્યારે પાદશાહનાં માન તથા ખુશાલીથી પાદશાહ આગળ પોતાને લાવવાનું થાય ત્યારે તે ફાયદા સાડ તેનાથી બીજાં લોકોને પણ આગળ લાવવાં. (૧૯) આ પણુ કે જે કોઈ પ્રમાણીકપણે ભલાં કામેનો જથ્થો એકઠો કરશે, તેના પોતાનાં માટે આબાદીનો રસ્તો ૫ ખુલ્લો થશે, વળી આ કારણુ સાડ કે આગળથી ન જણાય એવા વખતથી મેદોના ચુટણી કરનારનો પ્રમાણીક તથા નેક જથ્થો આપવામાં આવે છે, અને જ્યારે એમ હોય ત્યારે તે યજ્ઞોનો ખજાનો થાય છે.

૧. જુઓ યસ્ન હા ૨૮ મો, ફ. ૪, લીં. ૨.

૨. ઝેજ હાનો ફ. ૪, લીં. ૩.

સરખાવો યસ્ન હા ૨૮મો, ફ. ૫.

૩. યસ્ન હા ૨૮મો, ફ. ૬, વૌહૂ ગઈદી મનંધા.

૪. ઝેજ હાનો ફ. ૬, લીં. ૨.

૫. ઝેજ હાનો ફ. ૭, લીં. ૧.

(૨૦) આ પણુ કે જે અમેશરપદો માટે ફાયદાવાળાં કામો કરે છે તેનાથી ભેગી દુનિયાની વિશ્વાસપની પાદશાહી ૧ માટે જે ફાયદા હોય તેની ભેટ માંગવામાં આવે છે ; અને આ કારણુ સાફ કે અમેશરપદો સાફ કીધેલું સાફ કામ પોતાને માટે માંગવાથી ભેગી પેદાયશનો ફાયદો થઈને ભલા અને નેક પાદશાહની સધળી ભલી પેદાયશનો સર્વથી શ્રેષ્ઠ ફાયદો થાય છે. (૨૧) આ પણુ કે જે અમેશરપદોનો વખાણુનાર છે તેનાથી ભલી દીનની વખાણુ ન્થાય છે ; અને આ કારણુ સાફ કે ભલી દીન અમેશરપદોની વખાણુ છે, અને અમેશરપદોની વખાણુ ભલી દીન છે. (૨૨) આ પણુ કે જે માણુસ યજ્ઞોને ભેટો આપશે તેનાથી યજ્ઞોની દીન આગળ વધે છે, અને આ કારણુ સાફ કે યજ્ઞોને ભેટ આપવી એ દીનને ટેકો આપનારાઓને નેર આપે છે ; અને દીનને ટેકો આપનારાઓથી દીન આગળ વધે છે.

(૨૩) આ પણુ કે જે કોઈ સવાખનાં કામો કરવા માટે આદમખતને એકદમ આતુર બનાવશે તેને આદમખત માટેના કરેલાં તે સારાં કામ સાફ વળી ઉદાર બદલો મળે છે ; અને આ કારણુ સાફ કે સવાખનાં કામોનાં મૂળનો આપનાર તેનાં સેવકનો પણુ આપનાર છે. (૨૪) આ પણુ કે જે કોઈ પ્રમાણીક ખાહેશનો મદદગાર છે, અને વળી પ્રમાણીક કામથી પ્રાણીઓને ખોરાક મળે છે, અને જેની દોલત નેકીના કામોથી એકઠી થઈ છે, તે અગણીત લોકોથી વધુ વખાણુાય છે ; અને આ કારણુ સાફ કે જે કોઈ નેક ખાહેશવાળાં લોકોનો મદદગાર છે તે દુનિયામાં પ્રમાણીકપણું વધારે છે ; અને જેનો જયો નેકીથી થાય છે તે દુનિયાને મોટી કરનાર થાય છે. (૨૫) આ પણુ કે જે કાયદા વગરનો છે તેને જે મદદ કરે છે તે લિશ્કુકને તેઓ માટે જે જરૂરનું હોય તે તેઓને આપવાનું શીખવે છે. (૨૬) જે કાયદા વગરનો છે તેને આ મદદ કરવું છે જેવી રીતે કોષ્ટએ એક પ્રાંત, એક જિલ્લો, એક દેશ, અથવા એક કુટુંબને મદદ કરવી જોઈએ અને એક જણે વિશ્વાસપના કુટુંબનાં લોકોનાં કુટુંબી રહેઠાણુને, તેઓના કીલ્લાને તથા ગઢને, અને ખેડુતનાં રહેઠાણુને જાળવવું જોઈએ ; એક જણે ખરાબ રસ્તાને દરસ્ત કરવા જોઈએ, નદીઓની ઉપર પુલો બાંધવા જોઈએ, નદીનાં, અથવા નહેરનાં, ૨ અથવા નાળાંનાં પાણીને રસ્તા આપવો જોઈએ, અને વેરાન જગાઓને વસ્તીવાળા કરવી જોઈએ, અને દુનિયામાંનાં લોકોની હિમ્મતની સગવડ તથા ફાયદો થાય એવી ચીજો કરવી જોઈએ. (૨૭) અને જે કોઈ એવી ચીજો કરે તેને પાછળથી જનમનારો મદદ કરશે, અને આદમખત માટે જરૂરની સર્વથી વધુ ફાયદાવાળી ચીજ કરવાનું, અને વળી ખીજાઓ માટે એવીજ ચીજો કરવાનું શીખવે છે.

(૨૮) આ પણુ કે મીનોઈપણું તે છે, જે ડહાપણુવાળા માટે ડહાપણુ છે ; એટલે કે, જેનું જાતી ડહાપણુ ૩ સાફ હોય તેને મેળવેલું ડહાપણુ ૪ શીખવે છે ; વળી આ કારણુ સાફ કે મીનોઈ શક્તિ, જેવી તેની પાસે આવી હોય તેવી, અને જે મેળવેલું ડહાપણુ છે તે, અહુરમજ્દનાં પ્રાણીઓ માટે છે, અને કુદરતી ડહાપણુ તેને ખીલવવા આપેલું છે, અને અહુરમજ્દ તેથી ખુશી થાય છે.

૧. યસ્ત હા ૨૮ મો, ફ. ૭, લી. ૩.

૨. અવં કત, ફાં કત, “જમીનની નીચેની નહેર.”

૩. અવં આસ્નો—પ્રત્, “જાતી ડહાપણુ.”

૪. અવં ગમ્પોષો—જોતો—પ્રત્, “મેળવેલું ડહાપણુ.”

(૨૯) હાડમંદ હસ્ત જે હતી, અને દુન્યવી હસ્ત, તથા ભવિષ્યમાં થનારી હાડમંદ હયાતીનાં^૧ આગળ વધવાનો કુંકો અહેવાલ; હાડમંદ હયાતી જે હતી અને જે છે તેને માટે આ પશુ છે; મુળના વિચારની શરૂઆત વિષે, અને સારી તથા ખુરી હયાતીઓનું કાયદામંદ પેદા થવું, ભલાંની ભલાઈ, તથા ખુરાંની ખુરાઈ; અને હાડમંદ હયાતી જે વચમાંની છે તેનાં આગળ વધવા વિષે, સારાં કામો અસરકારક કરવાં, અશોઈ, તથા બદલો મેળવવો; અને શુનાહ કરવો, શુનાહગારપણું, તથા સળનું દુઃખ; અને જે સેવટની થશે તે હાડમંદ હયાતી વિષે; જે માણસ સર્વથી વધુ ભલો છે, અને જે સર્વ ભલાં લોકોનાં મુળ જેવો છે તેની ડહાપણુ સાથની પાદશાહી ત્યારે થશે; બદી ઉપર ભલાઈની કુતોહ, ભલાઈની પાદશાહી થશે, બદીની પાદશાહી નાશુદ થશે, અને ભલાં પ્રાણીઓ ઓખી હાલતમાં સજીવન થશે.

(૩૦) અશોઈની શ્રેષ્ઠતા સંપૂર્ણ છે.

બાબ પંમે, બગ નસ્ક.

(૧) પાંચમી ફર્ગઈ, ખરમઈખ્યા,^૨ કાઈ પોતાના કબજામાંનાં ઢોરોને બરાબર રાખે તેની ગેરહાજરી માટેની ગેઝિશ્-અઝર્વનને^૩ કરેલી ફરીયાદ વિષે છે; આ કારણુ માટે પશુ કે તેનાથી ઢોરો વધે છે, અને તે વધારામાટેની ધિચ્છા તથા ખાહેશથી ખીન્નઓ તેના દાખલા મુજબ આવે તથા ઢોરોને બરાબર રાખે; પશુ ગેઝિશ્-અઝર્વનની ફરીયાદ આ છે કે તે માણસ હસ્ત ધરાવતો નથી. (૨) આ પશુ કે જે યજ્ઞદાના સંબંધની ચીજોના આગળ વધવા વિષેના હુકમો આપે છે તેનાથી ઢોરોની સંભાળ લેવાય છે, અને તેનું રવાન યજ્ઞદોપાસે જાય છે; અને આ કારણુ માટે કે યજ્ઞદાના સંબંધની ચીજો આગળ વધારવાનાં કામમાં અને વળી રવાનના છુટકારા માટે ઢોરોની સંભાળ જરૂરની ચીજ છે. (૩) આ પશુ કે એક સરદાર ૪ જે ઢોરો ઉપર સત્તા રાખે છે તેની સાથે જે ઢોરોને રાખે છે તે ઢોરોને પેદા કરનારનો દોસ્ત જેવો છે, તેને ઢોરોની સંભાળ વિષે શીખવે છે, તે એટલે કે ઢોરોનો સરદાર, જે ઢોરોના ખોરાક, રક્ષણુ તથા વધારામાં શીખેલો છે; અને આ કારણુ સાથે કે જ્યારે તેને ઢોરોને એક કાયદેસર માણસની સાથે રાખવામાં આવે છે, જે ખોરાક આપનાર તથા રક્ષણુ કરનાર છે, અને જે ઢોરોનો વધારો કરે છે; વળી તે પોષીત પશુઓની પોષણુ કરનાર તરફની, રક્ષણુ લેનારાઓની રક્ષણુ કરનાર તરફની, અને વધારો થનારાઓની વધારો કરનાર તરફની દોસ્તી તેનાથી દેખાડવામાં આવે છે; અને દાદારની પેદાયશ માટેની ખ્યારથી મતલબ પોષણુ લેનારાઓ માટેની પોષણુ કરનારની, તથા રક્ષણુ લેનારાઓ માટેની રક્ષણુ કરનારની, તથા વધારો થનારાઓની વધારો કરનાર તરફની છે.

૧. ઝિંટલે આગળ થઈ ગયલી, હાલની, તથા ભવિષ્યની હયાતી, જુઝ્મી યસ્ન હા ૨૮મો, ફ. ૧૧, લી. ૧, ૨, ૩.

૨. જુઝ્મી બાબ પંમે, નોટ ૧ લી. અહીં આ રાખ્દ ખરમઈખ્યા લખાયેલો છે.

૩. જુઝ્મી અવસ્તા અને પડલવી યસ્ન હા ૨૯મો, ફ. ૧.

૪. ઝિંજ હાનો ફ. ૨.

(૪) અને આ પણુ કે જે કોઈ ઠોરોને પ્રમાણીક હેતુ સાથે રાખે છે તે તેઓને યજ્ઞોને અર્પણ કરે છે; અને આ કારણુ માટે કે જ્યારે તેઓને પ્રમાણીક હેતુથી રાખવામાં આવે છે, ત્યારે તે યજ્ઞોની મરજી બર લાવે છે, અને જ્યારે યજ્ઞોની મરજી બર લાવવામાં આવે છે ત્યારે તેનાથી ઠોરોને યજ્ઞોને આપવામાં આવે છે. (૫) આ પણુ કે જે કોઈ ઠોરોમાં નરોને લાયક વખતે દાખલ કરશે તેને પણુ ઠોરોપર કેમ દેખરેખ રાખવી તે શીખવે છે; આ કારણુ સારૂ કે ઠોરોના વધારા માટે નરોને દાખલ કરવા એ અગત્યનું કામ છે, અને તે કે જે વધારનારો છે તેને પણુ ઠોરોપર દેખરેખ રાખવાનું શીખવે છે. (૬) આ પણુ કે જે કોઈ ઠોરોને તે પુરતું વધે નહીં ત્યા સુધી કતલ કરતો નથી, તેને ઠોરો માટે ધાસ ચારો એકઠો કરવાનું પણુ શીખવે છે; અને આ કારણુ માટે કે ઠોરોના વધારાની ભેટથી આદમજાતને ફાયદો થાય છે, અને તે આદમજાતના તે ફાયદાના પ્યારને લીધે તેઓ ઠોરોના વધારામાં પુરતી સંભાળ લે છે, અને તેઓ માટે કાઠાર પુરો પાડે છે.

(૭) આ પણુ કે તે હયાત લોકોમાં સર્વથી વધુ જોરાવર છે; એટલે કે તેનું જોર સર્વથી વધુ અસરકારક છે, જેની હીલચાલ તેના પોતાનાં માટે છે, જેથી તેને જે આપવાની જરૂર છે તે તેને આપે છે; અને આ કારણુ સારૂ કે પોતાનાં હાજતમંદ લોકો તરફની જરૂરી ઉદારતા દીનના વિચારોથી ઊભી થાય છે, અને દીનનું વિચારવંતપણું શરીરમાંથી લોભ, તથા મોહ, તથા ગુસ્સો, તથા શરમ, તથા અદેખાઈ અને ખીજા દુર્ગુણો કાઢી નાંખવાથી^૧ વધે છે; અને એક માણુસ જે પોતાનાં શરીરમાંથી દુર્ગુણો દૂર કરે છે તે અસરકારક જોરાવળો થાય છે. (૮) અને આ પણુ કે નમસ્કાર કરવા માટે, પરસ્તેશ માટે તથા સવાળનાં કામો બર લાવવા માટે તે માણુસ સર્વથી વધુ જોરાવળો છે, જે દસ્તુર માટે દોલત ધરાવે છે, જે દસ્તુર તેજ મુજબ ખરા ચુકાદા તથા હુકમનામાં કાયદા મુજબ આપે છે, અને જે અશો લોકો તરફ તેજ પ્રમાણે નમનતાઈ દેખાડે છે અને તેઓને માન આપે છે; અને આ કારણુ માટે કે આદમજાતમાંના ધણુંક લોકોની દોલત શરીરની ઈચ્છા તથા મઝા પુરી પાડવા માટે છે, તેઓની ઈચ્છાઓ જે તરફ જતી હોય તેવા ચુકાદાઓ તથા હુકમનામાં મેળવવા માટે, અને ખીજાઓ માટે જેઓ વળી જ્યારે તેઓની વાસનાઓ ખરાબ હોય ત્યારે પણુ તેઓ તરફ નમનતાઈ તથા માન દેખાડે છે; અને જે કોઈ નમસ્કાર માટે તથા દીનનાં ડહાપણુ સાથે જોડાવા માટે દીનના દસ્તુર તરફથી દોલત લાવે છે, અને જે રાસ્ત ચુકાદાઓ તથા હુકમનામાં આપે છે, અને જે અશો લોકો તરફ નમનતાઈ તથા માન દેખાડે છે તે પોતાની ખરાબ વાસનાઓને બાજુએ મૂકે છે; અને જે તે વાસનાઓ બાજુએ મૂકવાથી મજબુત અને સર્વથી વધુ જોરાવર માણુસ થાય છે.

(૯) આ પણુ કે જે માણુસ જે લોકો સાચાં અને ગરજવંત હોય તેઓના જીવાં મેહનતુ લોકોનો બદલો વધારે છે તેનાથી, દરેક જણુને તેઓનાં પોતાનાં લાયક કામ પાસે ઊભાં રાખવામાં આવે છે; આ કારણુ સારૂ કે તેનાં લાયક કામ સારૂ એક માણુસનું શરીર મેહનત કરે તે બદલાની ખાહેશથી કરે છે. (૧૦) અને આ પણુ કે જે માણુશનું

૧. રૂપગીહ્, ફા. ૨૫૫૫૫, “છુપાવવું.”

મ્હોડું^૧ તથા તેનાં હથિયારો પ્રમાણિક કામ સારૂ છે, તે પછી વોહૂમનને કબજે પિછાણે છે; પછી તેને લીધે મ્હોડું તથા તેનાં હથિયારો પ્રમાણિક કામ સારૂ રાખે છે તે તેવો થાય છે તેથી જ્યારે અશો લોકોના બચાવ તથા મદદથી, અને પાપી લોકોની હાર તથા મારથી દુનિયાનો સુધારો થાય છે; અને આ પણ એમ છે, જ્યારે ભલાઈ તથા યુરાઈ સમજવાથી સારાં લોકોના દોસ્તને, અને પાપી લોકોના દુશ્મનને, અને સારાં લોકોની દોસ્તીને તથા યુરાઈની દુશ્મનીને ઉત્તેજન મળે છે; અને વોહૂમનના ધરાવવાથી ભલાઈ તથા યુરાઈની સમજણ પડે છે, અને જે વોહૂમનને કબજે ધરાવે છે તે વળી વોહૂમનને પ્રશ્ન કરનાર થાય છે.

(૧૧) અને આ પણ કે જે કોઈ યજ્ઞોના સંબંધની ચીજો વિષે હુકમ આપે છે તે પોતાનું જ્ઞાન તથા શિક્ષણ પણ આગળ વધારે છે; અને આ કારણ સારૂ કે સારાં લોકો તરફ કોઈની ફરજ માટે એ હુકમ જરૂરનો હોવાથી, વળી તેનાં જ્ઞાનનો તથા શિક્ષણનો તે ફરજ તથા તેનાં લાયક મદદગારપણાના ફરજિયાત હુકમથી વધારો થાય છે. (૧૨) આ પણ કે જે સારાં લોકોને શીખવે છે, ત્યારે તે સારૂ કામ જે વળી દીન બાણવાથી જરૂરજરૂરને મદદ થાય છે, તે તેનું પોતાનું થાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે જેઓ દુનિયાનો ક્રોધોગર્હ ખરેખર કરશે તેઓ માટે જરૂરજરૂરની દીનના બાણતર તથા તે સાચના સંબંધ તેજ દીન સાથે રાખતા ભલા શિક્ષકોનાં શિક્ષણથી દીનના બાણતરથી જરૂરજરૂરને મદદ મળે છે તે તેનું પોતાનું બહુ કામ થાય છે.

(૧૩) આ પણ કે જે યજ્ઞોની તથા અશો લોકોની વખાણ કરે તેને જે કોઈ કાંઈ આપે છે તેને વળી તે અશોહનો શબ્દ બોલે^૨ તેથી પેલી દુનિયામાં સારી જગો મળે છે. (૧૪) આ પણ કે જેઓ આપ્તાદી કરે તેઓને જે શીખવે છે તે દુનિયામાંથી દીનમાંનું નુકસાન જે તેની નાકાબેલીઅતથી^૩ થાય છે તે બહાર કાઢવામાં આવે છે, અને આ કારણ સારૂ કે તે દીનમાંનું શિક્ષણ તથા હુજરને લીધે તેનાથી થતો ફાયદો દુનિયામાં વધે છે. (૧૫) આ પણ કે જે સુખને માટે પાદશાહી તરફ જે અશો હોય તેને જે આગળ લાવે છે તેનાથી ત્યારે સર્વથી વધુ મદદ આપવામાં આવે છે; અને આ કારણ માટે કે સર્વથી વધુ સુખની આશા મેળવવાની જગો સાથે તેનાથી વધુ નેકાયલી છે.

(૧૬) આ પણ કે, શ્રેષ્ઠ શાહોના શાહની નોકરીમાં જે પોતાને આપી દે છે તે સુંદર રહેઠાણનો^૪ રસ્તો, તથા મદદની ખુશાલી, તથા અહુરમજ્દની પાદશાહીની ભેટ પોતાનાં લોકોને દેખાડે છે; અને આ કારણ માટે કે દાદાર તરફનાં સુખનું અસલ કારણ આદમજાતની દાદાર તરફની તેઓની નોકરીથી તથા તેને લીધેની લાયકાત છે; અને તેથી જેવી રીતે સારૂ રાજ કરનાર પાદશાહ દુન્યવી હયાતિમાં આપનાર છે, તથા પ્રાણીઓનો ઝેર અશો મુખી તથા સરદાર જેઓ પોતાને તેની નોકરીમાં બરાબર

૫. યસ્ન હા ૨૯ મો, ફ. ૭, લી. ૩.

૬. યસ્ન હા ૨૯ મો, ફ. ૮, લી. ૩.

૭. યસ્ન હા ૨૯ મો, ફ. ૯, લી. ૨.

૮. યસ્ન હા ૨૯ મો, ફ. ૧૦, લી. ૨.

આપી દે છે, તેવીજ રીતે પછી તે પણ આપનાર તરફ ચાહ ધરાવે છે, અને “ એ સિવાય હું શીખવું છું કે લાયકાતના સદ્ગુણની શરૂઆત, જે દ્વારે પોતાની સાથે જોડેલી છે તે ઉપર દર્શાવેલો રસ્તો છે, અને તેનાથી મળતા બીજા સદ્ગુણો તેનાં પોતાનાં લોકોને વળી દેખાડેલા છે. ”

(૧૭) અશોધ સર્વોત્તમ ન્યામત છે.

બાબ ૫૧મો, બગ નરફ.

(૧) છટ્ટી ફર્ગે, અદ્-તા-વખશ્યા, આ વિષે છે કે એક એવંદની સરદારીનાં માનને જે ડાહ્યો ટેકો આપનાર^૧ હોય તેનાથી દીનની બળવણી માટે ઇચ્છેલી એવંદની શાળા ખીલે છે; આ કારણ માટે કે જેનાં સાધનો હાજરતમંદ લોકોને ભેટ આપવા સારૂ છે તે શખ્સની ખાસીયત, આતુરતાથી બીજાને દીનનું શિક્ષણ આપવા માટે વાપરતાં કરે છે. (૨) અને આ પણ કે જેની ટેવો પ્રમાણીક છે તેનાથી અહુરમજ્દની વખાણ થાય છે તથા શીખવાય છે; વળી આ કારણ માટે જે કાંઈ ફાયદો તથા ખુશાલી સદ્ગુણથી થાય છે તે પણ જેઓની ટેવ સદ્ગુણી હોય તેઓ વખાણે છે; જે તે ટેવોનો પેદા કરનાર છે, જે પોતે અહુરમજ્દ છે. (૩) અને આ પણ કે જે પ્રમાણીક શખ્દો બોલે છે તેનાથી વળી વોહુમનની ક્રિયા કરવાનું શીખવવામાં આવે છે; આ કારણ માટે પણ કે સદ્ગુણની સારી ખાસીયત તથા લાયકાતને લીધે ભલાં લોકો તેની કોમત કરે છે અને પ્રમાણીક શખ્દો બોલે છે, કેમ કે સદ્ગુણી બોલવું એ વોહુમનની ક્રિયા છે. (૪) આ પણ કે જેનો રસ્તો સદ્ગુણી છે, તે જે ક્રિયા કરે તે તેની મ્હોટી ર થાય છે; અને આ કારણ માટે કે ચજ્દો ધણાખરા પવિત્ર સ્વભાવ તથા પ્રમાણીક રીતોવાળાં લોકોની ક્રિયામાં આવે છે અને તે કબુલ કરે છે.

(૫) આ પણ કે જેઓ ભલાં કામોનો ફેલાવો કરે તેઓ માટે જે ભલામનો કરનાર છે તે દીનનાં શિક્ષણનો ખીલવનાર^૩ થાય છે; અને આ કારણ માટે કે જેઓ ભલાં કામોનો ફેલાવો કરે તેઓને ફાયદો કરવાથી ભલાં કામોનો વધારો થાય છે; અને સવામનાં કામોના વધારાથી, ચજ્દોની ખાહેશનું આગળ વધવું ચજ્દોની ખાહેશના આગળ વધવાથી ભલી દીનનું વધુ આગળ વધવું, અને ભલી દીનનાં વધુ આગળ વધવાથી દુનિયામાં ભલી દીનનાં શિક્ષણનો વધારો થાય છે. (૬) આ પણ કે જે પ્રમાણીકપણાંથી સત્તા રાખે છે તેનાથી આદમજાતને ભલાં કામોના ચુકાદાઓ જુદાં પાડતાં શીખવાય છે;^૪ અને આ કારણ માટે કે એક માણસ જે પ્રમાણીકપણાંથી સત્તાનો રાખનાર છે તે ફરક જોનારો પાદશાહ થાય છે, અને આદમજાત એવી પાદશાહીનો સ્વભાવ, અને ટેવ, તથા રસમો અમલમાં મૂકતાં શીખે છે.

૧. યસ્ન હા ૩૦મો, ક્ર. ૧.

૨. યસ્ન હા ૩૦મો, ક્ર. ૧, લીં ૩.

૩. ઝ્મિજ હાનો ક્ર. ૨, લીં ૧.

૪. ઝ્મિજ હાનો ક્ર. ૨, લીં ૨.

(૭) અને આ પણુ કે જે કોઈ પોતાનાં હાજતમદોને તેઓની હાજત પુરી પાડે છે તે પોતાનાં શરીરને જરથુશ્ત્રને અર્પણ કરે છે; અને આ કારણુ સાફ કે પોતાનાં હાજતમદોની હાજત પુરી પાડવી એ ખરી સખાવત, અને જરથુશ્ત્રની દીનનો ટુંક સાર મેળવવા બરાબર છે, અને જે તેથી અમીરી મેળવે છે તે પછી જરથુશ્ત્રની દીન પહેરે છે; અને જે કોઈએ જરથુશ્ત્રની દીન પહેરી છે તેણે પોતાને જરથુશ્ત્રને અર્પણ કર્યો છે. (૮) આ પણુ કે જે કોઈ^૧ જે સરદારી^૨ માટે લાયક હોય તેને સરદારી આપે છે તે વળી તેનામાં દીનનાં ડહાપણને ખીલવે છે; આ કારણુ માટે કે વળી લાયક લોકોનું ડહાપણ જેનાથી તેઓ સરદારી મેળવે છે, તે, જ્યારે સરદારી તેઓ પાસે આવે છે, ત્યારે, તે ફરજમાં સમાયલી કીર્તિથી વધુ ખીલે છે.

(૯) આ પણુ કે જે કોઈ બે રસ્તાઓ જે સારા તથા ખરાબ છે તેમાંથી વધુ સારો રસ્તો પસંદ કરે છે તેને ફાયદો કરનારાઓની આતશ તથા લોહાંની કસોટી તેમ કરવામાં મદદ કરે છે; અને આ કારણુ સાફ કે તે ડહાપણની આંખથી ચુંટણી કરે છે, જે સારા હેતુનો રસ્તો છે, અને ફાયદો કરનારાઓ, બે સારા ચુકાદો કરનારાઓ, આતશ તથા લોહાંથી નિર્દોષપણું તથા ચુનાહગારી ચુકવનારા તથા બહાર કરનારા છે; અને જ્યારે કસોટીનું કામ ખીજી જાતનું હોય ત્યારે પણુ આતશ તથા ધાતુ બન્ને જુદા પાડવામાં જોડાયલાં છે, અને તેઓનું જોર એકમેક સાથે સંબંધ ધરાવે છે. (૧૦) આ પણુ કે જે કોઈ યજ્ઞદોને ફાયદો થાય એવી ચીજ કરે તેને જે વિચાર, શબ્દ, તથા કામમાં ડાહ્યા હોય તેઓને બરાબર ચુંટી કાઢવાનું જોર મળે છે, અને આ કારણુથી કે યજ્ઞદોને ફાયદા માટેની ચીજને કીધાથી દુનિયામાં ખુદાની પાદશાહી થાય છે, દુનિયામાં ખુદાની પાદશાહીથી, દુનિયામાં આ જીંદગીને બચથી છુટાપણું મળે છે; અને દુનિયામાં આ જીંદગીને બચથી છુટાપણું મળ્યાથી તે માણસને વળી જોર મળે છે જે વિચાર, શબ્દ, તથા કામના સંબંધમાં બરાબર ચુંટણી કરવામાં ડાહ્યો^૩ છે.

(૧૧) આ પણુ કે જે કોઈ અહુરમજ્દની ચીજોનો વિચાર કરે છે, તે અહુરમજ્દની હમેશગી અને વળી તેની પોતાની હમેશગીના ખ્યાલનો વિચાર કરે છે; વળી આ કારણુ માટે કે આદમજાત વળી તેનાથી મળતાં હમેશનાં સુખની આશા માટે અહુરમજ્દની પરસ્તેશ કરે છે; અને જેઓ તેનાથી મળતાં હમેશનાં સુખને લીધે તેનો વિચાર કરે છે તેઓ પોતે એમ ધારે છે કે સુખ જે હમેશનું છે તે તેને લીધે અમર છે; એટલે કે તે અમર ચીજ તેની પોતાની અમરતા ગણાય છે. (૧૨) આ પણુ કે જે કોઈ એક માણસને દેવોને માન આપવાથી દૂર રાખે છે તે તેને દુનિયાને બિમાર

૧. આ શબ્દો માટે જુઓ વેરુની નોટ જે આ પ્રમાણે છે: ‘કૌંસમાં આપેલા શબ્દો જ્યારે અસલ લખાણનાં પાનાંઓ સીવવામાં આવ્યાં ત્યારે તેમાં દાખલ કરેલા ફકરાનો તરજુમો છે. લખાણના અસલ તરજુમો કરનારે એક ફકરો અહીં બુલથી છોડી દીધો હતો જે ત્યાર પછી અટકલ ઉપરથી ઉમેરવામાં આવ્યો છે કે કોઈ ખીજી નકલમાંથી લીધો છે તે કહી શકાતું નથી.’ આ ફકરાઓ આપણને DE માં મળે છે.

૨. યસ્ન હા ૩૦મો, ફ. ૩, લી ૨.

૩. યસ્ન હા ૩૦મો, ફ. ૩, લી ૩.

ખનાવવાથી જૂદો કરે^૧ છે; અને આ કારણુ સારૂ કે જે કોઈ લોકોને દેવેને માન આપવાથી દૂર રાખે છે તે દેવેને દુનિયાને પાદશાહી વગરની કરવાથી તથા દુનિયાને બિમાર કરવાથી દૂર કરે છે. (૧૩) આ પણુ કે જે કોઈ સખાવત કરશે તે સુરજને સુખ આપશે, અને જે સુરજને સુખ આપશે તે આદમજાતની શારીરીક ખાસીયતને પણુ સુખ આપે છે, અને આ કારણુ સારૂ કે સખાવતી લોકોથી સુરજનો ઝળકાટ તથા કીર્તિ આગળ વધે છે, અને આદમજાતની શારીરીક ખાસીયત જળવાય છે.

(૧૪) આ પણુ કે જેની ખાહેશ નેકીની ચીજો વિષે છે, અને જે વળી પોતાની સત્તા નેકીથી^૨ જળવે છે, તેનાથી બદલો મેળવવા માટે નેકી પાળવાથી આદમજાત જોડાય છે; અને આ કારણુ સારૂ કે જેની ખાહેશ નેકીવાલી છે તે દરેક માણસ સારૂ સુખ માંગે છે,—નેકીની ખાહેશ માટે આદમજાતની હયાતિ સારૂ, આદમજાતનાં સુખ માટેની શ્રેષ્ઠ ખાહેશ,—અને જે સંપૂર્ણ ખાહેશ ધરાવે છે અને તેને માટે પોતાની શક્તી સુજળ ધણી મહેનત કરે છે તેનાથી કોઈને પણુ નેકીનાં રહેઠાણમાં પહોંચાય છે, અને મીનોઈ દુનિયામાંના બદલાસાથે જોડાય છે; અને જે પોતાની સત્તા નેકીથી જળવે છે તેનાથી તેનાં રાજ નીચે જે લોકો પોતાની જીંદગી પસાર કરે છે તેઓને નેકીમાં રાખવામાં આવે છે, અને નેકીમાં ફળવાય છે, અને સવાખનાં કામો સાથે જોડાય છે, અને મીનોઈ બદલો મેળવવા પામે છે. (૧૫) આ પણુ કે જે કોઈ પોતાનું સુખ ચળદો તરફનાં માનથી^૩ જળવે છે તેનાથી લોકો મીનોઈ બદલો મેળવવા માટે ય દોને આહતાં થાય છે; અને આ કારણુ માટે કે ચળદો તરફનાં માનથી સુખ જળવવાને લીધે, તે તેને બલાં લોકોની મદદ તથા પ્રુશાહી સારૂ જળવે છે; અને લોકો તેથી તેને મીનોઈ અશોષના નમુના તરીકે ગણશે; સવાખનું કામ થાય^૪ એવો બદલો મેળવવા માટે તેઓ ચળદો તરફ માન ધરાવે છે.

(૧૬) આ પણુ કે જે કોઈ હિસાબ કરનાર, તપાસ કરનાર તથા અશો જડજને આશિર્વાદ આપે છે, તથા જે વળી બલાં લોકોને માન આપે છે તેનાથી અશો લોકોના ફાયદાનું શિક્ષણ મળે છે; અને આ કારણુ સારૂ કે દુનિયાના ફાયદાની મૂળ ખાસીયતો એ છે,—એક ઈન્સાફને લીધે, અને બીજી છુટાંપણાંને લીધે,—અને જડજનેના આશિર્વાદ જે જળવે છે તેનો ફાયદો જડજનેના ઈન્સાફથી છે; અને બલાં લોકોને જે માન આપે છે તેનો ફાયદો બલાં લોકોનાં સ્વતંત્રપણાને લીધે છે, જે દુનિયામાં વધે છે અને જાહેર થાય છે, અને અશો લોકો તેને વિષે શીખવે છે.

• (૧૭) અશોઈ સર્વોત્તમ છુટાંપણું છે.

૧. વીજૂત, ફા. ગર્જીદન, “કાપડું” “કરડડું.”

૨. સરખાવો યસ્ન હા ૩૦ મો, ફ. ૧૦, લી. ૨.

૩. જુઝ્મો યસ્ન હા ૩૦ મો, ફ. ૧૦, લી. ૩, જ્યાં અહુરમજ્દ તથા અશાવહિ-શતમાટે ઇશારો છે.

૪. યસ્ન હા ૩૦મો, ફ. ૧૧, લી. ૩.

Glossary of Select Words contained in Vol. XVIII.

අර්ම (ázar-m), chap., LI., § 1, p. 84,
l. 9, n., 'respect', 'අර්ම.' Cf.
Pers. ارزرم 'respect'.

ආවර්ච (avar-pich), chap. XLI., § 4,
p. 44, l. 9, v., 'coiled up', 'ආවර්ච
වැට්ට' Cf. Pers. بپیچد 'to coil,'
'to wreath', 'to involve'.

ආස්ථිඤ්ඤා (ástôfrid), chap. XLIX.,
§ 4, p. 68, l. 9, n., 'consecrated
offerings', 'ආස්ථිඤ්ඤා' Cf.
Avesta آස්ථිඤ්ඤා.

භ්ව (khvad), chap. XXXVI., § 4,
p. 21, l. 6, n., 'perspiration',
'භ්ව' Av. භ්ව Pers. خوی
'sweat'.

භ්රූසාගිහ (khrúsagih), chap. XLIII.,
§ 19, p. 52, l. 13, n., 'yelling',
'භ්රූසා' Cf. Av. භ්රූසා Sans. 'क्रुच'
'to clamour against', Pers.
خروشیدن 'to yell'.

භ්හාඤ්ඤා (khaññā), chap. XLIV., § 7,
p. 56, l. 1, v., 'devoured',
'භ්හාඤ්ඤා' Cf. Pers. خايند
'masticated', 'devoured'.

හරෙඨ (hared-ih), chap. XL., § 11,
p. 40, l. 2, n., 'stupidity',
'හරෙඨ' Av. හරෙඨ 'oppression',
'enmity', 'stupidity'.

ගරෙමද්ග (garemdg), chap. XLIX., § 23,
p. 75, l. 2, adj., 'zealous',
'ගරෙමද්ග' Cf. Av. ගරෙමද්ග Pers.
گرم 'hot', 'argent', 'zealous'.

කදාස (kadas), chap. XLIX., § 26,
p. 76, l. 2, n., 'aqueduct', 'කදාස'.
Cf. Av. කදාස Pers. ك 'a sub-
terranean canal'.

කර්දිහ්ගාන (kârdihgân), chap. XLIX.,
§ 26, p. 75, l. 13, n., 'agricultural
peasants', 'කර්දිහ්ගාන' Cf. Pers. کار
'agriculture', 'tillage', and کارگر
'a peasant'.

කස්ථාරිහ (kastârih), chap. XXXV.,
§ 3, p. 16, l. 11, n., 'perversion',
'කස්ථාරිහ' Cf. Pers. کست
'base', 'perverse'.

තෝෂ්ඨ (tôshht), chap. XXXV., § 17,
p. 19, l. 13, adj., 'spading',
'තෝෂ්ඨ' Pahl. tôshht
'a spade', 'a hoe'. (see Pahlavi-
Pazand Glossary).

𑀭𑀸𑀓𑀾𑀢𑀺𑀓 (msang), chap. XLVI., § 7,
p. 60, l. 7, *adj.*, 'condensed',
'𑀭𑀸𑀓𑀾𑀢𑀺𑀓 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀢𑀺𑀓.' Av. 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀢𑀺𑀓 and 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀢𑀺𑀓

𑀭𑀸𑀓𑀾𑀢𑀺𑀓 (padvākh̥tan), chap.
XXXII., § 12, p. 4, l. 1, *v.*,
'giving an elevated position,'
'𑀭𑀸𑀓𑀾𑀢𑀺𑀓 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀢𑀺𑀓 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀢𑀺𑀓.' Cf. Pers.
𑀭𑀸𑀓𑀾𑀢𑀺𑀓 'a perch', 'a roost.'

𑀭𑀸𑀓𑀾𑀢𑀺𑀓 (pafshirēd), chap. XXXII.,
§ 13, p. 4, l. 6, *v.*, 'totters,'
'𑀭𑀸𑀓𑀾𑀢𑀺𑀓 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀢𑀺𑀓.' Cf. Pers. 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀢𑀺𑀓

𑀭𑀸𑀓𑀾𑀢𑀺𑀓 (padvāz), chap. XLIX., § 11,
p. 71, l. 1, *n.*, 'commanding
power', '𑀭𑀸𑀓𑀾𑀢𑀺𑀓 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀢𑀺𑀓 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀢𑀺𑀓.'
Cf. Av. 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀢𑀺𑀓, Sans. 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀢𑀺𑀓, 'to be
contented'; or Av. 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀢𑀺𑀓 and
𑀭𑀸𑀓𑀾𑀢𑀺𑀓, Sans. 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀢𑀺𑀓 'to be strong';
i.e., 'influence', 'commanding
power'.

𑀭𑀸𑀓𑀾𑀢𑀺𑀓 (mātrishn), chap. XXXVIII.,
§ 15, p. 31, l. 5, *n.*, 'urine',
'𑀭𑀸𑀓𑀾𑀢𑀺𑀓.' '𑀭𑀸𑀓𑀾𑀢𑀺𑀓.' Av. 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀢𑀺𑀓
'urine', 'filth'.

𑀭𑀸𑀓𑀾𑀢𑀺𑀓 (māldāz), chap. XXXV., § 9,
p. 18, l. 6, *n.*, 'salt', '𑀭𑀸𑀓𑀾𑀢𑀺𑀓.'
Comp. Pahl. mīlâê, 'salt'.

𑀭𑀸𑀓𑀾𑀢𑀺𑀓 (yōng), chap. L., § 10, p. 81,
l. 9, *n.*, 'mouth' '𑀭𑀸𑀓𑀾𑀢𑀺𑀓' Cf.
Av. 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀢𑀺𑀓, Sans. 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀢𑀺𑀓, and Av.
𑀭𑀸𑀓𑀾𑀢𑀺𑀓.

𑀭𑀸𑀓𑀾𑀢𑀺𑀓 (lakhmā), chap. XXXV., § 9,
p. 18, l. 6, *n.*, 'bread', '𑀭𑀸𑀓𑀾𑀢𑀺𑀓.'
Cf. Arabic 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀢𑀺𑀓 'bread'.

𑀭𑀸𑀓𑀾𑀢𑀺𑀓 (shiklinēnd), chap. XL., § 13,
p. 40, l. 9, *v.*, 'halter', '𑀭𑀸𑀓𑀾𑀢𑀺𑀓'
𑀭𑀸𑀓𑀾𑀢𑀺𑀓.' Cf. Pers. 𑀭𑀸𑀓𑀾𑀢𑀺𑀓 'a halter.'

